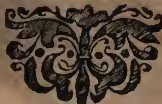
SCHOLIA IN PRIMARIAS PRECES IMPERATORIS.

AD
INVICTISSIMVM AVGVSTISSIMVMQVE ROMANORVM IMPERATOREM
FERDINANDVM II.
Nec non
SERENISSIMOS ILLVSTRISSIMOSQVE PRINCIPES,
IOANNEM SWICHARDVM
A CRONENBURCH, MOGUNTINENSEM,
LOTHARIVM A METTERNICH,
TREVIRENSEM,
FERDINANANDVM BAVARIÆ
DUCEM &c. COLONIENSEM;
S. R. IMPERII ELECTORES ECCLESIASTICOS.

AVCTORE
JOHANNE à CHOKIER, CATHETRALIS ECCLESIÆ
LEODIENSIS CANONICO.

EDITIO SECUNDA.

COLONIÆ AGRIPPINÆ,
Apud JOANNEM WILHELMUM FRIESSEM. ANNO 1674.

INVICTISSIMO, AVGVSTISSIMOQVE ROMANORVM IMPERATORI

FERDINANDO II.

Nec non

SERENISSIMIS ILLVSTRISSIMISQVE PRINCIPIBVS

IOANNI SWICHARDI A
CRONENBURCH, MOGUNTINENSI,

LOTHARIO A METTERNICH
TREVIRENSI,

FERDINANANDO BAVARIÆ
DUCI &c. COLONIENSI,

S. R. IMPERII ELECTORIBVS ECCLESIASTICIS,

Dominis ſuis Clementiſs.

JO. A CHOKIER,
dedicat conſecratq;.

Ajestati & Celsitudini nominis Vestri, ut spero, minus ingratum erit, si in Primarias Preces primam hanc & à nemine tentatam lucubrationem, inter bellicos tumultus armorumque fremitus, quibus, proh dolor, Germania nunc concutitur, sub Auspicio Vestro in hanc tristem temporum lucem emitto. Secutus enim sum Athenodori illius Philosophi sententiam, qui dubio in rerum statu, bonum civem secedere quidem permittebat, sed non ut desidem vitam, nisi pro Imperio, pro publicare quandantenus certantem traduceret: nunquam enim inutilis est opera civis boni.

Vt igitur me unum de plurimis in hac Leodiorum Germaniæ aliquid pro mea virili atque conditione publicè molientem vidi, cupido eccè incessit INVICTISSIME CÆSAR, PRINCIPESQVE SERENISSIMI, ea sub cacumen calami committere, quibus has inter belli calamitates litium bella, quæ circa Primarias Preces enasci possent, si non penitus tollerentur, certè, quoad per me licitum esset, minuerentur. Quod propositum, eo tenacius inhæsit mihi, quo scirem non minoris esse laudis, studio civilis sapientiæ res urbanas componere, quam res militares viribus tractare, quippè magis secundum naturam hominum existunt, quæ ad conservandam atque amplificandam inter homines vitæ societatem, quàm quæ ad arcendam, minuendam, atque tollendam vim maiorem pertinent: plusque de Repub. mereri videtur, malo qui advenienti occurrit, quam qui iam admissum oppugnat, propulsat, profligat. Plura non addo, bene conscius tenuitatis meæ, Magnitudinis Vestræ; quarum illa facit, ut huic chartaceæ consecrationi finem faciam, ista ut demissè rogem MAIESTATEM, CELSITVDINESQVE VESTRAS, novam ut hanc scriptionem æqui bonique consulant, & accipiant ceù observantiæ in illas meæ æviternum syncerumque monumentum.

Valete.

Valete, vincite, regnate: ita quotquot Orthodoxi in Imperio sumus, ex animo vovemus : quousque enim stabit Imperium, tamdiu sæculum stabit : ubi illud concidet, & istud ruet, non meum, sed Tertulliani, Optati Milevit, aliorum est judicium, ergo iterum valete, vincite, regnate,

Leodio 3 Non. Ianuarij M. DC. XXI.

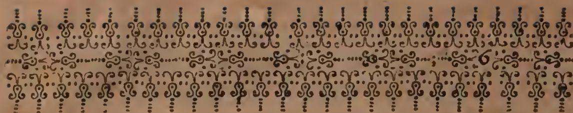

INDEX

INDEX QVÆSTIONVM.

XXX. An

FINIS.

APPROBATIO.

Scholia hæc in Primarias Preces Imperatoris, *&c. à R.do admodum & Clarissimo viro* D. Ioanne à Chokier *I. V. D. Cathedralis Ecclesiæ Leodiensis Canonico, magno labore & industria perfecta, nihil continent fidei Catholicæ, vel bonis moribus contrarium. Scriptum 16. Decemb.* 1620.

HENR. FRANCKEN SIERSTORPfius S. Th. D. Gymnaſ. Laurentiani Regens, Librorum Cenſor.

IO-

JOANNIS A SCHOKIER ECCLESIÆ CATHEDRALIS LEODIENSIS CANONICI

IN INDULTUM PRIMARIUM PRECUM *SCHOLIA.*

Proëmium.

PRIMARIARUM precum, sive Nominationum materiam potentissimo, atque Invictissimo Cæsari *Ferdinando* II. per S. D. N. *Paulum* Papam V. concessarum, si non frequentem, at à nemine huc usque tractatam, nemo est in Ecclesiastico Dicasterio paullò exercitatus, aut in negotiis Principum Germaniæ versatus, qui sit nescius. Hinc cupido mihi incessit, brevi illam scripto examinare, ac discutere: quod postea, Deo juvante, perfectius, limatiusque reddam, ubi ex integrò in lucem prodibit, ut solent limatiora, auctioraque recudi, quæ retractantur, & identidem incudi redduntur. *Auctor tentat materiam à nemine adhuc tractatam.*

Intereà, quæ uno penè calamo, bono, ut opinor, publico scripta à me sunt, ceù abortivum fœtum benignis lector oculis aspiciet; sin sint qui fastidiant, non abnuo quin conjiciant quò solent cervi cornua. Imprimis itaque remipsam ut aggrediar (nolo enim multa præfari) Notandum est Inclytum Rom. Imperatorem ex indulto Pontificio non conferre beneficia Germaniæ, *ut latè ostendit Restaurus Castaldus tract. de Imperatore quæst.* 100. *Io. And. in addit. ad Specul. tit de prabend. §. restat. num.* 7. *Boërius decis* 32. *n* 8. *Ant. Corset. tract de regia potest. quæst.* 2. *n.* 9. *Mandos. ad Reg.* 11. *Cancell. quæst.* 13. *nu.* 8. *Azorius lib.* 10. *Instit. moral cap.* 7. *vers. Quinto quæritur.* sed habere dumtaxat jus nominandi personas idoneas collatoribus ad beneficia vacatura, quas ipse facit per suos Executores recipi, ex concessione Precum Primariarum ipsi facta per S. Põtificem: vacatura inquam beneficia, quæ omni casu, ut nunc subsunt Imperio. Unde hujusmodi preces primariæ locum non habent in Italia, nec in Ducatu Mediolanensi. *Rota in una Novarien. Canonicatus, & prabenda S. Gaudentij coram*

Imperator non confert, sed nominat.

Imperator habet Preces in Ecclesiis nũc sub Imperio existent.

ram R. P. D. *Aragonia* 1555. *Octob.* 25. quæ decisio reperitur inter decisiones Crescentij *decis.* 3. *de præbend.* licet locum habere debeant in civitate Cameracensi & Metensi, alijsq; quæ olim fuerunt de Imperio, nuncq; sunt translatæ in alterius Dominium. Quia translationis potestas tanta non est, ut rei, seu translati loci privilegia adimat, sed rem & locum in eadem conditione relinquit *l.* 2. § 1. *de Privileg. cred. l. tempus in fi. de re Iud. Felij. cap. quæ a iudicante. sub fi. de Præscriptio. VVames. cons.* 63 *nu* 2. *de Iudic.* sicut & translatio bonorum intelligitur fieri cum suis oneribus, *l.* 1. §. *pro secundo C de caduc toll. VVames. d. loco, & cons.* 64. *nu.* 3. ubi etiam latè respondit Ecclesiam Tenensem, & alias quæ pridem fuerunt Diœcesis Leodiens. retinere Canonicas exemptiones, quas cum Diocœsano Leodiensi subjicerentur, habebant, licet nunc translatæ sint in aliam diocœsim. Facit quòd scribit Lud. de Rosate *in l. de ff. de Iurisd. omnium Iud.* quòd Rex transferens suum territorium, nunquam videtur cessisse jus Regium &c. Neque tamen hæc Primariarum Precum concessio sacris canonibus adversatur, quibus expectativæ ad beneficia vacatura, aliæque provisiones per quas votum captandæ alienę mortis inducitur, in Ecclesia damnantur, *cap* 2. *de conceß. præbend. gloß. ibidem in verbo, antequam vacent, cap constitutus, eod tit. cap. detestanda, eod tit. in* 6. quoniam hæc primariarum Precum concessio, generalis est, & incerta, ut rectè animadvertit And. Gail. *l.* 2. *obser. Cam. obser.* 155. *nu* 7. Multo minus adversatur S. Concilij Trid. decreto *in sessione* 24. *cap.* 19 quod tollit quascunque concessiones ad vacatura, ut resolvit S. Congregatio Ill Cardinalium Concilij, Trident. interpretum, ad dubium ipsis communicatum, quod est tale: *Ill.^mi & R^mi D.^ni Philippus de Monte impetravit à sacra Cæsarea Maiestate Preces Primarias ad R^mum Archiepiscopum Cameracensem, quæ dantur pro beneficijs vacaturis, cum talis sit vis earum Precum.*

Quibus legitimè intimatis R^mo Archiepiscopo vacavit Ecclesiæ B. Mariæ Virginis Cameracen. thesauraria, de qua licet, vigore dictarum Precum providendus fuisset prædictus Philippus, qui infra tempus debitum eam acceptavit, nihilominus Archiepiscopus Cameracen. contulit cuidam Gisberto Leonino, sub prætextu, quod decretum Concilij cap. 19 sess. 24. *tollit quascunque conceßiones ad vacatura, & quia in dicto cap. nulla habetur mentio de Imperatoribus, supplicavit declarari per Sacram Congregationem Concilij an d. cap.* 19. *afficiat huiusmodi conceßiones, & indulta ad vacatura, sic anteà concessa per Romanos Pontifices Sacræ Cæsareæ Maiestati, & denium per Pium IV. confirmata? Sacra Congregatio Cardinalium Concilij Trid. Interpretum censuit has Primarias Preces non comprehendi dicto cap.* 19 *quia non nominatur Imperator, qui est speciali nota dignus, nominantur Cardinales simpliciter, qui sunt & ipsi speciali nota digni Vnde si Concilium voluisset comprehendere Imperatorem, expresßisset, vel saltem post Cardinales dixisset & quibuscumque alijs, quo casu, dictio, alijs, intelligeretur de ijs, qui & ipsi speciali nota digni fuissent. Præterea exprimitur de ex-*

specta-

ſpectativis conceſſis univerſitatibus, ſenatibus, & alijs ſingularibus perſonis, ergo Concilium expreſſiſſet etiam Imperatorem, ſi voluiſſet; Referendum tamen S.mo qui probavit ſententiam Sacræ Congregrationis, & juſſit fieri declaratoriam per litteras eiuſdem Sacræ Congregationis, & ultra rationes ponderatas à Congregatione addidit Sanctitas ſua quod meminit tempore Concilij, quando formabatur dictum cap. 19. aliquos voluiſſe addere Primarias Preces Imperatori conceſſas, ſed communior ſententia Patrum fuit, quòd tolleretur earum mentio, ſicque non comprehenduntur dicto cap. 19.

Ex quibus videt lector Primarias Preces non adverſari Concilio Trid. nec etiam ſacris Canonibus, ut dixi, quod & firmatur evidendi hac ratione; quod Papa pro ſua poteſtate poteſt dare facultatem Laico etiam conferendi beneficia. *Decius, & DD. in cap. 2. de Iudæis*, quæ enim ſunt Juriſdictionis, ut eſt collatio beneficiorum, cuicunque mandare poteſt, non etiam ea quæ ſunt ordinis, *Reſtaurus d. quæſt.* 100. *nu.* 17 & 18 ſic videmus Pontificum beneficio Reges Neapolitanos nominandi Epiſcopos facultatem habuiſſe in 40. primarijs Eccleſiis, quas Cathedrales appellamus, *Lambertinus tract. de iure patron. quæſt.* 11. *lib.* 1. Eadem Romani Antiſtitis indulgentia Regi Angliæ, & Ungariæ jus, & poteſtatem fuiſſe conferendi canonicatus, & præbendas, Baldus author eſt *in l.* 7. *C. de Precibus Imper. offerren* Eodem jure Reges Galliæ uſos fuiſſe, & etiam nunc quadantenus uti, cum veteres tum recentiores authores memoriæ prodiderunt. *Anaſt. Germ. lib.* 3. *de ſacrorum immunitatibus nu.* 30. *& ſeq. Guimer. ad Pragm. ſanctio.* Simili facultate Carolum Francorum Regem ex conceſsione Adriani Papæ uſum eſſe colligimus, *ex cap. Hadrianus* 2. *cum ſeqq.* 63. *diſt.* & nominatim in Eccleſia Carnotenſi dicti Reges conferunt beneficia, *Specul. tit. ne ſede vacante inſi.* Eandem facultatem conceſſit Leo Papa Othoni, *gloſ. in ſumma* 16. *quæſt.* 7. Similiter Duces Juliæ & Cliviç, ut & Comites Flandriæ diverſas habent Collegiatas Eccleſias, in quibus ad ipſos Principes ſolos Canonicatuum, & Præbendarum collatio pertinet, teſte Crantzio *in Eccleſiaſtica Saxonum hiſtoria*, eo ut opinor fundamento, quod ſint Juriſpatronatus Laici, ſeu ex proprijs Principum bonis ejuſmodi Collegia fundata & dotata ſint. Quæ quidem collegia etſi in Rotulis ſeu Regiſtis Precum Imperialium in Cãcellaria Cæſaria comperiantur, & Preces in Aula expediantur, illæ tamen per dictos Principes rejiciuntur. Deniq; Rex Catholicus nonnulla ejuſmodi Collegia, tum in Hiſpania, tum in Belgio habere quorum ſacerdotia proprio jure abſolutè conferrè, in cõperto eſt, nec ullis hominũ privatorũ diplomatibus Pontificijs beneficialibus datur hic locus, niſi prius placitũ Principis acceſſerit, idq; ex pactis inter Põtifices & Reges olim conventis, ad reprimendos, & quatenus fieri potuerit extirpandos gratiarũ expectativarũ abuſus, quos cũ jã ſatis irrepſiſſe Põtifices deprehẽdiſſent, è re ſui nominis, & Chriſtianç pietatis eſſe putarũt illas tollere, & à S. Sede eliminare *ſeſſ.* 24. *cap.* 19

Papa poteſt dare facultatem Laico conferendi beneficia, Reges Neapol. Angliæ Hungariæ, Galliæ ius conferendi beneficia à S. Pontif acceperunt. Vt & Duces Iuliæ & Cliviæ Comitesque Flandriæ Rex item Catholicus qui non admittit in Belgio Apoſt. diplomata abſque Placet. Gratiæ expectativa hodie ſublata.

Concilij Trident. Principibusque quorum facultatibus excitata, fundata, dotata erunt Collegia, eorum beneficiorum liberam relinquere collationem. Nec sanè mirum si Principibus & Ecclesiarum defensoribus ejusmodi privilegia fuerint indulta, cùm & hominibus interdum privatis, ijsdemque laicis Ecclesiarum patronis absolutum concedatur beneficiorum conferendorum jus; qualia esse apud Atrebates exempla memoriæ prodidit Boetius Epo. *tract. de Regalibus nu.262. & sequentib.* Ne multis. Rex ipse Romanorum suis in ditionibus ex indulgentia proculdubio S Pontificis nonnullorum Episcopatuum, & Archiepiscopatuum gubernacula mandat quibus vult, eosq; Pontifici nominat confirmandos, instituendos, atque consecrandos. Cui rei illustre inprimis videmus exemplum in vita B. Patris Ignatij *lib.2.cap.18.* qui Societatem nominis Iesu Reip. Christianæ bono, sempiterna cum sua gloria fundavit, ubi Princeps optimus Ferdinandus I. Romanorum Rex Archiepiscopatum Jergestivum in Istria tunc vacantem, ultro detulit pijssimo sanctissimoque viro Claudio Jajo, uni ex decem primis ejusdem Societatis Patribus, at reluctanti, respuentique, nec ullis ad hoc machinis induci sese patienti, quantum libet apud ipsum S. Pontificem res ammis maximis ageretur, donec tandem Ferdinandus efficacissimis Ignatij rationibus, per litteras persuasus, ac victus, à postulato desisteret: quam equidem historiam acceptam refero eidem Boetio Antecessori Duaceno, viro multiformi doctrina erudito. Hactenus de diversis diversorum principum privilegijs, & indultis: redeo ad Preces Cæsareas! quarum usum altiori receptum sæculo non comperi quam 1200. siquidem Speculator qui illarum mentionem facit, vixit sub annum Christi 1271. & Nauclerus in sua Cronographia prodidit Rudolphum I. Imperatorem, qui mense Octobri 1273 in Regem Romanorum electus est, usum fuisse Primarijs Precibus, quarum etiam formulam hanc fuisse scribit: *Rodolphus Dei Gratia Rex, & semper Augustus, honorabili in Christo devoto Abbati &c. gratiam suam, & omne bonum. Cùm ex antiqua & approbata, ac à Divis Imperatoribus & Regibus inclytæ recordationis nostris antecessoribus usque ad nos producta consuetudine, qualibet Ecclesia in nostro Rom. Imperio constituta, ad quem beneficiorum Ecclesiasticorum pertinet collatio, super unius collatione beneficij precum nostrarum primarias admittere teneatur, devotionē tuā rogamus, quatenus huic Clerico de Ecclesiastico beneficio quod ad tuam collationem spectat; ob reverentiam sacri Imperij, & nostram si quod vacat in præsens, vel quam primùm vacaverit, studeas liberaliter providere, taliter faciens, quod devotionem tuam nostra Serenitas debeat meritò commendare, & ad tua justa desideria facilius inveniri. Dat Regni nostri anno primo.* Ex qua concessionis precum formula patet, antiquiores illas fuisse ævo Rudolphi, cum in ea dicatur, *cùm ex antiqua, & approbata consuetudine* &c. Porrò, forma concessionis Precum Primariarum hodie talis est: FERDINANDUS

Rex Rom. quosdam Episcopatus & Archiep. confert.

Ferdinandus I. confert Archiep. P. Claudio Iaio Iesuitæ, recusanti.

Preces quo tempore cæpta. Antiqua precum formula.

Formula concessionis Precū hodierni temporis.

DVS Divina favente clementia electus Romanorum Imperator semper Augustus, ac Germaniæ Hungariæ, Bohemiæ, Dalmatiæ, Croatiæ, & Sclavoniæ &c. Rex, Archidux Austriæ Dux Burgundiæ, Brabantiæ, Styriæ, Carinthiæ, Carniolæ, Luxenburgiæ, VVirtenbergiæ, superioris, & inferioris Silesiæ. &c. Princeps Suaviæ, Marchio Sacri Romani Imperij, Burgundiæ, & Moraviæ superioris & inferioris, Lusatiæ, Comes Habsurgæ Tirolis, Ferretis Niburgi, & Goritiæ &c. Landgravius Alsatiæ, Dominus Marchiæ Sclavonicæ, Portus Naónis & Salinarum &c. Honorabili, & Religiosis, devotis, nobis dilectis N. Abbati & conventui Monasterij Sancti N. coniunctim vel divisim gratiam nostram Cæsaream, & omne bonum: Etsi nos ad Romani Imperij fastigium evectos, titulisque Augusti, & Regio Diademate decoratos summa semper openiti decet omnia sacri Romani Imperij intemerata iura, & consuetudines laudabiles conservare, par est tamen ut hoc diligentiori studio præstemus, si quando integritate vitæ, & morum probitate alijsque virtutibus insignitos, meritis beneficijs, & dignis honoribus afficiendos arbitramur. Siquidem Imperatorum regumque sublimitas, & magnitudo nullo expreßius officio Dei Opt. Max. similitudinem referre potest quam si pluribus benefecerit. Quare cùm nobis ad prædecessorum imitationem ex inveterata consuetudine, etiam Apostolicâ authoritate per Sanct. in Christo Patrem Paulum V. Sanctæ Romanæ & universalis Ecclesiæ Pontificem Maximum roborata, ius competat, Preces Primarias ad omnes, & singulos beneficiorum Ecclesiasticorum Collatores, Collatrices, Capitula, Conventus, & Collegia, ac personas alias de illis quocùmque modo disponendi ius habentes, per universum Romanum Imperium constitutas, porrigendi, dandi concedendi, & decernendi pro personis ideonis, & nobis gratis, ad consequendum beneficia Ecclesiastica cum cura, & sine cura, tam secularia quàm regularia, etiamsi Canonicatus & prabendæ dignitates, personatus, administrationes vel officia fuerint in Collegiata, Cathedrali, vel Metropolitana Ecclesia, etiamsi ad ea consueverint qui per electionem assumi ad Collatorum, Collatricum, Capitulorum, Collegiorum, sive conventuum ad personarum prædictarum collationem, provisionem, electionem, nominationem, præsentationem, seu quamlibet etiam ordinationem coniunctim vel divisim spectantia (Canonicatu nihilominus & præbenda cum dignitate, personatu, administratione vel officio etiam ex persona plurium succeßivè vacantibus pro uno computatis beneficio) & huiusmodi etiam prædecessorum nostrorum Primarijs Precibus reverenter hactenus paritum fuerit. Idcirco Romani Imperij iura, & consuetudines (ut tenemur) prosequi & prædecessorum vestigijs insistere volentes. Primarias Preces nostras pro Devoto nobis dilecto N. ad vos porreximus, dedimus, conceßimus, & decrevimus, ac per præsentes porrigimus, damus, concedimus, ac decernimus. Ita tamen quod nobis & hæredibus ac successoribus nostris Archiducibus Austriæ, nullum unquam per hoc in iuribus, privilegijs & exemptionibus, & collationibus nostris generetur praiudicium vos adhortantes & pro conservatione iurium ac consuetudinum Romani Imperij expreßè requirentes, ut beneficium Ecclesiasticum tam regulare quàm seculare, cum cura vel sine cura, etiamsi

Canonicatus vel præbenda, dignitas, personatus, administratio, vel officium fuerit, etiamsi ad illud consueverint qui per electionem assumi in Metropolitana, Cathedrali, vel Collegiata Ecclesia, quoad præsens sive proxime quomodolibet simul vel successivè in quocumque mense vacare contigerit, ad collationem, provisionem, electionem, nominationem, præsentationem, ordinationem, sive quamlibet aliam dispositionem vestram pertinens, Canonicatu (ut præfertur) & præbenda cum dignitate, personatu, administratione, vel officio, etiamsi ex persona plurium successive vacaverint pro uno computatis beneficio, quod præfatus N. per se vel procuratorem suum infra mensem à die notæ vacationis duxerit acceptandum, eundem N. prout ad vos spectat ad illud eligatis, nominetis, præsentetis ac ei illud conferatis, & assignetis, atque etiam de eo provideatis, ponendo eum in pacifica, & quieta possessione, stallum in choro, & locum in Capitulo ei assignando cum plenitudine iuris Canonici, & fructuum perceptione, qualibet contradictione cessante. Quo verò hæ Preces nostræ Primariæ certiorem consequantur effectum, nominamus, & deputamus authoritate Apostolicâ nobis in hac parte concessa præsentium Venerabiles N. Archiepiscopum Moguntinum, Sacri Romani Imperij per Italiam Archicancellarium, Principem, Electorem, & Nepotem nostrum charissimum N. Episcopum Spirensem, & Præpositum in VVeisenbourg. Principem Devotum nobis dilectum, & quemlibet eorum in solidum, qui præsentibus nostris litteris requisitus fuerit, harum Primariarum Precum nostrarum executores, eisdem per præsentes expressè committentes, & mandantes, ut si forte in contemptum & præjudicium iurium, & consuetudinum Romani Imperij ad parendum huiusmodi Primarijs nostris Precibus contumaces & rebelles fueritis, tanquam executores à nobis deputati sub pœna gravis indignationis nostræ quilibet eorum vos realiter & cum effectu ad parendum per censuras Ecclesiasticas compellat, aliaque faciat & exequatur juxta traditam sibi in litteris Apostolicis potestatem, Contumacia verò vestra, aut contemptu (quod absit) per mensem continuum à die requisitionis numerandum, vos omnibus & singulis privilegijs, gratijs, libertatibus & donationibus à Romanorum Imperatoribus, & Regibus, ac à nobis, & alijs prædecessoribus nostris vobis concessis, noveritis eo ipso privatos, & nostra tuitione exutos, quæ & quas ex nunc prout à die contumaciæ vestræ tenore præsentium revocamus, cassamus, & irrita esse volumus, & vos totaliter contumaces, & rebelles à beneficijs Maiestatis nostræ reddimus alienos, prout etiam ex nunc, prout ex tunc privamus, & à protectione nostra excludimus. Harum testimonio litterarum manu nostra subscriptarum & sigilli nostri appensione munitarum.

SEQVI-

Sequitur textus

INDULTI PRIMARIARUM PRECVM IN QVINQVE SECTIONES DIVISUS, CUM SUMMARIIS.

Sectionis I. Summarium.

Caussæ impulsivæ Indulti S. D. N. Pauli Pap. V. sunt bene merita Cæsaris erga Ecclesiam Romanam Catholicam, cujus est Advocatus & legitimus Athleta adversus fidei Christiani nominis hostes.

SECTIO I.

a PAVLVS b Episcopus servus servorum Dei. Charissimo c filio Ferdinando Romanorum d Regi Illustri in Imperatorem electo, e salutem & Apostolicam benedictionem.

CVM post factam de persona tua per f *S. R. Imperij Principes* g *Electores in* h *Regem Romanorum electionem, ac per nos pro universæ Reipub. salute* i *confirmatam, nuper nobis significaveris, te summoperè desiderare personas tibi gratas & acceptas gratia ut munificentia aliqua beneficia Ecclesiastica consequi posse: Nos quemadmodum magnis merentur efferri laudibus, insignibusque præconijs commendari & sublimium Principum desideria & vota quæ in divini nominis & personarum, illi Clericali vinculo adstrictarum amore feruntur, & opere post modum consequente tutum deducantur in actum: ita etiam dignum vel potius debitum existimamus, ut quoniam in fidei synceritate & devotione illibatæ Ecclesiæ sponsæ nostræ, te fidelem* k *Advocatum devovisti, eamque humili professione Matrem &*

Domi-

Dominam tuam recognovisti, & ad ipsius honorem, & S. Rom, Imperii decus, & unionem victoriæ, & diadema etiam nostro ministerio, adveniente tempore, suscipere, & in eis immobilis persistere intendis, verum etiam tanquam ipsius Ecclesiæ legitimus Pugil & Athleta, te adversus Schismaticorum & Hæreticorum, Turcarum tyrannum, ac fidei ac Christi nominis hostes, insanias, & furores, spiritualiter & temporaliter armaris, & in dies arma hujusmodi jugiter exequeris, ea tibi favorabiliter concedamus, quæ tuæ Celsitudini cedant ad honorem, & per quæ eidem bene meritis personis te munificum reddere possis, ope auctoritatis Apostolicæ exhibitione gratiarum.

SCHOLIA IN SECTIONEM I.

Nomen Pauli V. ante Pontificatum.

a PAULUS) Antequam ad summi Apostolatus apicem evectus esset Paulus V. Pontifex Maximus Camillus vocabatur, ex Illustri Burghesiorum familia oriundus, cujus ego deductionem accuratam ex antiquissimis Scriptorum monumentis prodidi in Epistola liminari Dissertationum mearum in Onosandri Strategicum ad Illustriss. & Reverendissimū Dnm. Scipionem S, R. E. Card. Burghesium. Mutato autem Camilli nomine, Paulus V, dictus est; æquum enim est, ut Papa, qui aliis omnibus præest, proprio suo nomine quo appellabatur, dū aliis suberat, exinde non vocetur, sed aliud sibi assumat, ut sicuti est Dominus omnium, & Dei Vicarius effectus, *glos. in verb. Bonif. in proëm. lib. 6, ubi DD. Guilielm. Bened. in cap. Raynutius in pr. num* 43. *& seqq* ita nomen aliud sibi adsciscat ad instar Principis Apostolorum Petri, qui antea Simon dicebatur, *Restaurus Castaldus tract. de Imper. quæst.* 40. Hinc omnes à Gregorio Magno Pontifices, hanc nominis mutationem non sine ratione esse considerantes, primo nomine neglecto, aliud assumere consueverunt, quasi quod prius in terrena, privataque vita assecuti erat, terrenos affectus redoleat; proinde cùm terrenæ cogitationes & curæ sint ab ipsis calcandæ, oblivionique mandandæ, aptè quidem cum secularibus negotiis, secularis quoque appellatio rejiciatur, id quod etiam in nonnullis Regularium ordinum familiis, observari notat Anast. Germon. *tract de Indultis Cardin. In script. nu.* 19. Verùm, quantò major & excelsior est, Papa, tantò humilior omnibus creaturis ostenditur, & propterea se SERVUM SERVORUM DEI appellat, *cap. relatum* 37. *in fi. de sent, excom. & in Proëm Decretali in glos. verbi Servus* Ex quo illud processit, ut in die coronationis Papæ, quo conditionis humanæ minor sit, ante illum stupæ in summitate arundinis comburantur, & stentoreâ voce inclametur: SIC TRANSIT GLORIA MVNDI PATER SANCTE

SANCTE. *Navar in repert. cap. inter verba 11. quæst. 3. conclus. 5.* Ita olim triumphantibus Imperatoribus suggerebatur à tergo: RESPICE POST TE: HOMINEM MEMENTO TE. *Tertul. in Apolog.* Atque hæc inscriptio Servus Servorum &c. adeò usque recepta, & necessaria est in litteris Pontificijs, ut si illa desit, litteræ obreptitiæ, & de falso sint suspectæ, ut pote contra styli usum fabricatæ. *Bald in l. Sacri affatus C. de divers. rescript. cap. quam gravi de criminè falsi Abbas in cap. ex parte 2 num. 2 de off. iud deleg.*

b EPISCOPVS) Quid caussæ cur S.D.N Episcopum se nominet, notat Restaurus Castaldus *tract. de Imperat. quæst.* 42. ubi scribit iccircò Episcopum nominari, quòd nullus ordine Episcopali major sit in Ecclesia, *per not glos. in Proëm. sexti, in verbo Episcopus, & Anast. Germon. tract. de Indult. Cardin. in §. Episcopus.* *Papa vnus Episcopus dicitur.*

c CHARISSIMO IN CHRISTO FILIO) Multis jam retro seculis inolevit usus ille, ut S.D.N Papa cùm Episcopis, Archiepiscopis, Patriarchis, & Cardinalibus scribit, fratres appellet, tanquam in officio Coadjutores; cùm autem aliis, filios. Et quidem optima ratione, ut quemadmodum, inquit Rebuffus, *ad formam mandati, verbo dilectis filijs, &* Deus Opt. Max. pater est & creator omnium, ita ejus in terris Vicarij filij sumus, cura & honore, quia curam omnium gerit, ut ostendit Bonifac. *ad Proëm. Clem. col. 2. not. 4.* Atque hæc scribendi forma nisi servata fuerit, præsumitur rescriptum falsum *d. cap. quam gravi. in l inter claras C. de summa trinit.* *Papa Episcopis scribens fratres appellat: cum autem alys filios.*

d FERDINANDO ROMANORVM REGI) Eligendus in Imperatorem, primum eligitur à septemuiris, Germaniæ Rex Romanorum, postea verò promovetur in Imperatorem unctione, consecratione, & coronatione quam accipit à Papa, *text. in c. Venerabilem ibi. personam electam in Regem, & ibi, ad Imperium assumendus, de Iureiur. Restaur. tract. de Imperatore quæst.* 10. Aurea etiam Bulla Caroli IV. quotiescumque necessitas seu casus electionis Regis Romanorum in Imperatorem promovendi. Ac licet plerique sint in ea sententia, ut Rex potius Germanorum eligatur. *Ioan. And. in cap. Venerabilem,* nihilominus prævaluit sententia Panor. & aliorum *in d. cap.* quæ etiam diuturno loquendi usu confirmata est. Benè tamen animadvertit D. Azorius *l. 10 instit moral. part. 2. cap. 4.* olim antequam electio Imperatoris ad septemuiros Germanos Romani Pontificis authoritate redacta esset, Regem Romanorũ eligi quempiam solitum, qui deinde ab Italis, Lombardis eligebatur, & à Mediolanensi Episcopo coronabatur in Regem Italiæ, tandem à Romano Pontifice, annuente universo populo Romano, Imperator Romanorum vocabatur. Unde Carolus Magnus qui primum Aquisgrani erat creatus, & coronatus Rex Germanorum, postea in Italia Longobardis bello devictis se fecit in Regem Italiæ coronari, & Pipinum filium Regem Italiæ nominavit. Post Carolum Magnum, successerunt ordine Ludovicus Pius, Lotharius, Ludovi- *Eligendus in Imperatorem primum Rex Rom creatur.* *Electio Imperatoris ante datos Electores à Papa qualis.*

dovicus Junior, Carolus Caluus, Ludovicus Balbus, Carolus Craſſus, & Arnulphus, quorum ſinguli fuerunt Reges Germanorum, & deinde ab Italis electi Reges Italiæ, & poſtea coronati à Romano Pontifice Imperatores. Arnulphum ſecuti ſunt Ludovicus filius ejus, Conradus I. & Henricus I. qui Reges quidem Germanorum fuerunt, ſed non Reges Italiæ, vel Imperatores electi atque coronati. Poſt decretum à Gregorio V. (licet alij falsò Gregorio X. id attribuant, quos refutat Card. Bellarm. *de translat Imperij Romani l. 1. cap. 1.*) de Imperatore eligendo, Septemuiri Germani Regem Romanorum dicuntur eligere, quoniam etiamſi eligatur Rex Germanorum, quia tamen eligitur in Imperatorem poſtea promovendum, revera eligitur in Regem Romanorum. Item ut ſupra dixi Romanus Pontifex jus eligendi ad Septemviros Germanos revocavit, ut ſchiſmata ex Imperio tollerentur: nam poſt Carolum Craſſum, quidam Itali elegerunt in Regem Italiæ Berengarium ducem Foro Julienſem, alij Widonem Ducem Spoletanum, alij Arnulphum Regem Germaniæ. Poſt Arnulphum itidem, quidam Itali volebant eundem Berengarium, alij Lambertum filium Widonis, quem ipſe pater Wido Regem appellaverat, & ſocium regni ſibi adjunxerat, alij Ludovicum filium Boſſononis in provincia Regis contra Berengarium vocarunt, & regno Italiæ præfecerunt; mortuis verò Widone, Lamberto, Arnulpho, Ludovico regnavit in Italia ſolus Berengarius, ſed contra ipſum multi Itali Rudolphum Burgundiæ Regem, in Regem Italiæ elegerunt, quo deinde abſente, & extincto Berengario Italici Hugonem filium Lotharij, nepotem Lotharij in Lotharingia Regis, pronepotem Ludovici II. Comitem Arelatenſem Regem Italiæ crearunt, & hic filium Lotharium Regem Italiæ nominavit, quia ſcilicet ſibi ſocium in regno aſſumpſit, qui deinde mortuo patre ſolus in Italia Regnavit. Sed contra eum Itali Berengarium II. Berendarij I. ex filia nepotem Regem conſtituerunt, & ipſe poſtea filium ſuum Adalbertum Regem Italiæ appellavit Contra hos plerique Itali Othonem Magnum Regem Germaniæ vocarunt, & in Regem Italiæ elegerunt. Othoni Magno ſucceſſit in Regno Germaniæ, & Italiæ Otho II. filius. Othoni II. filius Otho III. in utroq; regno ſucceſſit, poſt quem edita eſt conſtitutio Pontificia de ſeptem Electoribus Imperatoris. Plura de Electoribus videatur idem Azorius d. cap. 4. ubi quærit an in electione Imperatoris ſi ſit diſſenſus, Romanus Pontifex alterum alteri præferre poſſit: & quid ſi inidoneum ſeu indignum elegerint? & ſi idoneum, an is antequam ſit à ſummo Pontifice unctus, ſacratus, vel confirmatus adminiſtrare poſſit; & an ſit totius mundi Dominus; & pleraque talia curioſæ inveſtigationis, ſed non hujus loci.

Gregorius V. Electores conſtituit.

Otho Magnus Rex Germanus vocatur.

c SALUTEM) uſus iſte ſalutandi non modò Chriſtianis jam diu receptus eſt ut conſtat ad Philip. c. ult. 1. Theſſ ca. ult. & 2. cap. ult. & alibi, verum etiã Ethnicis ipſis, qui etiam poſt nomina illam adjiciebant, licet interdum iſti

Salutandi conſuetudo antiqua.

omit-

omitterent, præsertim Reges, quasi per majestatem. Quod Plutarchus notat in Phocione, dum scribit *Alexandrum victo Dario abstulisse ab Epistolis* τὸ χαίρειν (illud salvere) *exceptis quas Phocioni scribebat, quem unum, sicut Antipatrum compellebat post salutem dictam.* Verum Romani Pontifices Christi discipulos etiam in hoc secuti, hoc salutandi more semper usi sunt, ut licet videre in proemio decret. lib 6.& Clem. & ibi DD. nam ut benè scribit Rebuff. *ad formam mandati Apostolici, verbo salutem*, producit salus, actus charitatis, pietatis, largitatis, fidelitatis, sed utilitatis, tranquillitatis, jucunditatis, & necessitatis. Hinc in primitiva Ecclesia præter salutem, Gratiam imprecabantur, id quod Ignatium, & successores Antiochenses Episcopos fecisse narrat Baronius, *in Annal. Eccles. sub annum Christi* 45. & procedente tempore, post salutem, Apostolicam benedictionem subjecerunt.

f SACRI ROMANI IMPERII) Imperium à Romanis defluxisse qui primum Regibus regebantur, dein Consulibus, & Dictatoribus, demum Principibus & Cæsaribus, quorũ primus fuit Octavianus Augustus (sub quo Servator generis humani natus est) qui bellis civilibus sua virtute extinctis, ipsum denique terrarum orbem pacavit, nemo quisquam est qui ignoret. Hinc Augusti nomine illum insignivit senatus, ut cùm primus omnium condidisset Imperium, divino quasi nomine, & titulo, ut L. Florus loquitur, etiam superstes consecraretur. Atque inde fortassis factum est, ut Imperatoribus quasi divinis hominibus, & veluti Jove editis, ut Homerus loquitur, ignis præferretur, *Adri. Turnebus lib.1. animad. c. 29.* Verum missa hæc faciamus, & disquiramus, quid intersit inter Cæsares, Imperatores, & Augustos? Nonnulli, inter quos est Alciatus *in annotat ad Tacitum*, hoc interesse scribunt, quòd Cæsares, fuerint dicti, qui Augustæ Majestatis hæredes designati essent, administratione rerum interdicta, nisi fortè aliquam provinciam Augusti jussu administrandam haberent. Hinc nulla illis donativa militibus dandi facultas erat, nec in comitatu alios habebat nisi quos princeps tribuisset. Paulò major Imperatoris dignitas, qui licet intra Augusti fastigium positus, ejusque arbitrio bella gereret, summam tamen potestatem in Magistratus, inque milites, habebat, jusque illi belli indicendi erat. Hinc Ovid. lib. 2. Trist.

Imperium qui à Romanis processerit.

Quæ sit differentia inter Cæsares, Imperatores & Augustos.

Per quem bella geris, cujus nunc corpore pugnas,
Auspicium cui das grande, Deosque tuos.

Ævo tamen posteriori, ut Tertul. qui Apostolorum temporibus vicinus vixit, ijdem Cęsares, qui Augusti, & ijdem Imperatores, qui Cæsares & Augusti. *Christianus nullius est hostis*, inquit Tert. ad Scapulã, *ne dum Imperatoris, quem sciens à Deo suo constitui, necesse est ut & ipsum diligat, & revereatur, & honoret, & salvum velit cum toto Imperio: quousq; seculum stabit, tamdiu stabit. Colimus ergo Imperatorem sic, quomodo & nobis licet, & ipsi expedit, ut hominem à Deo secundum, & quidquid est à Deo consecutum, solo Deo minorem.* Ita ille; qui rursum in Apologetico:

Sed quid ego amplius de religione, atque pietate Christiana in Imperatorem? quem necesse est, suspiciamus, ut eum quem Dominus noster elegerit: ut meritò dixerim, noster est magis Cæsar, ut à nostro Deo constitutus &c. Signentur hæc Tertulliani dicta, sed illud maximè quòd tam diu stabit Imperium, quamdiu sęculum. Ex quo videt lector, illum imbibisse vaticinium illud Danielis cap. 2 per notum, quo non ante cadet Imperium, quàm fatalis & horrendus ille universi orbis occasus adveniet. Iccircò ævo primitivæ Ecclesiæ, Christiani, ne in præacerbas Antichristi vexationes inciderent, ardentibus votis Deum suum pro incolumitate Imperij, Imperatorisque precabantur; ut ex his ejusdem Tertul. verbis in Apolog licet percipere: *Est inquit, & alia maior necessitas orandi pro Imperatore, etiam pro omni statu Imperij rebusquè Romanis, quod vim maximam universo orbi imminentem, ipsamque clausuram sæculi, acerbitates horrendas comminantem Romani Imperij commeatu scimus retardari. Itaque nolumus experiri, ut dum precamur differri, Romanæ diuturnitati favemus,* Apologet. adversus gentes. Faveamus ô Lector! & pro incolumitate Imperatoris, & Imperij ardentibus Deum votis cum Tertulliano precemur: qui si hisce temporibus viveret, in quas voces nõ erũperet? quid nõ moliretur? ô tẽpora! ô mores! sed hęc obiter.

g PRINCIPES ELECTORES) Diximus supra cœptum in Romanis Imperium. Ab istis ad Græcos Constantinopolim, per Constantinum Magnum transivit. Post illa Occidentis Imperium à Græcis ad Francos translatum est, & in Caroli familia usque ad octavam, & nonam generationem permansit. Demum Italia Schismaticis divexata regi cœpit per Reges sive Gothos, sive Longabardos, donec tandem Imperium redivivum surrexit in successoribus Caroli Magni, in quos via successionis sanguinis, & non electionis gradatim deferebatur: Ab istis tandem delatum est Imperium Germanis in personam Othonis I. qui exactis ex Italia Berengarijs ætate jam provectâ Viennæ Austriæ obijt circa annũ 970. relicto Othone II. successore, qui à Joanne XIII. Papa coronatus: eo mortuo successit in Imperio ejus filius Otho III. ut diximus supra, quem à Benedicto VIII. Papa coronatum legimus, & is ultimus fuit qui jure hæreditario Imperium administravit: Nã cùm Germani proceres animadverteret, Reges & Principes degeneres nonnunquam filios posteris relinquere, sicque satius esse electione Imperium deferre quàm successione, (in quo non desunt exempla quæ peti poterunt ex ca. 11. lib. 1. mei Thesauri politic. Aphoris.) hinc factum ut per electionem deinceps Imperator Romanus assumeretur. Ne autem indiscreta, aut subitaria, ut olim plerumque, electio fieret; certos Ecclesiasticos, & seculares Germanię Principes, authore præsule Romano selegerunt, ad quos hujusmodi spectaret electio. Ac licet non reperiatur in jure decisum, quot numero Principes Germaniæ ad hanc electionem requirantur (nam in Clem. 1. de Jureiur. legimus per Ecclesiam Imperium à Græcis ad Germanos fuisse translatum,

Imperii Romani mutatio qualis.

Electorũ Imperii institutio.

latum,

latum,& ab Ecclesia ad certos Germaniæ Principes jus eligendi Imperatorem pervenisse *in cap. Venerabilem de electio*) sed dicatur, Principibus Germanorum jus eligendi Imperatorem jure, vel consuetudine convenire, *in cap. ad Apostolicæ, de sent. & re jud.* in 6. ubi hoc solum habetur :· Illi autem ad quos Imperatoris spectat electio, liberè eligant in Imperio successorem) nihilominus prævaluit sententia glossæ *in d. cap. ad Apostolicæ, in verbo, Illi autem*, & multorum aliorum dicentium, septem esse ordinatos Principes Electores, videlicet tres Ecclesiasticos, Archiepiscopum Coloniensem, Trevirensem, & Moguntinensem, quatuor verò sæculares, Palatinum Comitem Rheni, Ducem Saxoniæ, Marchionem Brandenburgensem, & regem Bohemiæ, olim Ducem, licet iste, ut quidam, *quos recenset Azorius instit. moral. lib. 10. cap. 3.* volunt, non alias sit Elector, nisi in dissensu suffragiorum sex aliorum. Itaque post mortem Othonis III. seu finita stirpe Othonis I. perspicuum est, jus eligendi Imperatorem, resedisse penes eosdem Septem viros, jam nominatos, & primum omnium Imperatorem fuisse non Henricum Saxoniæ Ducem (qui sine legitima authoritate Imperij titulum, ut olim Galba & Vespasianus, qui iccirco è Cæsarū albo abrasi sunt, sibi arrogavit, Carolus Mag. *ad consuet. Paris. tit. 1. Rub. des matieres feod. d. n. 32.*) Sed Henricū I. Bavariæ Ducem ex inclyta & antiquissima Bavarorum familia anno circiter salutis 1003. uno omnium Electorum ore Imperatorem renunciatum, & à Benedicto VIII. coronatum esse. Intereà adverte Septem-viros istos Principes non Imperatorem eligere, sed Regem Romanorum in Imperatorem promovendum, *quod totidem verbis legitur in Clem. 1. §. 1. de Iureiur.* Henricum Regem, tunc Regem Romanorum, & clarius in §. nos ibidem, *ipsum nominavimus, denunciavimus, & declaravimus in Regem Romanorum, in Imperatorem postea promovendum.* Neque obstat quod habetur in cap. ad Apostolicæ, de sent. & re jud in 6. ubi hæc habentur: *Illi autē ad quos in Imperio Imperatoris spectat electio, &c.* Nam respondet D. Azorius *pag. 1060. par. 2.* in illo Imperatoris suppleri illud videlicet postea promovendi, cùm electus in Regem Romanorum postea creetur, ungatur, coronetur Imperator, ut ex præcitatis, atque adeò bulla aurea Caroli IV. Roman. Imp. sub annum Christi 1366. edita constat Sed nec illud silentio involvendum, quod subjicit idem Azorius, antequam electio Imperatoris ad Septem-viros Germanos Romani Pontificis authoritate redacta esset, aliquem Romanorum eligebant, qui deinde ab Italis Lombardis eligebatur, & à Mediolanensi Archiepiscopo coronabatur in Regem Italiæ, tandèm à Romano Pontifice, annuente universo populo Romano, Imperator Romanorum vocabatur

Rex Bohemiæ jus suffragij dandi an habeat.

Ante Electores PP. quis ritus eligendi.

Vnde Carolus Magnus, qui primus Aquisgrani fuit creatus, & coronatus Rex Germanorum, postea in Italia Longobardis bello devictis, se fecit in Regem Italiæ coronari, & Pipinum filium Regem Italiæ nominavit. Post Carolum Magnum successerunt ordine Ludovicus Pius, cujus filij tres fue-

runt, Ludovicus Germanicus, Lotharius, Carolus Caluus : Ludovico Alemania obtigit, feruntque illi filij, Ludovicus, item Carolus Crassus, qui Calvo Imperium eripuit, & Carolomannus, cujus filius Arnulphus post Crassum imperavit. Arnulphi filij Ludovicus III. Cæsar, & Conradus, cujus Conradi filij fuerunt Ebrardus (cuius posteri sunt francorum Principes) & Conradus postremus in hac progenie Cæsar. Postea ab his ad Othonem I. Imperium delatum est, ut prædixi, & tandem cùm Germani Principes ob frequẽtes seditiones viderent magis expedire eligere, quàm ex hæreditate mereri Principem, tandem Henrico I. Bavaro obtigit, ut diximus, per electionem Imperium, per quam etiam in alios exinde, ad nostra usque tempora derivavit. Atque de his hoc loco satis dictum esto.

Henricus I. Bavarus primus fuit electus in Imper. per Principes Elect.

Rex Romanorum assumit nomen Imperatoris per unctionem & coronationem.

Elenchus Cæsarum coronatorum à Carolo Magno.

h IN REGEM ROMANORUM) Rex Romanorum creatur per Principes Electores, nec nomen Imperatoris assumit, nisi unctus, consecratus, coronatus à Papa, *cap. Venerabilem, de Iureiur. Restaurus tract. de Imperatore quæst.* 10 Hinc rectè animadvertis Baronius *tomo* 10. *annal. sub annum Christi* 888. Arnulphum Carolomanni filium, nunquam ab antiquis Scriptoribus Imperatorem fuisse nominatum, sed semper Regem, eò quòd nefas esset Imperatoris nomen assumere, nisi illud ab Apostolica sede collatum esset. Unctus itaque & coronatus demùm Imperatoris nomine donabatur; *Restaurus Castald. tract. de Imper. atore, quæst.* 45 *nu.* 1. Qui autem fuerint coronati à Carolo Magno Reges Romanorum ex Elencho subjecto videbit curiosus Lector, quẽ acceptum refero à Patre Joanne Azorio, *lib.* 2. *Institutionum moralium. part.* 2. *lib.* 10. *cap.* 5.

CAROLUS MAGNUS, Anno Domini 801. in die Natalis Domini, ut paulò antè dixi à Leone III. Romæ in Æde S. Petri Chlamydem Augustalem, & coronam auream accepit: quo facto populus universus ter acclamavit: Carolo Augusto à Deo coronato, Magno, & Piissimo Imperatori Romano vita, & victoria Aimonius lib. 5. Rhedino lib. 2. Frisingensis libr. 5. Sigonius de regno Italiæ libr 4.

LUDOVICUS PIUS Caroli Magni filius, unctus, consecratus, & coronatus est à STEPHANO IV. Remis in Gallia, Anno 816. Aimonius libr. 5. Rhegino libro 2. Frisingen. libro 5. Sigebertus in Chronico, Sigon. lib. 4.

LOTHARIUS filius Ludovici Pij coronatus est Romæ à Paschali I. anno 823. Aimonius, Rhegino, Frisingen. Sigibert. Sigon. lib. 5. supra citati.

LUDOVICUS II. Lotharij filius coronatus est Romæ in Basilica S. Petri à Sergio II. anno 844. Aimonius, Rhegino, Frising. Sigibert. & Sigon.

CAROLUS CALVUS, filius Ludovici Pij, frater Lotharij Imperatoris, patruus Ludovici II. coronatus est Romæ in æde S. Petri à Joanne VIII. anno Domini 876. Aimonius lib. 5. Rhe-

Rhegino lib. 2. Frisingen. lib. 6 Sigon. lib 5.

LVDOVICVS III. cognomento BALBVS, filius Caroli Calui coronatus est Lugduni in Gallia à Joanne VIII. anno 878. Aimonius lib. 5. Rhegino lib. 2. Frisingen. lib. 6. Sigon. lib. 5.

CAROLVS cognomento CRASSVS, filius Ludovici Regis Germanię & nepos Ludovici Pij, patruelis Ludovici III. Balbi coronatus est Romæ in æde S. Petri Joanne VIII anno 881. Aimonius. Rhegino. Frisingen. Sigibert. & Sigon. Arnulphus filius Carolomanni ex concubina, nepos Ludovici Regis Germaniæ, coronatus est Romæ in æde S. Petri à Formoso Pontifice Romano anno 896. Rhegino lib. 2. Frisingen. 6. Sigiber. in Chronico Sigon. lib. 6.

LVDOVICVS IV. filius Bossonis in provincia Regis ex uxore Hirmingarde, filia Ludovici Pij, & sorore Caroli Calui, coronatus est Romæ in æde S. Petri à Benedicto IV. anno 901. Rhegino lib. 2. Frisingen. lib. 6. Sigon. lib. 6.

OTHO I. olim Saxoniæ Dux, Germaniæ Rex coronatus Romæ in æde S Petri à Joanne XII. anno 962. Frisingen. lib. 6. Sigon lib 6. Ante hunc Othonem I. & post Arnulphum Imperatorem Reges Germaniæ fuerunt Ludovicus filius Ludovici Pij, & frater Lothariæ, & Caroli Calui Imperatorum. Conradus primus Dux Franconiæ, Henricus Dux Saxoniæ pater Othonis I. Imperatoris, sed Reges Italiæ non fuerunt.

OTHO II filius Othonis I. coronatus est Romæ in Basilica Vaticana anno 968. à Joanne XIII. Frisingen. lib 6. Sigonius lib. 7.

OTHO III. filius Othonis II. coronatus est Romæ in æde S. Petri a Gregorio V. anno 996. Frisingen. lib. 6. Sigon. lib. 7.

HENRICVS I. ex Duce Franconię ac potius Bavariæ factus Rex Germaniæ coronatus est in æde S. P. à Benedicto VIII. anno 1014 Nauclerus in Chronologia parte 2. Generat. 34. Sigon. lib 8 de Regno Italiæ.

CONRADVS II. ex Duce Sueviæ factus est rex Germaniæ, coronatus est Romæ in Basilica S. Petri à Joanne XX. anno 1027. Frisingen. lib. 6. Naucler Generat. 35. Sigon lib. 8. de Regno Italiæ.

HENRICVS III. filius Conradi II. coronatus est Romæ in æde S. Petri à Clemente II. anno 1047. Frisingen lib. 6. Naucler. Generat. 35. Sigon. lib. 8.

HENRICVS IV. filius Henrici III. nepos Conradi II. dum puer esset, creatus est Cæsar anno 1057. sed non est à Romano Pontifice coronatus: fuit enim hostis & persecutor Ecclesiæ & Gregorij VII Pontificis Romani: contra cũ Rudolphus dux Sueviæ declaratus, & electus est ab Electoribus Principibus Rex Germaniæ authoritate Gregorij 7. & ab eo confirmatus Rex Romanorum, sed non est coronatus Imperat. Naucler. Gener. 36. & 37. Sigon. lib. 9. Item adversus eum Conradus filius, quem in Regem Romanorum eligendum, & crean-

creandum curaverat ad Romanum Pontificem, se contulit, sed non est Imperator Coronatus, Sigon. lib. 9.

HENRICVS V. filius Henrici IV. per vim coronatus est Romæ in Basilica Vaticana à Paschali II. anno 4. quem captivum abduxerat, cum clericorum, & ingenti laicorum multitudine, & mortuus est absque virili prole, Naucler. generat. 38. Sigon. lib. 10.

LOTHARIVS II. ex Duce Saxoniæ factus Rex Romanorum coronatus est Imperator Romæ in æde S. Petri ab Innocentio II anno Domini 1133. Nauclerus in Chronico part. 2. generat. 38. Sigon. lib. 11.

CONRADVS III. Dux Suæviæ Henrici V. filius mortuo Lothario electus est & designatus Imperator anno 1138. non tamen coronatus à Romano Pontifice, Naucler. generat. 38. Sigon. lib. 11.

FREDERICVS cognomento ÆNOBARBVS Suæviæ dux, nepos Conradi III. ex fratre Frederico, coronatus est Romæ in æde S Petri ab Adriano 4. anno 1155 Naucler. Generat. Sigon. lib. 12.

HENRICVS VI. filius Frederici I. coronatus est Romæ in æde S. Petri à Cælestino 3. Naucler. Generat. 40.

OTHO 4. filius Henrici Ducis Saxoniæ electus, & deinde confirmatus à Prædestino Episcopo nomine Innocentij 3. erat enim ejus legatus in Germania, & deinde coronatus est Romæ in æde S. Petri ab Inno. III. anno 1606. Naucler. Generat. 41.

FREDERICVS II. Henrici VI. filius in Regem Romanorum electus, confirmatus est ab Innocentio 3 coronatus verò ab Honorio 3. anno Domini 1220. Naucler. Generat. 41.

CONRADVS IV. filius Frederici II. electus est Rex Romanorum vivente patre anno 1287. Naucl. Generat. 42 sed non est à Romano Pontifice coronatus, & cùm Fredericum patrem Innocentius IV. Imperio privasset, Principes moniti ab eodem Innocentio elegerũt Henricum Langravium Thuringiæ, & quia brevi hic mortuus est, elegerunt Guillielmum Comitem Hollandiæ, vivente adhuc Conrado quarto, & deinde occisus est à Frisonibus mortuo Cõrado quarto, postea per aliquot annos fuit interregnum, diffidentibus inter se Electoribus, quia quidam anno 1257. elegerant Ricardum Cornubiæ Comitem, fratem Henrici Regis Anglorum, alij verò Alphonsum X. Castellæ regem. Tandem anno 1273. Electus est Rudolphus Comes Habspurgensis, qui fuit pater Alberti I. Ducis Austriæ, non est coronatus, sed confirmatus Gregorio X. in Concilio Lugdunensi, ea conditione, ut anno proximè sequẽti Romam veniret, unctionem, consecrationem, & coronam accepturus. Naucl. Generat. 43.

Albertus I. Dux Austriæ, filius Rodolphi I, electus est anno 1299. Naucl. Generat 44. mortuus est anno 1308 non est coronatus.

HENRICVS SEPTIMVS Comes Luxem-

Luxenburgi acceptâ corona argenteâ in Germania, & ferreâ in Italia, coronatus est aureâ Romæ à tribus Cardinalibus legatis Clementis V. In æde S Joannis Lateranensis 1311 Naucler. Gener 44. obijt anno 1313. & postea anno sequenti Electores diffidentes elegerunt Ludovicum Ducem Bavariæ, & Fredericum Ducem Austriæ. Naucler Generat eadem.

CAROLVS QVARTUS filius Joannis Regis Bohemię, Nepos Henrici VI. Imperatoris Romæ in æde S. Petri coronatus est a Petro Cardinali Hostiensi Legato Innocentij VI Naucler. Generat 35 & 36 Electores elegerunt contra Carolum Odoardum Regem Angliæ, sed electionem ille repudiavit. Postea elegerunt Gũtherũ Comitẽ, sed brevi mortuus est.

VENCESLAVS Caroli IV. filius Cæsar tantum fuit, non Augustus, nec coronatus Imperator. Nauclerus Generat 46.

ROBERTUS ex Comite Palatino & Duce Bavariæ electus est Rex Romanorum anno 1400. non est Imperator coronatus.

SIGISMVNDVS filius Caroli 4. Imperatoris Bohemiæ, & Hungariæ rex coronatus est Romæ ab Eugenio IV. apud S. Petrum anno 1430. Naucler. Generat. 49.

ALBERTVS 2. Austriæ Dux, & Bohemiæ, & Hungariæ Rex, Gener. Sigismundi Imperatoris, fuit Cæsar, & Rex Romanorum Electus anno 1438. sed non coronatus Imperator, Nauclerus Generat. 48.

FREDERICUS tertius Ernesti Ducis Austriæ filius, coronatus est Romæ in æde S. Petri à Nicolao V. anno 1452. Nauclerus Generat. 45.

MAXIMILIANVS Frederici tertij filius, Cæsar electus, sed non coronatus Imperator.

CAROLVS V. Philippi Principis Hispaniæ filius. Nepos Maximiliani Cæsaris, Frederici tertij Imperatoris pronepos, coronatus est Bononæ à Clemente septimo, anno 1530.

Annales nostri referunt illum inauguratum Aquisgrani anno 1512. 4. Idus Novemb. vid. Annales D. Chapeaville Canonici & Vicarij Leodien. in vita Erardi à Marcka cap. 10.

FERDINANDVS Rex Bohemiæ & Vngariæ, frater Caroli V. Imperatoris Cæsar fuit, non Imperator coronatus.

MAXIMILIANVS secundus Rex Bohemiæ, & Hungariæ Ferdinandi Cæsaris filius, Cæsar fuit, non coronatus Imperator.

RODVLPHVS secundus Rex Bohemiæ, & Ungariæ, filius Maximiliani Cæsaris, nepos Ferdinandi Cæsaris, Rex & Cæsar est, obijt anno 1612. in Febr.

MATHIAS Archidux Austriæ, filius Maximiliani Cæs. Rex etiam & Cæsar Romanorum, qui obijt anno 1619. non etiam coronatus.

FERDINANDUS II. Germaniæ, Hungariæ, Bohemiæ, Dalmatiæ, Croatiæ, Sclavoniæ &c. Rex, Archidux Austriæ, Dux Burgundiæ, &c. Comes Tyrolis, S. Sedi obedientiam præstitit ministerio Ducis Sabelli 1. Maij anni currentis 1620.

Dominam tuam recognovisti, & ad ipsius honorem, & S. Rom, Imperii decus, & unionem victoriæ, & diadema etiam nostro ministerio, adveniente tempore, suscipere, & in eis immobilis persistere intendis, verum etiam tanquam ipsius Ecclesiæ legitimus Pugil & Athleta, te adversus Schismaticorum & Hæreticorum, Turcarum tyrannum, ac fidei ac Christi nominis hostes, insanias, & furores, spiritualiter & temporaliter armaris, & in dies arma hujusmodi jugiter exequeris, ea tibi favorabiliter concedamus, quæ tuæ Celsitudini cedant ad honorem, & per quæ eisdem bene meritis personis te munificum reddere possis, ope auctoritatis Apostolicæ exhibitione gratiarum.

SCHOLIA IN SECTIONEM I.

Nomen Pauli V. ante Pontificatum.

a PAULUS) Antequam ad summi Apostolatus apicem evectus esset Paulus V. Pontifex Maximus Camillus vocabatur, ex Illustri Burghesiorum familia oriundus, cujus ego deductionem accuratam ex antiquissimis Scriptorum monumentis prodidi in Epistola liminari Dissertationum mearum in Onosandri Strategicum ad Illustriss. & Reverendissimũ Dnm. Scipionem S. R. E. Card. Burghesium. Mutato autem Camilli nomine, Paulus V, dictus est; æquum enim est, ut Papa, qui aliis omnibus præest, proprio suo nomine quo appellabatur, dũ aliis suberat, exinde non vocetur, sed aliud sibi assumat, ut sicuti est Dominus omnium, & Dei Vicarius effectus, *glos. in verb. Bonif. in procem. lib. 6, ubi DD. Guilielm. Bened. in cap. Raynutius in pr. num 43. & seqq* ita nomen aliud sibi adsciscat ad instar Principis Apostolorum Petri, qui antea Simon dicebatur, *Restaurus Castaldus tract. de Imper. quæst. 40.* Hinc omnes à Gregorio Magno Pontifices, hanc nominis mutationem non sine ratione esse considerantes, primo nomine neglecto, aliud assumere consueverunt, quasi quod prius in terrena, privataque vita assecuti erat, terrenos affectus redoleat; proinde cùm terrenæ cogitationes & curæ sint ab ipsis calcandæ, oblivionique mandandæ, aptè quidem cum secularibus negotiis, secularis quoque appellatio rejiciatur, id quod etiam in nonnullis Regularium ordinum familiis, observari notat Anast. Germon. *tract de Indultu Cardin. In script. nu. 19.* Verùm, quantò major & excelsior est, Papa, tantò humilior omnibus creaturis ostenditur, & propterea se SERVUM SERVORUM DEI appellat, *cap. relatum 37. in fi. de sent. excom. & in Proœm Decretali in glos verbi Servus* Ex quo illud processit, ut in die coronationis Papæ, quo conditionis humanæ minor sit, ante illum stupæ in summitate arundinis comburantur, & stentoreâ voce inclametur: SIC TRANSIT GLORIA MVNDI PATER SANCTE

SANCTE. *Navar in repert. cap. inter verba 11. quæst. 3. conclus. 5.* Ita olim triumphantibus Imperatoribus suggerebatur à tergo: RESPICE POST TE: HOMINEM MEMENTO TE. *Tertul. in Apolog.* Atque hæc inscriptio Servus Servorum &c. adeò usque recepta, & necessaria est in litteris Pontificijs, ut si illa desit, litteræ obreptitiæ, & de falso sint suspectæ, ut pote contra styli usum fabricatæ. *Bald in l. Sacri affatus C. de divers. rescript. cap. quam gravi de crimine falsi Abbas in cap. ex parte 2 num. 2 de off. iud deleg.*

b EPISCOPUS) Quid caussæ cur S.D.N Episcopum se nominet, notat Restaurus Castaldus *tract. de Imperat. quæst.* 42. ubi scribit iccircò Episcopum nominari, quòd nullus ordine Episcopali major sit in Ecclesia, *per not glos. in Proëm. sexti, in verbo Episcopus, & Anast. Germon. tract. de Indult. Cardin. in §. Episcopus.* *Papa unus Episcopus dicitur.*

c CHARISSIMO IN CHRISTO FILIO) Multis jam retro seculis inolevit usus ille, ut S.D.N Papa cùm Episcopis, Archiepiscopis, Patriarchis, & Cardinalibus scribit, fratres appellet, tanquam in officio Coadjutores; cùm autem aliis, filios. Et quidem optima ratione, ut quemadmodum, inquit Rebuffus, *ad formam mandati, verbo dilectu filijs, &* Deus Opt. Max. pater est & creator omnium, ita ejus in terris Vicarij filij sumus, cura & honore, quia curam omnium gerit, ut ostendit Bonifac. *ad Proëm. Clem. col. 2. not. 4.* Atque hæc scribendi forma nisi servata fuerit, præsumitur rescriptum falsum *d. cap. quam gravi. in l inter claras C. de summa trinit.* *Papa Episcopis scribens fratres appellat: cum autem aliis filios.*

d FERDINANDO ROMANORUM REGI) Eligendus in Imperatorem, primum eligitur à septemuiris, Germaniæ Rex Romanorum, postea verò promovetur in Imperatorem unctione, consecratione, & coronatione quam accipit à Papa, *text. in c. Venerabilem ibi. personam electam in Regem, & ibi, ad Imperium assumendus, de Iureiur. Restaur. tract. de Imperatore quæst.* 10. Aurea etiam Bulla Caroli IV. quotiescumque necessitas seu casus electionis Regis Romanorum in Imperatorem promovendi. Ac licet plerique sint in ea sententia, ut Rex potius Germanorum eligatur. *Ioan. And. in cap. Venerabilem,* nihilominus prævaluit sententia Panor. & aliorum *in d. cap.* quæ etiam diuturno loquendi usu confirmata est. Benè tamen animadvertit D. Azorius *l. 10 instit moral. part. 2. cap. 4.* olim antequam electio Imperatoris ad septemuiros Germanos Romani Pontificis authoritate redacta esset, Regem Romanorũ eligi quempiam solitum, qui deinde ab Italis, Lombardis eligebatur, & à Mediolanensi Episcopo coronabatur in Regem Italiæ, tandem à Romano Pontifice, annuente universo populo Romano, Imperator Romanorum vocabatur. Unde Carolus Magnus qui primum Aquisgrani erat creatus, & coronatus Rex Germanorum, postea in Italia Longobardis bello devictis se fecit in Regem Italiæ coronari, & Pipinum filium Regem Italiæ nominavit. Post Carolum Magnum, successerunt ordine Ludovicus Pius, Lotharius, Lu- *Eligendus in Imperatorem primum Rex Rom creatur.* *Electio Imperatoris ante datos Electores à Papa qualis.*

dovicus Junior, Carolus Caluus, Ludovicus Balbus, Carolus Crassus, & Arnulphus, quorum singuli fuerunt Reges Germanorum, & deinde ab Italis electi Reges Italiæ, & postea coronati à Romano Pontifice Imperatores. Arnulphum secuti sunt Ludovicus filius ejus, Conradus I. & Henricus I. qui Reges quidem Germanorum fuerunt, sed non Reges Italiæ, vel Imperatores electi atque coronati. Post decretum à Gregorio V. (licet alij falsò Gregorio X. id attribuant, quos refutat Card. Bellarm. *de translat Imperij Romani l. 1. cap. 1.*) de Imperatore eligendo, Septemuiri Germani Regem Romanorum dicuntur eligere, quoniam etiamsi eligatur Rex Germanorum, quia tamen eligitur in Imperatorem postea promovendum, revera eligitur in Regem Romanorum. Item ut supra dixi Romanus Pontifex jus eligendi ad Septemviros Germanos revocavit, ut schismata ex Imperio tollerentur: nam post Carolum Crassum, quidam Itali elegerunt in Regem Italiæ Berengarium ducem Foro Juliensem, alij Widonem Ducem Spoletanum, alij Arnulphum Regem Germaniæ. Post Arnulphum itidem, quidam Itali volebant eundem Berengarium, alij Lambertum filium Widonis, quem ipse pater Wido Regem appellaverat, & socium regni sibi adjunxerat, alij Ludovicum filium Bossononis in provincia Regis contra Berengarium vocarunt, & regno Italiæ præfecerunt; mortuis verò Widone, Lamberto, Arnulpho, Ludovico regnavit in Italia solus Berengarius, sed contra ipsum multi Itali Rudolphum Burgundiæ Regem, in Regem Italiæ elegerunt, quo deinde absente, & extincto Berengario Italici Hugonem filium Lotharij, nepotem Lotharij in Lotharingia Regis, pronepotem Ludovici II. Comitem Arelatensem Regem Italiæ crearunt, & hic filium Lotharium Regem Italiæ nominavit, quia scilicet sibi socium in regno assumpsit, qui deinde mortuo patre solus in Italia Regnavit. Sed contra eum Itali Berengarium II. Berendarij I. ex filia nepotem Regem constituerunt, & ipse postea filium suum Adalbertum Regem Italiæ appellavit Contra hos plerique Itali Othonem Magnum Regem Germaniæ vocarunt, & in Regem Italiæ elegerunt. Othoni Magno successit in Regno Germaniæ, & Italiæ Otho II. filius. Othoni II. filius Otho III. in utroq; regno successit, post quem edita est constitutio Pontificia de septem Electoribus Imperatoris. Plura de Electoribus videatur idem Azorius d. cap. 4. ubi quærit an in electione Imperatoris si sit dissensus, Romanus Pontifex alterum alteri præferre possit: & quid si inidoneum seu indignum elegerint? & si idoneum, an is antequam sit à summo Pontifice unctus, sacratus, vel confirmatus administrare possit; & an sit totius mundi Dominus; & pleraque talia curiosæ investigationis, sed non hujus loci.

Gregorius V. Electores constituit.

Otho Magnus Rex Germanis vocatur.

c SALVTEM) usus iste salutandi non modò Christianis jam diu receptus est ut constat ad Philip. c. ult. 1. Thess. ca. ult. & 2. cap. ult. & alibi, verum etiã Ethnicis ipsis, qui etiam post nomina illam adjiciebant, licet et interdum isti omit-

Salutandi consuetudo antiq.

omitterent, præsertim Reges, quasi per majestatem. Quod Plutarchus notat in Phocione, dum scribit *Alexandrum victo Dario abstulisse ab Epistolis τὸ χαίρειν (illud salvere) exceptis quas Phocioni scribebat, quem unum, sicut Antipatrum compellebat post salutem dictam.* Verum Romani Pontifices Christi discipulos etiam in hoc secuti, hoc salutandi more semper usi sunt, ut licet videre in proemio decret. lib 6. & Clem. & ibi DD. nam ut benè scribit Rebuff. *ad formam mandati Apostolici, verbo salutem*, producit salus, actus charitatis, pietatis, largitatis, fidelitatis, sed utilitatis, tranquillitatis, jucunditatis, & necessitatis. Hinc in primitiva Ecclesia præter salutem, Gratiam imprecabantur, id quod Ignatium, & successores Antiochenses Episcopos fecisse narrat Baronius, *in Annal. Eccles. sub annum Christi 45.* & procedente tempore, post salutem, Apostolicam benedictionem subjecerunt.

f SACRI ROMANI IMPERII) Imperium à Romanis defluxisse qui primum Regibus regebantur, dein Consulibus, & Dictatoribus, demum Principibus & Cæsaribus, quorũ primus fuit Octavianus Augustus (sub quo Servator generis humani natus est) qui bellis civilibus sua virtute extinctis, ipsum denique terrarum orbem pacavit, nemo quisquam est qui ignoret. Hinc Augusti nomine illum insignivit senatus, ut cùm primus omnium condidisset Imperium, divino quasi nomine, & titulo, ut L. Florus loquitur, etiam superstes consecraretur. Atque inde fortassis factum est, ut Imperatoribus quasi divinis hominibus, & veluti Jove editis, ut Homerus loquitur, ignis præferretur, *Adri. Turnebus lib. 1. animad. c. 29.* Verum missa hæc faciamus, & disquiramus, quid intersit inter Cæsares, Imperatores, & Augustos? Nonnulli, inter quos est Alciatus *in annotat ad Tacitum*, hoc interesse scribunt, quòd Cæsares, fuerint dicti, qui Augustæ Majestatis hæredes designati essent, administratione rerum interdicta, nisi fortè aliquam provinciam Augusti jussu administrandam haberent. Hinc nulla illis donativa militibus dandi facultas erat, nec in comitatu alios habebat nisi quos princeps tribuisset. Paulò major Imperatoris dignitas, qui licet intra Augusti fastigium positus, ejusque arbitrio bella gereret, summam tamen potestatem in Magistratus, inque milites, habebat, jusque illi belli indicendi erat. Hinc Ovid. lib. 2. Trist.

Imperium qui à Romanis processerit.

Quæ sit differentia inter Cæsares, Imperatores & Augustos.

Per quem bella geris, cujus nunc corpore pugnas,
Auspicium cui das grando, Deosque tuos.

Ævo tamen posteriori, ut Tertul. qui Apostolorum temporibus vicinus vixit, ijdem Cęsares, qui Augusti, & ijdem Imperatores, qui Cæsares & Augusti. *Christianus nullius est hostis*, inquit Tert. ad Scapulã, *ne dum Imperatoris, quem sciens à Deo suo constitui, necesse est ut & ipsum diligat, & revereatur, & honoret, & salvum velit cum toto Imperio: quousq; seculum stabit, tamdiu stabit. Colimus ergo Imperatorem sic, quomodo & nobis licet, & ipsi expedit, ut hominem à Deo secundum, & quidquid est à Deo consecutum, solo Deo minorem.* Ita ille; qui rursum in Apologetico:

Sed quid ego amplius de religione, atque pietate Christiana in Imperatorem? quem necesse est, suspiciamus, ut eum quem Dominus noster elegerit: ut meritò dixerim, noster est magis Cæsar, ut à nostro Deo constitutus &c. Signentur hæc Tertulliani dicta, sed illud maximè quòd tam diu stabit Imperium, quamdiu sęculum. Ex quo videt lector, illum imbibisse vaticinium illud Danielis cap. 2 per notum, quo non ante cadet Imperium, quàm fatalis & horrendus ille universi orbis occasus adveniet Iccircò ævo primitivæ Ecclesiæ, Christiani, ne in præacerbas Antichristi vexationes inciderent, ardentibus votis Deum suum pro incolumitate Imperij, Imperatorisque precabantur; ut ex his ejusdem Tertul. verbis in Apolog licet percipere: *Est* inquit, *& alia maior necessitus orandi pro Imperatore, etiam pro omni statu Imperij rebusquè Romanis, quod vim maximam universo orbi imminentem, ipsamquè clausuram sæculi, acerbitates horrendas comminantem Romani Imperij commeatu scimus retardari. Itaque nolumus experiri, ut dum precamur differri, Romanæ diuturnitati favemus*, Apologet. adversus gentes. Faveamus ô Lector! & pro incolumitate Imperatoris, & Imperij ardentibus Deum votis cum Tertulliano precemur: qui si hisce temporibus viveret, in quas voces nõ erũperet? quid nõ moliretur? ô tẽpora! ô mores! sed hęc obiter.

imperii Romani mutatio qualis.

g. PRINCIPES ELECTORES) Diximus supra cœptum in Romanis Imperium. Ab istis ad Græcos Constantinopolim, per Constantinum Magnum transivit. Post illa Occidentis Imperium à Græcis ad Francos translatum est, & in Caroli familia usque ad octavam, & nonam generationem permansit. Demum Italia Schismaticis divexata regi cœpit per Reges sive Gothos, sive Longabardos, donec tandem Imperium redivivum surrexit in successoribus Caroli Magni, in quos via successionis sanguinis, & non electionis gradatim deferebatur: Ab istis tandem delatum est Imperium Germanis in personam Othonis I. qui exactis ex Italia Berengarijs ætate jam provectâ Viennæ Austriæ obijt circa annũ 970. relicto Othone II. successore, qui à Joanne XIII. Papa coronatus: eo mortuo successit in Imperio ejus filius Otho III. ut diximus supra, quem à Benedicto VIII. Papa coronatum legimus, & is ultimus fuit qui jure hæreditario Imperium administravit: Nã cùm Germani proceres animadverteret, Reges & Principes degeneres nonnunquam filios posteris relinquere, sicque satius esse electione Imperium deferre quàm successione, (in quo non desunt exempla quæ peti poterunt ex ca. 11. lib. 1. mei Thesauri politic. Aphoris.) hinc factum ut per electionem deinceps Imperator Romanus assumeretur. Ne autem indiscreta, aut subitaria, ut olim plerumque, electio fieret, certos Ecclesiasticos, & sæculares Germanię Principes, authore præsule Romano selegerunt, ad quos hujusmodi spectaret electio. Ac licet non reperiatur in jure decisum, quot numero Principes Germaniæ ad hanc electionem requirantur (nam in Clem. 1. de Jureiur. legimus per Ecclesiam Imperium à Græcis ad Germanos fuisse translatum,

Electorũ Imperii institutio.

latum,

latum, & ab Ecclesia ad certos Germaniæ Principes jus eligendi Imperatorem pervenisse *in cap. Venerabilem de electio*) sed dicatur, Principibus Germanorum jus eligendi Imperatorem jure, vel consuetudine convenire, *in cap. ad Apostolicæ, de sent. & re jud.* in 6 ubi hoc solum habetur : Illi autem ad quos Imperatoris spectat electio, liberè eligant in Imperio successorem) nihilominus prævaluit sententia glossæ *in d. cap. ad Apostolicæ, in verbo, Illi autem*, & multorum aliorum dicentium, septem esse ordinatos Principes Electores, videlicet tres Ecclesiasticos, Archiepiscopum Coloniensem, Trevirensem, & Moguntinensem, quatuor verò sæculares, Palatinum Comitem Rheni, Ducem Saxoniæ, Marchionem Brandenburgensem, & regem Bohemiæ, olim Ducem, licet iste, ut quidam, *quos recenset Azorius instit. moral. lib.10.cap.3.* volunt, non alias sit Elector, nisi in dissensu suffragiorum sex aliorum. Itaque post mortem Othonis III. seu finita stirpe Othonis I. perspicuum est, jus eligendi Imperatorem, resedisse penes eosdem Septem viros, jam nominatos, & primum omnium Imperatorem fuisse non Henricum Saxoniæ Ducem (qui sine legitima authoritate Imperij titulum, ut olim Galba & Vespasianus, qui iccirco è Cæsarũ albo abrasi sunt, sibi arrogavit. Carolus Mag. *ad consuet. Paris. tit.1. Rub. des matieres feod. d. n.32.*) Sed Henricũ I. Bavariæ Ducem ex inclyta & antiquissima Bavarorum familia anno circiter salutis 1003. uno omnium Electorum ore Imperatorem renunciatum, & à Benedicto VIII. coronatum esse. Intereà advertè Septem-viros istos Principes non Imperatorem eligere, sed Regem Romanorum in Imperatorem promovendum, *quod totidem verbis legitur in Clem.1.§.1. de Iureiur.* Henricum Regem, tunc Regem Romanorum, & clarius in §. nos ibidem, *ipsum nominavimus, denunciavimus, & declaravimus in Regem Romanorum, in Imperatorem postea promovendum.* Neque obstat quod habetur in cap. ad Apostolicæ, de sent. & re jud in 6. ubi hæc habentur: *Illi autẽ ad quos in Imperio Imperatoris spectat electio, &c.* Nam respondet D. Azorius *pag. 1060. par. 2.* in illo Imperatoris suppleri illud videlicet postea promovendi, cùm electus in Regem Romanorum postea creetur, ungatur, coronetur Imperator, ut ex præcitatis, atque adeò bulla aurea Caroli IV. Roman. Imp. sub annum Christi 1366. edita constat. Sed nec illud silentio involvendum, quod subjicit idem Azorius, antequam electio Imperatoris ad Septem-viros Germanos Romani Pontificis authoritate redacta esset, aliquem Romanorum eligebant, qui deinde ab Italis Lombardis eligebatur, & à Mediolanensi Archiepiscopo coronabatur in Regem Italiæ, tandem à Romano Pontifice, annuente universo populo Romano, Imperator Romanorum vocabatur

Rex Bohemiæ jus suffragij dandi an habeat.

Ante Electores PP. quis ritus eligendi.

Vnde Carolus Magnus, qui primus Aquisgrani fuit creatus, & coronatus Rex Germanorum, postea in Italia Longobardis bello devictis, se fecit in Regem Italiæ coronari, & Pipinum filium Regem Italiæ nominavit. Post Carolum Magnum successerunt ordine Ludovicus Pius, cujus filij tres fue-

runt, Ludovicus Germanicus, Lotharius, Carolus Caluus: Ludovico Alemania obtigit, feruntque illi filij, Ludovicus, item Carolus Crassus, qui Calvo Imperium eripuit, & Carolomannus, cujus filius Arnulphus post Crassum imperavit. Arnulphi filij Ludovicus III. Cæsar, & Conradus, cujus Conradi filij fuerunt Ebrardus (cuius posteri sunt francorum Principes) & Conradus postremus in hac progenie Cæsar. Postea ab his ad Othonem I. Imperium delatum est, ut prædixi, & tandem cùm Germani Principes ob frequẽtes seditiones viderent magis expedire eligere, quàm ex hæreditate mereri Principem, tandem Henrico I. Bavaro obtigit, ut diximus, per electionem Imperium, per quam etiam in alios exinde, ad nostra usque tempora derivavit. Atque de his hoc loco satis dictum esto.

Henricus I. Bavarus primus fuit electus in Imper. per Principes Elect.

h IN REGEM ROMANORUM) Rex Romanorum creatur per Principes Electores, nec nomen Imperatoris assumit, nisi unctus, consecratus, coronatus à Papa, *cap. Venerabilem, de Iureiur. Restaurus tract. de Imperatore quæst,* 10 Hinc rectè animadvertis Baronius *tomo* 10. *annal. sub annum Christi* 888. Arnulphum Carolomanni filium, nunquam ab antiquis Scriptoribus Imperatorem fuisse nominatum, sed semper Regem, eò quòd nefas esset Imperatoris nomen assumere, nisi illud ab Apostolica sede collatum esset. Unctus itaque & coronatus demùm Imperatoris nomine donabatur; *Restaurus Castald. tract. de Imperatore, quæst.* 45. *nu.* 1. Qui autem fuerint coronati à Carolo Magno Reges Romanorum ex Elencho subjecto videbit curiosus Lector, quē acceptum refero à Patre Joanne Azorio, *lib.* 2. *Institutionum moralium, part.* 2. *lib.* 10. *cap.* 5.

Rex Romanorum assumit nomen Imperatoris per unctionem & coronationem.

Elenchus Cæsarum coronatorum à Carolo Magno.

CAROLUS MAGNUS, Anno Domini 801. in die Natalis Domini, ut paulò antè dixi à Leone III. Romæ in Æde S. Petri Chlamydem Augustalem, & coronam auream accepit: quo facto populus universus ter acclamavit: Carolo Augusto à Deo coronato, Magno, & Piissimo Imperatori Romano vita, & victoria. Aimonius lib. 5. Rhedino lib. 2. Frisingensis libr. 5. Sigonius de regno Italiæ libr. 4.

LUDOVICUS PIUS Caroli Magni filius, unctus, consecratus. & coronatus est à STEPHANO IV. Remis in Gallia, Anno 816. Aimonius libr. 5. Rhegino libro 2. Frisingen. libro 5. Sigebertus in Chronico, Sigon. lib. 4.

LOTHARIUS filius Ludovici Pij coronatus est Romæ à Paschali I. anno 823. Aimonius, Rhegino, Frisingen. Sigibert. Sigon. lib. 5. supra citati.

LUDOVICUS II. Lotharij filius coronatus est Romæ in Basilica S. Petri à Sergio II. anno 844. Aimonius, Rhegino, Frising. Sigibert. & Sigon.

CAROLUS CALVUS, filius Ludovici Pij, frater Lotharij Imperatoris, patruus Ludovici II. coronatus est Romæ in æde S. Petri à Joanne VIII. anno Domini 876. Aimonius lib. 5. Rhe-

Rhegino lib. 2. Frisingen. lib. 6 Sigon. lib 5.

LVDOVICVS III. cognomento BALBVS, filius Caroli Calui coronatus est Lugduni in Gallia à Joanne VIII. anno 878. Aimonius lib. 5. Rhegino lib. 2. Frisingen. lib. 6. Sigon. lib. 5.

CAROLVS cognomento CRASSVS, filius Ludovici Regis Germaniç & nepos Ludovici Pij, patruelis Ludovici III. Balbi coronatus est Romæ in æde S. Petri Joanne VIII. anno 881. Aimonius. Rhegino. Frisingen. Sigibert. & Sigon. Arnulphus filius Carolomanni ex concubina, nepos Ludovici Regis Germaniæ, coronatus est Romæ in æde S. Petri à Formoso Pontifice Romano anno 896. Rhegino lib. 2. Frisingen. 6. Sigiber. in Chronico Sigon. lib. 6.

LVDOVICVS IV. filius Bossonis in provincia Regis ex uxore Hirmingarde, filia Ludovici Pij, & sorore Caroli Calui, coronatus est Romæ in æde S. Petri à Benedicto IV. anno 901. Rhegino lib. 2. Frisingen. lib. 6. Sigon. lib. 6.

OTHO I. olim Saxoniæ Dux, Germaniæ Rex coronatus Romæ in æde S Petri à Joanne XII. anno 962. Frisingen. lib. 6. Sigon lib. 6. Ante hunc Othonem I. & post Arnulphum Imperatorem Reges Germaniæ fuerunt Ludovicus filius Ludovici Pij, & frater Lothariæ, & Caroli Calui Imperatorum. Conradus primus Dux Franconiæ, Henricus Dux Saxoniæ pater Othonis I. Imperatoris, sed Reges Italiæ non fuerunt.

OTHO II filius Othonis I. coronatus est Romæ in Basilica Vaticana anno 98. à Joanne XIII. Frisingen. lib. 6. Sigonius lib. 7.

OTHO III filius Othonis II. coronatus est Romæ in æde S. Petri à Gregorio V. anno 996. Frisingen. lib. 6. Sigon. lib. 7.

HENRICVS I. ex Duce Franconiç ac potius Bavariæ factus Rex Germaniæ coronatus est in æde S. P. à Benedicto VIII. anno 1014 Nauclerus in Chronologia parte 2. Generat. 34. Sigon. lib 8 de Regno Italiæ.

CONRADVS II. ex Duce Sueviæ factus est rex Germaniæ, coronatus est Romæ in Basilica S. Petri à Joanne XX. anno 1027. Frisingen. lib. 6. Naucler Generat. 35. Sigon lib. 8. de Regno Italiæ.

HENRICVS III. filius Conradi II. coronatus est Romæ in æde S. Petri à Clemente II. anno 1047. Frisingen. lib. 6. Naucler. Generat. 35. Sigon. lib. 8.

HENRICVS IV. filius Henrici III. nepos Conradi II. dum puer esset, creatus est Cæsar anno 1057. sed non est à Romano Pontifice coronatus: fuit enim hostis & persecutor Ecclesiæ & Gregorij VII Pontificis Romani: contra eũ Rudolphus dux Sueviæ declaratus, & electus est ab Electoribus Principibus Rex Germaniæ authoritate Gregorij 7 & ab eo confirmatus Rex Romanorum, sed non est coronatus Imperat. Naucler. Gener. 36. & 37. Sigon. lib. 9. Item adversus eum Conradus filius, quem in Regem Romanorum eligendum, & crean-

creandum curaverat ad Romanum Pontificem, se contulit, sed non est Imperator Coronatus, Sigon. lib. 9.

HENRICVS V. filius Henrici IV per vim coronatus est Romæ in Basilica Vaticana à Paschali II. anno 4. quem captivum abduxerat, cum clericorum, & ingenti laicorum multitudine, & mortuus est absque virili prole, Naucler. generat. 38. Sigon. lib. 10.

LOTHARIVS II. ex Duce Saxoniæ factus Rex Romanorum coronatus est Imperator Romæ in æde S. Petri ab Innocentio II anno Domini 1133. Nauclerus in Chronico part. 2. generat. 38. Sigon. lib. 11.

CONRADVS III. Dux Suæviæ Henrici V. filius mortuo Lothario electus est & designatus Imperator anno 1138. non tamen coronatus à Romano Pontifice, Naucler. generat. 38. Sigon. lib. 11.

FREDERICVS cognomento ÆNOBARBVS Suæviæ dux, nepos Conradi III. ex fratre Frederico, coronatus est Romæ in æde S. Petri ab Adriano 4. anno 1155 Naucler. Generat. Sigon. lib. 12.

HENRICVS VI. filius Frederici I. coronatus est Romæ in æde S. Petri à Cælestino 3. Naucler. Generat. 40.

OTHO 4. filius Henrici Ducis Saxoniæ electus, & deinde confirmatus à Prædestino Episcopo nomine Innocentij 3. erat enim ejus legatus in Germania, & deinde coronatus est Romæ in æde S. Petri ab Inno. III. anno 1606. Naucler. Generat. 41.

FREDERICVS II. Henrici VI. filius in Regem Romanorum electus, confirmatus est ab Innocentio 3 coronatus verò ab Honorio 3. anno Domini 1220. Naucler. Generat. 41.

CONRADVS IV. filius Frederici II. electus est Rex Romanorum vivente patre anno 1287. Naucl. Generat. 42 sed non est à Romano Pontifice coronatus, & cùm Fredericum patrem Innocentius IV. Imperio privasset, Principes moniti ab eodem Innocentio elegerũt Henricum Langravium Thuringiæ, & quia brevi hic mortuus est, elegerunt Guillielmum Comitem Hollandiæ, vivente adhuc Conrado quarto, & deinde occisus est à Frisonibus mortuo Cõrado quarto, postea per aliquot annos fuit interregnum, diffidentibus inter se Electoribus, quia quidam anno 12[illegible]7. elegerant Ricardum Cornubiæ Comitem, fratem Henrici Regis Anglorum, alij verò Alphonsum X. Castellæ regem. Tandem anno 1273. Electus est Rudolphus Comes Habspurgensis, qui fuit pater Alberti I. Ducis Austriæ, non est coronatus, sed confirmatus Gregorio X. in Concilio Lugdunensi, ea conditione, ut anno proximè sequẽti Romam veniret, unctionem, consecrationem, & coronam accepturus. Naucl. Generat. 43.

Albertus I. Dux Austriæ, filius Rodolphi I. electus est anno 1299. Naucl. Generat 44. mortuus est anno 1308 non est coronatus.

HENRICVS SEPTIMVS Comes Luxen-

Luxenburgi acceptâ corona argenteâ in Germania, & ferreâ in Italia, coronatus est aureâ Romæ à tribus Cardinalibus legatis Clementis V. In æde S Joannis Lateranensis 1311 Naucler. Gener. 44. obijt anno 1313. & postea anno sequenti Electores dissidentes elegerunt Ludovicum Ducem Bavariæ, & Fredericum Ducem Austriæ. Naucler Generat eadem.

CAROLVS QVARTUS filius Joannis Regis Bohemię, Nepos Henrici VI. Imperatoris Romæ in æde S. Petri coronatus est a Petro Cardinali Hostiensi Legato Innocentij VI Naucler. Generat 35 & 36 Electores elegerunt contra Carolum Odoardum Regem Angliæ, sed electionem ille repudiavit. Postea elegerunt Gũtherũ Comitẽ, sed brevi mortuus est.

VENCESLAVS Caroli IV. filius Cæsar tantum fuit, non Augustus, nec coronatus Imperator. Nauclerus Generat 46.

ROBERTUS ex Comite Palatino & Duce Bavariæ electus est Rex Romanorum anno 1400. non est Imperator coronatus.

SIGISMVNDVS filius Caroli 4. Imperatoris Bohemiæ, & Hungariæ rex coronatus est Romæ ab Eugenio IV. apud S. Petrum anno 1430. Naucler. Generat. 49.

ALBERTVS 2. Austriæ Dux, & Bohemiæ, & Hungariæ Rex, Gener Sigismundi Imperatoris, fuit Cæsar, & Rex Romanorum Electus anno 1438. sed non coronatus Imperator, Nauclerus Generat. 48.

FREDERICUS tertius Ernesti Ducis Austriæ filius, coronatus est Romæ in æde S. Petri à Nicolao V. anno 1452. Nauclerus Generat. 45.

MAXIMILIANVS Frederici tertij filius, Cæsar electus, sed non coronatus Imperator.

CAROLVS V. Philippi Principis Hispaniæ filius. Nepos Maximiliani Cæsaris, Frederici tertij Imperatoris pronepos, coronatus est Bononæ à Clemente septimo, anno 1530.

Annales nostri referunt illum inauguratum Aquisgrani anno 1512. 4. Idus Novemb. vid. Annales D. Chapeaville Canonici & Vicarij Leodien. in vita Erardi à Marcka cap 10.

FERDINANDVS Rex Bohemiæ & Vngariæ, frater Caroli V. Imperatoris Cæsar fuit, non Imperator coronatus.

MAXIMILIANVS secundus Rex Bohemiæ, & Hungariæ Ferdinandi Cæsaris filius, Cæsar fuit, non coronatus Imperator.

RODVLPHVS secundus Rex Bohemiæ, & Ungariæ, filius Maximiliani Cæsaris, nepos Ferdinandi Cæsaris, Rex & Cæsar est, obijt anno 1612. in Febr.

MATHIAS Archidux Austriæ, filius Maximiliani Cæs. Rex etiam & Cæsar Romanorum, qui obijt anno 1619. non etiam coronatus.

FERDINANDUS II. Germaniæ, Hungariæ, Bohemiæ, Dalmatiæ, Croatiæ, Sclavoniæ &c. Rex, Archidux Austriæ, Dux Burgundiæ, &c. Comes Tyrolis, S. Sedi obedientiam præstitit ministerio Ducis Sabelli 1. Maij anni currentis 1620.

Dominam tuam recognovisti, & ad ipsius honorem, & S. Rom. Imperii decus, & unionem victoriæ, & diadema etiam nostro ministerio, adveniente tempore, suscipere, & in eis immobilis persistere intendis, verum etiam tanquam ipsius Ecclesiæ legitimus Pugil & Athleta, te adversus Schismaticorum & Hæreticorum, Turcarum tyrannum, ac fidei ac Christi nominis hostes, insanias, & furores, spiritualiter & temporaliter armaris, & in dies arma hujusmodi jugiter exequeris, ea tibi favorabiliter concedamus, quæ tuæ Celsitudini cedant ad honorem, & per quæ eijdem bene meritis personis te munificum reddere possis, ope auctoritatis Apostolicæ exhibitione gratiarum.

SCHOLIA IN SECTIONEM I.

Nomen Pauli V. ante Pontificatum.

a PAULUS) Antequam ad summi Apostolatus apicem evectus esset Paulus V. Pontifex Maximus Camillus vocabatur, ex Illustri Burghesiorum familia oriundus, cujus ego deductionem accuratam ex antiquissimis Scriptorum monumentis prodidi in Epistola liminari Dissertationum mearum in Onosandri Strategicum ad Illustriss. & Reverendissimũ Dnm. Scipionem S. R. E. Card. Burghesium. Mutato autem Camilli nomine, Paulus V, dictus est; æquum enim est, ut Papa, qui aliis omnibus præest, proprio suo nomine quo appellabatur, dũ aliis suberat, exinde non vocetur, sed aliud sibi assumat, ut sicuti est Dominus omnium, & Dei Vicarius effectus, *glos. in verb. Bonif. in proëm. lib. 6, ubi DD. Guilielm. Bened. in cap. Raynutius in pr. num* 43. & *seqq* ita nomen aliud sibi adsciscat ad instar Principis Apostolorum Petri, qui antea Simon dicebatur, *Restaurus Castaldus tract. de Imper. quæst.* 40. Hinc omnes à Gregorio Magno Pontifices, hanc nominis mutationem non sine ratione esse considerantes, primo nomine neglecto, aliud assumere consueverunt, quasi quod prius in terrena, privataque vita assecuti erat, terrenos affectus redoleat; proinde cùm terrenæ cogitationes & curæ sint ab ipsis calcandæ, oblivionique mandandæ, aptè quidem cum secularibus negotiis, secularis quoque appellatio rejiciatur, id quod etiam in nonnullis Regularium ordinum familiis, observari notat Anast. Germon. *tract de Indultu Cardin. In script. nu.* 19. Verùm, quantò major & excelsior est Papa, tantò humilior omnibus creaturis ostenditur, & propterea se SERVUM SERVORUM DEI appellat, *cap. relatum* 37. *in fi. de sent. excom. & in Proëm Decretali in glos. verbi Servus* Ex quo illud processit, ut in die coronationis Papæ, quo conditionis humanæ minor sit, ante illum stupæ in sũmitate arundinis comburantur, & stentoreâ voce inclametur: SIC TRANSIT GLORIA MVNDI PATER SANCTE

SANCTE. *Navar in repert. cap. inter verba 11. quæst. 3. conclus. 5.* Ita olim triumphantibus Imperatoribus suggerebatur à tergo: RESPICE POST TE: HOMINEM MEMENTO TE. *Tertul. in Apolog.* Atque hæc inscriptio Servus Servorum &c. adeò usque recepta, & necessaria est in litteris Pontificijs, ut si illa desit, litteræ obreptitiæ, & de falso sint suspectæ, ut pote contra styli usum fabricatæ. *Bald in l. Sacri affatus C. de divers. rescript. cap. quam gravi de criminè falsi Abbas in cap. ex parte 2 num. 2 de off. iud deleg.*

b EPISCOPVS) Quid caussæ cur S.D.N Episcopum se nominet, notat Restaurus Castaldus *tract. de Imperat. quæst. 42.* ubi scribit iccircò Episcopum nominari, quòd nullus ordine Episcopali major sit in Ecclesia, *per not glos. in Proëm. sexti, in verbo Episcopus, & Anast. Germon. tract. de Indult. Cardin. in §. Episcopus.* *Papa vnde Episcopus dicitur.*

c CHARISSIMO IN CHRISTO FILIO) Multis jam retro seculis inolevit usus ille, ut S.D.N Papa cùm Episcopis, Archiepiscopis, Patriarchis, & Cardinalibus scribit, fratres appellet, tanquam in officio Coadjutores; cùm autem aliis, filios. Et quidem optima ratione, ut quemadmodum, inquit Rebuffus, *ad formam mandati, verbo dilectis filijs, &* Deus Opt. Max. pater est & creator omnium, ita ejus in terris Vicarij filij sumus, cura & honore, quia curam omnium gerit, ut ostendit Bonifac. *ad Proëm. Clem. col. 2. not. 4.* Atque hæc scribendi forma nisi servata fuerit, præsumitur rescriptum falsum *d. cap. quam gravi. in l inter claras C. de summa trinit.* *Papa Episcopis scribens fratres appellat: cum autem aliis filios.*

d FERDINANDO ROMANORVM REGI) Eligendus in Imperatorem, primum eligitur à septemuiris, Germaniæ Rex Romanorum, postea verò promovetur in Imperatorem unctione, consecratione, & coronatione quam accipit à Papa, *text. in c. Venerabilem ibi. personam electam in Regem, & ibi, ad Imperium assumendus, de Iureiur. Restaur. tract. de Imperatore quæst. 10.* Aurea etiam Bulla Caroli IV. quotiescumque necessitas seu casus electionis Regis Romanorum in Imperatorem promovendi. Ac licet plerique sint in ea sententia, ut Rex potius Germanorum eligatur. *Ioan. And. in cap. Venerabilem,* nihilominus prævaluit sententia Panor. & aliorum *in d. cap.* quæ etiam diuturno loquendi usu confirmata est. Benè tamen animadvertit D. Azorius *l. 10 instit moral. part. 2. cap. 4.* olim antequam electio Imperatoris ad septemuiros Germanos Romani Pontificis authoritate redacta esset, Regem Romanorũ eligi quempiam solitum, qui deinde ab Italis, Lombardis eligebatur, & à Mediolanensi Episcopo coronabatur in Regem Italiæ, tandem à Romano Pontifice, annuente universo populo Romano, Imperator Romanorum vocabatur. Unde Carolus Magnus qui primum Aquisgrani erat creatus, & coronatus Rex Germanorum, postea in Italia Longobardis bello devictis se fecit in Regem Italiæ coronati, & Pipinum filium Regem Italiæ nominavit. Post Carolum Magnum, successerunt ordine Ludovicus Pius, Lotharius, Ludovi- *Eligendus in Imperatorem primum Rex Rom creatur.* *Electio Imperatoris ante datos Electores à Papa qualis.*

dovicus Junior, Carolus Caluus, Ludovicus Balbus, Carolus Craſſus, & Arnulphus, quorum ſinguli fuerunt Reges Germanorum, & deinde ab Italis electi Reges Italiæ, & poſtea coronati à Romano Pontifice Imperatores. Arnulphum ſecuti ſunt Ludovicus filius ejus, Conradus I. & Henricus I. qui Reges quidem Germanorum fuerunt, ſed non Reges Italiæ, vel Imperatores electi atque coronati. Poſt decretum à Gregorio V. (licet alij falsò Gregorio X. id attribuant, quos refutat Card. Bellarm. *de translat Imperij Romani l. 1. cap. 1.*) de Imperatore eligendo, Septemuiri Germani Regem Romanorum dicuntur eligere, quoniam etiamſi eligatur Rex Germanorum, quia tamen eligitur in Imperatorem poſtea promovendum revera eligitur in Regem Romanorum. Item ut ſupra dixi Romanus Pontifex jus eligendi ad Septemviros Germanos revocavit, ut ſchiſmata ex Imperio tollerentur: nam poſt Carolum Craſſum, quidam Itali elegerunt in Regem Italiæ Berengarium ducem Foro Julienſem, alij Widonem Ducem Spoletanum, alij Arnulphum Regem Germaniæ. Poſt Arnulphum itidem, quidam Itali volebant eundem Berengarium, alij Lambertum filium Widonis, quem ipſe pater Wido Regem appellaverat, & ſocium regni ſibi adjunxerat, alij Ludovicum filium Boſſononis in provincia Regis contra Berengarium vocarunt, & regno Italiæ præfecerunt; mortuis verò Widone, Lamberto, Arnulpho, Ludovico regnavit in Italia ſolus Berengarius, ſed contra ipſum multi Itali Rudolphum Burgundiæ Regem, in Regem Italiæ elegerunt, quo deinde abſente, & extincto Berengario Italici Hugonem filium Lotharij, nepotem Lotharij in Lotharingia Regis, pronepotem Ludovici II. Comitem Arelatenſem Regem Italiæ crearunt, & hic filium Lotharium Regem Italiæ nominavit, quia ſcilicet ſibi ſocium in regno aſſumpſit, qui deinde mortuo patre ſolus in Italia Regnavit. Sed contra eum Itali Berengarium II. Berendarij I. ex filia nepotem Regem conſtituerunt, & ipſe poſtea filium ſuum Adalbertum Regem Italiæ appellavit. Contra hos plerique Itali Othonem Magnum Regem Germaniæ vocarunt, & in Regem Italiæ elegerunt. Othoni Magno ſucceſſit in Regno Germaniæ, & Italiæ Otho II. filius. Othoni II. filius Otho III. in utroq; regno ſucceſſit, poſt quem edita eſt conſtitutio Pontificia de ſeptem Electoribus Imperatoris. Plura de Electoribus videatur idem Azorius d. cap. 4. ubi quærit an in electione Imperatoris ſi ſit diſſenſus, Romanus Pontifex alterum alteri præferre poſſit: & quid ſi inidoneum ſeu indignum elegerint? & ſi idoneum, an is antequam ſit à ſummo Pontifice unctus, ſacratus, vel confirmatus adminiſtrare poſſit; & an ſit totius mundi Dominus; & pleraque talia curioſæ inveſtigationis, ſed non hujus loci.

Gregorius V. Electores conſtituit.

Otho Magnus Rex Germaniæ vocatur.

e SALUTEM) uſus iſte ſalutandi non modò Chriſtianis jam diu receptus eſt ut conſtat ad Philip. c. ult. 1. Theſſ. ca. ult. & 2. cap. ult. & alibi, verum etiã Ethnicis ipſis, qui etiam poſt nomina illam adjiciebant, licet interdum iſti omit-

Salutandi conſuetudo antiq.

omitterent, præsertim Reges, quasi per majestatem. Quod Plutarchus notat in Phocione, dum scribit *Alexandrum victo Dario abstulisse ab Epistolis* τὸ χαίρειν (illud salvere) *exceptis quas Phocioni scribebat, quem unum, sicut Antipatrum compellebat post salutem dictam.* Verum Romani Pontifices Christi discipulos etiam in hoc secuti, hoc salutandi more semper usi sunt, ut licet videre in proemio decret. lib 6. & Clem. & ibi DD. nam ut benè scribit Rebuff. *ad formam mandati Apostolici, verbo salutem,* producit salus, actus charitatis, pietatis, largitatis, fidelitatis, sed utilitatis, tranquillitatis, jucunditatis, & necessitatis. Hinc in primitiva Ecclesia præter salutem, Gratiam imprecabantur, id quod Ignatium, & successores Antiochenses Episcopos fecisse narrat Baronius, *in Annal. Eccles. sub annum Christi* 45. & procedente tempore, post salutem, Apostolicam benedictionem subjecerunt.

f SACRI ROMANI IMPERII) Imperium à Romanis defluxisse qui primum Regibus regebantur, dein Consulibus, & Dictatoribus, demum Principibus & Cæsaribus, quorũ primus fuit Octavianus Augustus (sub quo Servator generis humani natus est) qui bellis civilibus sua virtute extinctis, ipsum denique terrarum orbem pacavit, nemo quisquam est qui ignoret. Hinc Augusti nomine illum insignivit senatus, ut cùm primus omnium condidisset Imperium, divino quasi nomine, & titulo, ut L. Florus loquitur, etiam superstes consecraretur. Atque inde fortassis factum est, ut Imperatoribus quasi divinis hominibus, & veluti Jove editis, ut Homerus loquitur, ignis præferretur, *Adri. Turnebus lib.* 1. *animad. c.* 29. Verum missa hæc faciamus, & disquiramus, quid intersit inter Cæsares, Imperatores, & Augustos? Nonnulli, inter quos est Alciatus *in annotat ad Tacitum,* hoc interesse scribunt, quòd Cæsares, fuerint dicti, qui Augustæ Majestatis hæredes designati essent, administratione rerum interdicta, nisi fortè aliquam provinciam Augusti jussu administrandam haberent. Hinc nulla illis donativa militibus dandi facultas erat, nec in comitatu alios habebat nisi quos princeps tribuisset. Paulò major Imperatoris dignitas, qui licet intra Augusti fastigium positus, ejusque arbitrio bella gereret, summam tamen potestatem in Magistratus, inque milites, habebat, jusque illi belli indicendi erat. Hinc Ovid. lib. 2. Trist.

Imperium qui à Romanis processerit.

Quæ sit differentia inter Cæsares, Imperatores & Augustos.

Per quem bella geris, cujus nunc corpore pugnas,
Auspicium cui das grande, Deosque tuos.

Ævo tamen posteriori, ut Tertul. qui Apostolorum temporibus vicinus vixit, ijdem Cęsares, qui Augusti, & ijdem Imperatores, qui Cæsares & Augusti. *Christianus nullius est hostis,* inquit Tert. ad Scapulã, *ne dum Imperatoris, quem sciens à Deo suo constitui, necesse est ut & ipsum diligat, & revereatur, & honoret, & salvum velit cum toto Imperio: quousq; seculum stabit, tamdiu stabit. Colimus ergo Imperatorem sic, quomodo & nobis licet, & ipsi expedit, ut hominem à Deo secundum, & quidquid est à Deo consecutum, solo Deo minorem.* Ita ille; qui rursum in Apologetico:

Sed quid ego amplius de religione, atque pietate Christiana in Imperatorem? quem necesse est, suspiciamus, ut eum quem Dominus noster elegerit: ut meritò dixerim, noster est magis Cæsar, ut à nostro Deo constitutus &c. Signentur hæc Tertulliani dicta, sed illud maximè quòd tam diu stabit Imperium, quamdiu seculum. Ex quo videt lector, illum imbibisse vaticinium illud Danielis cap. 2 per notum, quo non ante cadet Imperium, quàm fatalis & horrendus ille universi orbis occasus adveniet Iccircò ævo primitivæ Ecclesiæ, Christiani, ne in præacerbas Antichristi vexationes inciderent, ardentibus votis Deum suum pro incolumitate Imperij, Imperatorisque precabantur; ut ex his ejusdem Tertul. verbis in Apolog licet percipere: *Est* inquit, *& alia maior necessitus orandi pro Imperatore, etiam pro omni statu Imperij rebusque Romanis, quod vim maximam universo orbi imminentem, ipsamque clausuram sæculi, acerbitates horrendas comminantem Romani Imperij commeatu scimus retardari. Itaque nolumus experiri, ut dum precamur differri, Romanæ diuturnitati favemus,* Apologet. adversus gentes. Faveamus ô Lector! & pro incolumitate Imperatoris, & Imperij ardentibus Deum votis cum Tertulliano precemur: qui si hisce temporibus viveret, in quas voces nõ erũperet? quid nõ moliretur? ô tẽpora! ô mores! sed hęc obiter.

g PRINCIPES ELECTORES) Diximus supra cœptum in Romanis Imperium. Ab istis ad Græcos Constantinopolim, per Constantinum Magnum transivit. Post illa Occidentis Imperium à Græcis ad Francos translatum est, & in Caroli familia usque ad octavam, & nonam generationem permansit. Demum Italia Schismaticis divexata regi cœpit per Reges sive Gothos, sive Longabardos, donec tandem Imperium redivivum surrexit in successoribus Caroli Magni, in quos via successionis sanguinis, & non electionis gradatim deferebatur: Ab istis tandem delatum est Imperium Germanis in personam Othonis I. qui exactis ex Italia Berengarijs ætate jam provectâ Viennæ Austriæ obijt circa annũ 970. relicto Othone II. successore, qui à Joanne XIII. Papa coronatus: eo mortuo successit in Imperio ejus filius Otho III. ut diximus supra, quem à Benedicto VIII. Papa coronatum legimus, & is ultimus fuit qui jure hæreditario Imperium administravit: Nã cùm Germani proceres animadverteret, Reges & Principes degeneres nonnunquam filios posteris relinquere, sicque satius esse electione Imperium deferre quàm successione, (in quo non desunt exempla quæ peti poterunt ex ca. 11. lib. 1. mei Thesauri politic. Aphoris.) hinc factum ut per electionem deinceps Imperator Romanus assumeretur. Ne autem indiscreta, aut subitaria, ut olim plerumque, electio fieret; certos Ecclesiasticos, & sæculares Germanię Principes, authore præsule Romano selegerunt, ad quos hujusmodi spectaret electio. Ac licet non reperiatur in jure decisum, quot numero Principes Germaniæ ad hanc electionem requirantur (nam in Clem. 1. de Jureiur. legimus per Ecclesiam Imperium à Græcis ad Germanos fuisse translatum,

Imperii Romani mutatio qualis.

Electorũ Imperii institutio.

latum,& ab Ecclesia ad certos Germaniæ Principes jus eligendi Imperatorem pervenisse *in cap. Venerabilem de electio*) sed dicatur, Principibus Germanorum jus eligendi Imperatorem jure, vel consuetudine convenire, *in cap. ad Apostolica, de sent. & re jud.* in 6 ubi hoc solum habetur : Illi autem ad quos Imperatoris spectat electio, liberè eligant in Imperio successorem) nihilominus prævaluit sententia glossæ *in d. cap. ad Apostolicæ, in verbo, Illi autem*, & multorum aliorum dicentium, septem esse ordinatos Principes Electores, videlicet tres Ecclesiasticos, Archiepiscopum Coloniensem, Trevirensem, & Moguntinensem, quatuor verò sæculares, Palatinum Comitem Rheni, Ducem Saxoniæ, Marchionem Brandenburgensem, & regem Bohemiæ, olim Ducem, licet iste, ut quidam, *quos recenset Azorius instit. moral. lib.10.cap.3.* volunt, non alias sit Elector, nisi in dissensu suffragiorum sex aliorum. Itaque post mortem Othonis III. seu finita stirpe Othonis I. perspicuum est, jus eligendi Imperatorem, resedisse penes eosdem Septem viros, jam nominatos, & primum omnium Imperatorem fuisse non Henricum Saxoniæ Ducem (qui sine legitima authoritate Imperij titulum, ut olim Galba & Vespasianus, qui iccirco è Cæsarũ albo abrasi sunt, sibi arrogavit. Carolus Mag. *ad consuet. Paris. tit.1. Rub. des matieres feod. al. n.32.*) Sed Henricũ I. Bavariæ Ducem ex inclyta & antiquissima Bavarorum familia anno circiter salutis 1003. uno omnium Electorum ore Imperatorem renunciatum, & à Benedicto VIII. coronatum esse. Intereà advertè Septem-viros istos Principes non Imperatorem eligere, sed Regem Romanorum in Imperatorem promovendum, *quod totidem verbis legitur in Clem. 1. §.1. de Iureiur.* Henricum Regem, tunc Regem Romanorum, & clarius in §. nos ibidem, *ipsum nominavimus, denunciavimus, & declaravimus in Regem Romanorum, in Imperatorem postea promovendum.* Neque obstat quod habetur in cap. ad Apostolicæ, de sent. & re jud in 6. ubi hæc habentur: *Illi autẽ ad quos in Imperio Imperatoris spectat electio, &c.* Nam respondet D. Azorius *pag. 1060. par. 2.* in illo Imperatoris suppleri illud videlicet postea promovendi, cùm electus in Regem Romanorum postea creetur, ungatur, coronetur Imperator, ut ex præcitatis, atque adeò bulla aurea Caroli IV. Roman. Imp. sub annum Christi 1366. edita constat. Sed nec illud silentio involvendum, quod subjicit idem Azorius, antequam electio Imperatoris ad Septem-viros Germanos Romani Pontificis authoritate redacta esset, aliquem Romanorum eligebant, qui deinde ab Italis Lombardis eligebatur, & à Mediolanensi Archiepiscopo coronabatur in Regem Italiæ, tandem à Romano Pontifice, annuente universo populo Romano, Imperator Romanorum vocabatur

Rex Bohemiæ jus suffragij dandi an habeat.

Ante Electores PP. quis ritus eligendi.

Vnde Carolus Magnus, qui primus Aquisgrani fuit creatus, & coronatus Rex Germanorum, postea in Italia Longobardis bello devictis, se fecit in Regem Italiæ coronari, & Pipinum filium Regem Italiæ nominavit. Post Carolum Magnum successerunt ordine Ludovicus Pius, cujus filij tres fue-

runt, Ludovicus Germanicus, Lotharius, Carolus Caluus: Ludovico Alemania obtigit, feruntque illi filij, Ludovicus, item Carolus Crassus, qui Calvo Imperium eripuit, & Carolomannus, cujus filius Arnulphus post Crassum imperavit. Arnulphi filij Ludovicus III. Cæsar, & Conradus, cujus Conradi filij fuerunt Ebrardus (cuius posteri sunt francorum Principes) & Conradus postremus in hac progenie Cæsar. Postea ab his ad Othonem I. Imperium delatum est, ut prædixi, & tandem cùm Germani Principes ob frequẽtes seditiones viderent magis expedire eligere, quàm ex hæreditate mereri Principem, tandem Henrico I. Bavaro obtigit, ut diximus, per electionem Imperium, per quam etiam in alios exinde, ad nostra usque tempora derivavit. Atque de his hoc loco satis dictum esto.

Henricus I. Bavar9 primus fuit elect9 in Imper. per Principes Elect.

h IN REGEM ROMANORUM) Rex Romanorum creatur per Principes Electores, nec nomen Imperatoris assumit, nisi unctus, consecratus, coronatus à Papa, *cap. Venerabilem, de Iureiur. Restaurus tract. de Imperatore quæst.* 10 Hinc rectè animadvertis Baronius *tomo* 10. *annal. sub annum Christi* 888. Arnulphum Carolomanni filium, nunquam ab antiquis Scriptoribus Imperatorem fuisse nominatum, sed semper Regem, eò quòd nefas esset Imperatoris nomen assumere, nisi illud ab Apostolica sede collatum esset. Unctus itaque & coronatus demùm Imperatoris nomine donabatur; *Restaurus Castald. tract. de Imperatore, quæst.* 45 *nu.* 1. Qui autem fuerint coronati à Carolo Magno Reges Romanorum ex Elencho subjecto videbit curiosus Lector, quẽ acceptum refero à Patre Joanne Azorio, *lib.* 2. *Institutionum moralium. part.* 2. *lib.* 10. *cap.* 5.

Rex Romanorum assumit nomen Imperatoris per unctionem & coronationem.

Elenchus Cæsarum coronatorum à Carolo Magno.

CAROLUS MAGNUS, Anno Domini 801. in die Natalis Domini, ut paulò antè dixi à Leone III. Romæ in Æde S. Petri Chlamydem Augustalem, & coronam auream accepit: quo facto populus universus ter acclamavit: Carolo Augusto à Deo coronato, Magno, & Piissimo Imperatori Romano vita, & victoria. Aimonius lib. 5. Rhedino lib. 2. Frisingensis libr. 5. Sigonius de regno Italiæ libr 4.

LUDOVICUS Pius Caroli Magni filius, unctus, consecratus. & coronatus est à STEPHANO IV. Remis in Gallia, Anno 816. Aimonius libr. 5. Rhegino libro 2. Frisingen. libro 5. Sigebertus in Chronico, Sigon. lib. 4.

LOTHARIUS filius Ludovici Pij coronatus est Romæ à Paschali I. anno 823. Aimonius, Rhegino, Frisingen. Sigibert. Sigon. lib. 5. supra citati.

LUDOVICUS II. Lotharij filius coronatus est Romæ in Basilica S. Petri à Sergio II. anno 844. Aimonius, Rhegino, Frising. Sigibert. & Sigon.

CAROLUS CALVUS, filius Ludovici Pij, frater Lotharij Imperatoris, patruus Ludovici II. coronatus est Romæ in æde S. Petri à Joanne VIII. anno Domini 876. Aimonius lib. 5.

Rhe-

Rhegino lib. 2. Frisingen. lib. 6 Sigon. lib 5.

LVDOVICVS III. cognomento BALBVS, filius Caroli Calui coronatus est Lugduni in Gallia à Joanne VIII. anno 878. Aimonius lib. 5. Rhegino lib. 2. Frisingen. lib. 6. Sigon. lib. 5.

CAROLVS cognomento CRASSVS, filius Ludovici Regis Germaniȩ & nepos Ludovici Pij, patruelis Ludovici III. Balbi coronatus est Romæ in æde S. Petri Joanne VIII anno 881. Aimonius. Rhegino. Frisingen. Sigibert. & Sigon. Arnulphus filius Carolomanni ex concubina, nepos Ludovici Regis Germaniæ, coronatus est Romæ in æde S. Petri à Formoso Pontifice Romano anno 896. Rhegino lib. 2. Frisingen. 6. Sigiber. in Chronico Sigon. lib. 6.

LVDOVICVS IV. filius Bossonis in provincia Regis ex uxore Hirmingarde, filia Ludovici Pij, & sorore Caroli Calui, coronatus est Romæ in æde S. Petri à Benedicto IV. anno 901. Rhegino lib. 2. Frisingen. lib. 6. Sigon. lib. 6.

OTHO I. olim Saxoniæ Dux, Germaniæ Rex coronatus Romæ in æde S Petri à Joanne XII. anno 962. Frisingen. lib. 6. Sigon lib. 6. Ante hunc Othonem I. & post Arnulphum Imperatorem Reges Germaniæ fuerunt Ludovicus filius Ludovici Pij, & frater Lothariæ, & Caroli Calui Imperatorum. Conradus primus Dux Franconiæ, Henricus Dux Saxoniæ pater Othonis I. Imperatoris, sed Reges Italiæ non fuerunt.

OTHO II filius Othonis I. coronatus est Romæ in Basilica Vaticana anno 968. à Joanne XIII. Frisingen. lib 6. Sigonius lib. 7.

OTHO III filius Othonis II. coronatus est Romæ in æde S. Petri à Gregorio V. anno 996. Frisingen. lib. 6. Sigon. lib. 7.

HENRICVS I. ex Duce Franconiȩ ac potius Bavariæ factus Rex Germaniæ coronatus est in æde S. P. à Benedicto VIII. anno 1014 Nauclerus in Chronologia parte 2. Generat. 34. Sigon. lib 8 de Regno Italiæ.

CONRADVS II. ex Duce Sueviæ factus est rex Germaniæ, coronatus est Romæ in Basilica S. Petri à Joanne XX. anno 1027. Frisingen. lib. 6. Naucler Generat. 35 Sigon lib. 8. de Regno Italiæ.

HENRICVS III. filius Conradi II. coronatus est Romæ in æde S. Petri à Clemente II. anno 1047. Frisingen lib. 6. Naucler. Generat. 35. Sigon. lib. 8.

HENRICVS IV. filius Henrici III. nepos Conradi II. dum puer esset, creatus est Cæsar anno 1057. sed non est à Romano Pontifice coronatus: fuit enim hostis & persecutor Ecclesiæ & Gregorij VII Pontificis Romani: contra eũ Rudolphus dux Sueviæ declaratus, & electus est ab Electoribus Principibus Rex Germaniæ authoritate Gregorij 7. & ab eo confirmatus Rex Romanorum, sed non est coronatus Imperat. Naucler. Gener. 36. & 37. Sigon. lib. 9. Item adversus eum Conradus filius, quem in Regem Romanorum eligendum, & crean-

Luxenburgi acceptâ corona argenteâ in Germania, & ferreâ in Italia, coronatus est aureâ Romæ à tribus Cardinalibus legatis Clementis V. In æde S Joannis Lateranensis 1311 Naucler. Gener. 44. obijt anno 1313. & postea anno sequenti Electores diffidentes elegerunt Ludovicum Ducem Bavariæ, & Fredericum Ducem Austriæ. Naucler Generat eadem.

CAROLVS QVARTUS filius Joannis Regis Bohemię, Nepos Henrici VI. Imperatoris Romæ in æde S. Petri coronatus est à Petro Cardinali Hostiensi Legato Innocentij VI Naucler. Generat 35 & 36 Electores elegerunt contra Carolum Odoardum Regem Angliæ, sed electionem ille repudiavit. Postea elegerunt Gűtherű Comitē, sed brevi mortuus est.

VENCESLAVS Caroli IV. filius Cæsar tantum fuit, non Augustus, nec coronatus Imperator. Nauclerus Generat 46.

ROBERTUS ex Comite Palatino & Duce Bavariæ electus est Rex Romanorum anno 1400. non est Imperator coronatus.

SIGISMVNDVS filius Caroli 4. Imperatoris Bohemiæ, & Hungariæ rex coronatus est Romæ ab Eugenio IV. apud S. Petrum anno 1430. Naucler. Generat. 49.

ALBERTVS 2. Austriæ Dux, & Bohemiæ, & Hungariæ Rex, Gener Sigismundi Imperatoris, fuit Cæsar, & Rex Romanorum Electus anno 1438. sed non coronatus Imperator, Nauclerus Generat. 48.

FREDERICUS tertius Ernesti Ducis Austriæ filius, coronatus est Romæ in æde S. Petri à Nicolao V. anno 1452. Nauclerus Generat. 45.

MAXIMILIANVS Frederici tertij filius, Cæsar electus, sed non coronatus Imperator.

CAROLVS V. Philippi Principis Hispaniæ filius. Nepos Maximiliani Cæsaris, Frederici tertij Imperatoris pronepos, coronatus est Bononæ à Clemente septimo, anno 1530.

Annales nostri referunt illum inauguratum Aquisgrani anno 1512. 4. Idus Novemb. vid. Annales D. Chapeaville Canonici & Vicarij Leodien. in vita Erardi à Marcka cap. 10.

FERDINANDVS Rex Bohemiæ & Vngariæ, frater Caroli V. Imperatoris Cæsar fuit, non Imperator coronatus.

MAXIMILIANVS secundus Rex Bohemiæ, & Hungariæ Ferdinandi Cæsaris filius, Cæsar fuit, non coronatus Imperator.

RODVLPHVS secundus Rex Bohemiæ, & Ungariæ, filius Maximiliani Cæsaris, nepos Ferdinandi Cæsaris, Rex & Cæsar est, obijt anno 1612. in Febr.

MATHIAS Archidux Austriæ, filius Maximiliani Cæs. Rex etiam & Cæsar Romanorum, qui obijt anno 1619. non etiam coronatus.

FERDINANDUS II. Germaniæ, Hungariæ, Bohemiæ, Dalmatiæ, Croatiæ, Sclavoniæ &c. Rex, Archidux Austriæ, Dux Burgundiæ, &c. Comes Tyrolis, S. Sedi obedientiam præstitit ministerio Ducis Sabelli 1. Maij anni currentis 1620.

Electio Imper. confirmatur à Papa. Dux Sabelli præstat obedientiã S. Sedi pro Ferdinando.

II. Electus Rex Rom. insinuat electionem suam S. Pontifici per suos Legatos qui pro eo præstant obedientiã &c. Unctio quid differat à consecratione.

i CONFIRMATAM) Electio enim Imperatoris confirmatur à Papa, *textus in Clem.1. de Iureiur. post pr. ibi. approbationem &c. & alibi, & notat Restaurus Castaldus tract. de Imp. quæst.* 17. *& Innoc. in cap. Venerabilem de Electio.* cui etiam præstat obedientiam: quam nuper, hoc est: 1. Maji hujus anni 1620. exhibuit S. Sedi gloriosus, & invictissimus Imperator Ferdinandus II. ministerio Illust. Ducis Sabelli ipsius ad S. Sedem Legati: prout & Matthias illius prædecessor opera Illust. & Rever. D. Episcopi Bambergensis Est enim à multis jam retro sæculis usu receptum, ut Electus hanc confirmationem seu approbationem, per solennes Legatos seu Nuncios à Papa cum speciali mandato petat, *ut est textus in d Clem.1. ibi. dictus namq;.* Et habetur in solenni libro sacrarum Ceremoniarum *lib.1 sect.5. cap.1. in pr.* quòd Electus Rex futurus Imperator Romanorum primùm consuevit electionem suam per suos solennes Oratores intimare S Pontifici, & decretum electionis ostendere &c. & per tales nuncios suos, cum speciali mandato Electus in futurum Imperatorem exponit devotionem suam & reverentiam, seu obedientiam filialem erga S. Põtificem & sacram Rom. Ecclesiam, petens gratiam, & favores consuetos, & præstant isti pro eo in ipsius animam juramentum fidelitatis Papæ, & Ecclesiæ, petendo unctionem & consecrationem, *ut in d. Clem. unica, de Iureiur. & Restaurus Castaldus d. q.17. Anast. Germon. tract. de sacror immunitatibus lib. 3. in proëmio n.5.* Unctio autem quid differat à Consecratione, si quæras, Respondebo; Unctionem fieri oleo sacro, non tamen chrismate in brachio dextro sive humero, & in æde S. Petri ad altare S. Mauritij, Consecrationem verò sine oleo: quippe quia S. Pontifex super eum manus apponit adhibitis certis quibusdam precibus, quibus Dei nomen, & auxilium invocatur. Quemadmodum etiam sine oleo res quædam in Ecclesia consecrantur. Aliter verò presbyteri, & Episcopi consecrantur. Nam presbyteri sacrum ordinem recipiunt: Episcopi itidem sacram potestatem certa quædam sacramenta conferendi, quâ presbyteri carent. Sunt qui putent Imperatorem per consecrationem sacrum ordinem recipere, & subdiaconum fieri; sed hoc falsum est: nam licet ministret Papæ sacris operanti in veste subdiaconi, non propterea est Diaconus, cùm Imperator inter Laicos reputetur, *cap. ubinam 96. distinctione*, nec ullum sacrum ordinem habere possit vir conjugatus, *ut post Castaldum tract. de Imp. notat Azorius lib.10. Inst. mor. cap 8. vers. Tertio quæritur:* Cæterum, adverte, quod ex hac unctione & coronatione resultat confirmatio, quæ sitne tacita, an explicata, amplius est discurrendi campus, quem ego modò ingredi nolo ob spinas quæ in eo dispersæ. Solum dicam illud esse exploratissimum non solere Pontificem Primarias hasce Preces ante obedientiam sibi præstitam Cæsari indulgere, qui nec potest ante dictam consecrationem aliquod privilegium concedere, nisi aliud S. D. N. videatur, *Guido Papa decis. 239. in f.* Primariæ autem Preces iccircò dicuntur, eò quòd semel dumtaxat, seu

Imperator ante coronationem Preces non concedit. Primariæ Preces cur sic dicantur.

ſeu pro prima ſaltem vice, non autem vel bis aut ſæpius uni & eidem Imperatori, in una eademque conceduntur Eccleſia, *Boër. Epo. tract. de Regal. n. 264.* A quo autem tempore cœptus ſit illarum uſus, dixi ſupra in proœmio.

k ADVOCATUM DEVOVISTI) Imperator dicitur filius Eccleſiæ, advocatus & defenſor, *text. in cap. Venerabilem de Electio cap. convenior 23. quæſt 8* quia debet ſacroſanctam Romanam Eccleſiam, cujus caput eſt Chriſtus Redemptor noſter, ac Romanum Pontificem ejuſdem Redemptoris Vicarium, fervore fidei & claræ devotionis promptitudine venerari, eſſeque protector, procurator & defenſor Pontificis, & Romanæ Eccleſiæ in omnibus neceſſitatibus, & utilitatibus ſuis, cuſtodiendo, conſervando honores, poſſeſſiones & jura ejus, quantum divino ſuffultus adjutorio potuerit ſecundum ſcire, & poſſe ſuum, ita enim jurat, & promittit Pontifici tempore coronationis ejus, ut patet in Clem. 1. *in pr. in verbo, Ego h Rom Rex &c. de Iureiur. Reſtaurus Caſtaldus tr. de Imp. q. 6. & q. 7* nam ante coronationem & conſecrationem quam recipit ab Eccleſia, Imperator non eſt, ſed Rex Rom. *vide d. Clem. 1. ubi gloſ in verbo Futurus, & in verbo Reges,* ubi ſcribit quod ſi Imperator non poſſit recipere coronam in loco debito, nihilominus authoritatem adminiſtrandi recipere poteſt à Colonienſi Archiepiſcopo, quod verum, niſi ſit à Papa confirmatus *Reſtaurus quæſt.* 49. Coronatur autem Imperator triplici corona. 1. Ferreâ, idque Aquiſgrani quam recipit ab Archiepiſcopo Colonienſi, 2. Argentea, quam Italiam ingreſſus recipit à Mediolanenſi Archiepiſcopo. 3. Aurea, qua per Papam Romæ in Eccleſia S. Petri ad altare S Mauritij coronatur. Quid autem cor[illegible]iſtæ deſignent conſule Reſtaurum *d tract. quæſt. 33. & de his quoque glo. in d. Clem. unica* Et Carolum Sigonium *lib. 7 de regno Italiæ.* Denique Azorium *lib. 10. Inſtit. moral cap. 5. verſ. quicquid ſenſerunt, part. 2.* & poſtremò Petrum Gregorij *de Rep. lib 6. cap* 20. Neque enim lineas quibus hreve hoc ſcriptum incluſi, prætergredi volo Tantum hic adverte, Papam iccircò narrare Imperatoris merita, quorum etiam intuitu facultatem nominandi concedit, quia virtutum præmia tribui merentibus conveniat, *ut habetur in l. fin. C. de ſtatuis & imaginibus* & labore, ac virtute ad dignitates convenit pervenire, non ambitione *l. contra. C. de re militari. libro 12. l. ſi quempiam C. de Epiſcopis & Cler. cap. ſicut 1. quæſt. 7.*

Imperator dicitur Eccleſiæ filius, advocatus ac defenſor.

Imperatoris tres coronæ.

Virtutum merita tribui merentibus convenit.

Sectionis II. Summarium.

Conceditur suæ Cæsareæ Majestati facultas Preces Primarias porrigendi, seu personas idoneas nominandi quibusvis Collatoribus seu Collatricibus, quacunque illi illævè dignitate præfulgeant ad quæcunque beneficia Ecclesiastica per sacrum Romanum Imperium ubilibet constituta, sive in Ecclesijs Cathedralibus, etiam Metropolitanis, Collegiatis, vel alijs quibusvis Ecclesiis, sive beneficia sint cum cura, sive sine cura, dignitates; personatus, administrationes, vel officia. Quæ tamen facultas restringitur primò; Dummodo dignitates in Cathedralibus, & Metropolitanis, post Pontificales maiores, aut Collegiatis, principales non existant: Secundò dummodo singulæ collationes, & singulæ & Ecclesiæ, ex hoc ultra quam in uno beneficio non graventur. Tertiò; Et ipsi Collatores Collatrices saltem quatuor beneficiorum Ecclesiasticorum habeant collationem.

Sectio II.

Hinc est quod tuæ Celsitudinis supplicationibus inclinati, dicta a[illegible]itate, præsentium serie, eidem T.C. concedimus, & indulgemus, quod si a *per te quibusvis Collatoribus, seu Collatricibus quorumcumque beneficiorum Ecclesiasticorum; secularium, & regularium, ordinum quorumcumque per S. Romanum* b *Imperium videlicet constitutorum, etiamsi qui, vel si quæ ex illis Pontificali seu alia quavis dignitate præfulgeant, seu Collegia, Capitula, & Conventus fuerint, super singulis beneficijs Ecclesiasticis, cum* c *cura, vel sine cura,* d *secularibus vel ordinum hujusmodi regularibus* e *in singulis Cathedralibus, Metropolitanis, vel Collegiatis vel alijs quibusvis Ecclesijs, etiamsi beneficia hujusmodi, Canonicatus, & præbendæ,* f *dignitates,* g *personatus,* h *administrationes, vel* i *officia in eisdem Cathedralibus, etiam Metropolitanis, & Collegiatis, & ipsæ præbendæ in illis, & hujusmodi Ecclesijs, in quibus majores vel minores præbendæ esse noscuntur, etiamsi majores fuerint, & ad dignitates personatus, administrationes, vel officia huiusmodi consueverint, qui per* k *electionem assumi, eisque cura immineat animarum:* l *dummodo dignitates ipsæ in Cathedralibus, & Metropolitanis post Pontificales* m *majores,*

iores aut Collegiatis huiusmodi n *principales non existant, ad eorundem Collatorum, & Collatricum* o *Collationem,* p *provisionem,* q *præsentationem, electionem, seu quamvis aliam dispositionem, communiter* r *vel divisivè pertinentibus,* s *singulis personis conferendis, seu super hoc quod personæ huiusmodi ad illa recipiantur, & admittantur, Preces porrigi, seu de personis eisdem ad hujusmodi beneficia nominationes fieri contigerit primarias iidem Collatores & Collatrices (salvo quod singulæ Collationes & singulæ Ecclesiæ, ex hoc ultra quam in* t *uno beneficio non graventur, ac ipsi Collatores, & Collatrices saltem* u *quatuor beneficia Ecclesiastica conferre habeant) huiusmodi precibus & nominationibus parere & intendere, nec non personas ipsas ad huiusmodi beneficia,* x *postquam ipsis de illis canonicè provisum fuerit, juxta earundem Precum, aut nominationem tenorem, recipere, & admittere debeant & etiam teneantur.*

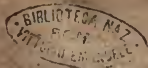
SCHOLIA IN SECTIONEM II.

a QVOD SI PER TE) Hic incipit exordium concessionis Precum, & adverte quòd non solùm nominati per Cæsarem gaudent hac prærogativa Precum, sed etiam nominati per eum cuius illud per Cæsarem cessum est. Unde nominati à Serenis. Electore Coloniensi Principe, & Episcopo nostro clementissimo censentur nominati à Cæsare, quia nominatus de mandato alterius, censetur nominatus à mandante, *Feli. in repert. in verbo nominatus de mandato.* Sed an contra Cæsarem possit cadere præscriptio, si indulto nominationum non utatur? Negativè respondeo, quia contra privilegium consistens, in voluntate privilegiati, non currit præscriptio, si non fuerit usus privilegio, dummodo tamen alii fuerint vsi, *Cald. consi. 1. de Prescript. not. in c. ut privilegia. de privileg.* SECUNDO quæritur utrum Imperator qui unum nominavit, variare possit? & videtur quod non: nam in fortioribus terminis, si Papa contulerit duobus, & declaretque postea quod intendit, & intendebat secundo conferre, & non primo, ea declaratione non obstante judicabitur pro primo, *Rebuff. ad reg. 17. Cancell. de non toll. ius quæsit in pr.* Secundo facit, quod illusio & variatio in principibus, & personis gravibus ut plurimum damnatur, *Clem. cum illusio, de renunciat. Rota decis. 33. nu. 17. & 18. de præbend. in antiq. Io. Monac. in cap. 1. nu 21. de conces. præbend.* debet enim princeps esse constans & imobilis, sicut lapis angularis, & sicut Polus in cælo, & unum duntaxat calamum, & unam linguam habere, & non plures, *Philip. Probus in Reg. Frustra num. 5. de reg. juris in Mart. Laudensis Tract. de principibus q. 258.* Tertio facit, quod Nomina-

Cessionarius Cæsaru nominat.

An cadat præscriptio contra Cæsarem non utentem suis nominationibus.

Cæsar qui unum nominavit an variare possit?

Nominatio Cæsaris habet vim præsentationis vigore cujus Prælatus tenetur instituere præsentatum, *cap. decernimus 16 quæst. 7.* dicitur enim nominatio quædam gratia seu beneficium quod decet esse mansurum, *reg. Decet, de Reg. Iur. in 6* Ideoque videtur quod Cæsar postquam aliquem Clericum nominavit Collatori, quod non possit resilire à sua nominatione, *ex dictis & notatis per Gl. in pragm. sanctio. tit. de collatio. verbo nominare.* Pro contraria tamen sententia non desunt argumenta, & in primis videmus quod legatus, qui reservavit sibi beneficium pro certa persona, potest revocare & alteri providere, *ut notat Hostien. in c. dilectus, de jure patron. Io. And in c. præsenti, in verbo pendente de officio leg. in 6. Io. And. in addit ad Speculat. tit de legato. §. nunc tractemus vers. item legatus.* Secundò, quia quotiescumque quis habet gratiam vel nominationem super beneficio sibi conferendo, per illam non quæritur nominatio, sed solum habet jus implorandi officium executoris, ut sibi provideat vel faciat sibi provideri, *glo. in cap. veniens, de Renunciat. Innoc. in cap. litteris & in cap. Constitutus de Rescript. Abb. in cap. Capitulum & seq. de Rescript.* Nec videtur obstare, quod dictum est, nominationem habere vim præsentationis, quia id hactenus verum est in beneficio vacante, & sic de re non integra; secus in beneficio vacaturo, quia omnes istæ expectativæ sunt odiosæ. Nec etiam obstat quod in Papa dictum est, quia ibi res desierat esse integra, & alteri jus quæsitum erat: qua de re dicam adhuc infra vers. XIII. quæritur.

Secundo nominatus qui habet litteras expeditas, an præferatur primo litteras non habenti.

TERTIO quæritur si Cæsar hodie unum nominet, & cras secundum, qui curet solenni ritu litteras Cæsareas expediri, an hic secundus primò præferatur? Minimè, quia scriptura non est de essentia gratiæ, *Archid. & Io And. in proœm. Sexti decret alium, Abb. in cap. Nosti de electio.* Confirmatur, quia imperialis sanctio non indiget scripto, *L. sancimus §. exceptis C. de donatio.* Præterea quæcumque in præsentia principis disponuntur, sive illa scripta sint, sive non, servanda sunt, *cap. Institutionis 25. q. 2. §. perficiuntur Instit. de Donatio.* Insuper valet collatio facta de Ecclesia etiā ratione proprietatis sine scriptura, si prius verbo concessit princeps & postea confirmat per litteras ex intervallo, unde videtur approbare & cōfirmare litteris, quod prius declaravit verbo, & sic quod princeps donavit in continenti, etiamsi nullæ litteræ secutæ sint, vel sigillum appositum, valet collatio, *Abb. in c. cùm convenissent, in 2. nota de Restit. spol.* Denique facit textus in Clem. Dudum §. nos idem ubi text. æquiparat privilegium, & gratiam concessam verbo vel scripto, ergo idem videtur dicendum in præsenti casu. Postremò, si Princeps qui fecit gratiam verbo, moriatur, executio pertinebit ad illius successorem, *cap. in litteris de Rescriptis.* Hinc extat Regula Cancell. Rom. 9. de litteris in forma Rationi congruit expediendis, qua ius concessum supplicanti per signaturam Papæ non expirat ejus morte, etiamsi bullæ non fuerint expeditæ, qua de re latius scripsi in commmentarijs ad Regulas Cancell. quæ modò excuduntur in typographia Kinckij. In opposi-

oppositum tamen militant ista: primò, quia non habet litteras expeditas, nihil habere videtur, si solum oraculum vivæ vocis habeat: nam in concessione dignitatis vel officij, quam facit Princeps, debet esse sacrum Principis autogrcphum *L. sacri affatus C. diverf. Rescript. L. probatorias, Cod. de divers. off.* Secundo, facit illud Baldi *in L. nec exemplo in fi. C. de probatio.* Quod Rex vel Princeps habet sigillum authenticum cum scriptura solenni, quando aliquid confert, vel donat, ut ostendatur potentia regis, aliàs non esset nisi scriptura privata, vel propositum in mente retentum, quod nihil operatur. Pro solutione dicendum est, modò jam dicta vera esse quoad substantiam seu validitatem gratiæ, sed quoad illius probationem scriptura necessaria est, per not. Mohed. *decis. 9. nu. 1. ut lite pendente.* Rebuff. *in concordata, tit. de mandatis Apost. §. 1. verbo litteras, & in praxi in 2. part. signat. nu. 15 in pr.* Quod adeò verum est ut ne quidem proficiat inscriptio in Rotulo CÆSAREO, quia ex eo non acquiritur jus in re nec ad rem, cùm sit tantùm nuda annotatio ad Principis memoriam, ideoque sic inscripti, & nominati, expectantes dicuntur non provisi, *cap. ult. de concess. præbend.* Quam conclusionem etiam veram esse in Regalista scribit ARNULPHUS Ruzeus *in suo tract. Regaliorum*, ut si v. g. Rex hodie conferat beneficium vacans in Regalia, nec tamen expeditur provisio sub sigillo regio, & nihilominus, crastina die alteri conferat, qui habeat subscriptionem Notarij, sigillumque appensum in diplomate, valebit prima gratia, quantumcumque non fuerit in scriptis redacta: nec sigillum regis appositum, atque ita fuisse Judicatum per Arrestum *die 3. Decemb. anno* 1390. refert idem Ruzeus.

QUARTO quæritur, quid si duo de eadem temporis data concurrant, uter potior? Conclusio I. Si in una sit dies & hora, in alia solùm dies, præferetur is qui habet horam: quia in temporis incertitudine is præferendus est, qui probat tempus præcisum & determinatum, *DD. l. de rebus C. de donat. ante nupt. Feli. cap. pastoralis, col. 3. vers. ratione unius horæ, de Rescript.* SECUNDA Conclusio. In concurrentibus vigore collationis eodem tempore duobus factæ is præfertur, qui est in possessione, *cap. ex litteris de probat. Bart. l. 1 § non autem ff. de bon. possess. sec. tab.* idque nisi ex ordine scripturæ, qui in Cæsaris Cancellaria observatur, constet uter prius in album Præcistarum sit relatus, qui enim prior est in scriptura, censetur esse prior in tempore, *L. quoties C. de usufructu. L. Servus ex his communis ff. de stipulat. servorum.* Si autem ex ordine scripturæ prioritas discerni non possit, consulendus erit Cæsar, qui utramque gratiam fecit. Tertia Conclusio: Si unus sit nominatus à Cæsare, alter ab eo cui Cæsar hac in re partes suas commisit, nec constet de temporis prioritate,

Uter Precistarum potior si duo concurrant de eadem temporis data.

tate, præfereturis qui à Cæsare est nominatus *c. si a sede de preb. in 6.* Nam & in collatione Episcopi ac Vicarij eodem tempore facta, præfertur Episcopi, tanquam dignioris, *Calderinus cons. 2. de officio Vicarij d. cap. si a Sede.* Et sicuti Papa conferendo beneficium, videtur alteri potestatem conferendi abstulisse, *cap. ut nostrum ut Eccl. benef. sine diminut. conferantur*, ita & Imperator Papa enim & Imperator fraternizant, *ut ostendit Erasmus à Chokier frater meus in suo tract. de Jurisdict. ordinarij in exemptos part. 4. quæst. 13.* Quarta conclusio Qui prius executori præsentat diploma Precum Cæsarearum, præfertur alteri cui de eadem data facta est collatio, *Rota decis. 100. Item si unus, in No. Feli. in d. cap. Capitulum Sanctæ crucis, de rescript. Arnulphus Ruzæus tract. Regaliorum privilegio 46 nu. 10. in fin.* quod latius ostendo ad Reg. XV. Cancell. *Concurrentibus in data nu. 48. & seqq.* Sed quid si Precista post acceptatum & collatum sibi ab executore beneficium perdiderit diploma suarum Precum, an possit beneficium cum sola collatione retinere; quo affirmativas respondit Feli. *in cap. in nostra vers. Spoliatus in fi. & ibi Ant. de But. de rescript.* nam collatio conservatur sine litteris Nominationum, *per c. Cum olim. t. de privileg. glo. in c. Sane de Renunciat.* Quinta Conclusio: Præferri debet is alteri, in cujus diplomate inserta est clausula *motus proprij, arg. cap. si pluribus, de prebend in 6. Ruzæus ubi supra nu. 12.* vel clausula, ETIAMSI ALTERI CONTULERIMUS : ea enim denotat gratiam alterius esse posteriorem : quia cum in diversis scripturis concurrit gratia & habitus, privatio semper præsumitur posterior, *Bald. cap. 2. de off. deleg.* & proinde ratione juris primò quæsiti, ab eo jus tolli non potest *L. id quod nostrum ff. de Regulis Iuris.* Sexta conclusio: Si Cæsar unico verbo primarias nominationes duobus conferat, neutra collatio valet ; nam ad validitatem cujuslibet actus duo requiruntur, voluntas, & potestas, *cap cum super Abbatia , de off. deleg. ubi Bald. & Decius facit textus in cap. adhæc, il. 1. ibi, potest, si voluerit, de appellationibus.* In Cæsare autem duobus eodem actu conferente deficit potestas , per Juris theoriam, ubi non assistit juris potentia, inanis est voluntas. *Bald. in l. nolle, ff de acquirenda hæreditate* , ergo si deficit potestas, sequitur nullitas, cum illa duo copulativè requirantur. Ideò necessariò debent adesse illa duo , *Philip. Probus tractat. juris Regaliæ quæst. 28.*

Cæsar an secundum nominare possit, si Preces quoad primum non sint sortita effectum.

QVINTO quæritur si Preces concessæ alicui non fuerint sortitæ effectum, ut puta ob mortem Precistæ, an Cæsar possit alium nominare ? videtur quod sic : quia Indultum illi datum est contemplatione suæ personæ , aut dignitatis CÆSAREA , ideò per primam collationem potestas conferendi non est extincta, *glos. in pragm. sanct. tit. de part. possess. verbo beneficium.* Secundo, quando actus non habet effectum secundum intentionem disponentis , non restringitur ad unum actum , sed de ulteriori actu semper intelligitur . donec res sortiatur effectum , *Bald. in L. invitus in fi. C. de procurat. Anast.*

Germo-

Germonius tract. de Indult. Cardin. §. volumus autem, nu. 49. ubi ex Geminia *in cap. si compromissarius, §. & idem de Electio.* scribit, quòd commissio alicui facta de providendo intelligi debeat cum effectu. Confirmatur per notata Jo. Mon. *In cap. sicut nu. 9. de verb. signif. in 6. quem ibi sequuntur Io. And. & Domin.* ubi si Episcopus habeat privilegium cum temporis præfinitione, ut possit eligere quatuor clericos suis obsequijs insistentes, qui percipiunt fructus suorum beneficiorum in absentia, illosque eligat, demum alter eorum cedit, vel decedit, certè loco illius alium potest surrogare, *c. sicut, §. in annos 2. resp. ff. quib. mod. usufructus amittatur, Staphil. tract. de prærog. expectat.* Probatur insuper à simili; nam patronus laicus potest plures præsentare, donec actus fuerit plenè consummatus, *Abb. in cap. quanto Col. C. de Iudic glos. in Clem. 1. verb. simul vel successivè eodem tit.* Neque præmissis adversatur, quòd omnis dispositio intelligenda sit de prima vice, *l. boves, §. hoc sermone. ff. de verb. signif.* quia Cæsar non intendit nisi semel conferre, dummodo plenè & effectualiter contulerit, & hoc est potius accumulatio ad primum jus, quam variatio. Quæ conclusio etiam obtinet in jure Regaliæ, quo Rex Galliæ toties conferet, quoties vacaverit, donec & quousque jus ipsum Regaliæ plenè sit ad effectum deductum, *Arnulphus Ruzaeus tract. Iuris Regaliorum privileg. 2. num. 5. & seqq.*

SEXTO quæritur, an si beneficium, ad quod Precista nominatus est, eidemque exinde collatum, fiat litigiosum, & pendente lite Precista moriatur, aut juri suo cedat, Cæsar possit alteri Preces conferre, seu alium surrogare? Ita videtur: argumento ducto à Regalistis ad Precistas, *Philip. Probus tract. Regal. q. 30.* qui utitur hac si ratione: de jure enim communi videmus, quod si electus lite pendente moriatur, aut cedat, vel electioni non consentiat, electio ad eligentes revertitur, *cap. 1. de restit. in integrum, & cap. si electio de electio. lib. 6.* & licèt hæc jura loquantur in electionibus, idem tamen dicendum in collationibus, *cap. 1. ut lite pendente in 6.* quia si pendente lite alter collitigantium moritur, collatio ad eum, qui priùs jure proprio non devoluto contulerat, revertetur: Nec refert quod ista jura loquantur in Collatoribus Ecclesiasticis, quia idem observari debet in Cæsare, qui jus suum metitur à Papa, *Reg. qui in alterius ff. de Reg. juris,* à cujus Indulto fit, ut beneficium sit illi affectum, quoad usque collatio per ipsum facta fuerit suum plenum & pacificum sortita effectum, ut prædiximus. Nam alias Precista nunquam esset pacificus, quia ordinarij Collatores (qui cane peius & angue odio habent Precistas) molestias semper exhiberent Precistis non facturi si videant, quod si lite pendente moriantur, collatio precum Primariarum ad Cæsarem revertetur. Quæ etiam ratio militat in Regalista, ut si is lite pendente cedat vel decedat, Rex possit beneficium litigiosum conferre, nec dicetur his contulisse, quia hæc collatio est quædam surrogatio, quæ censetur eadem cum prima. Sed hoc Galli notent, quos remitto ad Philip. Probum *tract. juris Regal. q. 30.*

Beneficio effecto litigioso & postea per obitum Precistæ vacante an Cæsar alteri preces conferre possit:

Cæsar an possit iterum conferre si Precista gratiam non acceptaverit:

SEPTIMO, præcedenti quæstioni affinis est ista, si Precista repudiet gratiam, an Cæsar poterit iterum conferre? Præmitto, repudiationem gratiæ fieri dupliciter, facto, & non facto: facto fit, quando Precista expressis verbis juri suo renunciat, non facto verò, quando ob negligentiam inducitur præsumpta renunciatio: utpote si intra mensem nō acceptet, ut hic statuitur, quando enim quis tenetur ad factum limitato tempore, si non facit, probatur negligentia, & ex ea tacita juris renuntiatio, *L.3 §. si ad diem, ff. de re militari, l.2. §. sed si quis, ff. si quis cautio.* Quæ etiam elicitur ex eo, cum primus impetrans sic dimittit, ut conferatur beneficium secundo impetranti, ita quod procedatur ad executionem illius collationis, tunc enim dicetur constitutus in notabili negligentia, *text. in c. tibi qui, de rescript. in 6. in c. si clericus, verbo, negligenter petere distulerit, de prabendis in 6. Abb. & Fely. in cap. Cæterum, in cap. ad audientiam 2. & in cap Capitulum sanctæ crucis, de rescriptis.* Si itaque Precista repudiet uno ex istis modo, poterit Cæsar alteri liberè conferre, & iterum si is repudiet alteri, donec Preces plenum sint sortitæ effectum, *Probus tract. juris Regal. quæstio. 30. conferunt quæ scribit Simonetta de Reservat. beneficiorum, quæst. 58. & ibi Granut.*

Utrum Cæsar preces concedens possit mutare naturam seu qualitatem beneficij:

OCTAVO quæritur, an Cæsar Primarias Preces concedendo, possit immutare naturam beneficij; distinctione quæstio hæc terminatur; aut enim CÆSAR confert uti patronus: aut ut non patronus: priori casu potest qualitates & conditiones tempore fundationis appositas in totum tollere, vel saltem alterare, *Abb. in c. illud in fi. de Iurepatron. glos. in cap. memini 18 quæst. in verb. liberam facultatem loco religioso, Hostien. tit de Iure patronat. §. qualiter transferatur, vers. vocatione, Calder. conf. 4. de Iure patronat.* Accedit quod favore fundatorum introductum est, in eorum odium non debet retorqueri, *Reg quod in favorem, de Reg. Iur. in 6.* In favorem autem eorum introductum est, ne quod extremis illorum elogijs ordinatum est, facto, & ordinatione alterius evertatur: atqui in odium fundatoris vel hæredum redundaret, si quod ordinarunt, mutare aut tollere non possent. Denique facit quod Hostien. scribit *in cap. cum accessissent, de constitut.* quod sola authoritas & consensus fundatoris vel ejus hæredis sufficit ad hoc, ut tollatur natura, & conditio aut institutio in ipsa fundatione apposita: cui adstipulatur Abbas, & Imo. dicentes, quòd si in institutione beneficij collatio est facienda Presbytero, potest cum licentia patroni super hoc dispensari. *Idem Abb in cap. fin. de Clericis non residen.* Nec obstat si dicatur qualitatem illam, puta Theologalis præbendæ, vel aliam extingui, quia suspenditur duntaxat ad tempus: nam prima postea vacans extra Indultum Primariarum Precum debebit Theologo assignari, & idem dic in sacerdotali, *per not. Philip. Probi, tract. regal quæst. 21. num. 3.* Secundo verò casu dicendum est, Cæsarem jus iam acquisitum Ecclesiæ tollere non posse, esset enim species alienationis, *Abb. in cap. cum dilectus, de consuet.* Accedit quod limitata potestas manet cum suo onere; *cap. ex literis de pignoribus.* Hinc scribit Panor. *in cap. ne*

pro defectu, & in cap. cum Magistrum, de electionibus, quod tenetur providere secundum qualificationem, qua tenebatur collator ille superior, ad quem fit potestatis devolutio. *glos in pragm. sanctio. in §. quod si quis, in verbo ad proximum superiorem, tit. de collationibus*; ubi dicit quod quando devolvitur potestas alicui, tenetur providere hominibus illius qualitatis, secundum naturam institutionis beneficij. Postremò faciunt Notata Baldi *in L si quis ad declarandum, Col 3. C. de Episcopis, & Clericis,* quod ubicumque dispositio testatoris est certa, respectu causæ, personæ & loci; nunquam potest alterari, *ut est textus expressus in Clem quia contigit, de religiosis domibus, Arnulphus Ruzæus tract. juris regaliorum, privilegio 49. num. 11.*

NONO Quæritur, an Cæsar Nominationibus possit apponere conditionem; Videtur quòd non ; quia inferiores Collatores debent beneficia conferre purè, *DD. L. fin. C. de pactis, cap. quæsitum, de rerum permut cap. 2. de Electio. in 6.* quod hactenus verum est, nisi adjiciatur conditio, quæ de jure inest, *Abb. in cap relatum, de præbend. & in capite olim 1. de restitut. spol.* Hinc dicit Baldus *in cap. significasti, de præbend.* quod si Episcopus contulit unam Ecclesiam curatam sub conditione si resignaverit primam, subsistat talis collatio, quia hæc conditio tacitè inest, *cap. de multa, de præbend.* *Cæsar an possit nominationibus apponere conditionem.*

DECIMO quæritur an si Precista sit nominatus ad simplex beneficium, possit illud acceptare si fuerit erectum in curatum? Oldrad. *consi. 58.* & Ancho. *in Clem. Vnica, nu. 37. de Concess. preben.* responderunt negativè : quia omnis dispositio intelligenda est rebus sic stantibus, *L. continuus, §. cum qui, ff de Verb. oblig. L, cum qui, de Solutio. L. quod Servius ibi glo. de Condit. & demonstr. Dec. cons. 335. nu. 3. Alex. cons. 71. nu 8 lib. 5. Paris. cons. 34. num. 13. lib. 2.* Ego tamen aliud sentio, cùm Indultum nostrum comprehendat etiam beneficia curata: in quo est etiam attendenda observantia: Facit decis. Rotæ *Apud Illustr. Cardinal. Seraphinum de anno 1601. Mercurij 5. Decemb.* in qua fuit dictum quod per mutationem non extinguitur privilegium quod est compatibile cum statu immutato; secus si sit incompatibile: & in his terminis procedit regula illa, quod dispositio illa intelligitur rebus sic stantibus. *An si Precista sit nominatus ad aliquod beneficium simplex, possit illud acceptare si sit erectum in curatum.*

VNDECIMO Quæritur, an Precista ultra Cæsaris Nominationem nova opus habeat collatione seu institutione ab Ordinario beneficij Collatore; Pro cujus resolutione primò sciendum, Beneficium Ecclesiasticum non posse licitè obtineri sine canonica institutione, ut habet juris Regula, Canonica autem institutio ea appellatur, in qua omnia substantialia validæ institutionis largo modo sumptæ concurrunt, id est collatio, investitura & in possessionem inductio, & decens personæ habilitas, tam ex parte conferentis, quàm ex parte illius, in quem collatio facta est. *Vtrum Precista nova opus habeat collatione seu institutione.*

Verùm in subjecta materia institutio accipitur pro receptione, & admissione juris alicujus collativa, quæ fit ad præsentationem Precum Cæsarearum,

& hæc receptio trahit secum canonicam institutionem, & effectum possessionis juris, nec alia ulterius indiget alicuius opera vel gratia, nisi ad actum possessionis corporalis, in qua tantùm consistit executio facti, *Rota decis. 441. fuit dubitatum, alias 16. de concess. præbend. VVames. cons. 247. num. 27. de præbend.*

Quæ sanè interpretatio egregiè fulcitur verbis Indulti Pontificii in sectione II. in fin. ibi: NEC NON PERSONAS AD HUIUSMODI BENEFICIA POSTQUAM ILLIS IPSIS CANONICE PROVISUM FUERIT JUXTA EARUNDEM PRECUM AUT NOMINATIONUM TENOREM RECIPERE ET ADMITTERE DEBEANT ET ETIAM TENEANTUR. Ex quibus verbis non obscurè patet mentem fuisse Serenissimi, ut demum ordinarii beneficiorum, ad quæ per Cæsarem nominari quem contigerit, demum teneri recipere, postquam canonicè illis provisum fuerit. Quod habet summam æquitatem. Neque enim laici, quantacumque dignitate præfulgeant, ius habent instituendi, nec mittendi falcem in messem ministrorum Christi, *cap. si quis deinceps, 16. quæst. 7. cap. quisquis, cap. Messana de electio. Rebuff. ad concord. tit. de collatio §. 1. verb. Prædicationis actum.* Hic autem institutionis actus per Episcopum seu alium ordinarium Collatorem non per litteras missivas fieri debebit, sed per litteras patentes, quæ faciunt fidem in iudicio, non etiam litteræ missivæ, *Io. And. post Hostien. in c. patentibus litteris, nu. 1. not. 1. de privileg. & ibi Anto. de But. nu 7. cap. 1. ibi, per eius patentes litteras de tempore ord. text. in cap. 2. de off. ordin. Rota decis. 20. in antiq. Caputaquen. decis. 360. nu. 6. ibi, in certis litteris patentibus, parte 2.* Quod intellige, quando litteræ clausæ non apparent authenticæ, ut quia remotum vel fractum est sigillum, alias secus, *arg. cap. inter dilectos, §. præterea, de excess. Prælat. cap. cum olim 2. de off. deleg.* Tamen melius est, ut litteræ patentes conficiantur, cùm litteræ clausæ hoc habeant inconveniens, quod sigillum de facili rumpitur, removetur, seu frangitur tempore apertionis, ut dicunt Hostiens. & Anto. de But. *in d. c. patentibus litteris.* Sed quid si Ordinarius recuset instituere? Precista tanquam ad sacram anchoram confugiet, ad Executorem per Cæsarem datum, qui vel eum instituet inducendo illum in possessionem intra mensis spacium, quòd inductio in possessionem habeat vim provisionis, *teste Staphil. de litt. grat. tit. de vi & effectu clau. vers. sexto quæritur, Rota decis. 441. incip. fuit dubitatũ*, vel ordinarium per censuras compellet, ut habetur in Indulto Sectio. IV. ibi: *Conferre & assignare, nec non omnia & singula quæ ad hoc, ut Precum seu Nominationum & acceptationum & collationum huiusmodi succedant effectus oportuna fuerunt facere authoritate nostra, per censuram Ecclesiasticam exequi possint: & valeant &c.*

DUODECIMO QUÆRITUR, an Imperator ante confirmationem à Papa possit

possit Preces Primarias concedere ? quæstionem hanc malo proponere, quàm decidere. Videatur Cardinalis Tuschus *tract. com. conclus. tom. 4. conclus. 39. per tot. Azorius lib. 10. Inst. moral.*

DECIMO TERTIO quæritur, an Cæsaris Preces quandoque evanescant? Ita, & quidem ex parte Cæsaris, ut si Papa privilegium seu facultatem illi concessam revocet: Papa enim potest revocare omnia privilegia concessa Principibus secularibus, etiam non subjectis, quando Papa concessit eis Ecclesiastica vel spiritualia, quia quoad concessa, sunt effecti subditi Papæ, *Geminia. cons. 74. num. 10. & seq.* maximè quando sunt quæsita ex præscriptione, *Natta cons. 511. & 512. per tot. Ant. Gabriel. lib. 3. commu. conclus. tit. de Iure quæsito non tollendo, Card. Tuschus tract. com. conclus. iuris conclus. 761. in fi. cap. pen. de præbend. in 6. cap. ult. de concess. præbend. Hippol. de Marsilijs sing. 166. verbo Inconstantia.* Quod hactenus intelligo, dummodo subsit caussa: nam quando Princeps benemerito donat, seu aliquid concedit, ut facit Cæsari, non debet facultas huiusmodi seu donatio ab ipso auferri sine caussa; ut multis auctoritatibus probat Mandos. *ad Reg. xi. Cancell. nu. 7.* Ex parte Precistæ, si is suis nominationibus renuntiaverit, *v. Rebuff. quæst. ult. n. 17 in tract. nominat.* *An Cæsaris Preces aliquando evanescant.*

DECIMO QUARTO quæritur, an Cæsaris Preces capiant beneficia vacantia ob crimen? distinguo, aut sunt beneficia vacantia ipso iure, nimirum propter crimen assasinij, hæresis, simoniæ & aliorum (de quibus sigillatim scripsi ad Reg. VIII. Cancell. 7. glo.) quæ inducunt vacationem ipso jure, & dubium non est, quin ejusmodi beneficia vacantia sub Precibus Cæsareis comprehendantur, etiamsi sint illa S. sedi reservata: quia Pontifex in suo Indulto Cæsarie concesso, reservat tantum sibi beneficia vacantia per constitutionem extravag. ad Regimen In quo tamen notes quod etiamsi eiusmodi beneficia vacent ipso iure, possintque Precistis conferri non expectata sententia, nec vocato possessore, non poterit tamen collatio de facto exequi, nec Precista in possessionem realem induci, nisi prius vocato, & audito possessore, & caussa cognita, *c. Licet Episcopus de præbend. in 6. Oldrad. consil. 226. de toto, Baldus cons. 135 lib 4 Carolus M. ad consuet. Paris. tit. 1. glo 3. nu. 12. Geminia. ad cap. 1. nu 9. de concess. præbend.* aut sunt beneficia, quæ non vacant ipso iure, sed per sententiam, ut homicidæ, periuri, irregularis &c. & horum beneficia non debentur Precistis, nisi lata privationis sententia, *Milis in repert. verb. Homicida.* ubi dicit, quòd irregularis non potest de novo beneficium acquirere sine dispensatione, sed priùs quæsita retinet, donec privetur per sententiam, ut declarat Jo. And. *in cap. cum nostris de concess. præbend.* & interim poterit si velit resignare, ut est communis sententia, quam explico in Regul. Cancel. de Surrog. Collitig. *Virum Cæsaris, preces capiant beneficia vacantia propter crimen.*

Precista factus criminosus an alias Preces à Cæsare impetrare potuit:

Verùm è diverso quæritur, si Precista fiat inhabilis, vel irregularis, aut crimen commisit, quod privationem inducit ipso iure, sicque nominatione sua exciderit, an is postea alias Preces à Cæsare impetrare poterit? Pro negativa facit quod si rursum admittatur, ludibrio erit prior privatio, *c. commissa, de Electio. in 6. Clem. ne in agro, §. cæterum. de statu Monach. L. prætor, ff. de Iudic.* Nihilominus affirmativa verior est, probaturq; argumento à contrario sensu: nam si quis fuerit adeptus secundum beneficium incompatibile cum primo, ipso iure est privatus primo, ad quod redire non potest sine nova collatione, *Extravag. execrabilis, §. statuimus, de præb.* ergò à contrario sensu cum nova collatione redire poterit, *per c. 2. de renunciat.* atque ita pari ratione poterit alias novas Preces impetrare, earumque vigore beneficium obtinere.

An Cæsar Precista contrahente matrimoniū possit alterum surrogare:

DECIMO QVINTO quæritur, si Precista contrahat matrimonium, aut spōsalia de præsenti, quo casu Precista suis censetur renunciate Precibus, *gl. & DD. in c. uno. de cler. coniug. in 6.* an Cæsar possit huic alterum surrogare? Ita videtur: quia quamdiu Preces non sunt sortitæ effectum, Jus nominandi Cæsari competens non censetur extinctum, per ea quæ supra ostendi *in glo. verb. quod si per te vers. quinto quæritur.* Ad quid si contraxerit matrimonium & non tenuerit? dicendum Precistam non excidere suis Precibus per Reg. non præstat impedimentum quod de iure non sortitur effectum, *de Reg. Iur. in 6.* Imò, qui impetravit primam vacaturam, & interim uxorem duxerit, poterit nihilominus si tempore vacantis præbendæ uxor sit mortua, primam vacaturam obtinere, verba sunt Angeli *in §. 1. n. 1. inst. Quibus mod. ius pat. potest sol.* In quo tamen ego subsisto. Cæterum quod dixi in casum matrimonii posse Cæsarem Precistæ alterum surrogare: Extende 1. si Precista suis Precibus renunciaverit, quia potest quis privilegio in suum favorem introducto renunciare, *L. si quis in conscribendo, C. de Episcopis & Clericis, cap. si diligenti, de foro competenti*; idque sive expressè, sive tacitè, quia hoc casu tantum operatur tacitum, sicut expressum, *arg. L. cum quid, ff. si certum petatur, & ibi latè Ias.* eoq; casu alterum, surrogabit, *per prædicta.* Tacitè autem censetur renunciare, si Precista efficiatur miles: qui enim arma militaria exercet, perdit privilegium Clericorum: quia facit actum contrarium clericatui, *Innoc. in cap. 1 in Audientia, de sentent. excom.* Imò perdit beneficium si quod habet, *Flami. Paris. de Resig. benef. lib 1. quæst. 1. n. 22.* & ita in terminis decidit Senatus Sabaudiæ apud Ant Fabrum *l 1. defin. for. tit. 3. defi. 25.* Idemque dicendum de milite cœlestis militæ: unde si Precista cucullam monasticam sumat, professionemque emittat, cadit iure Precum, *Probus tract. iuris Regalium quæst. 6.* potestque denuo Cæsar alium in eius locum sorrogare, *iuribus dictis.*

DECIMO SEXTO quæritur, an Cæsareæ Preces sint iuris favorabilis, vel odiosi. Pro affirmativa facit quod pontifex motus fuit ob favorem, & me-

rite

rita Cæsaris; ut enim sciatur an actus sit favorabilis, vel odiosus, inspiciendum semper est an agens motus fuerit ob favorem, vel odium; *Bald. in L. 1. Col. 10. vers. sed hic quæro de effectu, C. de sum. Trinit. Bart. L. Exceptionem, ff. de cond. indebit.* Regulariterque leges, statuta, privilegia, Indulta censentur favorabilia vel odiosa ex principali intentione concedentium. *Bald cons. 433. Domina Ioanna, Col. 2. lib. 3. & in l. venia, C. de in jus vocand. Milis in repertorio, verb. Lex dicitur favorabilis.* Denique privilegia Principum latè sunt interpretanda, *L. ult. ff. de constit princip. ubi DD.* Nominationes autem seu Preces Primariæ sunt ad instar privilegij, *Rebuff ad Concordata, tit. de collatio §. movemus, verbo declaramus.* Verius tamen est Preces has Cæsareas esse juris odiosi, & proinde restringendas; Ratio est, quia recedunt à jure communi: Imperator enim jure communi jus beneficia conferendi, aut ad ea nominandi jure proprio non habet, sed ex privilegio, *Selva de benef.* omne autem privilegium contra jus commune strictè intelligi debet, & interpretari, *c. porrò de privileg. in 6. Card. Tuschus tom. 6 practic concl. concl. 731.* & omnis recessus à jure communi est odiosus atque restringendus, *Abb. in cap. cum dilectus, de consuet. cap. 1 & 2. de filijs Presbyt. cap. quæ à jure communi, de Reg. juris in 6. L. quòd vero, ff. de Legibus:* Ideoque Rescripta, Privilegia, Gratia Pontificum, in quantum à iure communi recedunt, juris sunt odiosi, & restringenda, *late Fely. c. caussam quæ, de Rescript. Io. Bapt. Leonellus, de surrept Rescript. quæst. 3. art 7. Tyraq. de Retract. consang. §. 1. glo. 9. nu. 180. & latissimè §. 35. glo. 1. Rebuff in praxi benef. part. 1. tit. Differentia inter privilegium & Rescriptum, nu. 23. in fi* Non obstant in contrarium adducta: Et quidem primum. Licet enim Preces concessę sint in favorem Imperatorum, tamen cùm concurrat etiam præiudicium ordinariorum, censeri debent odiosæ, quia cùm in aliqua dispositione concurrit favor, & odium, ea debet simpliciter censeri odiosa, *Io. And. in c. ult. glo. 5. ubi Anchor. dominic. Franc. nu 6. de supplend. neglig. Prælat. in 6. Bald. L. 1. col. 1. vers. Item nota quod privilegium, ff. de constitut. Princip. Milis in repert. verb. lex dicitur favorabilis, & vers. privilegium si in uno.* Sed nec secundum obstat: Privilegia enim admittunt interpretationem extensivam respectu concedentis, *Abb. in cap. olim, nu. 7. de verb. signif Iason. & DD. l. beneficium. ff de constit. Castren. L. 2. C. de in ius voc. ubi etiam DD Milis in repertor. ver. privilegium Principis contra eum;* Non etiam contra tertium, cui præter iuris communis dispositionem adversantur DD. iam citati omnis enim à iure communi recessus est odiosus, & restringendus, *§. 1. & 2. ubi DD. de filijs Presbyt. in 6. Abb. d. c. olim, nu. 3 de verb. signif, latè Tiraq. de retract. consang in præfat. nu. 67.* Confirmatur: quia Cæsaris hac in re potestas est extraordinaria, & ideò adiustar Jurisdictionis demandatæ odiosa & restringenda. *Navar. cons. 3. de off. de leg. glo. in Clem. 2 de off. ordin. Guitier. ad Pragm. sanctio. titulo de collationibus, §. & quia, glo. verbi formam.*

An Preces sint juris favorabilis vel odiosi?

DECI-

DECIMO SEPTIMO quæritur, an Cæsar Primarias Preces alicui concessas possit revocare; distinguo, aut jus est quæsitum Precistæ, & non potest, quia licèt Princeps possit revocare sine caussa suum privilegium, *Fely. in cap. quæ in Ecclesiarum nu. 55 versic. secundo confirmatur, de constitut.* tamen quando Princeps alicui benemerito donat vel concedit (ut facit Precistis) non debet facultas hujusmodi seu donatio auferri sine caussa ab ipso, *text in L. Aquilius, & in L. si pater in fi ff. de donat. Baldus in L. quæ ex relationibus 3. not. C. de leg. Alex. consf. 10. visis nu. 1 lib. & consf 116. lib 2. Afflict. decis 128. nu. 10. Curt. iun. consf. 174 in caussa vertente nu. 24. Dec consf. 286. In caussa communitatis col. 3. nu. 7.* Aut jus non est quæsitum Precistæ, sed tantum nomen eius in albo seu Rotulo Cæsaris descriptum est, & tum haud dubium, quin Cæsar possit revocare. Neque enim per Inscriptionem in Rotulo ius aliquod in re, seu ad rem acquiritur, sed est tantum nuda annotatio ad Principis memoriam, non ex tempore inscriptionis iuris alicuius concessio, ideoque sic inscripti, & nominati expectantes dicuntur, non provisi, *cap. ult. de concess. preb.* sed in suspenso hærentes quorum ius non est irrevocabile, sed conditionale, *VVamesf. consf. 263. nu. 2 & 4. qua de re adhuc supra egi, versic. Tertiò quæritur.*

Cæsari per Imperium Preces conceduntur:

b PER SACRVM ROMANVM IMPERIVM) Imperatori Preces tantum conceduntur per Imperium, quia per illud superioritatem habet, non autem in aliis regnis, aut terræ dominiis, *Navarrus in Rub. de Iudic. nota. 3. nu 156.* ubi reprobat illud Imperatoris Antonini: Ego Dominus mundi, *de quo in l. deprecatio, 9 ff. ad l. Rhod. de iactu.* Dubitari interim potest si Collator seu Collatrix, utpotè Abbas vel Episcopus, aut Abbatissa non sit incola Germaniæ, seu Imperii & habeat quatuor beneficia in Imperio, ut hic postea statuitur, an gravari precibus possit? Pro affirmativa facit quòd S. Pontifex gravet indistinctè Ordinarios habentes collationem quatuor beneficiorum per S. Rom. Imperium constitutorum, & sic non tam respexit Pontifex domicilium Collatoris, quam locum, ubi beneficia constituta sunt, quod & in Nominationibus Universitatum obtinere scribit Rebuff. *tract nominat. quæst 15 nu. 56* & ideò, inquit, non curo, ubi sit Collator, dummodo beneficia in regno sita sint, tendant ergo retia sua nominati, id est, nominationes suas etiam extra regnū dum tamen modò beneficia in regno sita sint. Quo exemplo dici potest, legatum à latere in Germania existentem posse conferre beneficia sita in Germania etiam si collatores essent in Francia, aut Hispania, non enim attenditur persona Prælati ad quem spectat collatio beneficij, sed locus, ubi situm est beneficium, *Mohedanus decis 3. de prebend.* ubi fuit resolutum beneficium consistens extra Franciam cadere sub concordatis Franciæ, quando collator est Abbas unius Monasterij de Francia, *Gonzalez ad Reg. VIII. Cancell. gloss. 10. nu. 30.* Hinc fit ut si quis impetraverit à Cæsare gratiam expectativam, seu Preces ad collationem Abbatis certi loci, qui ante vacationem alicuius beneficii

Quid si collator non sit incola Germaniæ & Beneficia sint in Germania, an illa Precibus afficiantur?

neficij Abbatiam cum Episcopatu aut alia dignitate permutavit, is beneficium ejusmodi, quod vacabit, post permutationem alio Abbate constituto, acceptare potuerit: nimirum, quia hujusmodi preces, & nominationes non tam Prælatis, hoc est, personis, quarum nomina, & conditiones ignorantur, & quorum nullus est respectus, dum nomine proprio non appellantur, quasi ipsis Prælaturis fiunt, quæ non intermoriuntur, & ex personis substantiam omnino non capiunt. *Cynus in l. unica, C. si commu. res pign. data fu. VVames. conf. 259. volum. 1* Ex quibus efficio, quòd Preces Imper. non capiant beneficia extra Imperium sita: cùm indultum ad ea non extendatur, etiamsi beneficia ijs annexa, essent in Imperio, nam postquam principale est extra Imperium, illius accessorium non debetur Precistis in vim Cæsareæ nominationis, *Rom. conf. 361. incip. In casu,* ubi concludit Legatum Franciæ posse conferre beneficia in Francia sita, etiamsi collatores essent in Hispania, *add Chassan. ad consuet. Burg. Rub descenses §. 1. glos. retinue, nu. 6.* Et usque adeò non debentur beneficia sita extra Imperium Precistis, ut etiamsi illorum collatio jure devoluto, ad Episcopum vel Archiepiscopum in Imperio existentem perveniret, nihilomagis ejusmodi beneficia illis affecta essent, *Chassan. in Catal. consider. at. 32. parte 10.* qui tamen relinquit cogitandum, quia prima caussa insipicitur, *Clem. 1. de supplend negl. Prælator.* Ego tamen non deberi puto, tum quia ipsum Indultum est limitatum ad beneficia in Imperio existentia, ergo limitatum habet effectum, ut non possit Preces alia afficere, juxta vulgarem iuris doctrinam, Limitata caussa limitatum producit effectum *l. in agris, ff. de acq. rer. Dom. l. age, ubi Baldus & Sali in l. si de cert. a. C. de trans.* & quæ limitata sunt, non debent extendi, *Bald. in l. modus, C. de servit. & aqua,* tum quia privilegium suos non egreditur terminos, *Bart. in l. post dotem, col pen. ff. solut. mat. Alex. conf. 9 viso themate vol. 3.* Hinc fit, ut legatus non possit conferre beneficia extra provinciam vacantia, etiam devoluta ad Prælatum suæ Provinciæ, *Brunell. tract. de potest. Legati, conclus. 19. declar. 2. Philippus Probus tract. Iuris Regal. quæst. 14 nu. 6* Cæterùm, quemadmodum Preces non capiunt beneficia extra Imperium existentia, ita etiam operæ esset pretium, ut illę non denter nisi Germanis, & Incolis Germaniæ; nam ut scribit Panor. *in cap. ad decorem, de Instit.* valdè honestum & fructuosum est, ut quisque in patria sua beneficium accipiat, sic quod unus stipendia, aut beneficia alterius non occuparet, quia per hoc non daretur materia depauperandi beneficia, ut ille loquitur, cùm faciliùs Patriotæ, aut conterranei, quàm exteri ad residentiam inducantur, quia patria unicuique est dulcissima, *l. qui habebat, de leg. 3. l. 1. ad si ff. de eff præf. urb.* Accedat, quod exteri in fundationibus, erectionibus, & donationibus piorum locorum Imperij, manus adjutrices non porrexerunt, aut aliquid erogaverunt, ideò rationi congruit, ut nihil in iis percipiant, aut saltem si admittantur, incolæ & patriotæ exteris non postponantur, ut etiam ostendit

Preces non capiunt beneficia extra Imperium sita.

Etiamsi iure devoluto pervenirent ad superiorem in Imperio existentem.

Laudabile est beneficia patriotis conferri.

Philip. Probus *tract. juris regalium quæst.35 per tot.* Hinc Baldus prodidit *in cap. cum terra col.2. de Electio.* quod statutum valet, quo disponitur non valere beneficiorum collationes nisi compatriotis, & ita servatur in multis Brabantię, Hispaniæ, Galliæ, & Belgij pronuntijs, licet in hac patria Leodiensi omnes admittantur, quia ut paradisus est omnibus nationibus communis: ita patria ista quæ jam à 600. & amplius annis Clericorum paradisus dicitur, omnes exæquo admittit, secuta illud Apostoli: IN VERITATE COMPERI, QVIA NON EST APUD DEUM PERSONARUM ACCEPTIO, SED IN OMNI GENDE, QVI FACIT JUSTITIAM ACCEPTUS EST ILLI. *Actor. 10.*

Exteri consilijs Principũ arcendi. Exteri tamen à consilijs Principum arcentur, ijs de caussis, quas lib. 5. politic. Aphoris. protuli, exemplisque firmavi, etsi hæc ipsa ætas aliorum exemplis minus egeat, ut quæ proh dolor, à paucis annis nimio jam plura produxerit

c SVPER SINGVLIS BENEFICIIS ECCLESIASTICIS) Hic designantur beneficia, quæ Precibus afficiuntur: quæ autem non afficiuntur, ex illis facilè intelligis: cognito enim uno contrariorum, cognoscitur & alterum, *l.1. ff. de his qui sunt sui vel alieni iuris.* Nihilominus compendij causa sigillatim illa referam.

Beneficia quæ precibus non sunt affecta. I. BENEFICIA Jurispatronatus Laici, ut infra noto, verbo præsentationem.

II. OFFICIA quæ cadunt in Laicum, ut infra dicam in verbo, *officia.*

III. Non comprehenduntur hospitalia, *Clem. per litteras, de præbend.* quia non sunt beneficia Ecclesiastica, licet sint religiosa, *Clem. quia, de religiosis Dom. Rebuff. tract. nominat. q 15 nu. 12.* nisi tamen sint in titulum & in perpetuum, quia tunc Precibus & nominationibus afficerentur, cum sint beneficia, *Selua de benef. 2 part. quæst. 11. nu 13. in fi. Gomes. ad Reg de Triemali. q 7.* vel nisi essent unita alicui beneficia Ecclesiastico, *Sel. q. 4. n. 9.* & idem dicendum in leprosarijs, & matricularijs, *Philip. Probus tract. Regalium q. 9. nu. 10.* ut & de eleemosynarijs, *Rebuff. d q. 15. nu 16.*

IV. Non venient sub Precibus, & alijs expectativis manualia beneficia & ad nutum amovibilia, *Staphil. de litt. grat. tit. nova forma expect nu. 29. VVames. conf. 231. nu 9. de præbend.*

V. Beneficia servitoria, in quibus est annexum onus canendi in choro, vel canendi missam &c. *Staphil. de litt grat. tit. de lit. grat. §. quinta forma expectat. num. 6.*

VI. Non comprehenduntur sub precibus beneficia, quæ dantur scholaribus ratione studij in aliqua universitate: cum non sint perpetua, ut sunt

bene-

beneficia Ecclesiastica, *cap. præcepta 55. distinct.* nisi tamen dentur in titulum, *Rebuff. d. q. 15. nu. 22.*

VIII. Non cadunt sub Precibus beneficia vacantia ex causa permutationis, vel resignationis simplicis, *textus in cap. licet, in tua. & ibi Boet. Epo de rer. permut. in 6. Gemmia. cons. 104. St. phil. de lit grat de varijs mod. vacat. nu. 20. Rebuff d q 15. nu. 64. Flam. Paris. de Resignat. benef. lib. 1. q. 4. nu. 28.* quod intellige si fiat resignatio in manibus Papæ: si enim fieret in manibus Ordinarij aliqua ex caussis, constit. 58, Pij V. quæ incipit, Quanta Ecclesiæ &c. expressis, liberè, ac simpliciter, hoc est, non ad favorem alicujus, tunc beneficia caderent sub precibus, licèt forte alias beneficium foret reservatum, modò ipsa resignatio potuerit fieri in manibus Ordinarij, ut puta si facienda sit ratione incompatibilitatis duorum Canonicatuum, *Alex. Monet. tract. de Opt. can. c. 3 q. 5. nu. 127. sub fin. pag 269.* affertur & alia ratio, quod vera non dicatur vacatio, nisi ea quæ evenit per mortem naturalem, *Bald. in l qui sit. ff. sol. matr. glo. ad Pragm. sanct § Item quod omnia glos. verbi, facienda, tit. de collatio.* & ideo fit, quod beneficia vacantia etiam per simplicem resignationem in favorem tertij non veniant sub Nominationibus, aut precibus Cæsareis. *Arnulphus Ruzæus tract regal quæst. 44.* Limita nisi permutatio fieret in fraudem v. g. si senex in infirmitate permutet cum nepote pingue beneficium, cum tenui, talem enim permutationem nullam declaravit Pius IV. *in constit. publicata anno 1564. Januarij 27* & senatus Parisien. ad paponem *lib. 2. arrest. tit. 7 arresto. 1*, qua de re plura scripsi in tractat. permut *part. 3. cap. 1 per tot.*

XI. Nec beneficia creata post PRECES CÆSAREAS, *IVames. cons 242. num. 4. de prebend.* Si enim PAPA concedat alicui, ut conferat primum beneficium vacaturum, non poterit conferre beneficium de novo creatum. *Collecta in cap in nostra Col. de Rescript. Rebuff d. quæst 15 num. 44.* In oppositum tamen facit, quod satis sit, quod beneficia reperiantur tempore vacationis in eo statu, quo sunt alia beneficia Cæsari jure Precum affecta: ratio est, quia in beneficialibus inspiciendus est status præsens, *cap. cum de beneficio, de præbend. in 6. cap. cum cui, eodem, Abb. in cap dilectus. col. de præbend.* Magis tamen placet prior sententia, tum quia non erat intentio Cæsaris, *cap. Mandatu, de rescript. cap cum in illis, de præbend. in 6.* tum quia fundatores à fundationibus beneficiorum arcerentur, si simul atque creata essent deberentur: præterquam quod non erant beneficia tempore datæ Precum, ideoque non entis nullæ sunt qualitates, & qualitas adjuncta verbo debet intelligi secundum tempus verbi, *l. in delictis. §. 1. ff. de noxal.* Accedit quod concessio Precum sit odiosa & restringenda, ut pote in odium ordinarium, *Cassad. decis. 8. de conces. prabend.* qua de re latius infra, vers. XVI. quæritur.

Cæsar an possit iterum conferre si Precista gratiam non acceptaverit:

SEPTIMO, præcedenti quæstioni affinis est ista, si Precista repudiet gratiam, an Cæsar poterit iterum conferre? Præmitto, repudiationem gratiæ fieri dupliciter, facto, & non facto: facto fit, quando Precista expressis verbis juri suo renunciat, non facto verò, quando ob negligentiam inducitur præsumpta renunciatio: utpote si intra mensem nō acceptet, ut hic statuitur, quando enim quis tenetur ad factum limitato tempore, si non facit, probatur negligentia, & ex ea tacita juris renuntiatio, *L. 3 §. si ad diem, ff. de re militari, l. 2. §. sed si quis, ff. si quis cautio.* Quæ etiam elicitur ex eo, cum primus impetrans sic dimittit, ut conferatur beneficium secundo impetranti, ita quod procedatur ad executionem illius collationis, tunc enim dicetur constitutus in notabili negligentia, *text. in c. tibi qui, de rescript. in 6. in c. si clericus, verbo, negligenter petere distulerit, de prabendis in 6. Abb. & Fely. in cap. Cæterum, in cap. ad audientiam 2. & in cap Capitulum sanctæ crucis, de rescriptis.* Si itaque Precista repudiet uno ex istis modo, poterit Cæsar alteri liberè conferre, & iterum si is repudiet alteri, donec Preces plenum sint sortitæ effectum, *Probus tract. juris Regal. quæstio. 30. conferunt quæ scribit Simonetta de Reservat. beneficiorum, quæst. 58. & ibi Granut.*

Utrum Cæsar preces concedendo possit mutare naturam seu qualitatem beneficij:

OCTAVO quæritur, an Cæsar Primarias Preces concedendo, possit immutare naturam beneficij; distinctione quæstio hæc terminatur; aut enim CÆSAR confert uti patronus: aut ut non patronus: priori casu potest qualitates & conditiones tempore fundationis appositas in totum tollere, vel saltem alterare, *Abb. in c. illud in fi. de Iurepatron. glos. in cap. memini 18 quæst. in verb. liberam facultatem loco religioso, Hostien. tit de Iure patronat. §. qualiter transferatur, vers. vocatione, Calder. cons. 4. de Iure patronat.* Accedit quod favore fundatorum introductum est, in eorum odium non debet retorqueri, *Reg quod in favorem, de Reg. Iur. in 6.* In favorem autem eorum introductum est, ne quod extremis illorum elogijs ordinatum est, facto, & ordinatione alterius evertatur: atqui in odium fundatoris vel hæredum redundaret, si quod ordinarunt, mutare aut tollere non possent. Denique facit quod Hostien. scribit *in cap cum accessissent, de constitut.* quod sola authoritas & consensus fundatoris vel ejus hæredis sufficit ad hoc, ut tollatur natura, & conditio aut institutio in ipsa fundatione apposita: cui adstipulatur Abbas, & Imo. dicentes, quòd si in institutione beneficij collatio est facienda Presbytero, potest cum licentia patroni super hoc dispensari. *Idem Abb in cap. fin. de Clericis non residen.* Nec obstat si dicatur qualitatem illam, puta Theologalis præbendæ, vel aliam extingui, quia suspenditur dumtaxat ad tempus: nam prima postea vacans extra Indultum Primariarum Precum debebit Theologo assignari, & idem dic in sacerdotali, *per not. Philip. Probi, tract regal quæst. 21. num. 3.* Secundo verò casu dicendum est, Cæsarem jus iam acquisitum Ecclesiæ tollere non posse, esset enim species alienationis, *Abb. in cap. cum dilectus, de consuet.* Accedit quod limitata potestas mansit cum suo onere; *cap. ex litteris de pignoribus.* Hinc scribit Panor. *in cap. no-*

gro

pro defectu, & in cap. cum Magistrum, de electionibus, quod tenetur providere secundum qualificationem, qua tenebatur collator ille superior, ad quem fit potestatis devolutio. *glos in pragm. sanctio. in §. quod si quis, in verbo ad proximum superiorem, tit. de collationibus*; ubi dicit quod quando devolvitur potestas alicui, tenetur providere hominibus illius qualitatis, secundum naturam institutionis beneficij. Postremò faciunt Notata Baldi *in L si quis ad declarandum, Col 3. C. de Episcopis, & Clericis*, quod ubicumque dispositio testatoris est certa, respectu causæ, personæ & loci; nunquam potest alterari, *ut est textus expressus in Clem quia contigit, de religiosis domibus, Arnulphus Ruzæus tract. juris regaliorum, privilegio 49. num. 11.*

NONO Quæritur, an Cæsar Nominationibus possit apponere conditionem; Videtur quòd non; quia inferiores Collatores debent beneficia conferre purè, *DD. L. fin. C. de pactis, cap. quæsitum, de rerum permut cap. 2. de Electio. in 6.* quod hactenus verum est, nisi adjiciatur conditio, quæ de jure inest, *Abb. in cap relatum, de præbend. & in capite olim 1. de restitut. spol.* Hinc dicit Baldus *in cap. significasti, de præbend.* quod si Episcopus contulit unam Ecclesiam curatam sub conditione si resignaverit primam, subsistat talis collatio, quia hæc conditio tacitè inest, *cap. de multa, de præbend.* *Cæsar an possit nominationibus apponere conditionem.*

DECIMO quæritur an si Precista sit nominatus ad simplex beneficium, possit illud acceptare si fuerit erectum in curatum? Oldrad. *consi. 58.* & Ancho. *in Clem. Vnica, nu. 37. de Concess. preben.* responderunt negativè: quia omnis dispositio intelligenda est rebus sic stantibus, *L. continuus, §. cum quis, ff de Verb. oblig. L, cum quis, de Solutio. L. quod Servius ibi glo. de Condit. & demonstr. Dec. cons. 335. nu. 3. Alex. cons. 71. nu 8 lib. 5. Paris. cons. 34. num. 13. lib. 2.* Ego tamen aliud sentio, cùm Indultum nostrum comprehendat etiam beneficia curata: in quo est etiam attendenda observantia: Facit decis. Rotæ *Apud Illustr. Cardinal. Seraphinum de anno 1601. Mercurij 5. Decemb.* in qua fuit dictum quod per mutationem non extinguitur privilegium quod est compatibile cum statu immutato; secus si sit incompatibile: & in his terminis procedit regula illa, quod dispositio illa intelligitur rebus sic stantibus. *An si Precista sit nominatus ad aliquod beneficium simplex, possit illud acceptare si sit erectum in curatum.*

VNDECIMO Quæritur, an Precista ultra Cæsaris Nominationem nova opus habeat collatione seu institutione ab Ordinario beneficij Collatore; Pro cujus resolutione primò sciendum, Beneficium Ecclesiasticum non posse licitè obtineri sine canonica institutione, ut habet juris Regula, Canonica autem institutio ea appellatur, in qua omnia substantialia validæ institutionis largo modo sumptæ concurrunt, id est collatio, investitura & in possessionem inductio, & decens personæ habilitas, tam ex parte conferentis, quàm ex parte illius, in quem collatio facta est. *Vtrum Precista nova opus habeat collatione seu institutione.*

Verùm in subjecta materia institutio accipitur pro receptione, & admissione juris alicujus collativa, quæ fit ad præsentationem Precum Cæsarearum,

& hæc receptio trahit secum canonicam institutionem, & effectum possessionis juris, nec alia ulterius indiget alicuius opera vel gratia, nisi ad actum possessionis corporalis, in qua tantùm consistit executio facti, *Rota decis. 441. fuit dubitatum, alias 16. de concess. praebend. VVamesf. cons. 247. num. 27. de praebend.*

Quæ sanè interpretatio egregiè fulcitur verbis Indulti Pontificii in sectione II. in fin. ibi: NEC NON PERSONAS AD HVIVSMODI BENEFICIA POSTQVAM ILLIS IPSIS CANONICE PROVISVM FVERIT JVXTA EARVNDEM PRECVM AVT NOMINATIONVM TENOREM RECIPERE ET ADMITTERE DEBEANT ET ETIAM TENEANTVR. Ex quibus verbis non obscurè patet mentem fuisse Serenissimi, ut demum ordinarii beneficiorum, ad quæ per Cæsarem nominari quem contigerit, demum teneri recipere, postquam canonicè illis provisum fuerit. Quod habet summam æquitatem. Neque enim laici, quantacumque dignitate præfulgeant, ius habent instituendi, nec mittendi falcem in messem ministrorum Christi, *cap. si quis deinceps, 16. quaest. 7. cap. quisquis, cap. Messana de electio. Rebuff. ad concord. tit. de collatio §. 1. verb. Praedicationis actum.* Hic autem institutionis actus per Episcopum seu alium ordinarium Collatorem non per litteras missivas fieri debebit, sed per litteras patentes, quæ faciunt fidem in iudicio, non etiam litteræ missivæ, *Io. And. post Hostien. in c. patentibus litteris, nu. 1. not. 1. de privileg. & ibi Anto. de But. nu 7. cap. 1. ibi, per eius patentes litteras de tempore ord. text. in cap. 2. de off. ordin. Rota decis. 20. in antiq. Caputaquen. decis. 360. nu. 6. ibi, in certis litteris parentibus, parte 2.* Quod intellige, quando litteræ clausæ non apparent authenticæ, ut quia remotum vel fractum est sigillum, alias secus, *arg. cap. inter dilectos, §. praeterea, de excess. Praelat. cap. cum olim 2. de off. deleg.* Tamen melius est, ut litteræ patentes conficiantur, cùm litteræ clausæ hoc habeant inconveniens, quod sigillum de facili rumpitur, removetur, seu frangitur tempore apertionis, ut dicunt Hostiens. & Anto. de But. *in d. c. patentibus litteris.* Sed quid si Ordinarius recuset instituere? Precista tanquam ad sacram anchoram confugiet, ad Executorem per Cæsarem datum, qui vel eum instituet inducendo illum in possessionem intra mensis spacium, quòd inductio in possessionem habeat vim provisionis, *teste Staphil. de litt. grat. tit. de vi & effectu clau. vers. sexto quaeritur, Rota decis. 441. incip. fuit dubitatū,* vel ordinarium per censuras compellet, ut habetur in Indulto Sectio. IV. ibi: *Conferre & assignare, nec non omnia & singula quae ad hoc, ut Precum seu Nominationum & acceptationum & collationum huiusmodi succedant effectus oportuna fuerunt facere authoritate nostra, per censuram Ecclesiasticam exequi possint: & valeant &c.*

DUODECIMO QUÆRITUR, an Imperator ante confirmationem à Papa possit

possit Preces Primarias concedere ? quæstionem hanc malo proponere, quàm decidere. Videatur Cardinalis Tuschus *tract. com. conclus tom. 4. conclus. 39. per tot. Azorius lib. 10. Inst. moral.*

DECIMO TERTIO quæritur, an Cæsaris Preces quandoque evanescant? Ita, & quidem ex parte Cæsaris, ut si Papa privilegium seu facultatem illi concessam revocet: Papa enim potest revocare omnia privilegia concessa Principibus secularibus, etiam non subjectis, quando Papa concessit eis Ecclesiastica vel spiritualia, quia quoad concessa, sunt effecti subditi Papæ, *Geminia, cons 74. num. 10. & seq.* maximè quando sunt quæsita ex præscriptione, *Natta cons. 511. & 512. per tot. Ant Gabriel. lib. 3. commu conclus. tit. de Iure quæsito non tollendo, Card. Tuschus tract com conclus. iuris conclus 761. in fi. cap. pen. de præbend in 6 cap. ult. de concess. præbend. Hippol. de Marsilijs sing. 166. verbo Inconstantia.* Quod hactenus intelligo, dummodo subsit caussa: nam quando Princeps benemerito donat, seu aliquid concedit, ut facit Cæsari, non debet facultas huiusmodi seu donatio ab ipso auferri sine caussa; ut multis auctoritatibus probat Mandos. *ad Reg. xi. Cancell. nu. 7.* Ex parte Precistæ, si is suis nominationibus renuntiaverit, *v Rebuff. quæst. ult. n 17 in tract nominat.*

An Cæsaris Preces ali quando evanescant.

DECIMO QUARTO quæritur, an Cæsaris Preces capiant beneficia vacantia ob crimen? distinguo, aut sunt beneficia vacantia ipso iure, nimirum propter crimen assasinij, hæresis, simoniæ & aliorum (de quibus sigillatim scripsi ad Reg VIII. Cancell. 7. glo.) quæ inducunt vacationem ipso jure, & dubium non est, quin ejusmodi beneficia vacantia sub Precibus Cæsareis comprehendantur, etiamsi sint illa S. sedi reservata: quia Pontifex in suo Indulto Cæsarie concesso, reservat tantum sibi beneficia vacantia per constitutionem extravag. ad Regimen In quo tamen notes quod etiamsi eiusmodi beneficia vacent ipso iure, possintque Precistis conferri non expectata sententia, nec vocato possessore, non poterit tamen collatio de facto exequi, nec Precista in possessionem realem induci, nisi prius vocato, & audito possessore, & caussa cognita, *c. Licet Episcopus de præbend. in 6. Oldrad consil. 226. de toto, Baldus cons. 135 lib 4 Carolus M. ad consuet. Paris. tit. 1. glo 3. nu. 12. Geminia. ad cap. 1. nu 9. de concess. præbend.* aut sunt beneficia, quæ non vacant ipso iure, sed per sententiam, ut homicidæ, periuri, irregularis &c. & horum beneficia non debentur Precistis, nisi lata privationis sententia, *Milis in repert. verb. Homicida.* ubi dicit, quòd irregularis non potest de novo beneficium acquirere sine dispensatione, sed priùs quæsita retinet, donec privetur per sententiam, ut declarat Jo. And. *in cap. cum nostris de concess. præbend.* & interim poterit si velit resignare, ut est communis sententia, quam explico in Regul. Cancel. de Surrog. Collitig.

Virum Cæsaris, preces capiant beneficia vacantia propter crimen.

Precista factus criminosus an alias Preces à Cæsare impetrare possit?

Verùm è diverso quæritur, si Precista fiat inhabilis, vel irregularis, aut crimen commisit, quod privationem inducit ipso iure, sicque nominatione sua exciderit, an is postea alias Preces à Cæsare impetrare poterit? Pro negativa facit quod si rursum admittatur, ludibrio erit prior privatio, *c. commiss. t. de Electio. in 6. Clem. ne in agro, §. cæterum. de statu Monach. L. prætor, ff. de Iudic.* Nihilominus affirmativa verior est, probaturq; argumento à contrario sensu: nam si quis fuerit adeptus secundum beneficium incompatibile cum primo, ipso iure est privatus primo, ad quod redire non potest sine nova collatione, *Extravag. execrabilis, §. statuimus, de preb.* ergò à contrario sensu cum nova collatione redire poterit, *per c. 2. de renunciat.* atque ita pari ratione poterit alias novas Preces impetrare, earumque vigore beneficium obtinere.

An Cæsar Precista contrahentis matrimonium possit alterum surrogare?

Decimo Qvinto quæritur, si Precista contrahat matrimonium, aut sponsalia de præsenti, quo casu Precista suis censetur renunciate Precibus, *gl. & DD. in c. uno. de cler. coniug. in 6.* an Cæsar possit huic alterum surrogare? Ita videtur: quia quamdiu Preces non sunt sortitæ effectum, Jus nominandi Cæsari competens non censetur extinctum, per ea quæ supra ostendi *in glo. verb. quod si per te vers. quinto quæritur.* Ad quid si contraxerit matrimonium & non tenuerit? dicendum Precistam non excidere suis Precibus per Reg. non præstat impedimentum quod de iure non sortitur effectum, *de Reg. Iur. in 6.* Imò, qui impetravit primam vacaturam, & interim uxorem duxerit, poterit nihilominus si tempore vacantis præbendæ uxor sit mortua, primam vacaturam obtinere, verba sunt Angeli *in §. 1. n. 1. inst. Quibus mod. ius pat. potest sol.* In quo tamen ego subsisto. Cæterum quod dixi in casum matrimonii posse Cæsarem Precistæ alterum surrogare: Extende 1. si Precista suis Precibus renunciaverit, quia potest quis privilegio in suum favorem introducto renunciare, *L. si quis in conscribendo, C. de Episcopis & Clericis, cap. si diligenti, de foro competenti*; idque sive expresse, sive tacitè, quia hoc casu tantum operatur tacitum, sicut expressum, *arg. L. cum quid, ff. si certum petatur, & ibi latè Ias.* eoq; casu alterum, surrogabit, *per prædicta.* Tacitè autem censetur renunciare, si Precista efficiatur miles: qui enim arma militaria exercet, perdit privilegium Clericorum: quia facit actum contrarium clericatui, *Innoc. in cap. 1 in Audientia, de sentent. excom.* Imò perdit beneficium si quod habet, *Flamı. Parif. de Resig. benef. lib 1. quæst. 1. n. 22.* & ita in terminis decidit Senatus Sabaudiæ apud Ant Fabrum *l 1. defin. for. tit. 3. defi. 25.* Idemque dicendum de milite cœlestis militæ; unde si Precista cucullam monasticam sumat, professionemque emittat, cadit iure Precum, *Probus tract. iuris Regalium quæst. 6.* potestque denuo Cæsar alium in eius locum sorrogare, *iuribus dictis.*

Decimo Sexto quæritur, an Cæsareæ Preces sint iuris favorabilis, vel odiosi. Pro affirmativa facit quod pontifex motus fuit ob favorem, & merite

tita Cæsaris; ut enim sciatur an actus sit favorabilis, vel odiosus, inspiciendum semper est an agens motus fuerit ob favorem, vel odium; *Bald. in L. 1. Col. 10. vers. sed hic quæro de effectu, C. de sum. Trinit. Bart. L. Exceptionem, ff. de cond. indebit.* Regulariterque leges, statuta, privilegia, Indulta censentur favorabilia vel odiosa ex principali intentione concedentium. *Bald cons. 433. Domina Ioanna, Col. 2. lib. 3. & in l. venia, C. de in jus vocand. Milis in repertorio, verb. Lex dicitur favorabilis.* Denique privilegia Principum latè sunt interpretanda, *L. ult. ff. de constit princip. ubi DD.* Nominationes autem seu Preces Primariæ sunt ad instar privilegij, *Rebuff ad Concordata, tit. de collatio §. movemus, verbo declaramus.* Verius tamen est Preces has Cæsareas esse juris odiosi, & proinde restringendas; Ratio est, quia recedunt à jure communi: Imperator enim jure communi jus beneficia conferendi, aut ad ea nominandi jure proprio non habet, sed ex privilegio, *Selva de benef.* omne autem privilegium contra jus commune strictè intelligi debet, & interpretari, *c. porrò de privileg. in 6. Card. Tuschus tom. 6 practic concl. concl. 731.* & omnis recessus à jure communi est odiosus atque restringendus, *Abb. in cap. cum dilectus, de consuet. cap. 1 & 2. de filijs Presbyt. cap. quæ à jure communi, de Reg. juris in 6. L. quòd vero, ff. de Legibus:* Ideoque Rescripta, Privilegia, Gratia Pontificum, in quantum à iure communi recedunt, juris sunt odiosi, & restringenda, *late Fely. c. caussam quæ, de Rescript. Io. Bapt. Leonellus, de surrept Rescript. quæst. 3. art 7. Tyraq. de Retract. consang. §. 1. glo. 9. nu. 180. & latissime §. 35. glo. 1. Rebuff in praxi benef. part. 1. tit. Differentia inter privilegium & Rescriptum, nu. 23. in fi* Non obstant in contrarium adducta: Et quidem primum. Licet enim Preces concessæ sint in favorem Imperatorum, tamen cùm concurrat etiam præiudicium ordinariorum, censeri debent odiosæ, quia cùm in aliqua dispositione concurrit favor, & odium, ea debet simpliciter censeri odiosa, *Io. And. in c. ult. glo. 5. ubi Anchor. dominic. Franc. nu 6. de supplend. neglig. Prælat. in 6. Bald. L. 1. col. 1. vers. Item nota quod privilegium, ff. de constitut. Princip. Milis in repert. verb. lex dicitur favorabilis, & vers. privilegium si in uno.* Sed nec secundum obstat: Privilegia enim admittunt interpretationem extensivam respectu concedentis, *Abb. in cap. olim, nu. 7. de verb. signif Iason. & DD. l. beneficium. ff de constit. C. istren. L. 2. C. de in ius voc. ubi etiam DD. Milis in repertor. ver. privilegium Principis contra eum;* Non etiam contra tertium, cui præter iuris communis dispositionem adversantur DD. iam citati omnis enim à iure communi recessus est odiosus, & restringendus, *§. 1. & 2. ubi DD. de filijs Presbyt. in 6. Abb. d. c. olim, nu. 3 de verb. signif. latè Tiraq. de retract. consang in præfat. nu. 67.* Confirmatur: quia Cæsaris hac in re potestas est extraordinaria, & ideò ad instar Jurisdictionis demandatæ odiosa & restringenda. *Navar. cons. 3. de off. de leg. glo. in Clem. 2 de off. ordin, Guitier. ad Pragm. sanctio. titulo de collationibus, §. & quia, glo. verbi formam.*

An Preces sint juris favorabilis vel odiosi?

DECI-

DECIMO SEPTIMO quæritur, an Cæsar Primarias Preces alicui concessas possit revocare; distinguo, aut jus est quæsitum Precistæ, & non potest, quia licèt Princeps possit revocare sine caussa suum privilegium, *Fely. in cap. quæ in Ecclesiarum nu. 55 versic. secundo confirmatur, de constitut.* tamen quando Princeps alicui benemerito donat vel concedit (ut facit Precistis) non debet facultas hujusmodi seu donatio auferri sine caussa ab ipso, *text in L. Aquilius, & in L. si pater in fi ff. de donat. Baldus in L. quæ ex relationibus 3. not. C. de leg. Alex. consf. 10. visis nu. 1 lib. & consf 116. lib 2. Afflict. decis 128 nu. 10. Curt. iun. consf. 174 in caussa vertente nu. 24. Dec. consf. 286. In caussa communitatis col. 3. nu. 7.* Aut jus non est quæsitum Precistæ, sed tantum nomen eius in albo seu Rotulo Cæsaris descriptum est, & tum haud dubium, quin Cæsar possit revocare. Neque enim per Inscriptionem in Rotulo ius aliquod in re, seu ad rem acquiritur, sed est tantum nuda annotatio ad Principis memoriam, non ex tempore inscriptionis iuris alicuius concessio, ideoque sic inscripti, & nominati expectantes dicuntur, non provisi, *cap. ult. de concess. præb.* sed in suspenso hærentes quorum ius non est irrevocabile, sed conditionale, *VVamesf. consf. 263. nu. 2 & 4. quæ de re adhuc supra egi, versic. Tertiò quæritur.*

Cæsari per Imperium Preces conceduntur:

b PER SACRUM ROMANUM IMPERIUM) Imperatori Preces tantum conceduntur per Imperium, quia per illud superioritatem habet, non autem in aliis regnis, aut terræ dominiis, *Navarrus in Rub. de Iudic. nota. 3. nu 156.* ubi reprobat illud Imperatoris Antonini: Ego Dominus mundi, *de quo in l. deprecatio, 9 ff. ad l. Rhod. de iactu.* Dubitari interim potest si Collator seu Collatrix, utpotè Abbas vel Episcopus, aut Abbatissa non sit incola Germaniæ, seu Imperii & habeat quatuor beneficia in Imperio, ut hic postea statuitur, an gravari precibus possit? Pro affirmativa facit quòd S. Pontifex gravet indistinctè Ordinarios habentes collationem quatuor beneficiorum per S. Rom. Imperium constitutorum, & sic non tam respexit Pontifex domicilium Collatoris, quam locum, ubi beneficia constituta sunt, quod & in Nominationibus Universitatum obtinere scribit Rebuff. *tract nominat. quæst 15 nu. 56* & ideò, inquit, non curo, ubi sit Collator, dummodo beneficia in regno sita sint, tendant ergo retia sua nominati, id est, nominationes suas etiam extra regnū dum tamen modò beneficia in regno sita sint. Quo exemplo dici potest, legatum à latere in Germania existentem posse conferre beneficia sita in Germania etiam si collatores essent in Francia, aut Hispania, non enim attenditur persona Prælati ad quem spectat collatio beneficij, sed locus, ubi situm est beneficium, *Mohedanus decis 3. de præbend.* ubi fuit resolutum beneficium consistens extra Franciam cadere sub concordatis Franciæ, quando collator est Abbas unius Monasterij de Francia, *Gonzalez ad Reg. VIII. Cancell. gloss. 10. nu. 30.* Hinc fit ut si quis impetraverit à Cæsare gratiam expectativam, seu Preces ad collationem Abbatis certi loci, qui ante vacationem alicuius beneficii

Quid si collator non sit incola Germaniæ & Beneficia sint in Germania, an illa Precibus afficiantur?

neficij Abbatiam cum Episcopatu aut alia dignitate permutavit, is beneficium ejusmodi, quod vacabit, post permutationem alio Abbate constituto, acceptare potcrit: nimirum, quia hujusmodi preces, & nominationes non tam Prælatis, hoc est, personis, quarum nomina, & conditiones ignorantur, & quorum nullus est respectus, dum nomine proprio non appellantur, quasi ipsis Prælaturis fiunt, quæ non intermoriuntur, & ex personis substantiam omnino non capiunt. *Cynus in l. unica, C. si commu. res pign. data fu. VVamef. cons. 259. volum. 1* Ex quibus efficio, quòd Preces Imper. non capiant beneficia extra Imperium sita: cùm indultum ad ea non extendatur, etiamsi beneficia ijs annexa, essent in Imperio, nam postquam principale est extra Imperium, illius accessorium non debetur Precistis in vim Cæsareæ nominationis., *Rom. cons. 361. incip. In casu,* ubi concludit Legatum Franciæ posse conferre beneficia in Francia sita, etiamsi collatores essent in Hispania, *adde Chassan. ad consuet. Burg. Rub descenses §. 1. glos. retinue, nu. 6.* Et usque adeò non debentur beneficia sita extra Imperium Precistis, ut etiamsi illorum collatio jure devoluto, ad Episcopum vel Archiepiscopum in Imperio existentem perveniret, nihilomagis ejusmodi beneficia illis affecta essent, *Chassan. in Catal. considerat. 32. parte 10.* qui tamen relinquit cogitandum, quia prima caussa inspicitur, *Clem. 1. de supplend negl. Prælator.* Ego tamen non deberi puto, tum quia ipsum Indultum est limitatum ad beneficia in Imperio existentia, ergo limitatum habet effectum, ut non possit Preces alia afficere, juxta vulgarem iuris doctrinam, Limitata caussa limitatum producit effectum *l. in agris, ff. de acq. rer. Dom. l. age, ubi Baldus & Sali in l. si de cert. a. C. de trans.* & quæ limitata sunt, non debent extendi, *Bald. in l. modus, C. de servit. & aqua,* tum quia privilegium suos non egreditur terminos, *Bart. in l. post dotem, col pen. ff. solut. mat. Alex. cons. 9 viso themate vol. 3.* Hinc fit, ut legatus non possit conferre beneficia extra provinciam vacantia, etiam devoluta ad Prælatum suæ Provinciæ, *Brunell. tract. de potest. Legati, conclus. 19. declar. 2. Philippus Probus tract. Iuris Regal. quæst. 14 nu. 6* Cæterùm, quemadmodum Preces non capiunt beneficia extra Imperium existentia, ita etiam operæ esset pretium, ut illę non denter nisi Germanis, & Incolis Germaniæ; nam ut scribit Panor. *in cap. ad decorem, de Instit.* valdè honestum & fructuosum est, ut quisque in patria sua beneficium accipiat, sic quod unus stipendia, aut beneficia alterius non occuparet, quia per hoc non daretur materia depauperandi beneficia, ut ille loquitur, cùm faciliùs Patriotæ, aut conterranei, quàm exteri ad residentiam inducantur, quia patria unicuique est dulcissima, *l. qui habebat, de leg. 3. l. 1. ad si ff. de off præf. urb.* Accedat, quod exteri in fundationibus, erectionibus, & donationibus piorum locorum Imperij, manus adjutrices non porrexerunt, aut aliquid erogaverunt, ideò rationi congruit, ut nihil in iis percipiant, aut saltem si admittantur, incolæ & patriotæ exteris non postponantur, ut etiam ostendit

Preces non capiunt beneficia extra Imperium sita.

Etiamsi iure devoluto perveniret ad superiorem in Imperio existentem.

Laudabile est beneficia patriotis conferri.

beneficia Ecclesiastica, *cap. praecepta 55. distinct.* nisi tamen dentur in titulum, *Rebuff. d. q. 15. nu. 22.*

VIII. Non cadunt sub Precibus beneficia vacantia ex causa permutationis, vel resignationis simplicis, *textus in cap. licet, in tua, & ibi Boet. Epo de rer. permut. in 6. Geminia. cons. 104. Staphil. de lit grat de varijs mod. vacat. nu. 20. Rebuff d q 15. nu. 64. Flam. Paris. de Resignat benef. lib. 1. q. 4. nu. 28.* quod intellige si fiat resignatio in manibus Papæ: si enim fieret in manibus Ordinarij aliqua ex caussis, constit. 58, Pij V. quæ incipit, Quanta Ecclesiæ &c. expressis, liberè, ac simpliciter, hoc est, non ad favorem alicujus, tunc beneficia caderent sub precibus, licèt forte alias beneficium foret reservatum, modò ipsa resignatio potuerit fieri in manibus Ordinarij, ut puta si facienda sit ratione incompatibilitatis duorum Canonicatuum, *Alex. Monet. tract. de Opt. can. c. 3 q. 5. nu. 127. sub fin. pag 269.* affertur & alia ratio, quod vera non dicatur vacatio, nisi ea quæ evenit per mortem naturalem, *Bald. in l qui sit. ff. sol. matr. glo. ad Pragm. sanct § Item quod omnia glos. verbi, facienda, tit. de collatio.* & ideo fit, quod beneficia vacantia etiam per simplicem resignationem in favorem tertij non veniant sub Nominationibus, aut precibus Cæsareis. *Arnulphus Ruzaus tract regal quaest. 44.* Limita nisi permutatio fieret in fraudem v. g. si senex in infirmitate permutet cum nepote pingue beneficium, cum tenui, talem enim permutationem nullam declaravit Pius IV. *in constit. publicata anno 1564. Januarij 27* & senatus Parisien. ad paponem *lib. 2. arrest. tit. 7 arresto. 1*, qua de re plura scripsi in tractat. permut *part. 3. cap. 1 per tot.*

XI. Nec beneficia creata post PRECES CÆSAREAS, *VVames. cons 242. num. 4. de praebend.* Si enim PAPA concedat alicui, ut conferat primum beneficium vacaturum, non poterit conferre beneficium de novo creatum. *Collecta in cap. in nostra Col. de Rescript. Rebuff d. quaest 15 num. 44.* In oppositum tamen facit, quod satis sit, quod beneficia reperiantur tempore vacationis in eo statu, quo sunt alia beneficia Cæsari jure Precum affecta: ratio est, quia in beneficialibus inspiciendus est status præsens, *cap. cum de beneficio, de praebend. in 6. cap. cum cui, eodem, Abb. in cap dilectus. col. de praebend.* Magis tamen placet prior sententia, tum quia non erat intentio Cæsaris, *cap. Mandatu, de rescript. cap cum in illis, de praebend. in 6.* tum quia fundatores à fundationibus beneficiorum arcerentur, si simul atque creata essent deberentur: praeterquam quod non erant beneficia tempore datæ Precum, ideoque non entis nullæ sunt qualitates, & qualitas adjuncta verbo debet intelligi secundum tempus verbi, *l. in delictis. §. 1. ff. de noxal.* Accedit quòd concessio Precum sit odiosa & restringenda, ut pote in odium ordinarium, *Cassad. decis. 8. de conceß. praebend.* qua de re latius infra, vers. XVI. quaeritur.

 X. Quæ-

beneficio,non comprehenditur curatum : quod limita,nisi illud esset præbendæ annexum,*arg cap.super eo,de præbend.in 6. Staphil. de litt grat tit. de nova forma expect.* & etiam in materia favorabili non venit beneficium curatum,nisi exprimatur,ut si Papa det potestatem conferendi beneficia,non veniret curatum,nisi expressum sit,*Card.in cap In nostra.quæst.4.de Rescript.* Porrò,ut dicatur beneficium curatum,seu Ecclesia Parochialis , inter alia substantialia hæc requirit GONZALES *ad Reg.* VIII.*glos.* 65. potestatem fori pœnitentialis , id est,potestatem ligandi , & solvendi, quæ non cadit nisi in Sacerdotem , *c In novo* , 21. *distinct.* idque ex necessitate , ratione oneris ipsi imposita *glos. in Clem. dudum* , *verbo* , *Impediant, de sepult ibi Abb. & Author. Rota in una Civitaten. Decimarum 6 Feb.* 1480. *coram Illustrissimo Mantica.* Secundo requiritur ut beneficium curatum sit perpetuum. *Io. And. in cap deliberatione, num.*1. *verbo Prælationis,de off leg. in 6.* Tertio ; ut sit certa parochia, & locus certis finibus,& limitibus constitutus,ac designatus, in quo populus alicui Ecclesiæ deputatus degit, *c. Ecclesias* 14. *q.*1 *in pr. Concil.Trid. sess.* 24. *de Reform. c* 13.*sub fin. ibi, Parochialis Ecclesiæ certos fines &c* Nam talis Ecclesiæ rector dicitur populum regere,*cap.* 1. *de capell. monach.* Nam alioqui Archidiaconi, Abbates, & similes habent curam animarum , & non dicuntur curati. *Anast. Germon. tract.de Indult.Card.*§.*ac beneficia nu.* 43. *& seqq.* Quartò requiritur,ut Rector Ecclesiæ curatæ exerceat curam nomine suo,non alieno,*c.extirpandæ.*§.*qui vero,de præbend.* Quintò ut Rector Ecclesiæ parochialis sit unicus & non plures *c. in apibus.*7 *q.*1. *cap. sicut una,* 22.*q.*2. sed unum tantummodo habeat Sacerdotem *Oldrad.cons.*67. *incip quæst talis est,nu* 1 *Staphil de litt grat. tit.de statu,& qualitate benef.* Ex his efficitur, quod quamvis fons Baptismalis deficeret,non propterea desineret cura,quia ex actu baptizandi non infertur cura,cùm baptisma etiam à muliere & laico exerceri possit, *cap.ad limina.*30. *q.*1. Idemque dicendum quoad sepulturam & actum sepeliendi, ut & quoad perceptionem decimarum,quæ singula latius explicata habes apud Gonzales *add. Reg.glo.* 6.*nu.*34. *& seqq.* Ad rem nostram quod attinet adverte , quòd qui obtinet beneficia curata vigore Precum,non aliter institui debere quàm præcesserit examen, & fuerint ab ijsdem locorum Ordinarijs reperti idonei, *Concil. Trid sess.* 7. *c.* 13. *& sess.* 18.*c.* 18. Nam periculosum inexperto committere curam animarum, *cap.cum sit,de ætate & qualitat. fac. quod not. in cap si forte , de electionibus in 6. Guimer. ad Pragmat. sanctio. tit de collat. folio* 94. *col.* 4.

Requisita ad beneficium curatum.

d SECULARIBUS VEL ORD. HUIUSMODI REGULARIBUS) Secularia ergo beneficia , & regularia Precibus sunt affecta ; de secularibus dubitari non poterat,etsi pleraque existis etiam Precibus non comprehendantur , ut ostendimus supra,in verbo *super singulis beneficijs,* & ista secularia beneficia sunt

Secularia & Regularia sub Precibus comprehenduntur.

ſunt in multiplici differentia. Nam præter ſummas illas dignitates Cardinalatus, Patriarchatus, Primatiatus, Archiepiſcopatus, Epiſcopatus, Abbatias ſeculares, & alias minoris notæ dignitates, ut Decanatus, Archidiaconatus, Archipresbyteratus, Primiceriatus ſive Cantoria, Sacriſtia, Theſauraria, Præpoſitura, Prioratus ſecularis, officium & perſonatus, Eccleſia parochialis, Vicariæ perpetuæ, ſunt beneficia ſecularia ſine adminiſtratione, ut Canonicatus ſecularis, Præſtimonia, Capellaniæ, altaria, Hoſpitalia: quæ autem ex illis ſub Nominationibus primarijs comprehendantur, textus Indulti ſatis indicat, & nos oſtendimus loco præcitato Verum de Regularibus poterat dubitari an Preces illa caperent: cum videamus hujuſmodi beneficia per gratias expectativas acceptari non poſſe, ſed regularibus eſſe affecta, *cap. cum de beneficio, de Præbend. in 6.* Ideò in generali reſervatione beneficiorum, non cenſentur reſervata beneficia regularia, niſi ſpecialiter exprimantur, *Gaſpar de Peruſio de Reſervat. cap. 2. num. 12. AEneas de Falcon. Tract. de Reſervat. quæſt. 4. num. 29. Gomeſ. tract. de Expectativis num. .94. verſ. & ex iſtis poteſt inferri.* Regulare autem beneficium dicitur, quod regularibus conferri conſuevit, vel ex ipſa fundatione, ſi illa lex per fundatorem data eſt; vel ſi de origine fundationis non conſtat, ex longæva poſſeſſione & inde cauſata præſcriptione quadraginta vel plurium annorum, *Rota deciſ.* 487. *Nota quod impetranti, quæ eſt* 22 *tit de Probatio.* quod latiſſimè à Felyno *in cap. in noſtra. num. 42. & 46. de Reſcript.* & Philippo Probo *in cap de beneficio, de Præbend. in 6.* tractatum eſt, & deciſum. Licet itaque hujuſmodi beneficia regularia regularibus conferantur, ut dictum eſt, non propterea deſinent comprehendi ſub Precibus, dummodo acceptentur à capaci, ut ex Rebuffo *tract. Nominat. quæſt. 15. num. 21.* ſcripſit Gonzales *ad Reg.* VIII. *Cancell. glo. 8. nu. 26. & 27.* Regularia autem beneficia bifariam dicuntur: alia enim ſunt quæ adminiſtrationem habent, ut Abbatia regularis, *cap. quanto in fi. de off. ord.* officium, *cap. cum ſingula de præbend. in 6.* Prioratus conventuales, *Clem. ne in agro, §. ceterum, de ſtatu Monach.* alia ſunt beneficia ſimplicia, ut prioratus ſimplex, Monachatus & Canonicatus Regularis. Si enim ſimplici onere gravantur, *cap. quod Dei timorem, cap. fin. de ſtatu Monach.* de quibus præter Io. Seluam *tract. de Beneſ. part. 1. quæſt 2. nu. 78.* vide Gonzales *d Reg.* VIII. *gl. 8. nu. 112. & ſeqq.* Sed hæc à re noſtra longius videri poſſunt abeſſe, & rarenter uſu venire, iccircò miſſa illa faciamus, & ad textus noſtri explicationem redeamus.

Regularia beneficia non cadunt ſub Expectativis.

Beneficia Eccl: Cathedrali.

e IN SINGVLIS CATHEDRALIBVS ETIAM METROPOLITANIS) Iccirco includuntur beneficia Eccleſiarum Cathedralium & Metropolitanarum, quia regulariter in diſpoſitione generali non comprehenduntur

tur beneficia dictarum Ecclesiarum nisi sit de iis specifica facta mentio, *cap. quamvis §. quanquam de præbend. in 6.* Dicitur autem Ecclesia Cathedralis Episcopalis, quæ ob honorem Cathedræ Cathedralis appellatur, quia ibi Cathedra Episcopalis, & sedes sita est, *Archidiaconus in cap. statutum col. 1. de Rescript. in 6. Hostien. & alij in cap. ne pro defectu, de electio.* Metropolitana verò Ecclesia dicitur Archiepiscopalis *Luna, & ibi DD. C. de Metro. Beryto. lib. 11. cap. ut litigantes, de off. ordin* & exprimitur hic Metropolitana, quia in materia odiosa, appellatione Cathedralis non venit Metropolitana, licet sit Cathedralis. Unde illegitimus ut possit etiam in Cathedrali habere beneficia, non poterit habere in Metropolitana, *Io. Monach. & alij in cap. quamvis 1. in fi. de præbend. in 6. Rebuff. tract. de collat. §. 1. in pr.* Porrò privilegia Archiepiscoporum, quæ sunt viginti quatuor; qui volet videre, consulat Ruzæum *tract. de præeminentia*, quem citat Rebuff. *ad concordata Rub. de collatio verbo Archiepiscopalis.*

Cathedralium & Metrop. sub Precibus Cas comprehendantur.

f DIGNITATES) Ideò exprimuntur, quia in materia ambitiosa, & restringibili appellatione beneficij non veniunt dignitates, *cap. quamvis de præbend. in 6.* Imò sic concedatur mandatum ad beneficia curata, & quæcumque alia non includeretur dignitatis curata *Clem. ne in agro, §. cæterum, de statu monachor. Rebuf. in praxi tit. de dispensat. ratione ætatis vers. aut Dignitates, & in Concordata in forma mandati Apostolici, in glos. verbi, aut dignitate.* Facultas enim conferendi derogans potestati Ordinarii est odiosa, & propterea restringenda, *ut supra diximus, & notat glos. Imo Petrus de Anchar. a. c. 2. de off. ordin. in 6.* Hinc necessaria fuit expressio dignitatum in hoc Indulto, ut Precistis afficerentur. In patria tamen & Diocœsi Leodiens. Preces non capiunt dignitates eas, quæ ex consuetudine, ac potius Indulto Eugenij IV. & Sixti IV. debentur Canonicis præbendatis Ecclesiæ Cathedralis Leodiensis, *Selva tract. de benef. 3. part. q. 49. Io. Benedicti in cap. Raynutius verbo, si absque, 1. num. 10 in Substit. fideicom. te testamen.* Extra casum tamen consuetudinis vel indulti deberentur Precistis, quod intellige, dummodo dignitates ipsæ in Cathedralibus, & Metropolitanis post Pontificales majores, aut in Collegiatis principales non existant, ut statim in Indulto subjicitur.

Preces capiunt dignitates.

Secus in Diœcesi Leodien.

g PERSONATVS) Personatus est honor & præeminentia in Ecclesia absq; administratione *Coras. de benef. part. 4. cap. 3 num. 7. Flam. Paris. de Resignat. benef. cap 1, nu. 91.* licet propriè non sit dignitas, *cons. 105. incip. in Ecclesia, col. 2.* nisi ex fundatione, statuto, vel consuetudine talis habeatur. *VVamef. 257. num. 5.* Hinc statutum loquens de personatu, non complectitur dignitatem. Idem in litteris ad beneficia, ut si quis impetret

Personatus quid.

impetret personatum, non possit sibi provideri de dignitate cum administratione vel Iurisdictione *arg.c.quamvis, de prebend.in 6.Staphil.de litt.grat. tit. de modo, & forma impet.num.5.*

Preces capiunt administrationes.

h ADMINISTRATIONES) Intellige Ecclesiasticas, quæ erectæ sunt authoritate Episcopi, & in titulos creatæ, quippe quæ cadunt sub Precibus, Nominationibus, & reservationibus etiam Apostolicis, cùm sint Ecclesiastica beneficia *glo.in Clem fin.verbo beneficiorum, de decimis, Salva de beneficio part. 1.q.3.nu.29.Rebuff.in praxi tit seculare beneficium quotuplex nu.15. Gomes. ad reg. de Infirmis q.23.* & hæc dictio largè sumpta comprehendit Prioratus, qui nominatis, & Graduatis, si tempore præstituto vacent, debentur, *text.in Clem.1, & ibi Card. de Rescript. & in c. 2.de ætate, & qualitate*, dummodo non sint conventuales, nisi alioqui commendatus, seu nominatus esset qualificatus, *Staphil.de litt.grat.tit.de Octava forma expectat.nu.7.* Adverte tamen, quod si ejusmodi administrationes essent de jure patronatus laici, vel mixto, non caderent sub Precibus seu reservationibus Apostolicis, per ea quæ infra dicam, verbo *Præsentationem*

Preces quæ officia capiant.

i OFFICIA) Intellige etiam Ecclesiastica, quæ sunt verè & propriè beneficia, prout sunt thesauraria, Sacristia, Primiceriatus, Archipresbyteratus, Cantoria, quæ officia sunt aliqua præeminentia, & honore, licet in hoc attendenda sit consuetudo, quia illa censenda dignitas, quæ ex consuetudine talis habetur, *Panor.in cap.de multa de præbend.Rebuff.tract.de pacif. possess. nu. 86. & in tractatu nominat q.15.nu 12.* Et hæc officia sunt verè Ecclesiastica, *cap 1. cùm vero, de concess.præbend.c.cùm accessissent, vers quocirca, de constitut. Clem. 1 verbo officia, de regular. Pavinus tract.de off. & potest.cap.sede vacante 2 prælut.num. 8.vers.Tertio modo Hoieda de incompatibil.benef.1.parte nu 3.cap.8 & cap.16. num. 1.Rebuf.d loco,* ubi tradit differentiam inter dignitatem, personatum, & officium. In his igitur officiis cadunt Preces; nam ex quo hic agitur de clericis, præsumitur mandari de officio Ecclesiastico, *Feli in c. In nostra, coroll 22 de Rescript.*

Beneficia electiva quæ dicantur, & an ea cadant sub Precibus.

k PER ELECTIONEM) Propriè hic dicuntur beneficia electiva, quando in iis proceditur per electionem, quæ requirit confirmationem superioris, *per glos.in Clem.quia contingit verbo electionem, de rel.dom.Feli. in c.In nostra, coroll. 32. de Rescript. Anast.Germon tract.de Indult. card.§.ac beneficia.nu. 23.* nam sunt alia beneficia, quæ dantur per viam electionis, nec tamen exquirunt confirmationem, & dicuntur potius collativa, *Rebuff.tract.Nominat.q.15 nu 32.* licet ista dici potius debeant mixtū beneficia, ut quæ participent de electione, & collatione; nam mixta est quod ex duobus sapit extremis. *L.Imperium, ibi DD.ff. de iurisdict.omnium Iud.* Prioris igitur generis beneficia electiva cadunt sub Precibus Cæsareis, ut in textu hic, quæ etiam necessario hic exprimi debuerunt,

cum

cum clausula *ad collationem, provisionem præsentationem, institutionem* , *seu quamvis aliam dispositionem communiter vel divisim spectantia* , non includat beneficia electiva, *Clemen. 1. de præbend. Anast. Germon. tract. de Indult. Card. §. ac beneficia num.* 2. Hinc etiam Cardinalium Indulta habentia clausulam *ad collationem &c.* capiunt beneficia electiva, quamvis expressa mentio de illis non fiat, *Put. decis.* 160 *nu.* 2. *lib.* 3. *Achilles de Grassis, decis.* 10. *de privileg. Gonzales ad Reg.* VIII. *Cancellariæ glos.* 19. *num.* 3. Verùm in hac civitate & Diocœsi Leodiensi Preces non afficiunt beneficia & dignitates Electivas ob constitutiones Pij II. de data 1558. Sixti. IV. de Anno 1479. quæ confirmant aliam constitutionem Eugenij IV. de data 1432. quoad liberam electionem dignitatum, & beneficiorũ in Civitate, & Diocœsi Leodiensi existentium, ut & Julij III. de Anno 1544. quibus accedunt Privilegia & Indulta Maximiliani Imperatoris de anno 1518. & Caroli V. de data anno 1554. successivè edita, & promulgata, confirmantia dictas Pij, Eugenij & Sixti constitutiones: & sic per clausulam derogatoriam concordatorum, quibus etiam in hac patria facultas relinquitur eligendi, huic Indulto insertam, non potest censeri sublatum jus electionis ante dicta concordata, per dictas Pontificum constitutiones concessum: nam vincula plura sunt uno fortiora, & existentibus pluribus impedimentis uno sublato, aliud remanet, *L. si Domus tua*, 20. *ff. de servit urb. præd. Navar. cons.* 16. & 17. *de Rescript. Gonzales ad Reg.* VIII. *Cancell. Glo.* 12. *nu* 94. & 95.

Preces non afficiunt beneficia electiva in patria Leod.

l DUMMODO) Hæc dictio modum inducit, non conditionem, ita ut, si quis vigore Precum acceptaret dignitatem majorem post Pontificalem hæc acceptatio ipso jure non caderet, sed resolvenda esset, *Vl'ames. cons.* 279. *nu.* 5. *in fi. vol.* 1 *plura de hac voce vide Balduin in cap. dudum* 2. *coroll.* 6. *num.* 27. *de electio, & de ista clausula*: DUMMODO DIGNITATES IPSÆ IN CATHEDRALIBUS, &c. vide Fely. *in cap. In Nostra. nu.* 15. *de Rescript.* Gomes. *tract. de Expectativis ante nu.* 62.

Potentia vocis Dummodo.

m POST PONTIFICALES MAJORES) Quomodo cognoscatur ista majoritas, tradit Card. *in cons.* 30. *col.* 3. *vers. Idem est dare*, & Alphons. Sotto *ad Reg.* 3. *Cancell. ubi vide si lubet, quæ ibi noto*, Mandos. *ad d.* 3. *Reg. Cancell. quast* 4. *per tot.* Adverte autem quòd dignitas major post Pontificalem non venit in gratia ad dignitates, ut præter Ægidium Bellam. *decis.* 698. scripsit Gonzales *ad Reg. Cancell.* VIII. *glo* 9. §. 1. *nu.* 20. Hinc in facultate, quam daret Papa conferendi etiam reservata qualiacumque, adhuc non veniret dignitas major post Pontificalem, *Gomes. tract. de grat. Expect. nu* 45. ubi scribit, quod si Papa dat litteras expectativas, litteræ ad illas non extenduntur, quæ post Pontificales, majores censentur, quod & probat Anast. Germon. *tract. de Indult. Card.* §. *ac irritum, num.* 50. Ex quibus videtur quòd necessaria non fuerit dignitatum harum hoc loco exceptio; Veruntamen ambiguitatis tollendæ

Dignitas maior post Pontificalem qui cognoscatur.

caussa hic expressæ fuerunt. Nam in litteris Apostolicis omnia clara esse debent, *cap. quam gravi, de crim. falsi.*

n AUT COLLEGIATIS PRINCIPALES) Quæ principalis dicatur in collegiata, vide Alphonsum Sotto *ad Reg. 3. Cancel. & si lubitum est, ea quæ ibi scripsi,* alijque supra memorati consulantur.

o COLLATIONEM, PROVISIONEM) Ista verba solent apponi in omnibus litteris expectativis, *juxta cap. cum in illis, de præbend. in 6.* alias litteræ, essent de falso suspectæ, *Staphil. de litt. grat. & iust. in 4. form.* Licet sint qui putent appellatione collationis contineri præsentationem, electionem, institutionem, & confirmationem, *Io. And. in cap. Ex tenore, de conceß. præbend. Clem. unica, ibi DD. de conceß. præbend.* cui opinioni adversatur cap. in illis §. cùm autem de præbend. in 6. verùm prima opinio habet locum, quando verbum collatio profertur à lege, in qua non datur ambitio. Secus enim in rescript. Principis, quæ tanquam ambitiosa sunt restingenda, cap. quamvis de præbend. in 6. glos. d. Clem. unica, Gonzales ad regulam de alternativa glo. 16.

Potestas dictionis Provisio. p PROVISIONEM) Hæc vox latius patet quam collatio, de qua in superiori glossemate, cùm contineat omnes modus per quos providetur Ecclesiæ, videlicet nominationem, postulationem, electionem, præsentationem, confirmationem, institutionem & collationem, *glo. in Clem. fi. verbo provisioni. de electio. Clem. auditor, de Rescript.* quæ licet loquatur de provisione, procedit tamen in præsentatione seu institutione, *Rota decis. 212. in fin. no. Bellam. decis. 621.* sic etiam verbum DISPOSITIONIS, de qua hic infra, ibi, QVAMVIS ALIAM DISPOSITIONEM, latissimum est, *cap. cum in illis §. illis vero, ibi DD. de præbend. in 6. Clem. unica, ibi glos. verbo, dispositionem de supplend. neglig. Prælator. Gemini. cons. 65. incip. circa primum in principio, vers. verbum dispositiones,* maximè propter dictionem generalem additam dicto verbo, Et ALIAM. *Geminia. cons. 15. incip. super primo. nu. 3.*

Quæ beneficia Iuris patronatus subiacet aut Precibus. q PRÆSENTATIONEM) Hic dubitari potest, an quia jus istud nominandi Cæsari concessum, latissimè pateat, utpote ob illius in Ecclesiam benemerita, & favorem personarum, comprehendi videantur beneficia Juris patronatus? quæ quæstio hac distinctione decidi potest: aut loquimur de Jure patronatus Laico, vel mixto, aut Ecclesiastico: si de Laico loquimur, jus istud nominandi, seu Preces porrigendi ad illud non extendetur. Inprimis, quia noster textus *supra initio. §. 2.* loquitur de personis in qualibet dignitate Ecclesiastica cõstitutis, ergo secus est in profana, *Rebuff. tract. Nominat. quæst. 8. n. 34. & seq.* Nã licet Põtificia Indulta, etiã quibus prægnãtissimę derogatorię & derogatoriarũ derogatorię clausulę insertę sint, nõ cẽseatur derogatũ ordinationi, & juri fũdatoris, adeoq; virtute nominationũ acceptari possũt beneficia, quæ pertinent ad jus patronatus alicujus, *cap. 2. de præbend. in 6. cap. cum dilectus de ju-*

de iure patron. id tamen generaliter vetum non est, sed obtinet tantùm in fundationibus,& jure patronatus Laicorum, non etiam Ecclesiasticorum, videlicet, quando ex bonis Ecclesiæ beneficium fundatur, dotatur, aut à Laico dotatur Ecclesiæ, *iuxta glos. in Clem.2. verbo præsentare, de iure patronat. cap dilectus 6. ubi glo. de off. Legat. Rochus de Curte de iure patron. verb. ius, q. 7. Rebuff. de nominat. q.8.* Nam in hoc iure patronatus Ecclesiastico, obtinent nominationes,& regulæ reservatoriæ Cancellariæ,& in eo conveniunt omnes, *VVamese. cons. 252. nu. 11. vel 1. Ill.mus Card.lis Seraphinus, decis. 1420. num 2. Mandos. ad Reg. 1. Cancellaria. q. 10. nu. 5. DD in d. cap. cum dilectus.* Ratio diversitatis est, quod non facilè sed Apostolica velit alteri jus suum auferre, vel illi in aliquo derogare, ne forte Laici à suis fundationibus pijs, quarum occasione plerumque jus patronatus habent, deterreantur. *Feli. in tract. quando littera Apostolica derog. iuri patronatus, limit. 3. VVamese. cons 255 nu. 13. vol. 1* & ideo generalis dispositio non trahitur ad beneficia patronata Laicorum. *Lapus alleg. 96 incip beneficia vacantia. Rochus de Curte de Iure patron. verbo Honorificum, num. 22.* quod secus in jure patronatus Ecclesiastico, quia in eo cessat prædicta ratio,& facilè præjudicatur d juri, *Æneas de Falcon. de reservat, q. 4 principali effectu 14. Cassad. decis. 4. num 2. de jure patron. Covarr. cap. 36 pract. quæstio. num. 5.* Nec refert quòd summus Pontifex in suo Indulto permittit Cæsari nominationem beneficiorum ad præsentationem quorumcumque collatorum: quia per hoc non censetur derogasse juri patronatus Laico, et si derogasset, ejusmodi derogatio non efficeret jus patronatus illustrium personarum, quæ habent plerumque collationem quatuor, & amplius beneficiorum, ut hic disponitur, nam in his specifica & determinata esse debet Papæ derogatio, ut diximus ad Reg. Cancell. 40. de derog, juris patron. nu. 17. Nam generalis dispositio non extenditur ad casus privilegiatos aut speciali nota dignos, *ut notat Erasmus à Chokier frater meus in suo tract. de Iurisd. Ordinarij in exemptos.* Verum, quid in tertia juris patronatus specie? videlicet mixto, hoc est, partim Laico, partim mixto, an cadat sub dispositione huius indulti? videtur opinio negativa probabilior: nam in favorabilibus potius est attendenda qualitas Laicalis, ne Laicus propter Clericum perdat suum privilegium, hoc enim æquum est, quod in re individua non patiatur quis præjudicium ratione societatis, quæ illi cum altero communis est, *Rebuff. tract. nominat. q. 15. num. 6.* & idcirco potest Papa conferre beneficium juris patronatus Laici, & Ecclesiastici simul: quod non posset, si esset jus patronatus merè Laicum. *Rochus de Iure pat. in verbo, Ius. nu. 23. citat Rotam decis. 21. incip. Papa, de conceß. prabend in antiq. Philip. Probus tract iuris Regaliorum, q. 12. nu. 19.* Itaque casus Jurispatronatus mixti non veniret sub dispositione hujus Indulti, quod limita, primò, quan-

do Laicus patronus habet majorem , vel saltem æqualem partem vocum in dicto Jurepatronatus mixto; nam si pars vocum patroni Ecclesiastici esset major, & præponderaret vocibus Laicorum, veluti si jus patronatus ad unum Laicum, & ad duos Clericos spectaret, vel si ad Decanum alicujus Ecclesiæ, & ad Priorem monasterii, & ad pastorem Laicum certi loci, tunc attēdetur major pars prædominans: cùm semper à potentiori fiat denominatio, *Gonzales ad Reg. VIII. Cancell glo. 18. nu. 15. L. quæritur, ff. de statu hominum, Iason. in L. in pr. nu. 21. de verbor. oblig. Gambarus de off. & potest. Legati lib. 3. num. 368. vers fallit tamen, Covar. d. c 36. num. 5,* Limita secundò, quando Juspatronatus mixtum, imò etiam Laicum solùm competit ex fundatione, constructione, seu dotatione vel donatione facta ab habente illud ex aliquo ex prædictis titulis. Nam reliqui patronatus competentes ex præscriptione, consuetudine, vel privilegio, aut usurpatione, aliove quocunq; modo, non prodessent ad reservationem Pontificiam *Gonzales d glo. 18. nu. 18.* & ex consequenti ad Indultum istud, quo datur Cæsari facultas nominandi &c. quia Cessionarius jure cedentis uti debet; juribus vulgaribus

r COMMUNITER VEL DIVISIM) Et sic Preces istæ primariæ non tantùm afficiunt beneficia, quorum collatio spectat ad Capitula, sed etiam ad singulos de Capitulo, qui sunt Ordinarij, *c. fin. de præb. in 6. VVamesf. consf.* 220. *n.* 3 ubi scribit, quod expectativa ad collationem capituli concessa, extenditur ad Turnarij collationem, *Rota decis. 4. & 16. de concess. prabend.* Quod extende etiamsi non conferat vice capituli, sed ut antiquior Canonicus, vel si collatio spectet ad plures, aut ad duos seniores sacerdotes, aut Diaconos &c. quia ratione canonicatus de Capitulo sunt, *Abb. in cap. per illorum, de præbend. in gloss. ult. per cap. eam te, de Rescript. in 6.* licet aliud sit, si canonicus conferat jure speciali, ut pote ratione dignitatis, aut alia, non tamen vice Capituli; tum enim Preces Capitulo directæ, etiam cum clausula ista: CONIUNCTIM VEL DIVISIM, non astringunt illum singularem canonicum, *glo. & DD. in d c. si. Rota decis. 49 incip. in diocæsi, de concess. præbend. in antiq. Gonzales ad d. Reg. 82. glo. 9.* §. 1. *num.* 18. quia non intendit Papa gravare alteram dignitatem extra Capitulum, *c. cum in illis, §. si verò. de præb. in 6.* Hinc fit, ut soleant dirigi Preces & nominationes Decano, & Capitulo singulisque Canonicis, & personis Ecclesiæ, & dignitatibus, aut etiam Præposito & Capitulo: quod intellige quādo istæ personæ sunt Capituli capita, *d. c. eam te, & cap. ex parte Decani de rescript.* Adverte tamen quòd si collatio spectet communiter ad Episcopum seu Prælatum & Capitulum, Precesque Cæsareæ insinuentur soli Prælato, afficient etiam Capitulum, cui non fuit facta insinuatio, *Rebuff. tract. nominat. q. 14. nu 80. & privileg. 106. nu. 34. Guimer. ad Pragm. sanctio. tit. de collatio, §. statuit, verbo spectat.*

Preces afficiunt beneficia nedum ad collationē Capituli, sed etiam singulorū de Capitulo.

s SIN-

s SINGULIS PERSONIS) Sed an cæci, surdi, muti, aut aliqua parte corporis vitiati, sint capaces istarum Primariis Precibus? & videntur esse, quia ubi lex non distinguit, nec nos distinguere debemus, *l.de pretio, ff.de public in rem actio.* Hic casus tamen distinctionem recipit: Nam aut agitur de acceptando beneficio, quod habet aliquem ordinem annexum actu, vel in proxima potentia, veluti intra annum, aut de beneficio, quod non habet ordinem annexum: priori articulo, dubium non est, quin sint incapaces Precibus tales personæ: quia inhabilis ad ordines, inhabilis quoq; est ad beneficium, & qui repellitur ab ordine suscipiendo, etiam repellitur à beneficio obtinendo. *Maiol, tract. de Irregul. lib.1.cap.* 20. Cæcus autem repellitur ab ordine suscipiendo & beneficio obtinendo, *Maiol d c.*10. Idem de surdo, *Maiol lib.1.cap.25.* Similiter de muto, *Maiol.d.lib.1.cap.26.* Secundo autem casu videtur illos esse capaces, dummodo non sint beneficia curam animarum requirentia, accedente Pontificis dispensatione, neque enim alius super irregularitate, quæ ex corporis vitio nascitur, dispensat; *Covar.in Relectio.cap. si furiosus, 1. parte in initio.* Cæterùm, si corpore vitiati sint dispensati simpliciter ad ordines, non videntur dispensati ad beneficium, nisi fortassis simplex: dispensatusque ad beneficium simplex non erit dispensatus ad beneficium curatum, aut requirens personalem residentiam, *Burgas. tract de irregul. parte 2. tit. de Interpret. exten. & restrict dispens. Covar. de sponsal. & matrim. 2. part cap.7.§.8. num.6.* Ex quo fit, ut Præcistæ corpore vitia, beneficia vigore Precum citra dispensationem acceptare non possint. Neque obstare Indulti textum simpliciter, & indefinitè loqui, ibi PERSONIS SINGULIS, quia restringendæ sunt ad habiles, *arg. text. cum. glo in l in provinciali, §. final cum l. seqq ff de No. operis, nunciat.* ubi dicitur omnes cives admitti ad nunciandum novum opus in publico, quia reip. interest, & tamen ad idóneos restringitur, *ut ibi per glo. Cagnol. ad Reg. Servus Reip. ff. de reg. iur.*

Cæci, surdi, muti an sint capaces istis Precibus?

r IN VNO BENEFICIO, Neque enim Papa intendit eundem collatorem pluribus beneficiis gravare, nisi aliud exprimat, *cap Mandatum, de rescript.* & ideò si nominatus ad primam præbendam, negligit illam petere, extincta erit illius gratia, *cap. si Clericus, cum ibi, not. de præbend. in 6. Staphil. de lit. grat. tit. de Sexta forma expectat.* Et locus erit secundæ expectativæ. Ideo executor secundi Impetrantis poterit monere primum, ut faciat sibi provideri, præfigêdo eidem tempus competens, quo elapso poterit secundo providere, quod tamen limitatur duobus modis, 1. nisi in literis princ. adsit clausula, QVAM DUXERIT ACCEPTANDAM, quia tunc licet per negligentiam omittat primã acceptare, poterit nihilominus petere secũdã nulli alii debitã, *Rot decis. 37. incip. not. quod ibi,* Nec isto casu locũ habet dispositio dicti cap. si Clericus. Secundò quando neglexit petere debitã, dũ adhuc res est integra: tunc enim potest illam vacantem adhuc petere & acceptare *Aegid. decis.738. incip. Canonicus*

Preces in uno duntaxat beneficio Collat. rem gravat.
Preci ista si sit negligens in acceptando an excidat sua gratia?

nicus fac.t... in cap. si tibi absenti, de præbend in 6. Sed quid si acceptatio fuerit invalida? variare poterit, & aliam acceptare, *DD. in cap ne captanda, de concess. præbend.* eligens enim male iterum poterit eligere, *Mohedanus decis. d. præbend.* qua de re paulo post dabitur vobis uberior scribendi seges. Sed an vocandi sint Collatores, quando Preces istæ conceduntur? Rebuff. *tr. nominat. quæst.* 13 postposita opinione affirmativa, negativam tuetur, quia quando Papa concedit beneficia Ecclesiastica, vel scribit, ut alicui conferantur, nullus citatur, *cap. cum secundum Apostolum, de præbend. not. in cap. dudum, de præsumpt. &c. cum olim, de re iud. Albert. in d l. nam ita, col ult.* Sic ergò dicendum quando conceduntur Preces & nominationes ab Universitatibus, vel Cæsare ut nulli Collatores sint vocandi.

Monocularia beneficia nō comprehenduntur sub Precibus. u SALTEM QUATUOR BENEFICIA) Monocularia igitur beneficia sub his Precibus non comprehenduntur: quod & generaliter receptum est illa non cadere sub generalibus & indeterminatis gratiis expectativis, neque enim verisimile Pontificem voluisse privare ordinarium Collatorem unico lumine, *glo in verbo incerta, in Clem.* 1 *de præbend. Geminia. cons* 36. *incip. quod collatio facta. Steph. Bertrand cons.* 194. *vol.* 3. *p. art.* 2. *Vamesf.* 204. *num* 6 *de præbend. & cons.* 255. *nu.* 17. §. 3 *in pr Guimer. ad pragm. sanctio. tit. de collatio. pag.* 91.

Preces afficiunt Ordinarios habentes collationem 4. beneficiorum. Cui autem incumbat onus probandi Collatorem habere quatuor beneficia sub collatione sua, vide Rebuf. *tract de mand. Apostolicis, in glo. declarantes*, ubi scribit esse excipientis hoc probare, id est: ejus, qui negat. *per l. quoties*, § *qui dolo. ff. de probat.* aliud autem est in Mandatario, qui tenetur probare Collatorem, cui est directum mandatum, habere quatuor, aut decem beneficiorum collationes: quia fundat se in numero, ergò illum probare debet, *arg, l. eum, ff de neg. gest.*

Cui incūbat onus probandi collat. habere 4. beneficia. Sed in casu nostri textus quæritur primò: quid si habenti quatuor beneficia directæ fuerint Preces, & postea unum illorum fuerit unitum, quid juris? nocebitne Precistæ? Nequaquam, quia tempus datæ in hoc inspici debet, *cap. si eo tempore, de Rescript. in 6. Imol in Clē.* 1. *in fi. de præbend.*

Quid si unum beneficium mutatur è quatuor. Quæritur secundò? si in istis quatuor unum, vel plura spectent ad collationem istius Collatoris, cum alia conjunctim, an Preces habeant locum? Ita videtur, quia meū dicitur, quod mihi cum alio comune est, unde licet spectent etiam ad collationem alterius, tamen etiam ad illius, *l. si quis servos. ff. de leg.* 3 *l. pupillus.* §. *fin. ff. de verb signif.*

Quid si unum è quatuor sit ad collationem coniunctim cum alio. In oppositum tamen facit, quod in odiosis meum propriè dici non possit, quod mihi cum alio commune est, *l. quæsitum*, §. *Celsus. ff. de fundo instruct. leg. latissime Iason, l. servi electione*, §. *Labeo, nu.* 1. 4. 20. 21 22. *ff. de leg* 1. privilegia autem sunt strictissimè intelligenda, ut quando fieri potest, minùs præjudicent ordinariæ potestati, quæ est favorabilis, & quæ nititur jure communi. *Archid. latè in cap. frater*, 16. *quæst.* 1. *nu.* 5. *Francus, cap. cum in illis, nu.* 2. 3. *de præbend. in* 6 *Card Tuschus pract. conclus. iuris conclus.* 731. *num.* 6.

Quæratur tertiò: quid si unum tantum in Imperio habeat, plura extra Imperium?

perium? videtur etiam talem Collatorem posse gravari, quia sicut gravamen respicit totum patrimonium, *l. si fidei commissum.* §. 1. *ff. de Iudic.* ita ut hoc gravamen beneficiorum respicit omnia beneficia, & sic illud beneficium in Imperio non censebitur monoculum. Verùm contrarium dicendum est: quia Indultum expresse requirit, ut habeat quatuor saltem beneficia in Imperio, aliud tamen si ordinarius Collator haberet collationem unius beneficij in Imperio, & præsentationem aliorum plurium in eodem Imperio, nec enim dicetur esse beneficium monoculum; aut si Collator haberet collationem solus in uno, & in aliis beneficiis tribus conferre posset cum aliis Collatoribus sociis, tunc enim mandatum de providendo, vel Collatio vigore Precum facta subsistet, nam meum etiam dici non potest, quod cum aliis commune est, ut prædixi, *Iason in d. l. servi electione.* §. *Labeo, nu 29. ff. de leg. 1 per not. Menoch. lib. 2. cent. 1. casu* 201. *nu.* 95. *&* 96. quod & notavi ad reg. VIII Cancellariæ *glo.* IV. Non obstat, quod hoc admisso Collatores Ordinarii videantur immodicè gravari, ut vix unquam suo iure conferendi in vita uti liceat: quia cum ipsi ius illud conferendi ex indulgentia S. Pontificis habeant, conqueri non debent si Pontifex eandem facultatem illis semel in vita Cæsaris restringat, præsertim cum Pontifex per eiusmodi concessionem, omnem potestatem à se non abdicarit, sed potius maiorem sibi reservaverit, ita quod posset in collatione cum quovis ordinario concurrere, imò prævenire *cap.* 2. *de præbend.* *Quid si Collator unum tantum in Imperio habeat plura extra Imperium;*

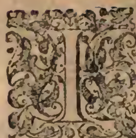
x POSTQVAM ILLIS IPSIS CANONICE PROVISVM) Ecce vides quod ultra Cæsaris nominationem opus sit nova Ordinarii institutione, seu collatione, ut latius supra ostendimus, initio Sectionis II. *in scholijs verbi.* QVOD SI PER TE. *vers undecimo quæritur.*

Sectionis III. Summarium.

Extenditur autem hæc facultas, ut sua Cæs. Maiestas possit, unam & candem personam supradictis Collatoribus & Collatricibus simul, vel successivè nominare, ita tamen, quod quamprimum persona sic nominata, de aliquo beneficio provisa fuerit, ejus nominatio quoad alios Collatores vel Collatrices, ipso iure expiret, & quoad easdem Preces Canonicatum, & præbendam, ac dignitatem, seu personatus, administrationes, vel officium, in una Ecclesia pro unico duntaxat beneficio computari debere.

Sectio

Sectio III.

TA quod Cel.[tudo] Tua unam & eandem personam supradictis Collatoribus, & Collatricibus simul, a *vel successive nominare possit:* b *Ita tamẽ quod quam primum persona sic nominata, de aliquo beneficio provisa fuerit, ejus nominatio quoad alios Collatores, vel Collatrices facta, ipso jure expiret & quoad easdem Preces, Canonicatum,* c *& præbendam, ac dignitatem, seu personatum, administrationem, vel officium in una Ecclesia pro unico dumtaxat beneficio computari debere declaramus.*

SCHOLIA IN SECTIONEM III.

a SIMVL VEL SVCCESSIVE) Illa dicuntur fieri simul, quæ fiunt etiam unum post aliud sine intervallo, *not. glo. in l. quærebatur, ff. milit. testam. fac. tex cum glo. in l. si Stichum, § si quis ita, ff. de novat.* Successivè verò quæ fiunt distinctis ex intervallo temporibus, *arg. Inst. de success. edict. & ff. & C. eod. tit.* Itaque Cæsar poterit unico contextu quempiam nominare ad plura beneficia, etiam in diversis Ecclesijs constituta, totque censebuntur esse nominationes, quod erunt beneficia, ad quæ quis nominatur, licet unico diplomate comprehensa, *l. scire debemus ff. de verb. oblig. l. Titia, §. ult. ff. de verb oblig.* sufficietque diversis nominationibus eadem charta comprehensis unica solemnitas, *l. si quis ex argentareis, §. si initium. ff de edendo. l. 4. ff. de duobus reis.* Sicut de pluribus in eadem charta testantibus scripsit plene Peckius *de testam. coniug. lib. 1. cap. 17.* Licet secus sit, si successivè Cæsar quempiam nominaret ad diversas Ecclesias, tunc enim quælibet nominatio quodlibet solenne nominationis diploma requireret, *d l. scire debemus, l. si quis eum, § 1 ff. de vulg. & pupillari, Ang. §. igitur, Instit de testam. ubi etiam Io. Faber.* Verum acceptatione unius beneficij, cæteræ nominationes consumuntur, uti liquet ex textu hujus Indulti; ex quo etiam vides, quòd Preces Cæsaris sese extendant ad quotlibet Collatores unius vel plurium Ecclesiarum, v. g. ad Decanum vel alium Prælatum ejusdem Capituli, & tot ejusdem Ecclesiæ gravari possunt, quod in ea reperiuntur, modo tamen quatuor beneficiorum collationem habeant, ut alibi dicemus.

b ITA TAMEN QVOD) Dubitatũ fuit in Rota de sensu & interpretatione huius clausulæ restrictivæ: Aliqui enim sic eam interpretabãtur, quòd uni personæ, quæ vigore primariarum Precum semel aliquod beneficium assecuta fuisset, non posset iterum aliud beneficium vigore aliarum precum con-

conferri: Verum re diligentius examinata, & discussa, tandem in eam sententiam itū est, teste Ill.mo Card. Seraphino, *decis.* 738. quod dicta clausula sit intelligenda de alijs Precibus, quas eodem tempore quis ad diversas Ecclesias à Cæs. Majestate impetrasset: quod fieri solet, non ut omnia illa beneficia impetranti concedantur, sed ut citiùs, & certiùs pluribus concessis eveniat alicujus vacatio; qua eveniente, & subsecuta collatione, omnes aliæ gratiæ cessant, ne præter intentionem concedentis quis plura beneficia consequatur; cui rei per hanc clausulam provisum est, sed non ideò sublatam esse facultatem, iterum alias preces concedendi eidem personæ post prioris gratiæ consumptionem. Neque hæc facultas cuiquam parit præjudicium: non quidem S. Sedi Apost. cum ejus non intersit, cui fiat collatio; Non etiam Ordinarijs Collatoribus, quia semel tantum ratione unius beneficij gravari possunt; Nō Ecclesijs, quia semel quoque quælibet Ecclesia gravari potest: Non Juris dispositioni, ratione pluralitatis beneficiorum, quia data incompatibilitate per assecutionem unius, vacat alterum: & in summa nulla subest ratio, cur eidem personæ non possit Cæs. Majestas hujusmodi Nominationem iteratò concedere. His igitur rationibus consideratis secundum posteriorem intellectum decidit sacrum Rotæ auditorium, *in una Meten. Canonicatus* 14. *Martij.* 1586. Cui decisioni consonant ea quæ scribit D. VVames, *cons.* 261. *n.* 1. *vol.* 1. Et Cassad *decis.* 1 *nu.* 1. *de concess. prabend* Quæ Rotæ interpretatio omnino sequenda est, cum sit exploratum, decisiones Rotales maximi apud omnes esse ponderis, & majoris authoritatis, quàm communem doctorum opinionem, *Imo. & Barb in cap. olim, Col* 11. *ut lit. contest. Hieron. Cuchalon. ad Reg. jura sanguinis, de Reg. juris. Vestrius in praxi. lib.* 6. *cap* 1.

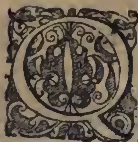
CANONICATVM ET PRÆBENDAM) Pōtifex hic statuit Canonicatum, & præbendam, ac dignitatem, seu Personatum, administrationem vel officiū in una Ecclesia pro unico dumtaxat beneficio computari debere. Rescripta enim Pontificum & privilegia gratiæ in quantum à jure communi recedunt, juris sunt odiosi & restringenda; Ideoq; de ijs necessario hic disponere debuit Pontifex. *Io. Baptista Leonel. de surrept. Rescript. quæst.* 3. *art.* 7. *Tiraqnel. de retract. Consang.* §. 1. *glo* 9. *n.* 180. *Fely cap. Caussam quæ, de Rescript.*

Sectionis IIII. Summarium.

HIc à S. sede datur Executoribus per S. Cæs. Majest. deputandis ad effectum, ut preces & nominationes hujusmodi suum sortiantur effectum, facultas conferendi, & assignandi personis, pro quibus Primarias Preces porrigi seu hujusmodi nominationes fieri contigerit, beneficia &c.

Prædicta, (etiam duo, tria, vel plura quorumcumque qualitatis, & cujuscunque annui valoris) cùm vacaverint. Quod extenditur Primò: in quibusvis etiam ordinariis per litteras alternativas aliaque privilegia & Indulta quomodolibet concessis. & inposterum concedendis mensibus 2. Etiamsi dispositioni Apostolicæ, alias quam per constitutionem ad Regimen generaliter reservata existant. 3. Etiamsi ex diversis personis vacaverint & personæ sic nominatę tempore assecutionis beneficii ad quod nominatæ fuerint, aliud beneficium in eadem Ecclesia obtineant, & secundum statuta, & consuetudines Ecclesiarum, in quibus huiusmodi beneficia constituta fuerint, capaces videlicet in ætate legitima cõstitutæ, aut de legitimo matrimonio procreatæ non sint. Quod restringitur primo: Dummodo quoad eiusmodi qualitates, alias cum eis canonicè dispensatum sit. Secundo: Et beneficia in eadem Ecclesia obtinenda talia sint, quæ sine dispensatione Apostolica insimul obtineri possint, aut consueverint. Tertio: Dummodo dictorum beneficiorum collatio nõ fuerit iuxta Lateranens. statuta Concilij ad Sedem Apostolicam legitimè devoluta. Quarto: Nec super illis inter aliquos lis pendeat indecisa. Quinto Dummodo dictæ personæ intra mensem postquam vacatio huiusmodi beneficiorum ipsis innotuerit eadem beneficia acceptaverint, seu duxerint acceptanda. Deniq; datur potestas personis sic nominatis, quod ipsę expectativis, & nominationibus, seu gratiis specialium reservationum, aut mãdatis de providendo, si quæ ipsis concessa sint, una cum gratia dictarum Precum & Nominationum uti possint, nec aliqua gratiarum huiusmodi consumpta, reliquæ earundem cassæ censeantur vel irritæ.

Sectio IIII.

Vodque a *quicunque in quibusvis dignitatibus constituti, seu Ecclesiarum Cathedralium Canonici, singuli videlicet in illis quos pro singulis personis prædictis Precum, & Nominationum huiusmodi, & ad hoc ut illæ sortiantur effectum etiã præsentiũ executores deputaveris, per se* b *vel alium, seu alios*

bea

beneficia prædicta, c cum in quibusvis etiam ordinarijs Collatoribus per constitutiones nostras, aut litteras d alternativas, aliaque privilegia & Indulta quæcunque quomodolibet concessis, & inposterum concedendis, aut alijs quibuscunque mensibus e vacaverint, & quæ personæ, pro quibus Preces & Nominationes hujusmodi factæ fuerint, quatenus hujusmodi Preces seu Nominationes ad illa se extendant, infra f mensem, postquam ipsis vacatio huiusmodi beneficiorum innotuerit, duxerint g acceptanda, etiamsi ipsa beneficia dispositioni Apostolicæ, alias h quam per Constitutionem fœl. record. Benedicti Papæ XII. prædecessoris nostri quæ incipit ad Regimen, generaliter reservata existant, & ex diversis personis i vacaverint, & k personæ Nominatæ prædictæ tempore assecutionis beneficij ad quod nominatæ fuerint, aliud beneficium in eadem Ecclesia obtineant, & secundum statuta, ac consuetudines Ecclesiarum, in quibus beneficia hujusmodi constituta fuerint, vel indulta Ecclesiis concessa, capaces, videlicet in ætate legitima constitutæ, aut de legitima constitutæ, aut de legitimo m matrimonio procreatæ non sint: Dummodo quoad huiusmodi qualitates alias cum eis canonicè dispensatum, & beneficia in eadem Ecclesia obtinenda talia sint, quæ sine dispensatione Apostolica insimul obtineri possint, ac consueverint, ac ipsorum vacantium beneficiorum collatio non fuerit juxta Lateranen. statuta Concilij ad sedem prætactam legitime devoluta neque super illis inter aliqos o lis pendeat indecisa cum omnibus juribus & pertinentijs suis personis q ipsis, & etiam duo, vel tria, seu plura quarumcumque qualitatum & cujuscunque annui valoris Ecclesiastica beneficia obtinentibus, & expectantibus conferre, & assignare, nec non omnia, & singula, quæ ad hoc ut Precum seu Nominationum ac collationum & acceptationum hujusmodi succedant effectus oportuna fuerint facere, authoritate nostra per censuram Ecclesiasticam exequi possint, & valeant, super quibus ipsis plenam, & liberam authoritate prædicta tenore præsentium potestatem concedimus & etiam facultatem, ac personis u prætactis, pro quibus hujusmodi Primarias Preces porrigi, seu Nominationes hujusmodi fieri contigerit, quod ipsæ expectativis ac nominationibus, seu specialium reservationum de quibusvis beneficijs pro ijs factarum gratijs & mandatis de providendo, ipsis ab eisdem si quæ ipsis sint, una cum gratia Precum, & Nominationum Primariarum earundem uti possint, nec aliqua gratiarum huiusmodi consumpta, reliquæ earundem cassæ censeantur, vel irritæ, indulgemus.

SCHOLIA IN SECTIONEM QUARTAM.

Executores Precũ debent esse in dignitate, & conferre intra mensem.

a QUODQUE QUICUNQUE) Tametsi Nominatio per Laicum ex concessione Papæ facta censeatur per Papam facta, cum is facere intelligatur, cujus authoritate, & mandato actus explicatur, *cap Mulieres, in fi. in sent. excommunicat.* Nihilominus quia Ordinarij non facilè parebant Indulto, quod Cæsari noviter creato dare solent Pontifices, idcirco eidem Pontifices executores dant, qui compellant Ordinarium ad conferendum, ut habetur in cap. cum nostris, 6. de Conceff. præb. cap. litteris c. constitutus; cap. ex insinuatione. cap. eam, de Rescript. Et isti executores debent esse in dignitate constituti, ut hic habetur, quod etiam est juri conforme, *ut textus est in cap. statutum, in pr. de Rescript. in 6.* Debent autem providere Nominatis seu Precistis infra mensem, postquam ipsis vacatio hujusmodi beneficiorum innotuerit, & illa acceptaverint, seu duxerint acceptanda, ut hic habetur, extatque desuper Reg. Cancell. quæ habet, quod quicunque vigore gratiarum expectativarum acceptaverint quæcumque beneficia, debent intra unius mensis spatium à tempore huiusmodi acceptationis computandum de hujusmodi beneficijs, sic acceptatis per suos executores vel subexecutores facere sibi provideri, alioqui &c: quod ipsum etiam hoc Indulto Pontificio statutum est: Estque juri conforme, *Geminia in cap. 1. §. ex parte, nu. 3. de conceff. præbend.* ubi dicit quod executor datus ad providendum de beneficio, quod Impetrans duxerit acceptandum, non potest conferre, antequã ille acceptet. Ubi autem acceptaverit, Executor conferet, etiam illo ad quem spectat collatio ne vocato, non monito, cùm is sit merus Executor, *Specul. lib. 2. tit. de actione, seu petitione super petitionibus nu. 21. & 22.* ubi scribit Executorem ad providendum non debere admittere exceptiones contra rescriptum, aut personam ante provisionem factas, cùm sit merus Executor. Quod hactenus verum est, dummodo fuerint ipsi præsentatæ litteræ: nam ante præsentationem litterarum suæ facultatis Executor gratiæ Apost. non potest cõferre vel providere, *c. cum in iure peritus, de off. deleg. Crescent decis. 2 de off. deleg.* Sed an hæc acceptatio possit fieri in absentia Executoris? posse respõdet Geminia *c. 1. §. e contra, n. 9. d. tit. & in c. 2. n 8 d. tit.* ubi dicit posse etiam fieri acceptationem per procuratorem. Cæterum dubitatur 1. an isti Executores post obitũ Papæ vel Cæsareis possit gratiã exequi, seu nominatis conferre, & assignare beneficia his quib9 cõtigerit Preces dari? quæstio depẽdet ab illa vulgari, an gratia etiã re integra expiret morte concedentis? & resolvit Põtifex *in c. si super, 9. ff de off. leg. in 6. & in c. si cui nulla, de præb. in 6.* non expirare. Ideoq; Executor mortuo Papa gratiã exequetur, *d. c. si super gratia 9. de off. & potestate Iudicis delegati, Rot. decis. 185. in No Milis, in verbo Gratia facta, Rebuff. in Concord. Rub. de Mand. Apost. §. 1 verbo sui Pontificatus, vers. Nota tamen.* Cujus conclusionis ampliationes, & limitationes vide apud Gabrielũ, *tr. com. cõcl. tit de præb. concl.* 1. Man-

Executor conferre non potest ante præsentationẽ litterarũ.

Acceptatio an subsistat facta in absentia Executoris?

Executores an post obitum Papæ possint exequi.

1. Mandosⅼ *ad Reg. 10. Cancell. q. 2 n. 2.* Gutierrez *lib. 2. pract. quæst. 24 n. 2. & qu. 25. num. & sequentib. Et lib 2. canon quæst cap. 17. num. 3.* Gonzalez *ad Reg.* VIII. *Cancell. gl. 12. num. 42. & sequent.* Primò extende, ut Capitulum sede vacante debeat conferre beneficia, quibus Episcopus vel Prælatus deberet, *VVamesf. consf. 259. num. 9. & sequent de præbend vol 1.* Secundò extende, etiamsi talis Prælatus dignitatem suam cum alio commutaret: cùm Nominationes istæ non tam personis, quarum nomina plerumque ignorantur, quàm ipsis prælatur is fiant, quæ nunquam intermoriuntur, *cap. litteris, de rescript. VVamesf d. consf. num 19.* Verùm, non obstantibus præmissis dicimus Executores re adhuc integra exequi non posse post obitum Cæsaris Preces concessas: aliud enim est quærere, an gratia expiret morte Pontificis re integra, aliud an gratia Precum expiret morte Imperatoris? Priori casu, expirat re integra, adeo ut Executores illam etiam posfint exequi post obitum Papæ, *cap si super, de off. deleg. in l. 6. ibi Francus in pr. Rota decis. 349 in No. Si Papa, & decis. 285. si Episcopus, Lapus allegat. 17. an datio Executoribus Mandosⅼ. ad Reg. 10. Cancell. quæst. 2 nu 4.* Res autem dicitur integra ante provisionem: ideoque mortuo mandante expirat mandatum. §. *rectè, instit. Mandat.* Ex quo sequitur per Reg. X. Cancellariæ Revocatoriam expectativarum, quæ fit in crastinum assumptioni S. Pontificis non esse revocatas dictas expectativas per mortem concedentis, quando aliqua ipsarum non est sortita aliquem effectum, & ideo solent omnes indifferenter revocari, quando novæ expectativæ conceduntur: nam, ut dicit Dominic. post Lap. *in cap. si cui, de præbend. in 6.* propter fulminationem processus, quam fecit Executor, præsentata sibi bulla expectativa nō dicitur amplius res integra: & proinde talis gratia nō revocatur ipso facto per obitum concedentis, nisi per successorem exprefsè revocetur, *cap. penult. & fin. de præbend. in 6.* Secundo casu, in quo major difficultas versatur, quæritur an gratia expiret morte Imperatoris? Nam pro affirmativa facit quod privilegium illud quod habet Cæsar, est personale: atqui privilegium personale sequitur personā, & extinguitur cum persona, *L. in omnibus, ff. de reg. iur. c. Privilegium, de Reg. iur. in 6.* Hinç etiā fit, ut si Cæsar in vita sua nominationibus suis primarijs non fuerit usus, illius in Imperio successor duplici nominatione uti non posfit, *Alber. Brun tract. de interit. & perempt. concl. 15.* quia deficiente Imperatore qui fuit caussa Precum, deficiunt etiam gratiæ nominationum, quæ sunt illius effectus, *Cap. cum cessante, de appellat,* Tiraq. *tract cessante caussa.* Sed cùm videam hanc quæstionem modo agitari in Collegiata Ecclesia B. Mariæ virginis in Capitolio urbis Coloniensis, lubet illam paullo exquisitiori Minerva discutere. Casus autem talis est: Dominus Widenfeldt primarias obtinuerat nominationes à Cæsare Matthia ad primam vacaturam in dicta Ecclesia B. Mariæ, quas Dominæ Abbatissæ, & Capitulo per suos Procuratores

Morte Papa expirat potestas executoris re integra.

Res integra quando dicatur?

Expectativa non revocantur per mortem concedentis quando non sunt sortitæ effectum.

Per fulminationem processus non dicitur amplius res integra.

An Preces exspirent morte Cæsaris.

Successor in Imperio non utitur privilegio Cæsaris si is non fuerit usus privilegio.

Casus in una B. Mariæ in Capitolio urbis Colonien.

tores insinuari curavit, quæ etiam pro insinuatis receptæ sunt: verum, priusquam contingeret alicujus præbendæ vacatio, è vivis excessit Cæsar Matthias Preces ejusmodi concedens, idque Martij die 20, Anni 1619. Paulo post, hoc est, in Aprili contigit aliquam præbendam vacare, cujus collationem sibi per procuratores suos ab Abbatissa & Capitulo fieri dictus Precista petijt: id quod ei abnuit dicta Domina Abbatissa, eo quod per mortem Cæsaris Preces evanuissent, & tandem collatis suffragijs eorundem, præbendam, uti in suo mense vacantem, cuidam Putz contulerunt: quærebatur utrius potiora essent jura? Si res mei arbitrii esset, prætulerim Dominum Putz, tum ex dictis, tum ex rationibus sequentibus.

Preces morte Cæsaris expirant re integra.

Prima est, quod ius illud nominandi, seu Preces Primarias concedendi Cæsar habet ex privilegio Pontificio contra iuris communis dispositionem: quia beneficia omnia in omnibus mensibus iure communi spectant ad collationem Ordinarii, *Caputaq. decis. 214. num. 6. part. 1. Cassad. decis. 3 num. 4. & decis. 4. num 1. & 2. de privileg. Gonzalez ad Reg.* VIII. *Cancell. glos.* 11 *num. 38. & seqq.* Privilegia autem contra ius commune non extenduntur de persona in personam, etiam ex identitate rationis, *Ant. de But. in cap. sane, de Privileg. Bald. in L. 1. in princ. ff. de leg. Geminia. in cap. ne aliqui in 4 not. de Privileg. in 6. Decius cons. 32. & 11. col. 1. & cons. 516. col. fi. Card. Tuschus qui illos allegat, tom. 6. practic. conclus. 731. num. 7.*

Mandatũ morte legati expirat re integra.

Secunda, quia mandatum factum per legatum de providendo certæ personæ de certo beneficio tunc vacante, moriente legato ante mandati executionem, ipso jure expirat, *per text. in cap. præsenti, de off. leg. in 6. & cap. si cui nulla 2 resp. de præbend. in 6.* Idemque dicendum in alio habente certam potestatem beneficia certa authoritate Apostolica conferendi, re integra moriente, scribit Bellamera *decis 643 per tot.* Multo ergo magis expiravit gratia Precum per obitum Cæsaris re integra, & nulla adhuc existente præbenda vacante. In qua opinione sunt etiam Gigas *de Pensio. quæst. 91. num. 4. versic. & tenendo istam,* Mandos. *ad Reg. 10. Cancell. quæst. 2. num. 4.* Tertia, quia concessio non perfecta extinguitur morte concedentis, quando non est deventum ad effectum aliquem tendentem in effectum concessionis, ut si per Precistam non sit acceptatum beneficium, & gratia Precum non sit præsentata Executoribus, vel Ordinariis, nec fulminatus processus, ut supra dictum est. Quarta. Privilegia demum sunt perpetua, nec expirant morte concedentis, si in vita fuerint sortita effectum, alioquin enim privilegium seu gratia prædecessoris in futuris nondum consummatis, nec inceptis nihil operatur, *per not. Cyn in L. fin. C. in quibus caussis, Restaurus Castaldus tract. de Imperatore, quæst. 115. num. 1.*

Quinta

Quinta & postrema, quòd privilegium Cæsar. seu precum concessio personalis est respectu Cæsaris, ideoque eo mortuo censentur. Preces expirasse, repræsertim, ut dixi, integra, cùm ex iis non fuerit jus aliquod quæsitum Precistæ, nec ad rem, nec in re, ex quo hujusmodi expectativa non sit super certo copore beneficii, *cap.1.§.fin ibi DD de concess prænbend.in 6.* ut in præsenti casu accidit, quo Cæsar Matthias jussit provideri Precistæ de proximo vacaturo Canonicatu, & præbenda, qui dictas suas Preces ne quidem intimaverat Abbatissæ & Capitulo dictæ Ecclesiæ B.Mariæ, sicque res erat planè integra, ut mirandum non sit, si morte Cæsaris interveniente, hujusmodi Preces expirarint, dictis juribus, quibus adde not.*DD, in cap.si dilectus, ubi Abb.n 6. de præb Rota in una commenda Meliten.coram R.P.D.Dunezeto* 23.*Iunii* 1614. *Privilegium Cæsare integra expirat. quia personale est.*

Verùm enimverò, dum hæc sub acumen calami committo, occurrunt ecce aliæ rationes, quæ aliis cedere non videntur: quarum prima est, quòd commissio data Cæsari non reguletur ad instar mandati, quod re integra expirat, sed ad instar gratiæ seu privilegii personæ Cæsaris facti, quod perpetuò durat nec morte re etiam integra expirat per rationes, & authoritates latius à Francisco Bursato *consi.29.n.5.* allatas. Secundò: Quia per nominationem Cæsaris res desiit esse integra, quia aliquid cœptum, licet necdum consummatum fuit, *arg.l.1 §.cæpisse.ff de Pollicit.Fely.cap.licet undique, nu.1. de off.deleg. Bursatus dicto num.8.* Tertio: Precista per acceptationem gratiæ quantumvis generalem facit ut res desinat esse integra, *Paris.cons.145.n.14.vol.1.Oldrad.cons.229. Mohed.decis.* 354. Cui juris dispositioni videtur etiam allucere observantia, quæ est optima legum interpres, *L.semper in stipulationibus ibi DD de Reg.iur.* maximè cùm legislator eam tolerat: nam omnis actus justificatur propter scientiam & patientiam superiorum, *Gonzalez adReg.VIII.Cancell.§ 2.num.87.* Et in dubio Principis gratia censeri debet realis & perpetua, *Bursat.cons.30. num* 4.

b PER SE VEL ALIUM) Dummodo iste alius habeat qualitates requisitas in d.cap.statutum, *Rota decis 99. Nota quod Executor, in antiq.* quod & probat Staphil. *de litt.grat.in 9.form Execut.* Nec mirum illos posse subexecutores deputare, cùm habeant Iurisdictionem delegatam à Principe, *L. à Iudice, C.de Iudic.* At, quid si vita excedat Executor, vel subexecutor, antequam contulerit, quis exequetur? Recurrendum ad Papam: ut post Anch *in cap.cum dilectus, col.vl.de Iurepat.* scribit Rebuff. *in forma litt.execut.Mand. Apost.* nisi tamen sub nomine dignitatis alicui commissum esset: tunc enim, quia dignitas non moritur, *c. si gratiose, de Rescript.in 6.* is qui ad eandem subrogabitur dignitatem, exequi posset, *cap.quoniam, de off.deleg.* Et quemadmodum executor per se, vel alium expectantibus conferre & assignare potest, ita etiam Precista, per se, vel procuratorem acceptare (etiam existenti in eodem loco ipso principali, *Moh. decis.3.de concess.prabend.* intra) mensem potest, dummodo tamen habeat ille *Executor subexecutorem substituere potest. Precista potest per procuratorem acceptare etiamsi sit præsens in loco.*

procura-

42. *Io. And. Abb. in cap. accedens , de Præbend. Rota decis.* 104. & 148. *Io And. & Francus in cap. quod alicui , de Reg. jur. in 6. Geminia , & Francus in cap.* 1. *de Procur. Covar. var. resolut. lib. 3. cap.* 16 hinc potest pro clerico acceptare beneficium, ut procurator , *Io. And. & alij in cap. Accedens, de Præbend. Rota , decis* 11. *tit. de rerum permutat. in antiq.* maximè cum possessionis acceptatio in nudo facti ministerio consistat, quod rectè etiam per Laicum expeditur, *Selva de beneficio part. 3. quæstio.* 55. Neque officit quod originale mandatum constitutionis ad acceptandum procurator ille laicus non ostenderit : quia per substitutionem de sua persona factam, satis apparet de mandato: nam statur asserenti, seu attestanti, de mandato, & commissione sibi factis, *Tho. Grammaticus voto* 15. *num.* 1. *not Bald in L. Iudices , C. de fide instrum.* præterquam quod mandatum procuræ possit probari per testes , *Vantius de nullit tit. de nullit. ex defectu inhab. seu mandat. numero* 70. quales sunt duo isti Canonici Ecclesiæ Cathedralis , qui ab se Visam constitutionem Attestantur

Nec etiam refert quòd dictam constitutionem non exhibuerit in tempore, ut puta intra mensis spatium datum Precistis ad acceptandum, tum primò, quia substitutus acceptavit nominationem in tempore , tum quia accessit principalis ratihabitio, quæ licet intra mensem non intervenerit , nihilo secus subsistit, quia ratihabitio per fictionem trahitur retro, & fingit ratificantem fuisse præsentem loco & tempore actus ratificati : verba sunt Jasonis *in L. Si is, qui pro tempore, num.* 129 *ff. de Vsucap.* hinc fit, ut mandatum à procuratore receptum licet non producatur tempore, quo fit processus , eo tamen quandocumque exhibito processus detegatur validus, *Vantius de nullit. d tit. nu* 117. præterquam quod conditio purificata possit & debeat retrotrahi , *Decius ad Reg contractus, nu.* 17 *in fi. de Reg. iur.* Denique, licet clausula hæc in Indulto Precum, PERSONÆ QVÆ INTRA MENSEM &c. importent conditionem , *ut intra dictum tempus acceptent* &c. nihilominus illa semper resolvi potest re integra, hoc est, bèneficio adhuc vacante, *Staphil. de litt. grat. tit. de Vi, & effectu claus. vers. Quinto non est omittendum.* Ex qua resolutione satis videtur tertium propositæ quæstionis caput explanatum. *Ratihabitio retro trahitur.*

Quo verò ad secundum caput, videtur jam esse extra omnem disputationis aleam, Precistis esse affecta beneficia in utroque mense vacantia , multis de caussis, sed potissimum istis, 1. quod in textu Indulti concessionis Precum expresse disponatur de mensibus quibuscumque etiam ordinarijs , in quibus Executores per Imperatorem Nominati conferre poterunt beneficia in dictis mensibus vacantia. Neque obstare Concordata , quia privilegium illud concedendi Primarias Preces multis sæculis antiquius est Concordatis initis inter Fredericum, Principesque nationis Germanicæ, & S. Sedem. Unde non *Precistis an sint affecta beneficia in utroque mense.*

H est veri-

est verisimile eundem Fredericum voluisse aut potuisse renunciare juri precum Imperialium antiquissimò, cùm juris sit explorati per generalem dispositionem nunquam tolli peculiare privilegium, *glo in L. Decutionibus, C. de Silentia, lib. 12. Gonzalez, ad Regul. VIII. Cancell. glo 9. §. 2. num. 6. & 7. Cassad. decis. 6.* super Reg maximè Imperatori, ut in specie Precum respondit Paris. *cons. 50. num. 30. vol. 4.* Quid, quod dictis Concordatis nominatim, & solenniter derogatum sit; ut patet ex Indulto in claus. Non obstantiarum; ibi, NEC NON CONCORDATIS NATIONIS GERMANICÆ, sic quod nullus videatur in eo relictus dubitandi locus &c. & si esset, majori argumentorum falce tolli posset, sed de istis postea, Deo dante, latius in glo. verbi CUM IN QUIBUSVIS &c.

Tertij capitis resolutio pendet ex ijs, quæ dicta sunt supra ad primum dubium, versic. *nec etiam refert.*

Ad quartum, videretur de jure resolvendum Precistæ obstare aliam præbendam, quam possidet, quo minus possit aliam acceptare vigore suarum Precum, *per not. Staphil. de litt grat tit. Gratia semel extincta non amplius reviviscit*, verum considerata clausula nostro Indulto inserta, in § 4. ibi, ETIAM DUO VEL TRIA, VEL PLURA QUARUMCUMQUE QUALITATIS, ET CUJUSCUMQUE VALORIS BENEFICIA OBTINENTIBUS, videtur non illi obstare alteram præbendam quam possidet in Ecclesia de Hildesheim.

Clausula duxerit acceptandam quid operetur. Ad quintum, quod licet clausula Indulti DUXERIT ACCEPTANDAM, hoc operetur, ut neglecto beneficio primo vacante, secundum, nulli tamen alteri debitum, possit acceptare, *Staphil de litt grat. tit. quib. med litt. ad benef. Exp. §. Tertio expirant, vers. Primò nisi, &c* Imò si male acceptaverit primum, possit illo dimisso aliud acceptare, *Staphil. d loco*, tamen cùm Precista matura judicij lance validè acceptaverit beneficium per obitum N. vacans, non potuit alium Canonicatum vacantem in mense Ordinarij vigore earundem Nominationum afficere aut curare sibi provideri, *text. in cap. 1. §. è contra, ibi Geminia. Francus, & alij, de concess præbend.* & ratio est, quia gratia ejus fuit semel extincta, quæ proinde amplius reviviscere non potuit, *per glos. in cap. Gratia, de Rescript. in 6.* nam in inutili acceptatione beneficij non est pœnitentiæ aut variationi locus, *Tyraquel. in L. Boves, §. hoc sermone, limit. 1. num. 31. de verb. signif.* maximè cum is qui inutiliter acceptavit, fuit in culpa, *Tyraq. d. loco.* Nam, qui scienter eligunt indignum, amittunt facultatem iterum eligendi, *cap bonæ 2. de electio.* qua de re vide plura supra in verbo, *Quid quicumque*, & infra in glo. verbi *Infra mensem.* Accedit, quod debetur ex prima acceptatione, non debetur ex secunda, *per not. Gomes. ad Reg. de publicandis, vers. nec obstet.* Cum autem Precista primum Canonicatum acceptaverit per obitum N. vacantem, cum ipse habuerit recursum ad Executorem, insti-

in ftiterítque pro collatione & possessione, satis videtur declarasse prædictum Canonicatum elegisse, *text. in Clem. 1. §. quin etiam. ibi Cardinal. & glos. de concess. præbendæ, Francus in cap. 1. §. ex parte, d. tit. in 6.* Quod si replicetur, datum fuisse Precistæ impedimentum à Turnario collatore, qui alteri dictum Canonicatum contulit, ad ipsius exclusionem, respondebimus, hoc illi non patrocinari, cum habuerit juris remedium ad manum, ut pote Executorem à sua Cæsarea Majest. datum, à quo poterat Collator cogi per censuras Ecclesiasticas, ut sibi de dicto Canonicatu providerent, *Rebuff ad Concordata Galliæ, tit de collatio. §. 1. vers. impedimento legitimo cessante.* Neque enim impedimentum excusat, cùm potest removeri, *Bartol. in L. quibus diebus, ff. de condit. & demonstrat. Flam. Paris. de resignat. benef. lib. 11. quæst. 13. num. 28.* Ex quo sequitur dictas Preces expirasse per acceptationem primi Canonicatus: præsertim cum jam res non sit integra, ut pote Canonicatu iam alteri collato; qua de re latius infra adhuc dicam, *in glos. verbi* INFRA MENSEM.

c CVM IN QVIBVSVIS ETIAM ORDINARIIS') Tametsi non obscurè ex verbis textus nostri Indulti beneficia vacantia in mensibus Ordinariorum includantur in concessione Precum, ortæ tamen sunt variæ variis in locis per Germaniam difficultates, an beneficia in dictis mensibus vacantia Precistis affecta essent. Nam pro Negativa immane quantum argumentorum protulerunt illius assertores, atque inprimis pro stabilienda sua opinione proferunt in medium textum hunc Concordatorum inclytæ nationis Germanicæ cum S. Sede: *Idem S. D. N. per quamcumque aliam reservationem, gratiam, expectativam, aut quamvis aliam dispositionem, sub quacumque verborum forma per eum, aut eius authoritate factam, vel faciendam; Non impediet quo minus de illis cum vacabunt de mensibus Februarij, Aprilis, Iunij, Augusti. Octob. & Decembris liberè disponatur per illos, ad quos Collatio, provisio, præsentatio, electio, seu quavis alia dispositio pertinebit, Reservatione aliave quavis dispositione authoritate eiusdem D. N. PP. factis, vel faciendis non obstantibus quibuscumque.* *Preces primaria an habeant locum in mensibus Ordinarii*

Ex quo Concordatorum textu hoc argumentum sumunt: Quicquid habet Juris Imperator ad concedendas Preces Primarias, illud habet a Papa: sed Papa iuxta præinsertum textum Concordatorum non habet ius conferendi beneficia in mensibus ordinariis, ergò neque Imperator: Neque enim quis plus iuris transferre in alium potest, quam ipse habet, ut in simili dicitur, quod non potest plus esse in causato quam in causante, *Philip. Probus tract. Iuris regalium, quæst. 12. num. 5.* *Arg. pro negativa*

Ad hoc argumentum respondeo, & quidem ad maiorem Imperatores Romanos à multis iam retro seculis ex privilegio, & inveterata consuetudine à Summis etiam Pontificibus laudata & roborata, idque etiam *Solutio.*

ante Concordata Nationis Germanicæ cum S. Sede facta sunt, jus habuisse Preces Primarias ad omnes Collatores & Collatrices, qui de beneficiis quocumque modo disponendi jus habet, per universum Rom. Imperium dirigendi pro personis idoneis, ut beneficium unum vacans vel proximè vacaturum, in quocumque mense id contigerit, infra mensem bidui notæ vacationis acceptandum, personæ nominatæ conferatur, quemadmodum nedum ex ipso Precum textu & narratis constat, sed & authoribus Juris non paucis, qui dicti privilegij mentionem faciunt: veluti Speculator, qui circa annum Christi 1271. floruit, vidisse se scribit, *ut tit. de præbend §. restat. num 7. ibi Io. And.* privilegium bullatum, quod Imperator in qualibet Ecclesia Alemaniæ possit facere recipi unum &c. Similiter Jo. Monach. *in cap. 2. de præbend.* qui circa annum 1300 floruit, & Restaurus Castaldus, Anto. Corsetus, alijque non pauci, qui de avorum memoria scripserunt, dicti privilegij non infrequentem mentionem faciunt. Quocirca cum tempore hujusmodi inveteratæ consuetudinis diu ante dicta Concordata S. Pontificis potestas restricta non fuerit ad certos menses, is procul dubio hanc Imperatorum consuetudinem potuit in omnibus mensibus indistinctè roborare & confirmare, prout confirmasse censendus est, cùm super eo de aliqua restrictione non appareat. Quò fit ut ista consuetudo plusculis seculis continuata, & à S. Sede approbata, posteà per Concordata inter eandem S. Sedem, & inclytam Nationem Germanicam subsecuta minimè limitari poterit, aut Jus Imperatori quæsitum aufferri: quod jus Imperator non habet simpliciter post Concordata, sed diu ante illa originem habuit. Atque inde ad minorem respondeo, dato non concesso illam veram esse (cum illius contrarium Rota sæpiùs judicaverit, videlicet Papam sibi per Concordata manus non ligasse, sed in mensibus Ordinariorum cum illis concurrere, illosque prævenire posse, prout etiam in specie in Indulto Cæsareo alternativis provisionibus Ordinariorum derogatur) id non intelligendum esse de Jure, quod Imperium, & Imperatores Pontificibus concedentibus ante dicta Concordata habuerunt, nec illud privilegium seu confirmationem consuetudinis antiquioris præcedentis, per subsequentia Concordata sublatum, & restrictum esse. Unde manifestè apparet, aliud in Imperatore, & Imperio esse, quorum jus antiquius est ipsis Concordatis, nec illis post Concordata demum à Papa concessum. sed antea illud obtinuisse eo tempore, quo Papa potuit in omnibus mensibus indistinctè beneficia conferre. Atque secundum hanc resolutionem paucis ante annis non pauci Jurisconsulti nostrates responderunt, & inprimis Eximius vir D. Gaspar à Rupe, J.U. D. & Schabinus Leodien, necque non Serenissimi Principis Electoris Colonien. à consilijs intimis.

Alia Solutio. Succedat alia solutio, quòd per dicta Concordata nequaquam censeatur derogatũ prædictę antiquę consuetudini cõferẽdi Preces Primarias personis idoneis:

idoneis: quia illa nihil aliud continent, ut refert Simonett. *tract. de reservatio. quæst.* 1. *num.* 4. quàm extravagantis Execrabilis, & ad regimen, moderationem cum peculiari retentione reservationum à jure communi duntaxat præscriptarum, & insuper restituitur ordinarijs facultas conferendi beneficia, quæ antea per dictas reservationes erat ipsis ablata, ut præter Simonettam *dicto loco*, respondit D. Wames. *consil.* 255 *nu.* 5. *& consil.* 262. *in fi.* Abb. *in cap. super eo, de off. delegati, & in cap. final. de pæ. & remis.* Lud. Ro. *consil.* 237. Crescet. *decis.* 10. *de privilegijs*, atque ita interpretandus est præinsertus dictorum Concordatorum textus: per quem nullo modo sublatum censeri debet privilegium Imperatori concessum Preces Primarias conferendi in toto Imperio: cum illius nulla planè fiat mentio, ut debuit fieri, nam aliàs per generalem dispositionem numquam tollitur peculiare privilegium alicui concessum, nisi illius specialis fiat mentio, *per gloss. quam ad hoc citant omnes in l.* 3 *C. de silentiarijs, lib.* 12. *Simonett. tr de reservatio. quæst.* 99. *&* 87. *n.* 2. ubi dicit illud maximè procedere, quando tale privilegium concessum est ob remunerationem, ut hic ob benemerita Cæsaris, ut habetur initio Indulti. Atque ita fuit resolutũ in una Leodien. Canonicatus, *de anno* 1596 *coram Illustr. Blanchetto*, teste Gonzalez *ad Reg VIII glo.* 9. §. 2. *nu.* 7.

Accedit, privilegij revocationem nequaquam præsumi nisi de illa apertè constet, ad cujus probationem plena exactaque fides facienda est, *Menoch lib.* 6. *de præsumpt. nu.* 7. ubi dicit revocationem privilegij & concessionis factæ à Principe non præsumi, ne se ipsum correxisse, & voluntatem mutasse præsumatur, *ut respondit Dec. in consil.* 168. *col.* 2. *Alciat. respon* 19. *nu.* 4 *Cravet consil.* 21. *in fi. & Paris. consil* 61. *in fi. lib.* 2. *& consil.* 50. *nu.* 30. *vol.* 4. Ubi scribit in specie Precum Imperialium, etiamsi Reges aut Reginæ in generali Pontificis constitutione nominentur, non venire Imperatorem nisi specificè exprimatur. 3. *Solutio*

Sed nec illud silentio involvendum est, non videri Imperatorem Fredericum per Concordata inita cum S. Sede voluisse insigni huic privilegio, adeoq; Juri successoribus suis illius ratione competenti præjudicare: Juris enim proprij renunciatio non præsumitur, sed ita capienda est interpretatio, ut illa excludatur, *per Not. Tyraquel. in leg si unquam, in præfatione, nu.* 128. *cum sequens. C de revocan. donat. Masc. ard de probationibus, concl.* 1263. ubi scribit renunciationem dici quandam dilapitationem, nec illam unquam præsumi, adde Anastas. Germon. *tract. de Indultis Cardin.* §. *Volumus autem.*

Rursus, objiciunt contrariæ sententiæ authores argumentum istud: Papa in privilegio dato facultati artium Lovaniensi, vult quod facultatis Nominationes præferantur precibus Imperialibus. Sed nominationes facultatis artium Lovanien. non admittuntur in mense ordinario, obstantibus Concor- *Aliud arg. pro negativa.*

datis Nationis Germanicæ, ergò multo minus Preces Imperiales. Vel iſtud: Papa præfert Nominationes Lovanienſium Precibus Imperialibus: ſed Nominationes Lovanien. non habent locum in menſe ordinario propter Concordata Nationis Germanicæ, ergò neque Preces Imperiales.

Solutio. Reſpondetur regulariter in Indulto Imperatoris expreſsè & nominatim derogari quibuſcumque Nominationibus; cæterum quod Nominationes non admittantur in menſibus ordinarijs, inde eſt, quia Papa id non voluit, ſed contrarium in Indulto facultatis nominandi expreſsè ſtatuit, idque optima ratione, cum Concordata ſint antiquiora dicto Indulto: Papa enim quoad ejus fieri poteſt non cenſetur velle derogare Juri Ordinariorum, cum quibus licet concurrat in collatione, tamen non debet contra rationem alijs poteſtatem conferendi auferre, *Simonett. de reſervat. quæſt. 5. n. 5.*

Aliud arg. pro negativa. Inſuper objiciunt, Juri quæſito per litteras ſeu conceſſiones Apoſtolicas tam de jure communi, quàm per Regulam Cancellariæ 15, non derogatur: ergo neque Preces Imperiales quæ à Papa procedunt, & omnem ſuam authoritatem habent, debent, nec poſſunt impedire aut extrudere eum qui habuerit Nominationem, ſeu Collationem Capituli vel alterius Ordinarij, acceperitque poſſeſſionem antequam ipſæ Preces fuerint debito modo inſinuatæ.

Solutio. Argumentum iſtud non impugnat Preces Imperiales quo minus in menſe Ordinariorum admitti debeant, ſed ſaltem poteſtatem Ordinarij non eſſe ligatam, antequam debitè inſinuatæ fuerint, quod forte facilius admitti poterit, prout etiam valet collatio Ordinarij antequam ipſi mandatum de providendo alicui à S. Pontifice conceſſum inſinuetur. *Gloſ. 2. in cap. fin. de præb. cap. ſi capitulum, cap. ſi ſoli, de conceſſ. præbend. in 6.* licet ſecus eſſet, ſi Pontifex re ipſa jam Canonicum aliquem creaſſet, & mandaſſet illi provideri de prima præbenda vacatura, tunc enim etiam ignorantis Ordinarij manus ligatæ forent, *Cap. ſi poſtquam, de præb. in 6.* Quod in Precibus non fit, ſed tantum proviſio in futurum mandatur nullo jure de præſenti Preciſtæ collato.

Verum enimvero, illud multarum reſolutionum inſtar eſſe videtur, quod ex ipſo Precum Imperialium textu disertè conſtare dicitur, Preces Imperiales dirigi ad Ordinarios quocumque menſe vacaverint, & prædeceſſorum Imperatorum precibus hactenus reverenter paritum eſſe, teſtantur plurimorũ exemplatum Leodij, tum paſſim in Germania etiam ijs in Collegijs quæ prætenſam reformatam, ut vacant, religionem excolunt, ut certè Ordinarij Germaniæ, qui Orthodoxam profitentur religionem, multo magis admittere debeant in ſuis menſibus Primarias iſtas Preces, multis retro ſeculis ali quin à ſuis deceſſoribus receptas: quas etiam in ſuis ditionibus admiſiſſe Seren. Electorem Colonienſem Principem, & Epiſcopum noſtrum omni laude digniſſimum, omnibus pernotum eſt. Cùm itaque obſervantia ævi noſtri, & antiqui

antiqui differentiam mensium in Precibus Imperialibus non admiserit, illa nunc non debet induci, vera enim interpretatio sumitur à practica, seu ab eo quod fieri consuetum est, *L. Minimè, ff. de leg. cap. dilectus, de consuetudine*, ac ideò dixit Baldus, *per textum in l illud de excus. Tutor.* quod ab antiqua practica recedendum non est, *Restaurus Castaldus de Imp. quæst. 24. nu. 2.* Imò licet jus illud Imperatorum non foret satis fundatum, tamen ab Imperij membris, & subditis Preces non debent sperni, maximè cum ad Preces Archiepiscopales hactenus collationes in mensibus Ordinariorum denegatæ non sint, ut sine insigni injuria, id contra Imperatorem, & antiquo Jure Imperij & Pontificis utentem tentari vix posse videatur. Est enim juris explorati, possessionem immemorialem juvare possessionem donatam, *Bald. in l Ius ejus, C. de Probat Philipp Probus tr. Iur. Reg. q. 51.* Sanè, si contra expressam Indulti Pontificij, & precum Imperialium dispositionē soli menses Pontifici reservati Precibus includerentur, nihil opus aut necesse foret Capitula aut alios Ordinarios pro Collatione adire, sed illa directè ab ipso Pontifice, vel executoribus à S Sede deputatis dari fierive posse, nec facto Ordinariorum in casu hoc aliquo modo opus foret, eoque casu Archiepiscopis, & alijs Principibus, qui Indulta specialia habent conferendi beneficia in mensibus Pontificijs vacātia, per ejusmodi Preces injuria aliqua fieri videretur, quod ipsis solis conferretur per illas Preces facultas utendi in suis Indultis vacantia in mensibus Apostolicis conferendi, & reliquis inferioribus plena libertas post supradictam inveteratam consuetudinem Precum Imperialium per Concordata authoritate & interventu Imperatoris certis mensibus obtenta idem faciendi remaneret.

Denique & postremò sacrum Rotæ auditorium (quo nullum est toto in orbe præstantius, propter multiplicem virorum prudentiam de causis sæpenumerò disputantium concursum, quorum mutuæ, & frequentes disputationes & inter agendum actiones eminentem illis pariunt scientiam rerumque omnium experientiam, teste Ludovico Gomes. *in proëm. Reg. Cancell. quæst. 2. vers. 4.*) proponente R. P. D. Coccino 4. Maij 1618. viro ab eruditione, singularique prudentia & animi (quod rarum est in ejusmodi dotibus) modestia commendatissimo, resolvit, in mensibus etiam ordinarijs Primarias Preces locum habere, neque illis obstare Concordata nationis Germanicæ. Ut autem illius notitia omnibus tam Ordinarijs, quam etiam Precistis, quibus potissimum hæc scribuntur, innotescat, libuit decisionem ipsam de verbo ad verbum hic attexere. *Sanct.^mus D. N. Sacra Cæsareæ Majestati concessit Indultum, ut vocant, Primariarum Precum, per quod eidem datur facultas, ut nominare possit ad prima beneficia vacatura, dummodo in generali vacatione quatuor beneficia contineantur: unde dubitavi an in dicto Indulto comprehendantur vacationes in mensibus Ordinariorum, ita ut nominati possint beneficia in dictis mensibus vacantia acceptare: & Domini affirmativè responderunt, quoad loca, quæ comprehenduntur in dicto*

in dicto Indulto, de quibus Crescent. decis. 2. de præbend. *Sarnen.* decis. 8. in manuscript. *Ratio resolutionis fuit, quia in dicto Indulto* in versic hinc est. *S.mus indulsit, quod si Imperator quibusvis Collatoribus seu Collatricibus quorumcumq; beneficiorum Ecclesiasticorum &c. Preces porrexit pro aliqua persona ad beneficium aliquod nominata, dicti Collatores, vel Collatrices dictis Precibus parere cogantur, & propterea cùm Indultum loquatur de quibusvis Collatoribus &c. comprehendit tam ordinarios, quam extraordinarios,* glo. in Clem. 1. vers. quodcumque, de vita & honest Cler. Crescent, decis. 20. nu. 2. de præbend *& beneficia vacantia in mensibus ordinariys quia nihil est aliud parere Precibus ad favorem personarum nominatarum, quàm facere collationem dictis personis ab Imper. nominatis, ut in individuo dixerunt Specul.* de præbend. & dignit §. restat. nu. 7 & ibi Jo Andr. littera C. & in cap. is cui, n. 1. eod tit. in 6. *Vlterius hoc evidentissimè probatur, quia in eodem Indulto in* vers. quod quicumque &c. *disponitur ut quicumque executores per Imperatorem nominati, possint conferre beneficia, etiam Collatoribus Ordinariys per concessiones Apostolicas aut litteras alternativè aliaque privilegia quæcumq; illis competentia aut alyjs quibuscumq; mensibus vacaverint. Quibus verbis nihil clarius dici potuisse videtur, ad ostendendum, quod hujusmodi Indultum comprehendit etiam beneficia vacantia in mensibus Ordinariorum, cùm alias dicta facultas frustrà Executoribus ab Imperatore nominandis concederetur : Quod etiam magis confirmatur ex verbis immediatè sequentibus, ubi talis facultas extenditur, etiamsi beneficia fuerint Sedi Apostolicæ reservata, præterquam per Extravag. ad Regimen, cujus dictionis,* etiam, *natura est exprimere casum magis dubitabilem, & implicare minus dubitabilem,* Doctor. in l. quod si patris, C. unde liber. *Igitur signum est, quod minùs erat dubium comprehendi beneficia non reservata, & quæ sunt de collatione Ordinariorum, & sic in mensibus Ordinariys vacantia.*

Nonobstant Concordata Germaniæ, cùm illis nominatim & expreßè prout requiritur fuerit derogatum Et ita conclusum 4. May. 1618.

An Preces afficiant beneficia in in diœcesi Leodien in mensibus Ordinariorum.

Atque hæc quidem indubitata sunt in Germania, neque etiam Germani, ut existimo (nisi quis fortè fluctus in sympulo excitare volet) reluctaturi sunt: Sed utrùm usquequaq; exploratum sit in Diœcesi ista Leodiensi, mihi hic aqua hæret, propter inferiores Collatores, qui nituntur constitutione Eugenij IV. de data anni 1432 quam speciali sua constitutione confirmavit Pius II. anno 1458 & postea Sixtus IV. anno 1479 quæ quidem constitutio pluribus annis præcedit Concordata nationis Germanicæ; Ea enim constitutione id ipsum statuitur, idque motu proprio, quod postea in Concordatis inter inclytam Nationem Germanicam, & S. Sedem pactum, conventumque est, nimirum liberam relinqui collationem Episcopo Leodien, alijsque Ordinarijs Collatoribus, eorumque successoribus canonicatuum, beneficiorum &c. quæ perpetuis futuris temporibus in Februarij Aprilis, Iunij, Augusti, Octobris, & Decembris, vacare contigerit, dummodo illa dispositioni Apostolicæ

stolicæ per modos reservationum in litteris Eugenij expressos, generaliter reservata non sint decernentes irritum, & inane &c. Ex quo inferunt, cum duobus his privilegijs muniti sint Leodien. utpotè Eugenianæ constitutionis, & Concordatorum, Indultum Cæsareum, quod facultatem Cæsari nominandi, seu nominationes Primarias concedendi ad beneficia in toto Imperio existentia impertitur, minùs illos afficere, cùm Pontifex in illo, etiamsi Concordatis derogarit, non tamen derogavit dictæ constitutioni Eugenianæ est enim juris non incerti, ut duobus impedimentis existentibus, uno sublato, remaneat aliud, *cap. Pastoralis, de privilegijs, cap. ex tuarum de Aucto. & usu pally, Gonzalez ad Reg. VIII. Cancell. glo. 13. in pr. nu. 93.* præsertim ubi adest clausula irritans, ut in dictis constitutionibus, quæ clausula irritat omnes & quascumque alias constitutiones quorumcumque tenorum, & quascumque derogatorias clausulas continentes &c. Sed quid ad Resolutionem Rotæ suæ præscriptam? quid ad clausulam derogatoriam constitutionum quarumcumque quandocumque editarum & edendarum? quæ habetur inter clausulas hujus Indulti derogatorias; quid quod Papa potest revocare privilegium per Sedem Apostolicam concessum, etiamsi privilegium habeat clausulam derogatoriam? *Card. Tuschus Tom. 6. pract. conclus. conclus. 751. nu. 58.* Itaque cogitandum, sed ex usu reip. esset, si S. D. N. super eo consuleretur per aperitionem oris ut loquimur. Est enim Principis sua privilegia interpretari, ut notat Decius & alij *in L. Neratius, ff. de Reg. jur.* Gabriel. *conf.* 182. *num.* 14. & *seq.* Card. Tuschus *tract. pract. conclus. tom. 6. conclus.* 737. maximè cum non desint exempla antiqua & recentia utramlibet sententiam confirmantia, licet alioqui non exemplis, sed legibus judicandum sit. *L. nemo, C. de senten. & interloc. om. iud.*

d AVT PER LITTERAS ALTERNATIVAS) Puta per Reg. VIII. Cancell. de Reservatione mensium Apost. & alternativa, per quam dantur Episcopis illam acceptantibus, & residentibus sex menses ad conferendum beneficia in suis Ecclesijs vacantia, & sic Papa derogat litteris alternativis, alioquin beneficia vacantia in mensibus Ordinariorum non fuissent affecta Precistis, quod multi asserere voluerunt, sed frustra, ut patet, & latius ostendi supra *in glos. cum in quibusris.*

VACAVERINT) An Preces habeant locum in quacumque vacatione, seu in beneficiis quovis modo vacantibus? & an in beneficiis reservatis? Pro elucidatione prioris dubii sciendum, præter communem vacationis modum, qui est per obitum, aliam esse de jure & de facto, *ut in cap. 2. de conceß. præbend.* aliam de facto solùm, & non de jure, quia nimirum beneficium non est liberum, eò quòd Collatarius non sit adeptus possessionem, & dependet ab ipsius voluntate, *cap. si tibi, de præbend. in 6* aliam denique esse vacationem de jure tantùm, ut quia incumbit possessioni coloratæ, de quo est casus in cap. cùm in

Leodien. duplici privilegio muniti sunt.

Preces an habeant locum in quacunq. vacatione

nostris, de concess. præbend. Ex quo patebit resolutio dictorum dubiorum, nimirum ut beneficia vacantia de jure, & de facto Precistis sint affecta, exceptis tamen iis, ex quibus resultat reservatio, Extravag. ad Regimen. Nam verbum *vacare* adaptatur cuicunque vacationi, *L. si quis sic stipuletur, ff. sol. matr. glo. in cap. si propter, de Rescript. in 6. Bald. in cap. Ex parte 1. ubi textus. col. 2. de off. delegat.* Itaque beneficia ipso jure vacantia, videlicet per contractum matrimonij, ingressum religionis, per Promotionem, aliisque modis quos complexus sum glos. VIII. Ad Reg. VIII Cancellariæ, Precibus Cæsareis erunt affecta.

e INTRA MENSEM) Disponitur hic, ut Precistæ intra mensem à die vacationis beneficiorum acceptent, & meritò: Nam diutina Ecclesiarum vacatio, dispendiosa est. *cap. quam sit. de electio* Itaque debet intra mensem per se vel per procuratorem ad id speciale mandatum habentem acceptare. Sed an per laicum? an per substitutum? dixi suprà *in glos. per se vel alium.* In quo tamen adhuc adverte, elucidando d. glossam, substitutum à procuratore censeri procuratorem, *cap. 1. §. cap is qui, & cap. si duo. de Procurat. in 6.* & censetur à Domino constitutus, quando à Domino habet speciale mandatum, alioqui non, *Rota decis. 146 in ip. substitutus, de Procurat. in No. & decis. 464. etiam in no. per textum, in L. atem eorum. § si Decuriones, ff. quod cuiusque uni. nom. & decis. 414 & 454 etiam in No.* Itaque si Procurator non haberet potestatem substituendi à Domino, non valeret acceptatio ab illo substituto facta. Sed quid si substitutus, aut alius non habens mandatum speciale ad acceptandum, acceptet, an tum sufficiat Precistæ ratihabitio? sufficiet; dummodo sit facta ratihabitio intra tempus ad acceptandum, *Covar var. resol. lib. 3. cap 11. nu. 5.* Nam in his quæ mandatum speciale exigunt ratihabitio locum obtinet, & admittenda est, *text. in c. ult. de Iureiur. Alex. cons. 78. lib 5 Felt. in cap. sicut 2. de Simonia. L. 1. in l. si quis mihi bona, § iussum, de acq. hæred Rebuf. tract. Nominat. quæst 14. nu. 176. quem etiam vide nu. 177.* qui insuper quærit, an inhabilis possit consti tui procurator ad substituendum habilem, quam quæstionem diversis solvit distinctionibus, *& n 178 & 184.* ubi quærit quid de coniuncta persona, & de Procuratore dato ad acceptandum & resignandum, si postea collatum fuit nominato beneficium, an talis constitutus procurator possit resignare, vel permutare? eum consule, nolo enim scedas istas subitarias inventis aliorum replere. Itaq; regredior unde diverti, & quæro, à quo tempore mensis iste datus ad acceptantum incipiat currere? & videtur quod à tempore publicæ vacationis in loco vel Ecclesia beneficii vacantis, *per text. Clem. 1. de concess. præbend. Bell. in concl. 574* Quod tamen intellige, nisi Precistæ probaretur absentia, vel similis caussa, quæ justam ignorantiæ caussam gravaret, qua de re videatur Mascard *de probat. conclus. 1100. & 860. Menoch. lib 6.*

Precista an per substitutum optare possit

Ratihabitio Precistæ quando valeat.

a quo tempore mensis detur.

Tib 6. præsumpt 23. *& de arbitrar Iud. casu* 186. Alex. Moneta *de Opt. Can. cap.* 6. *conclus.* 2. *per totum* Sed an Precista possit acceptare beneficium post mensem à tempore vacationis, si res adhuc sit integra, hoc est, si beneficium adhuc vacaverit, & necdum sit alteri collatum; Staphil. de litt grat. *tit. de vi & effectu, vers.* 5. *non est omittendum*, videtur tenere affirmativam, sed satis vacillante manu, quam confirmo hac ratione: Per Cæsareas Preces non agitur de novo jure quærendo, sed de quæsito per Nominationem conservando: Ideoque acceptatio invalida dispositionem facultatemque acceptandi non consumit, *L. matrimonij caussa, ff. Qui & à quibus.* Verum, res jam videtur extra controversiam propter clausulam non obstantiarum hujus Indulti ibi: *& diligentijs per acceptantes desuper faciendis &c.* alias essemus in conflictu opinionum, per not. Staphil. *d. tit.* Jo. Nicol. Gemontij *tract de grat. expectat. cap.* 6. *num.* 13. *& seqq* Nihilominus si non essent istæ clausulæ derogatoriæ, existimarim Precistam excidere à suis Precibus, qui intra mensem per se vel alium non acceptat: quia qui non acceptat intra tempus, non dicitur observare formam, *Bald. in Auth. quæ supplicatio, in fin. C. de Precibus Imper. offer. text. in L. scire, §. consequens, ff. de excus tut. Modern. Parisiens. ad consuet Paris.* §. 13. *glo* 10. *num.* 4. & per consequens actus est nullus; *Rebuff. tract nominat quæstio.* 16. *num.* 6. atque ita secundus Impetrans præferretur primo Impetranti, præsertim quando est in notabili negligentia ad præsentationem sui juris, *Ruzæus tract. Iuris Regaliorum, privileg.* 4. dicitur autem quis constitutus in notabili negligentia, quando primus Impetrans permittit, ut præbenda vacans conferatur secundo Impetranti, ita quòd proceditur ad executionem illius collationis, *cap tibi, qui, de Rescript. in 6. cap. si Clericus, verbo negligenter petere distulerit, de præbend. in 6. Ruzæus tract. Iuris Regaliorum, privilegio* 4. vel quando est tempus specialiter constitutum, ut hic, *textus in Clem. una, verbo intra mensem, de conceff. præbend. Fel). in cap. Sin autem, de Rescript.* quia quando quis tenetur ad factum limitato tempore, si non facit, probatur negligentia, *L. 3. §. si addiem, ff. de re militari, L. 2. §. sed si quis, ff. si quis cautio. &* Impetranti incumbit onus probandi acceptationem in tempore factam, quia, ubi certum & limitatum vel alias qualitas est fundamentum intentionis, sive actoris, sive rei, oportet quod illud tempus, & illa qualitas probatur per eum, qui se in illa fundat, *Bart. in L. non solum, §. sed ut probari, ff. de oper. No. nunciat.* Ex quo igitur in Indulto datur pro forma mensis spatium ad acceptandum, videtur quod post illud acceptare non possit, *arg. L. cum prætor, ff. de Iudic.* & dato quod post mensem, inquit Staphil. *d. tit.* re adhuc integra, posset acceptare, tamen Executor ipsi providere non posset, obstanti forma mandati, & pro hac parte inclinat Rota *dicta decisione* 34. *Nota quod*

An Precista possit acceptare post mensem, si res sit adhuc integra.

ubi Impetrans,in antiq. In quo tamen subsisto. Videatur Staphileus, *dicto tit. de vi & effect. clauf.*

Quid si Precista negligat petere primam, an possit postea secundam nulli adhuc debitam petere.

Dubitatur ulterius in eleganti,sed sinuosa quæstione,an si Precista sit negligens in acceptando primam vacantem, possit nihilominus petere secundam nulli adhuc debitam ; lucis caussa,finge Petrum Precistam purè, & simpliciter intra mensem acceptasse,&:ab illa acceptatione expresse vel tacitè resilijsse, præbendamque aliam ex nova vacatione in vim earundem Precum acceptasse,an potuit? Articulus iste acriter nuper fuit discussus in unaPrecum Paderbornen. & Hildesien. sed quia talis est ut ex Indulti verbis , aut illius dispositione decidi nequeat,recurremus ad juris nostri dispositionem,quam si pensiculatè attendamus , non dubiè propositam quæstionem pro negativa resolvemus. Ecce imprimis jure civili statutum est variationem impermissam esse,de quo est textus *in L. Is , qui Stichum,ff. de procur.* ubi se is qui Stichum vel Daniam utrum eorum ipse vellet,stipulatus , & ipse aut procurator ipsius,cujus factum ratum habuerit , alterum petijt,stipulatio consumpta est,id est,alterum petere non potest, *& in L. servi electione , in princ ff. de leg.1.* ubi servi electione legata semel dumtaxat optare possumus:cui legi consonat textus *in L. apud Aufidium.ff. deOpt legata,*ubi si ita legatum sit,vestimenta sumat quæ velit,deinde antequam ea sumeret,alia se velle dixisset , mutare voluntatem eum non posse : quia omne jus legati prima testatione consumsit : textus etiam *in L. si is à quo, §. ult. ff. ut in poss. leg.* ubi si semel satisdatum fuerit,caveri rursus non est necesse,etiamsi fortè dicatur egenos fidejussores esse datos &c.

Variatio reprobatur.

Hinc fit ut omnis dispositio in dubio restringatur ad primum actum , *text. in L. eum , qui Calendis,ff. de verb. oblig. & in L. si duo , §. 1. de verb. signif.* Ex quo etiam sequitur , ut qui semel intentionem suam saltem facto declaravit , non liceat ei amplius variare , *L. Paulus , ff. rem ratam haberi.* Atque hæc quidem ex jure civili deducta , confirmantur sacris PONTIFICUM sanctionibus , & inprimis text. *in cap. si Clericus in princ. de præbend. in 6.* ubi si simpliciter mandatum fuerit à sancto PONTIFICE alium provideri de beneficio , vacaturo intelligitur de primo , ita ut si pro quo mandatum fuerit , negligens fuerit in primo beneficio petendo , consumpta extinctaque sit ea gratia ut ex eo text. notant Dominic. Francus & alij : alludit text. & glos. *in cap gratia in verborum eligas,de Rescript. in 6.* ubi dicitur , si quis semel unum beneficium elegerit , consumpta erit electio,nec poterit aliud eligere, *per cap. ult. d. tit. & cap. 1. de postulat. & ibidem Archidiac. in d. cap. gratia col. 2. versic sed quid si unum elegerit* Ex eodem fonte procedit,quod imbibit glossa, *in cap. quia cunctis,in verb. caussa , de concess. præbend in 6.* Rescriptum de providendo alicui de dignitate vacante

quam

quam is duxerit acceptandam, intelligitur de prima, non etiam de secunda, nisi ex causa, tanquam scilicet consumpta sit ea acceptatio prima per eum facta, *d. cap. quia in cunctis, & L. apud Iulianum, ff. de Opt. Legata, Tyraquel ad legem Boves, §. hoc sermone, nu. 55. de verb. signif.* Insuper adducitur textus *in Clem. 1. de renunciat.* ubi electione semel facta liberum non est eligentibus variare; ut nec ijs qui in Ecclesia jus & facultatem nominandi habent, si semel nominaverint, variandi potestas non conceditur, *glos in cap. cum vos, de off. ordinary, Cotas. de off. Electio part. 4. cap. 6. nu. 10.* Similiter si absenti beneficium sit collatū, ex illius acceptatione jus illi quæsitum est, *glos. in cap. si tibi absenti, de præb.* adeo ut in præjudicium tertij variare, voluntatemque mutare non possit: Nam quoties ex voluntatis mutatione alteri impedimentum vel detrimentum affertur, variatio reprobatur, & eo casu obtinet Reg. juris: Quod semel placuit, amplius displiecere non potest, *cap. mutare, de Reg. juris in 6.* Maximè Ecclesiasticis, quos decet esse constantes, & non Protheo mutabiliores. Ex quibus omnibus abunde firmatam atque stabilitam esse existimo negativam quam proposui, sustinuique opinionem. Quam tamen limito inprimis cum Tiraquello *in d. l. boves*, ut non procedat, quando non valuit primus actus, quia tunc reiterandus est: nam dispositio loquens de actu, intelligitur de primo qui valuit, *text. in lib. qui per salutem ff. de Iureiur. Fely. in cap. 2. de Treuga & pace.* Secundo, nisi acceptans non possit consequi id quod acceptavit, *Hostien. cap. quia in cunctis, §. pen. de concess. præbend. in 6. arg. lib. 2. de Opt. legata, l. maritus, §. fi. ff. de Adult.* Tertiò, nisi acceptans protestetur in sua acceptatione, quod non intendit acceptare nisi quatenus de jure sibi debeatur, & in quantum possit pacificè adipisci possessionem, *glo. pragm. sanctio §. ita tamen quod, verbo, nominatorum, de collat arg. l. fi. debitor, ff. quib. mod pig. sol. Arnulphus Ruzæus tract. juris Regalium privileg. 21.* quam protestationem si interposuisset Precista ille Hildesiensis, melius sibi haud dubiè consuluisset. Itaque prudentior fuit Precista ille Paderbonen. cui sua Cæs. Majestas Primarias Preces concesserat ad primam vacaturam præbendam in Ecclesia Paderbornen. Ac quia casus iste, quem mihi communicavit magnæ cum eruditionis, tum prudentiæ vir Arnoldus Aldenhovius. Ser.^{mi} Principis Electoris Coloniensis à consilijs intimis elegans est, & aliquando adhuc usuvenire potest, illum ita uti accidit in medium producam: Cæsar Matthias accepto Indulto Pontificio concessit primarias Preces Joanni ad primam vacaturam in Cathedrali Paderbornen. quas idem Joannes insinuavit in tempore Capitulo occurrente demū in mense ordinario vacatione præbendæ, idem Joannes illam acceptavit, verum hac lege; si Preces locum obtinerent in mense ordinario, petijtque sibi ejusdem præbendæ possessionem tradi, deque fructibus responderi. Non obstante ista Precistæ acceptatione accidit Capitulum ad nominationem Turnarij

Variatio quando locum sit.

Casus Precum Ecclesia Paderbornen.

narij conferre Petro, cui dictato per Joannem judicio, moritur interea alius Canonicus dictæ Ecclesiæ, etiam in mense Ordinario, cujus præbendam dictus Joannes jam informatus Preces etiã ordinarios menses capere, acceptat, & quidem simpliciter. Itaque dubitatur utra acceptatio esset præferenda, & an variatio Joannis huic proviso nocere debeat, quoad primam; Ratio dubitandi est, quod per assecutionem incompatibilis vacet primum, *c. de multa de præbend.* videturque tacitè renunciare aceptationi primæ, *glo. in Clem gratiæ, verbo renunciare, de Rescript.* Decidendi ratio, quod incompatibilitas beneficij non est causa, cur habenti tale, alterum conferri non possit: cùm etiam jure veteri, quo dignitatum & curatorum accumulatio cum majore odio, & præcisius prohibetur incompatibilitas, *d. cap de multa, Extravag. Execrabilis*, nullum faciat impedimentum in acquisitione, sed duntaxat in retentione, ut nimirum post acquisitum incompatibile, aliud ejusdem aut diversi generis incompatibile acquiri quidem possit, sed ita ut acquisito posteriore cum effectu, id est, pacificè, prius ipso jure vacet, *VVames cons.* 244. *nu.* 7. *vol.* 1 At verò in facto præsentis quæstionis, cum D. Joannes dumtaxat acceptaverit primum cum protestatione & conditione, si & in quantum Preces in mensibus ordinariorum valerent, profectò nihil re ipsa assecutus est, saltem, ut ex acceptatione secundæ præbendæ induci possit incompatibilitas, ex qua eliciatur renunciatio primæ: quod enim pendet, inquit I C. non est pro eo quasi sit, *L. Is damnum dat, §. quod pendet, de reg. iur.* Itaque cum non possit Joannes effectu secundæ acceptationis gaudere, maximè in præjudicium Petri provisi de secunda, nulla videtur ratio madere, ut effectu prioris acceptationis frustretur: Restrictio enim ad primum actum locum non habet, quando quis in primo actu suo nulla sua culpa fuit deceptus, tunc enim ad alium accedere aut redire potest. *Tyraquel. ad d. lib. Boves § hoc sermone, ff. de verb. signif.* Atqui in præsenti casu, nulla potest imputari culpa Domino Joanni, propter errorem juris dubij, an Preces deberent & possent locum obtinere in mensibus Ordinariorum, de quo adhuc sub Judice lis est: nam error juris valde dubij æquiparatur errori facti, qui excusat, ut resolvit meo tempore Rota *coram* R. P. D. *Coccino in una Visseten. Canonicatus super incompatibilitate Mercurij, 16. Novem. 1611. per Fely. in c. de quarta de Præscript. nu. 27. Capyc. decis.* 10 *nu.* 20. *Covar. c possessor, parte 2. §. 7 n. 9. vers. Tertia conclusio de Reg. iur. in 6* Neque moveat quod Pontifex in suo Indulto reliquerit in arbitratu Precistæ, acceptandi quandocunq; & quodcunq; maluerit, aut duxerit acceptandum: quia ex eo non infertur Precistę dari facultatẽ variandi, præsertim re nõ integra, ut in pręsenti casu ex collatione D. Petro factã: nã clausula quod duxerit acceptandũ aliud nõ tribuit Precistę, nisi ut possit acceptare primũ si velit; sin aliter, secundum possit expectare, illudq; acceptare, si nec istud, tertiũ, & sic de cęteris quod si semel unum acceptarit, ex eo nondatur ei variandi facultas, juxta conclusionem

per

per nos propositam, probatam: licet illam paulo ante tribus limitarim modis, quibus aliam addo limitationem, nimirū nisi Precista errore ductus elegerit seu acceptarit beneficium alteri collatum, vel debitum: tunc enim poterit aliud eligere & acceptare, *glos. in cap. quia in cunctis, in fi. verb. caussa, de concess. prabend. in 6. Tyraquell. in d.§ hoc sermone, limitatione 21.* ubi multam DD. classem suo more producit, electa enim via inutili non tollitur alia utilis, *L. mater decedens, ubi DD. de Inoff. testam. L. Claudius, ff. de acq. hared.* Hinc Gigas eodem sensu scripsit per acceptationem invalidam non consumi gratiam, *tract. de Pensio. quæst. 29. num.* 10 *Rom. cons 329. ubi Latè.* quod intellige, nisi prudens, sciensque acceptet, ut probat prolixè Tyraquel. *de §. hoc sermone.*

Affinis quæstio proponi hic potest, nimirum si Precista acceptavit beneficium, & requisivit sibi conferri, dicens vacare per obitum Petri, & tamen vacabat per obitum Joannis, an valeat acceptatio; & videtur quod non, quia non valet impetratio, si hoc modo fiat: videlicet quidam impetravit beneficium vacans per obitum Joannis, & vacabat per obitum Petri, etiamsi apponeretur clausula, & quovis alio modo vacet, tamen non deberetur impetrari quando vacat per aliam personam quam expressam: nam expresso uno modo vacandi non venit alius, *cap. susceptum, de Rescriptis in 6.* Nihilominus contraria opinio videtur verior, videlicet acceptationem Precistæ, quando constat de corpore beneficij valere. 1. quia eligens jus sibi falsa opinione cōpetens, illud quod sibi competit, non amittit, *L. mater, §. nec eam, ff. de inoff. testam. l. legitimam ff. de petit. hared lib. 2. C. de fidei com* 2 quia falsa demonstratio quando constat de corpore non vitiat, *lib. demonstratio, ff. de Condit. & demonstrat. lib. si quis in fundi vocabulo, ff. de leg 1. Rebuff. tract. nominat. quæst.* 14. nam quando in corpus quod traditur consentimus, in caussis verò dissentimus, nihil est caussæ cur inefficax sit traditio, *L. cùm in corpus. ff. de acq. rer. dom glos in §. Item quod ad dictas, verbo, Nominatorum, de collat. in Pragm. sanctio. Rota decis. 133. error, in no. & decis. 407 Si expectans, etiam in No.* Non obstant supra adducta, inquit Rebuff. quia loquuntur in provisione, secus in acceptatione, quæ non est nisi quædam voluntatis declaratio, & tendit ad executionem gratiæ, ut prædictum est. Ideo non mirum si erretur in modo vacationis, quod non impediatur acceptatio, dummodo sequatur postea vera, & effectualis provisio quæ datius, *cap. si tibi, de prabend. in 6. Rota decis 219. licet impetrans, in no Rebuff quæst* 17. *num. 25. & seqq.* ubi etiam *num. 27.* quærit an teneatur Nominatus probare titulum sui prædecessoris, & resolvit negativè & rectè, vide quæ hæc de re notavi *in tract. de permut. benef. part. 3. quæst* 11 Plura de acceptatione facienda intra mensem vide quæ supra notavi, *in glos. verbi, intra mensem.*

Error nominis an noceat Precistæ.

Amplius

Ordinarius si neglecto Precista alteri conferat an postea precista requirenti possit conferre.

Amplius dubitatur, si Ordinarius alteri conferat non Præcistæ, tempore debito, an postea eidem Precistæ reqvirenti possit conferre? dubitationem movet, quod in beneficialibus prohibita sit variatio, *Clem. 1. de renunciat. quod & alibi diximus.* Nihilominus contrarium verius videtur, *per c. fin. de Iurepat.* quod ad hoc laudat Rebuff. *tract nominat. quæst 16. nu 13.* nec obstat dicta ratio dubitandi, quia melius est se ipsum corrigere, quam ab alio corrigi, §. *L. Auth. de nupt.* Deinde non præstat impedimentum quod de jure non sortitur effectum, *Reg. non præstat de Reg. in 6.* atqui prima collatio non tenuit, obstante decreto irritanti huic Indulto inserto, Ergo &c.

Si concurrant cum Precista duo provisi, unus, à Papa, & alter. Vicario Ordinarij, quid juris.

Sed quid si negligente aut recusante Ordinario conferræ præcistæ, hic recurrat ad Vicarium, qui ignarus collationis ab Ordinario alteri factæ, eandem conferat Præcistæ, & alius interim impetrat à Papa? quis istorum præferendus? Et videtur quod Apostolicus; quia Papa potest prævenire Ordinarios, & conferre, *cap. 2. de præbend.* Nihilominus præferenda Vicarij collatio si confert uti Executor Apostolicus vigore Precum, ideoque poterit supplere moram Ordinarij; Nam licet Vicarius non possit expedire ea quæ sunt meræ gratiæ, potest tamen expedire ea quæ sunt Justitiæ, & necessitatis, *Guil. de monte Lauduno in Clemen. una, de off. Vicar. & DD. in cap. fin. d, tit. 6.*

An mensis datus ad acceptandum currat contra minorem vel impeditum.

Rursus an tempus istud unius mensis curret contra minorem, vel contra impeditum? probabile est illud tempus non currere durante minori ætate, vel impedimento, *L. 1. C de annal. except. L. ob commissa, C de Adult L. scire oportet, §. suffi. it ff de excus tut.* ex quibus illa regula fit, quod impedito non currit tempus, quam inter alios probat. *Tiraq. de retraict. lign. §. 3. glos. 4. & retract. convent §. 2 glos. 1. nu. 78.* dummodo tamen illud impedimentum non sit affectatum, *Tiraquel d. tract de retraict. lign. §. 35. glos. 4. num. 29. Alexander Moneta d. Opt. Can cap. 2. quæst. 5.* ubi scribit multo magis non currere tempus minoribus, durante justo impedimento: sic etiam absentibus justa de causa tempus non curret, *text. in L 1. ff. Ex quibus causis maiores* Dubitationē tamen movet, quod in beneficialibus, & aliis spiritualibus minor censetur major, *cap. ex parte, de restitut. spol. cap. si annum, de Iudicijs in 6.* & censendus sui iuris est, sicut filius familias in castrensi peculio, *L 2. ff. ad Macedo.* Sed istud solvitur hoc modo: verum illud esse in his quæ sunt mere spiritualia, *ut post glos. Abb. Anch. & alios in cap ex parte, de restitut. spol. Sfort. tract. de restit. in integr. quæst 6. articulo 1.* ut sunt matrimonium, ingressus religionis, votum, & similia: nam in aliis, quæ non sunt mere spiritualia, sed spiritualibus solum annexa, prout est materia beneficialis, datur minori enormiter læso in integrum restitutio *Lud Gomes ad Reg. Cancell de Triennali poss. quæstio 15 & Covar. L. 1. var resol. cap. 4. num. 2. & sequent. Flam. Paris tract. de benef, lib. 5. quæst 7* ubi etiam probant id procedere etiamsi de lucro captando agatur, ut puta de bene-

beneficio acquirendo, cujus obtinendi jus, vel spem proximam quis habebat, *Alex. Monet a d. cap. 6 nu. 49. cui adde Guimer. ad pragm. sanctio. tit. pacif. possess. verbo, in glossa verbo impedimenti*, ubi dicit, quod contra, pupillum ipso jure non currit temporis præscriptio, secus si sit major 14. annis, quia tunc curret ipso jure; sed restituendus est, cùm sit læsus, & certet de damno vitardo, quo casu fit restitutio, etiam re non integra, & adversus tertium, *L. in caussæ, §. interdum ff. de minor.* Quod notandum est.

g DVXERINT ACCEPTANDA) De hac clausula dixi supra *in glos. verbi, Intra mensem.* Porrò adverte, acceptationem nihil aliud esse, quàm declarationem voluntatis, quę à quocumque etiam laico fieri potest, dummodo speciale mandatum habeat, ut dicto loco ostendimus, & probat Covar. *lib. 3. var. resol cap. 16* Gonzalez *ad Reg.* VIII. *Cancell. glos. 38. num 24. & seq.* sed ista acceptatio tendit ad executionem gratiæ, *Geminia in cap. susceptum. 2. de Rescript. in 6 Ruzaus tract. Regal. quæst. 1. nu. 18.* Sed utrum opus sit insinuatione gratiæ Precum ante mensem; Ita videtur: nam alias Ordinarij manus non essent ligatæ, possetque conferre occurrente vacatione. Et non sufficit si fiat insinuatio per æquipollens, *Germon tract. de Indult. Card. in inscript. num. 37.* Quæritur porrò an sufficiat, si, Ordinario absente, fiat Vicario; ita videtur, adeo ut si postea Ordinarius conferat alteri, non valebit, licet dicat se ignorare insinuationem factam Vicario, *Rota decis. 43. nota utrum, in antiq. Rebuff. de nominat. quæst. 14. num. 60.* Quid si Vicarius non sit in Diocæsi? valebit nihilominus insinuatio, quia quæ sunt voluntariæ Jurisdictionis, possunt etiam extra territorium exerceri, *L. 2 ff. de off. Proconf* Denique adverte, si Preces dirigantur Capitulo, illas insinuandas in Capitulo, Canonicis capitulariter congregatis, *ut notat Rebuff. d. quæst. 14. num 74.*

Acceptatio quid.

Insinuatione Precum ante mensem an sit opus & quid si fiat Vicario absente Ordinario: An extra diocæsim facta subsistat

h ALIAS QVAM PER CONSTITVTIONEM AD REGIMEN) Dictio *Alias* multis modis accipitur, sed in subjecta materia interpretatur pro aliter, seu alio modo, vel alio casu, *ut L. 2. §. mulier ff de testa.* videlicet quod Indultum nostrum Reservat omnia beneficia, eaque Precistis afficit quocumque modo vacatura, aliter seu alio casu, vel modo, quam per extravagantem ad Regimen, *Gonzalez ad Reg.* VIII. *Cancell. glos. 14. in fi.* Itaque adverte, quòd hic excipiantur tantùm reservationes, de quibus in extravag. ad regimen, de præbend per quam reservantur beneficia Capellanorum Papæ, & aliorum Officialium Rom. Curiæ, eorumque qui decedunt in Rom. Curia, vel locis à dicta Curia non ultra duas Diætas distantibus, & eorum beneficia quæ vacant per assecutionem aliorum. Aliæ porrò reservationes Precistis obnoxiæ erunt: nam qui unum excipit, aliud videtur concedere, *cap. Nonne, de Præsumptio.* Et exceptio aliquorum casuum firmat Regulam in contrarium

Dictio Alias quid importet?

quoad casus non exceptos. *Auth. de non alien. §. ut autem, col. 1. Dec in L. 1. num 21. & 27. ff. de Reg. Iur. Alexand. conf. 35. num. 10 lib. 4. & conf. 145. num. 2. vol. 7. Covar. lib. 1. var. cap. 5. num. 6. Fely. cap. quoniam frequenter, nu. 1. & seqq. ut lite non contest,* Et si voluisset Papa Preces Imperiales non afficere alias reservationes, utique declarasset, & sibi retinuisset, sicut unam sibi retinuit, *cap. ad audientiam, de decim, Rebuff. tract. de Regia, ad Pralat. Nominat. faciend. in Rub. §. 1. verbo, vacantibus.* Porrò quod sint reservationum species, distinctè ostendi ad Reg. 1. Cancell. Apost *post num. 23.* & quemadmodum beneficia reservata aliàs, quam per constitutionem ad Regimen sunt affecta Precistis, ita etiam Regalistis in Gallia, ut notat Ruzæus *tract. Regaliorum. 7. privileg.* Plura hac de re vide quæ supra scripsi sec. 11. *verbo super singulis beneficiys*

i VACAVERINT) Quod modis dicatur beneficium vacare, consule Rebuff. *tract. de Regia nominat. ad prælat. §. monasteriys, verbo, vacantibus*, ubi enumerat unum & triginta modos vacationum, de quibus etiam ago ad Reg. Cancell. Cæterum adverte quòd in hac vacatione, de qua hic non intelligitur ea, quæ fit ex caussa resignationis: Privilegium enim loquēs de beneficijs vacantibus, non habet locum in his, quæ vacant per resignationem in favorem, *Flam. Paris. de Resignat benef. lib. 10. quæst. 7. num. 18 & 23.* Sic Reg. VIII. Cancell. quæ concedit Episcopis residentibus collationem alternativam, excipit beneficia vacantia ex causa resignationis sive illa sit pura, sive conditionalis, ne reservatio quam ibi facit minus onerosa Ordinarijs videretur, quæ ratio etiam militat in dispositione nostri Indulti, *Gonzalez ad Reg. VIII. Cancell glo. 14. num. 80.*

Beneficia vacantia ex caussa resignationis non cadunt sub Precibus.

k ET PERSONÆ NOMINATÆ) Ecce Papa extendit gratiam suam, etiamsi Precista habeat illa beneficia, in eadem Ecclesia, dummodo tamen talia sint, quæ sine dispensatione Apostolica insimul obtineri possint ut statim subjicitur. Ast, quæ sunt illa; nimirum difformia, ut sunt Dignitas, & Canonicatus; beneficium curatum & simplex; Canonicatus & Capellania, beneficium curatum seu simplex cum Capellania: hæc enim de jure sunt compatibilia, nisi alias ratione residentiæ, seu servitij sint sibi repugnantia. *Abb. conf. 96. dub. 2. part. 2. Domin. in cap. cum in Ecclesia, de Præbend. in 6. num. 7. Navar. conf. 21. de præbend & conf. 24. d. tit. num 4. & 6.* ubi docet quod de jure communi duo beneficia difformia ejusdem Ecclesiæ sibi alioqui non repugnantia, propter onera utrique eodem tempore incumbentia, nunquam sunt incompatibilia etiam quoad retentionem, quia non facit ea incompatibilia necessitas residendi: Nam cùm consistant in eadem Ecclesia, potest quis in utroque residere, ut in dignitate & canonicatu &c. *Lessius de Iustit. & jure lib. 2. cap. 34. num. 144 Garcias de benef. part. 11. cap. 5. § 2. num. 235.*

Precista non impeditur ns Precibus ob alia beneficia qua possidet. Beneficia difformia qua.

num.235 Mobed.decis.15. de prabend. Licet postea Garcias nu, 243. aliter S: Congregationem resolvisse scribat,quem etiam vide num.259. ubi quærit, quæ beneficia dicantur esse sub eodem tecto, & resolvit, quòd beneficium situm in Capella, claustro, cæmeterio seu ambitu contiguo Ecclesiæ, censetur esse in eadem Ecclesia: si verò non essent Ecclesiæ contiguæ, sed extra septa illius, beneficium ibi situm non censeretur esse in Ecclesia principali, *facit decis. Rota 6. de concess. prabend. in No.* ubi continetur quòd habens gratiam in certa Ecclesia potest acceptare beneficium vacans in cæmiterio, ambitu, vel capellis contiguis istius Ecclesiæ, quia pars illius Ecclesiæ sunt. Nam si suburbia sunt de continentibus ædificiis urbis,multo fortius ambitus, Capellæ, & cœmeterium ipsius Ecclesiæ contiguum; secus autem erit si capella seu beneficium sit extra septa monasterij seu Ecclesiæ situatum, licet Cappellanus, vel Rector istius Capellæ teneatur ad aliquod ministerium in Ecclesia majori, puta interesse divinis,vel similia; consideratur enim potius corpus beneficij,& locus, ubi est situatum,quàm servitium seu ministerium, quod alibi facere tenetur, *arg. l.cum quidem,ff.de fundo instructo.* Confert alia decis. Rotæ 15. & 16. *de Iurepatro.in antiq.* ubi fuit resolutum,quod si Abbas sit patronus unius Ecclesiæ,& in ea novæ Capellæ ædificentur, erit similiter patronus illarum, quia contentum sequitur naturam continentis, *Abb in cap. ad Audientiam ibi,de Ecclesiis ædificand. num* 11. *Gonzalez ad Reg.* VIII. *Cancell. glos.* 10.

I AC SECUNDUM STATUTA) Hæc clausula posita fuit, ut nimirum censeantur sublata statuta contraria Ecclesiarum, ut puta actu sacerdotium requirentia, aut certam ætatem, vel aliquid simile, ita quod expectans vel aliàs Impetrans Apostolicus possit hujusmodi beneficia acceptare, licet non sit in tali ætate, qua intra annum possit promoveri in sacerdotem, *Rota decis.* 466.*incip. Nota quod statuta, in antiq.* Nam clausula prædicta,NON OBSTANTIBUS &c. tollit inhabilitates, quæ surgunt à statuto Ecclesiæ,non autem quæ à jure communi surgerent, *Gutter. Rep. L.nemo pot. num.*172.*ff.de leg.*1. Verùm istud restringit hic Pontifex, dummodo quoad istos defectus sit dispensatus: Nam licet Pontifex det potestatem Executoribus conferendi beneficia Precistis incapacibus, tamen vult cum eis legitimè esse dispensatum. Neque enim ex concessione potestatis conferendi,concessa videri debet potestas dispensandi, aut conferendi defectum ætatis patientibus: hæc enim potestas specialem concessionem requirit, *cap.authoritate,de Privileg.in 6.Cal.cons.3.de off.Vicar.VVames.cons.32.nu.* 4.*vol.*1.

Indulta Precum relaxat statuta ecclesiarum in certis casibus.

Sed quid si Preces concessæ fuerint ante tonsuram clericalem? an valeant?

leant? *Vide Imo. & alios in cap. 2. de Instit. Fred. cap. si eo tempore, de Rescrip. in 6. Fred. consf. 290 quia in præsenti, col. 5 vers. videatis, Fely. in cap cum adeo, nu. 2 de rescript. Paul. Paris. consf. 125 vol. 4.*

Precista si non fuerit in ætate sufficienti quid iuris

Quid si tempore nominationis non erat in ætate sufficienti, sed tempore acceptationis, & collationis erat, subsistere collatio, etiamsi quæ hic requiritur dispensatio non intervenerit? subsistet, si Lucio credimus, in Placitis Curiæ Parisien. *lib. 1. placitor. tit* 4. *Placito* 1. ratio est, quia in beneficialibus attenditur status præsens, *cap cum de beneficio,. de prabend. in 6.* Et sufficit quod is reperiatur habilis tempore Collationis factæ, *text. in cap. si eo tempore, de Rescript. in 6 Abb in cap. dilectus, il. 1, de Prabend. Fa. cap. Is, cui, de prabend. in 6.*

Illegitimi an capaces Precum.

m AUT DE LEGITIMO MATRIMONIO) Et sic vides illegitimos, nisi sit cum eis dispensatum. Precibus frui non debere. Et meritò. Nam cum Cæsar surrogatus sit in locum Papæ, *Philipp. Probus in tract. Regal. quæst 17 nu. 3* & ideò eodem jure quo Papa uti debet, *cap. is qui in ius, de Reg. iuris*, maximè in spiritualibus, in quibus pleno jure surrogatur Papæ *cap. per venerabilem, §. insuper, qui filij sunt legitimi.* Deinde CÆSAR amator est castitatis, & legitimi thori, *L. ita nobis pudor, C. de adult & in Auth. de leonib.* & ideo non videtur è mente ejus esse, ut illegitimi ejusmodi Precibus gaudeant, juxta illud: non erit filius ancillæ, cum filio liberæ, *cap satis, de sepult cap. accedens, de purg. canon.* Rursus interest Cæsaris ne filius sit paternæ incontinentiæ imitator juxta illud.

Sæpe solet similis filius esse patri. *cap. 1 dist 52. cap. fin. ubi DD. de filijs Presbyter. in 6.* Præterea licet CÆSAR possit restituere quoad natalia, *C. de Natalibus restit* non tamen ut sit ad beneficia habilis, ne circa idem plura specialia concurrant, *L. 1. C. de dotis promiss. Arnulphus privileg. 10.* nimirum laicum conferre beneficia, & restituere ad ea obtinenda. Ex qua infertur, Restitutionem Natalium fieri à PONTIFICE, & habetur talis illegitimus tanquam si ab initio fuisset legitimatus, *L. Imperiali, § si nullo, C. de Nupt.* proinde non requiritur ut collationem sequatur dispensatio, sed sufficit si præcedat, *Abb. in cap. innotuit, coll. 2 de Electio.* ubi dicit, quod sufficit dispensatio illius qui habet potestatem tollendi irregularitatem, vel incapacitatem ad hoc, ut collatio subsequens validetur.

De qua Devolutione hic loquatur textus.

n AD SEDEM APOSTOLICAM LEGITIME DEVOLUTA.) De hac devolutione præter textum in cap. cùm in nostris, de concess præb cap. unico ut Ecclesiast. benef. vide Rebuff. *in praxi tit. de devolutionibus*, ubi exactè materiam devolutionis prosequitur, & novissimè NICOL. Garcias, *tract. de benef. parte 10 cap. 3.* Ad rem verò nostram quod attinet, notandum

est

est Preces non capere beneficia ad Sedem Apost. devoluta, ut hic habetur; secus ergò si sint devoluta ad immediatè superiorem : quando enim collatio spectat ad inferiores, tunc devolutio fit ad immediatè superiorem, qui superior non solum beneficium ad se devolutum conferre potest, sed etiam in possessionem inducere, *text. in cap. ex parte Hastensis, ubi Abb. de Concess. Præb.* Finge ergò Abbatem, Præpositum, vel alium alicujus diocœsis in Germania Prælatum, ex privilegio, consuetudine, vel aliter jus conferendi beneficia habentem, occurrente illorum vacatione, ea intra sex menses non conferre, aut conferendo peccasse in materia vel forma, adeò quod juris ministerio devolutio facta sit ad Episcopum (ad quem nimirum devolvuntur beneficia, quādo collatio spectat ad inferiores, nisi tamen consuetudo vel privilegium sint in contrarium, ut in Exemptis, *Clem una, ibi Card. de supplend. neglig. Prælat. Clē. si de beneficio, de præbend.*) an ejusmodi beneficia sic devoluta Precibus erunt affecta? Ita videtur; cùm exceptio firmet Regulam in casibus non exceptis, *L. nam quod liquidè, § si de Penu. Leg Cagnol. ad Reg. 1 n 31 & seq. de Reg. juris.* Papa autem hic voluit non comprehendi beneficia ad S. Sedem devoluta, in alijs ergo secus erit: quod intellige nisi Papa prævenerit immediatè superiorem : quia Papa potest concurrere cum Episcopo, Archiepiscopo, aut Capitulo ad quod facta est devolutio, *Abb. in cap quia diversitate, de concess. Præb. Garcias de benef. part.* 10 *c* 4. *n.* 30.

o NEQUE SUPER ILLIS INTER ALIQUOS LIS PENDEAT INDECISA) Sic nota, Preces Imperiales non capere litigiosa beneficia, nec etiam Precistam teneri illa acceptare, *Philip. Probus, tract. jur. Regal. quæst.* 27 *n* 10. si tamen sciens illud esse litigiosum, requirat, ut acceptet : tunc prosequi tenebitur, ut notat idem Probus, *tract de Pensio, part.* 2. *q* 4. atq; hoc est generale in Expectativis, ut illæ non capiant beneficia litigiosa, ut tenet Bonifacius de Vitalinis Rotæ auditor. *in Clem* 1. *col.* 2. *ut lite pen. Rota decis* 28. *de concess. Præb. in Antiq* quod fallit si quis impetraret gratiam à Papa in forma juris, puta si constiterit Titium fuisse homicidam : Nam si lite pendente Titius moritur, poterit Precista tale beneficium acceptare, *Gomes. ad Reg. de Trien quæst.* 40 & sic adverte quod hic dicitur Preces non capere beneficia litigiosa, verum esse quando post litem inceptam illæ concessæ sunt, secus si ante, *Gomes. ad d. Reg. quæst.* 41. *Preces nō afficiunt beneficia litigiosa.*

Sed quid si lis sit notoriè frivola? Certè, par est Precibus esse locum, cum lis injusta, vel calumniosa non inducat vitium litigiosi, *L.* 1. *ff. de litigios. Gomes. ad Reg. de Annal. quæst* 45. *Mandos. ad Reg. de surrogan. Colliti g. quæst.* 11. *n.* 6 ut & si lis fuerit super possessione tantùm: cùm vitium litigiosi in beneficiis nō inducatur, si lis tantùm sit super possessione illorum, *VVames. cons.* 251. *nu.* 9. *de Præb. Mandos. ad d Reg. quæst.* 13. *nu.* 4, ubi multos allegat; denique si nota sit

 lis con-

lis contra Triennalem quia non dicetur beneficium litigiosum, *Rebuff ad Reg. de Triennali, gloſ. 5. & in addit. ad d. Reg, verſ. ſextus caſus.*

p CVM OMNIBVS JURIBUS ET PERTINENTIIS) Quorum appellatione veniunt, quæ à lege, conſuetudine, vel ſtatuto deputata ſunt, *Rebuff. in forma Mand. Apoſt in gloſſ. verbi Pertinentijs.*

q PERSONIS IPSIS ETIAM DUO VEL TRIA) Atque ita Preciſtæ majori favore dignantur, quàm nominati ab Univerſitatibus : quia iſti debent exprimere beneficia, quæ obtinent, etiamſi unum minimum haberent, & hoc, ut Univerſitates inſtruantur, an Impetrantes Nominationes habeant duas præbendas, aut dignitatem cum præbenda, aut beneficia alia uſque ad certam ſummam: Nam his caſibus non debent univerſitates Nominationes concedere, nec Collatores eiſdem providere : ut latè oſtendit Rebuff *in tr. nominat. quæſtio* 9. Preciſtæ autem non tenentur hoc exprimere ; quia etiamſi habeant duo, vel tria, vel plura, quorumcumque qualitatis & valoris , poſſunt nominari, & vigore Precum hujuſmodi Nominationis in quocumque menſe vacans beneficium acceptare, ut antè oſtendimus: etiam non obſtante alia gratia expectativa , vel mandato de providendo, ut poſtea ſubjicitur.

r CUIUSCUMQUE ANNUI VALORIS) Limita hoc in civitate , & diœceſi Leodien. in beneficiis, quæ excedunt duas argenti Marchas. Beneficiorum enim quorum fructus non excedunt dictas duas argenti Marchas, libera relinquitur collatio Ordinarijs, nec illa ſub quibuſvis gratiis contineri ex cōſtitutione Eugeniana de data anni 1432. quæ confirmata eſt per Sixtum anno 1479 & Pium II. anno 1458. atque etiam poſtea per Maximilianum I. & Carolum V. Impp manifeſtum eſt. Porrò argenti Marcha valet ducatos ſex de Camera, teſte Gomeſio *ad Reg. de Valore*, Wameſ. *conſ.* 237. *n.* 20. *de Præb.* Ducatus autem de Camera valet unum ſcutum auri in auro cum uno Julio Julius porrò æſtimatur denario antiquo Romano ſeu Regali Hiſpanico, ut oſtendi in tractatu de re nummaria ante aliquot menſes in lucem edito.

s CONFERRE, ET ASSIGNARE) Quid ſi Collatores nolint ? Procedent executores contra eos per cenſuras, ut hic ſubjicitur, aut Preciſta recurret ad ſuperiorem immediatum, aut Papam, qui ſemper poteſt adiri jure concurſus, qua de re vide, quæ latè ſcribit Pet. Rebuff. *ad concord. Franciæ* , §. *ſi quis verò, verbo diſpoſuerit, & ſeqq.* Quid ſi Collator latitet aut alias obſtet quò minus fiat ipſi inhibitio, aut inſinuatio? perindè erit ac ſi facta fuiſſet : ſicut pro citato habetur, qui ſe occultat, vel impedit ne poſſit citari, *c quoniam frequenter. §. porrò, ut lite conteſt. cap.* 1. *de foro compet. Gumer. ad Pragmat. ſanctio. tit. de collatio.*

An decanus & Ca. Quæritur ulterius ad Decanus, & Capitulum poſſit impedire Preciſtam , denegando illi poſſeſſionem, ſi conſtet de injuſtitia, & defectu tituli? Et videtur

tur

tur prima fronte posse; quia in beneficialibus admittitur exceptio defectus tituli, *Abb. in cap. litteris, de restitut. spol.* Secundò, quia beneficium Ecclesiasticum, sine Canonica institutione obtineri non potest, *c. beneficium, de regulis jur. in 6.* Tertiò, quia præjudicium publicum vertitur: nam retinens beneficium cum defectu tituli, peccat mortaliter, *cap. dudum. 2. de Electio. c. nemo &c. nullus* 11. *quæst.* 3. & talis nō est admittendus, ne detur vitiosus ingressus, contra text. *in cap. 1. de eo, qui mitt. in possess. caus. rei seru.* Contrarium tamen vero similius est. Nam licet beneficium non possit effici Clerici, nisi prævia institutione Canonica, & legitimo titulo, dictis juribus, possessio tamen potest transferri sine titulo, *Abb. in cap. in litteris, de Restit. spol.* & quod dictum est beneficium sine Canonica institutione obtineri non posse, hoc verum est respectu juris, non respectu possessionis, quæ plus facti, quàm juris habet, *L. 1. § adipiscimur, & §. si vir, & L. possessionem, ff. de acq. hæred. Mandos. ad Reg. de Annal. quæst. 25. nu. 2.* Hinc fit ut exceptiones, quæ concernunt titulum, non impediant immissionem in possessionem, *Abb. in cap. cum olim. nu. 15. de causa possess. & propt. & in cap. post cessionem, nu. 6. & 13 de concess. præbend. Gonzalez. ad Reg. VIII. Cancell. glos. 15. §. 2. nu. 85. ubi multos allegat, & ita dicit servare Rotam.* Sed hic Precista habet titulum coloratum, qui sufficit ad tollendam omnem intrusionem, *Rota decis. 279. alias 261* titulum dico coloratum ex concessione Precum ipsi facta per Cæsarem, satis validum, ut Decanus, & Capitulum adstringantur ad illius receptionem, cùm illud non habeat, nisi nudum installationis ministerium: secus tamen esset si haberet liberam collationem, quia tunc posset ei competere causæ cognitio, possetq; se opponere & appellare, & interea conferre, *Pet. de Anchor. & Dominic. in c. 2. ut lite pendente, Arnulphus Ruzæus tr. jur. Regal. privileg. 6.* Hoc cessante tenetur recipere Precistam, salvo jure cujuslibet, quia non spectat ad Capitulum cognoscere de viribus tituli, *Philipp. Probus tr. regal. qu. 36.* sed est Executoris, qui jus tertij non tollit, seu illi non derogat, *L. 2. § meritò, & § si quis à Principe, ff. ne quid in loco publico.* Et secundum hanc conclusionem nuper consultus respondi pro Domino Hermanno Kinckio contra Capitulum S. Adelberti Oppidi Aquisgranensis. Proponebatur enim mihi in facto, eundem Dominum Hermannum Kinckium Rectorem & possessorem Ecclesiæ Parochialis S. Petri dicti Oppidi fuisse vigore Primariarum Precum Cæsaris assecutum possessionē Canonicatus & præbendæ S. Adelberti d. Oppidi anno 1616. Julij 3. citra tamen cōmodū fructuū, qui juxta illius Ecclesię statuta pro biennio integro partim debētur fabricæ, partim hæredibus defuncti: in eaq; possessione mansit integro triennio: quo elapso movetur illi dubium, an ejus Cæsarea provisio subsisteret propter incōpatibilitatē, licet alioqui dicta Ecclesia Parochialis sit ita Ecclesię S. Adelberti vicina, ut commodè utriq; deservire possit. Nihilominus ut rē cōstitueret in vado, recurrit ad S. anctiss. à quo obtinet gratiā super nova provi-

pitulum pos[...] im- pe[...] Pre- ci[...]am no- minat re- cipiatur.

Casus Pre- cum Ec- clesia S. Adel. A- quen.

provisione cum retentione Parochialis,idq; anno 1619. 15. Kal. Octob. cum clausula: *Dummodo Canonicatus & præbenda,ac Parochialis Ecclesia hujusmodi debitis propterea non fraudentur obsequiis, & animarum cura in dicta Parochiali Ecclesia nullatenus negligatur,& idem Hermannus eidem Ecclesiæ deservire,& apud illam personaliter residere,nec quicquam ex illius servitio debito prætermittere debeat, ac pro illis diebus & horis quibus d. Ecclesiæ S. Adelberti ratione Canonicatus & prabendæ non inservierit,distributiones non lucretur.* Vigore hujus novæ provisionis, & dispensationis Apostolicæ, idem Dominus Hermannus triennio post adeptam possessionem,finitisque annis carentiæ,petit se admitti ad residentiam, & de fructibus sibi responderi, aliasque,ut moris est: Capitulum recusat,allegatque prædictam gratiam Apostolicam tam circa provisionem,quam Ecclesiæ Parochialis retentionem,esse subreptitiam, nec eidem Domino Hermanno suffragari: In primis quia subticuit verum valorem. Secundò quia narravit cômodè utrique se deservire posse,quod falsum est,ut prætendunt, propter onera curæ incumbentia,quæ sunt incompatibilia cum oneribus d. Ecclesiæ S. Adelberti. Tertiò,quia utrumque retinuit per triennium, & ultra, sine dispensatione legitima,ideoque fuit privatus,ut prætendunt, ut eque ipso jure,juxta resolutiones Ill.ium Cardinalium,Interpretum sacri Concilii Tridenti. relatas per Wames. *cons.* 233. cujus privationis taciturnitas propter vitiũ ambitionis,& execrabilitatis,reddit gratiam simplicis provisionis surreptitiam.

Quærebatur modò an Capitulum esset fundatum, hoc est, an Dominum Hermannum posset impedire,quominus admittatur ad primam residentiam cum plenitudine juris Canonicalis,possitque ei objicere incompatibilitatem Canonicatus continuam residentiam requirentis,cum Parochiali curam animarum habente,& personalem residentiam requirente? Respondi,non videri fundatum,nec præmissa Domino Hermanno posse objicere. Rationes autem quæ me moverunt sunt illæ, quas præmisi,nimirum, quòd Dominus Hermannus habeat titulum coloratum,neque esse Capituli,discutere exceptiones,quæ concernunt titulum,sed esse Iudicis Executoris: coram quo si tertius illas opponat,is videbit an relevantes sint, vel non: Capitulum enim habet nudum ministerium installationis, nec titulus provisi habetur in consideratione in nudo ministerio facti,& possessionis,ut pulchrè resolverunt Arnulphus Ruzæus *tract. jur. Regal. privileg. 6. per tot.* & Philipp. Probus *codẽ tract. quæst. 36 etiam per tot.*

Capitulum habet tantum nudum installationis ministerium.

Imò,etiamsi in casu præsentis quæstionis discutiendus esset titulus Domini Hermanni, luce clarius appareret coloratus,qui sufficit,ut tueri se possit Reg. de triennali. Illi enim soli discoloratum habere dicuntur titulum ad effectum illius REGVLÆ, qui habent titulum per simoniam,vel titulum de reservato beneficio, reservatione in corpore juris clausula: quia isti duo casus dumtaxat excipiuntur,ut non juvent triennales,

ut

ut patet Regulam intuenti. Itaq; tantum abest, ut tempus illud triennij, quo continuavit possessionem Canonicatus sibi datam cum Ecclesia Parochiali, officere ipsi possit, quin illi prosit adversus quouscunque: Nam licet ex sententia quorundã casus Execrabilitatis non includatur Regulæ de Triennali, ita ut constito de ea, possessio Triennalis non relevet, contra quam tamen sentit Gomes. *ad Reg. de Triennali, quæst. 10. vers.* Præterea non ex eo Regula, ubi in fortioribus terminis resolvit possessorem duarum Parochialium juvari Regula de Triennali, tamen clarum est, & extra omnem controversiam positum, quando Execrabilis habet titulum licet invalidum (ut prætenditur in præsenti casu) vigore casu possedit per triennium, is potest juvari beneficio dictæ Regulæ: quia sufficit habuisse titulum ab eo, qui habuit potestatem conferendi, ut in præsenti casu. Unde licet aliqua de caussa invalidus fuerit, dat tamen in dubio colorem possidendi, *iuxta tradita in cap In nostris, de concess. præbend.* & ille titulus sufficit quoad dictam Regulam, & quoad effectum, ne spoliari possit Ita Gomes. *ad d. Reg. vers. secundus est casus*, ubi in vers. seq. *incip. sed advertendum*, subjicit nullum præter Ordinarium superiorem posse talem possessorem compellere post triennalem possessionem ad ostendendum titulum beneficii, vel provisionis suæ, *ut not. DD. in cap. licet Hely de Simon. & Mascard. latè de Probation. tom. 3. conclus. 879.* Ex his igitur apparet quàm debili fundamento nitatur dictum Capitulum, dum prætextu non expressi veri valoris, aut triennalis possesionis duorum incompatibilium, conatur arcere D. Hermannum à residentia, & fructuum perceptione Canonicatus, & præbendæ S. Adalberti, præsertim cùm nullum habeat contradictorem nec juris, nec facti, habeatque dispensationẽ à Seren. ut resideat in utraque Ecclesia, cum restrictiva de qua ante. Nec est quod Capitulum de subreptione dictæ dispensationis objiciat, tum quia Triennalis est, ut dixi, tum quia Capituli non est de eo cognoscere, ut cui nudum dumtaxat installationis ministerium competat, ut prædixi, illaque sunt longioris indaginis, tum quia litteræ Apostolicæ habent executionem paratam, nisi concurrant aliæ similes litteræ, *Mohed. decis. 13. ut lite pend.* tum denique, quia subreptionis non dolosæ non est habenda ratio, qualis hic fuit, Illustris. *Card. Seraphinus decis. 1009. num. 6.* tum quia illa subreptionem inferre dicuntur, quæ si fuissent expressa, vel non tacita retraxissent Principem à gratia concedenda, vel saltem non ita de facili inclinassent illum ad concedendum, *cap. super litteris, cap. postulasti, de Rescript. Staphil de litt. grat. tit. de modo, & forma impetrandi, vers. Præterea est dare, Illustrißimus Seraphinus decis. 653.*

Casus Execrabilitatis an comprehẽdatur Reg. de Trienal.

An Triennalis cogatur ad ostensionem sui tituli.

Litteræ Apostolicæ habent executionẽ paratam.

Atqui in hoc casu talis fuit suppressa qualitas, quæ si fuisset expressa, Papa nihilominus verisimiliter gratiam concessisset: quippe quod valor unius beneficij per errorem suppressi & etiamnum litigiosi, contra hæreticum potentem vix excedat 12. Imperiales, de quo fidem facit idem Dominus

Subreptionem quæ inducant.

Hermannus. Ecclesiæ verò Parochialis est etiam exiguus valor, nimirum 40. Imperialium in certis, licet Amplissimus senatus jam pridem accessionem laudabilem fecerit ex mulctis hæreticorum à S.C.M. Commissariis, Pastoribus deputatis, & sic minimè sufficiens ad congruam vitæ sustentationem Domini Hermanni eximij alioqui Theologi atque optimè de Ecclesia Aquen. meriti, ut qui totis decem anis in dicto suo pastoratu ea in urbe inter hæreticos tumultuantes existens Ecclesiasticis munus laudabiliter obivit, nulla tamen alia dote instructus, quā dictæ suæ exiguæ Parochiæ, ut certè in oculis omnium esse, tantum abest, ut arceri à residētia deberet Canonicatus, cui cómodè cū dicta Ecclesia Parochiali deservire potest, quo casu jura nullā inducūt Incōpatibilitatē, *DD. in c. de multa, de Præbend. Collect. in c. unico de rer. permut.*

Quod cùm ita sit, sequitur Capitulū S. Adalberti teneri admittere Dominū Hermannum ad residentiam, illique de fructibus respondere, quos etiam ei restituere renetur pro tempore quo eandem residentiam illi oenegavit, *per not. Illustr. Card. Seraphini decis. 1015. num. 1.*

An cumulari possit titulus Precū cum titulo Ordinarij? Electa una via ad aliam redire non licet. Electa via inutili non tollitur utilis.

Verùm prætermissa hac, quę nos aliquantisper detinuit difficultate, aliam aggredior, quam vidi non ita pridem Leodij agitari, nimirum an detur cumulatio titulorum, videlicet provisionis Ordinarij & Precum Primariarum? Nominato enim per Cæsarem dabatur obstaculum, quòd præbendæ vacatio contigisset in mense Ordinario; quem mensibus Precibus non subjacere plerique adstruebant. Itaque Nominatus novam accipit pro·isionem ab Ordinario quam insinuat Capitulo. Quærebatur an postpositis Precibus Cæsareis, quas anteà Capitulo insinuaverat, posset uti collatione sibi ab Ordinario facta, & Capitulū cogere, ut se reciperet? Ratio dubitandi est, quòd electa una via non liceat redire ad aliam, *cap. ut qui tu.s, de electio. in 6. L quod in hæredem, §. eligere, ff. de tribut. actio.* Nemoque uti potest titulo duplicato, *L. cum res, C. de contr. ib. emptio. cap. inter dilectos, de fide instrum.* Nihilominus tamen prævaluit contraria sententia, scilicet licere Præciste, si videat Preces suas effectum sortiri non posse ob impedimenta juris, vel facti, recurrere ad provisionem Ordinarij. Ratio est, quia electa via inutili non tollitur alia utilis, *L. mater decendes, ibi DD ff. de Inoff. testam L. Claudius, ff. de acq. hæred. Tiraquel. in L. boves, §. hoc sermone, nu. 15. & 16. ff de verb. signif.* proponensque actionem ineptam, si ab ea repellatur, potest proponere aptam, *Tiraquel ibid. nu. 16.* Quæ etiam opinio geminatis arrestis stabilita est ab Amplissimo senatu Parisiensi, teste Ægidio le maistre ejusdem curiæ Præside, *in tract. de Regal. cap 9.* idque authoritate *cap. post electionem vers. tam ratione primæ quam secundæ concessionis, de conceff. præbend. & glos. not in cap. nullus pluribus, de Iur. iur. in 6.* Confert id quod scribit Mohedanus *decis. 7.* Ratio secunda est, quòd habens duas gratias, pro beneficio habendo, si utendo secunda succūbat, potest uti prima; quia istæ gratiæ non sunt contrariæ, licet sint diversæ,

& tem-

& tendentes ad eundem effectum, etiamsi sint sub diversis datis, ut rejecta opinione Jo. And. scribit Fely *in cap. In nostra, nu. 2 de Rescript.* Limita 1o. nisi ante secundam provisionem esset alteri jus quæsitum, *Card. cons. 33. in fi Lud. Rom. cons. 413. Lap. alleg. ult. in fi.* ubi quærit quomodo potest quid petere possessionem beneficij ex duplici titulo. Limita 2. nisi habens collationem beneficij à superiore, impeteret postea aliam ab inferiore; potest enim superior tunc eum privare beneficio, quia est quædam ingratitudo, & elusio erga superiorem, ob quam inducitur caussa privandi eum, *Abb. in cap. cum olim, col. 9. de Re jud.* Limita 3. nisi iste duplex titulus tenderet ad diversos seu contrarios effectus in eadem persona, *Lud. Rom. cons. 350. incip. casu propositæ, Fely. d. cap. In nostra.*

Verùm quæstionis est, an quia datur istis Executoribus facultas conferendi, ut hic, censeatur etiam concessa potestas conferendi beneficia vacantia ex causa resignationis; seu an possint recipere resignationem alicujus, volentis in eorum manibus resignare, ut ea recepta provideant. Quæstionem hanc breviter discutit Flam. Paris. *lib 7. de resignat. quæst. 22.* eamque resolvit negativè, quia necesse est ut expresse committatur receptio Resignationis, *cap. dudum, in pr. cum ibi notat. de Præbend. in 6 Coras. de Benef. part. 1. cap. 8. nu. 17.* Sed quid si conferant ante receptas litteras? Collatio erit nulla: quia si non habent exercitium potestatis ante præsentationem, ergò non valet actus etiamsi habeat in habitu, *Lud. Rom. cons. 354. Fely in cap. suscitatus, nu. 13. de Rescript.*

Executor an conferre possit ex causa resignationis.

t PER CENSVRAM ECCLESIASTICAM) De hac Executorum potestate textus est notabilis, & ibi glos. in *cap cum nostris, 6. de concess. præbend* Navar. *in cap. si quando, in 7. caussa nullitatis, nu. 2. & 3.* Poterunt itaque excommunicare contra dicentes, quòd intellige contradicentes sine caussa, & de facto: nam tunc possunt excommunicari, & eo ipso cadunt à jure quod in illo beneficio forsan habent, ut statuit Immo. VIII *in constit. incip. Officij nostri debitum, de data 1401. 8. Kalen Feb.* secundum quam Flam. Paris. dicit se vidisse judicari, *anno 1590. de mense Maij, lib. 8. de Resig. benef. quæst. 7 nu 169.* Aliud porrò dicendum est de contradicentibus de jure, allegando justam causam scilicet priorem, aut aliud simile, quia isti non poterunt excommunicari si contradicant, aut non pareant litteris Executoris, *Arg. cap. licet de Præbend. in 6. Fely. in cap. causam quæ, nu 10. de Rescript. Rebuff. in praxi in tit. de forma novæ provisionis.* Sed an possint procedere contra Exemptos? Hanc quæstionem ex professo tractat Erasmus à Chokier frater meus in suo tract. de Jurisd. Ord. in Exemptos, *part. 4. quæst. 64.* ad quem brevitatis caussa lectorem remitto.

Executor potest contradicentes excommunicare. Secus contradictos de jure.

Executor an possit procedere contra Exempto:

u PERSONIS PRÆTACTIS) Et sic nota Preciftis non obstare Expectativas, & alias Nominationes seu speciales reservationes, aut mandata

 de

de providendo ad alia beneficia, quo minus Preces Primariæ ipsis concessæ suos finem & effectum consequantur.

Sectio V.

De Clausulis Nonobstantiarum.

§. Primus.

NON obstantibus *a* nostris de non utendo gratia *b* expectativa, ac reservatione *c* speciali, vel duabus *d* gratijs insimul, ac de insinuatione, *e* publicatione, & diligentiis per acceptantes desuper faciendis, ac in favorē ordinariorum Collatorum, nec *f* non expectativas in forma pauperum habentium, ac Illustrium & *g* graduatorum, ac sedis Apostolicæ prætactæ Officialium, ac certas inibi expressas gratias habentium, nec non quibuscunque in Cancellaria Apostolica, quandocunque publicatis *h* & publicandis, ac aliis constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, nec non aliis Ecclesiarum, (in quibus beneficia huiusmodi forsan fuerint) statutis *k* & consuetudinibus illis, præsertim quibus in Ecclesiis, in quibus majores, & minores huiusmodi præbendæ fuerint *l* caveri dicitur, quod nullus inibi maiorem præbendam assequi possit, & valeat, nisi illa de minori gradatim & per optionem ascendant, *m* Iuramento *n* Confirmatione Apostolica, vel quavis *o* firmitate alia roboratis, *p* contrariis *q* quibuscunque. Aut si aliquibus super provisione sibi facienda de huiusmodi vel aliis beneficiis Ecclesiasticis speciales, vel generales dictæ sedis, aut Legatorum eius litteræ (etiam nostro vel eas concedentum proprio motu) aut cuiusvis, etiam quocunque respectu, & ad cuiuscunque instantiam sint concessæ, vel concedantur in posterum, aut si speciales de huiusmodi beneficiis per nos, vel sedem prætactā, aut quæcunque aliæ, aut quamcunque nominandi, & reservandi facultatem quibusvis, quacunque *r* etiam Ecclesiastica vel mundana dignitate fulgentibus per Sedem prædictam concessarum, vel concedendarum, vigore reservationum, vel earundem facultatum obtentæ ad huiusmodi beneficia quarumcumque personarum *s* Nominationes pro tempore factæ fuerint, quas quidem litteras (etiam si per eas ad inhibitionem, reservationem, vel decretum, seu alias quomodolibet

dolibet processum fuerit :) nec non reservationes, facultates & nominationes, cum *t* quibusvis etiam derogatoriarum, derogatoriis clausulis, quæ præsentium effectum suspendere, impedire, vel permtere aut alias ijsdem præsentibus quomodolibet obsistere viderentur, sive ex certa *u* scientia nostra, vel simili motu, sive alias sub quibusvis forma & expressione verborum, & quæ fortassis *x* totalis sui tenoris insertionem, ac illorum quibus concessæ sunt, vel fuerint, nominum, & cognominum individualem expressionem præsentibus faciendam, ad hoc ut illis per easdem præsentes sufficienter derogatur, exigunt vel requirunt, & quæ ipsis præsẽtibus, perinde ac se eorum tenor de verbo ad verbum insertus foret pro expressis habeantur, emanarunt, & mandata *y* de providendo inde secuta cum processibus per ea pro tẽpore habitis (nisi illi pro quibus emanaverint, ut præfertur, de Venerabilium fratrum nostrorum S. R. E. Cardinalium numero fuerint:) ad Beneficia quæ Precum & Nominationum Primariarum Vigore per personas ipsas pro quibus illæ factæ fuerint acceptata & de quibus eis provideri contigerit, minimè extendi quin imo in ipsorũ executione personas ipsas omnibus & quibuscunque earum litterarum, & expectativarum, ac reservationum huiusmodi vigore, & cum quibusvis antelationibus prærogativis, etiam illis quas certis nostris familiaribus cõtinuis Commensalibus in Cancellaria Apostolica, ac aliis nostris litteris ad effectum, & aliis in assecutione beneficiorum conferendis nominatim descriptis, concessimus, & cum similibus derogatoriis Clausulis, quæ nulli quo minus præsentium succedant effectus suffragari debeant expectantibus, etiamsi illarum obtentu in quibusvis Ecclesiis in Canonicos recepti, ac de numero ipsorum familiarium continuorum Commensalium antiquorum fuerint, nec non gratias in communi forma pauperum habentibus ac Officialibus & Ill.bus ac alias quascunque facultates habẽtibus & nostris familiaribus continuis Commensalibus, antiquis & descriptis, & in posterũ describendis, dictis Cardinalibus dumtaxat exceptis *z* anteferri voluimus, sed nullum per hoc expectantibus ipsis, quoad assecutionem beneficiorum aliorum præjudicium generari seu si dictis Collatoribus, seu Collatricibus, vel quibusvis aliis communiter aut divisim ab eadem sit Sede Ir. dultum,

tum, quoad receptionem vel provisionem alicujus minimè teneantur, & ad id compelli, aut quod interdici, suspendi vel excommunicari non possint, quodque de hujusmodi, vel aliis beneficijs Ecclesiasticis, ad eorum collationem, provisionem, præsentationem, electionem, seu quamvis aliam dispositionē conjunctim, vel separatim spectantibus, nulli valeat provideri, per litteras Apostolicas non *aa* facientes plenā, & expressam de verbo ad verbum de Indulto huiusmodi mentionem, & qualibet alia dictæ Sedis indulgentia generali, vel speciali cuiuscunque tenoris existat, per quam præsentibus non expressum, vel totaliter non insertum effectus earum impediri valeat quomodolibet vel *bb* differri, & de quacuiusque toto tenore habenda sit, in nostris litteris mentio *cc* specialis, aut si personæ prædictæ præsentes nō fuerint ad præstandum de observandis statutis, & consuetudinibus Ecclesiarum, in quibus huiusmodi beneficia fuerint, ut præfertur, solita iuramenta, dummodo in absentia sua per Procuratores idoneos, & cum ad Ecclesias ipsas accesserint corporaliter illa præstent.

SCHOLIA IN §. I. SECTIONIS V.

Vis & energia Clausula Non obstan.

a NON OBSTANTIBUS NOSTRIS) Idcirco adjiciuntur hæ clausulæ derogatoriæ, quod in concessionibus Juri scripto, vel consuetudinario contrarijs opus sit clausula derogatoria, alioquin non ex justa causa, sed ad importunitatem partium concessæ præsumantur. *cap.1. de const.* Hinç sit ut hæc clausula generalis *Non obstantibus* &c requiratur in privilegijs, & rescriptis contra utilitatem publicam concessis, alias non valerent, *Milis in repertorio verbo clausula generalis &c.* ut latius hoc, deducit Erasmus a Chokier frater meus *in suo tract. de Iurisdict. ord. in exemptos part. 1. quæst. 11* Sed & alius effectus istarum clausularum est, ut per eas censeantur sublata, vel saltem dilata statuta contraria Ecclesiarum ut puta actu sacerdotium requirentia, vel aliud simile, ita quod expectans, vel alias impetrans Apostolicus potest hujusmodi beneficia acceptare, licèt non sit in sacerdotio constitutus, dummodo sit in ea ætate, ut intra annum promoveri possit in sacerdotem, *Staphil de litt. grat. &c. de vi & effectu clausula tit. de clausulis non obstant* Nihilominus per solam clausulam generalem non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, non censetur derogatum Regulis Cancellariæ, uti nec privilegijs Juri communi insertis, nisi de illis specialiter fiat mentio, *Io. Gut-*

Per clausulam generalem Non obstā. non censetur derogatum Regulis Cancell.

terrez

terrez in Repet. l. Nemo potest. num. 174. & 178. *Anast. German. tract. de Indult. Cardinal.* §. *ac irritum, num* 9. & *seqq.* Hinc providè etiam in his Clausulis non obstantiarum derogatum est Regulis in Cancellaria Apostolica publicatis,& publicandis. Sed an per hanc derogationem censeatur derogatum Regulis,quæ sunt ubiq; in celebri apud omnes observantia, nimirum de Annali, Triennali, de publicandis, de verisimili notitia, de surrogandis, de infirmis, & similibus, quæ Judiciales sunt? Vide Gomesum *in quæst 6. proœmij*, ubi tandem resolvit de stilo Cancell. servari, quod per prædictam clausulam nunquam censentur sublatæ dictæ notabiles Regulæ Judiciales, non factâ mentione expressa in individuo de dictis Regulis, nisi tamen in supplicatione seu Regula poneretur Clausula generalis, QUORUM TENORES HABEANTUR PRO EXPRESSIS, nam tali casu dictæ Regulæ comprehenderentur,& illis derogatum censeretur, ut variis Rotæ decis. probat Gomes. *dicta quæst.6.* Verum justius dubitari potest, an Regula Cancell. revocatoria Expectativarum,quæ est 11 & fit postridie assumptionis Pontificis,per quas revocantur omnes expectativæ, quæ in aliqua sui parte sunt sortitæ effectum; cesset in his primarijs Precibus,hoc est, an sortientur suum effectum etiam post obitum Pontificis, qui Indultum Primariarum Precum Cæsari concessit? nam prædicta Regula, quæ publicatur altero die post assumptionem ad summi Apostolatus apicem, revocat omnes gratias expectativas per prædecessorem concessas. Dubitationem movet, quod verba dictæ Regulæ comprehendant etiam facultates nominandi, & conferendi, verbis generalibus & aptis comprehendere quoscunque, ut patet in verbis regula, QUORUMCUNQUE, ET QUIBUSCUNQUE CONCESSAS. Nihilominus cùm Indultum Cæsareum habeat clausulam, NEC NON QUIBUSCUNQUE IN CANCELL. APOSTOLICA QUANDOCUNQUE PUBLICATIS ET PUBLICANDIS &c. censeo prædictam Regulam cessare,nec afficere Preces Primarias, maximè quod Imperator in facultatibus habeat facultatem nominandi tanquam S. R. E. advocatus, sicque videatur privilegiatus à Jure communi, *cap.dilecto 3 de præbend. cap. Adrianus,* & *seqq.*,63. *distinct. glos. unica, in cap. Imperium infi. in dist.* Et Papa per generalia verba non videtur tollere specialia jura, *lib. decurionibus*, C *de silentia lib.* 12. *Bald. in lib.* 1. *ante num.* 2. *ff. de constit. Princip.* Accedit quòd Imperator utatur consuetudine antiqua, & immemorabili in conferendis istis Precibus, ut patet in principio provisionis Cæsareæ, quæ datur Precistis: Regulæ autem & Constitutiones Papæ, quæ strictam accipiunt inter-

terpre-

terpretationem, non tollunt consuetudines antiquas, nisi in individuo faciant de illis mentionem, *Geminia. in c.2. de præbend in 6. cap 1. de constit. in 6.* Postremò, quandoquidem S. Pontifex facultatem hanc nominandi concesserit ob ipsius in Ecclesiam benemerita, non videtur quòd successor possit illas revocare: quia quando Princeps alicui benemerito aliquid donat, non debet huiusmodi facultas à donatario auferri sine caussa, ut olim respondit solidæ eruditionis Franc. de Fraipont JC Leodien. in caussa Joannis de Manio, dominorum Scabinorum Leodien. Graphiarij, *per textum in l. Aquilius, & in l. si pater, in fi. ff de donat. Castren. in l. quæ ex relaxationibus in 3. not. C. de leg. Alex conf. 101. nu. 1. lib. 1. Selva. de Benef. part. 3. quæst. 14. num. 3. Navar. in cap. Placuit, nu. 16. de Pœniten. dist. 6. Franc. cap. ult nu. 5. de Rescript. in 6. per ca. decet de Reg. jur. in 6.* & à fortiori multo magis ratione idem dicitur in Papa, qui debet esse constans & immobilis sicut lapis angularis non aliter atque polus in cœlo, & unam dumtaxat linguam & unum calamum habere, & non plures, *Rota decis. 33. nu. 17 & 18. de Præbend. in antiq. Philip. Probus in Reg. frustra nu. 75. nu. 5 de Reg. iur in 6. Flam. Paris. de Resignat. benef. lib. 3. quæst. 18. num. 92. Roland. à Vallo consil 13. nu. 57 & seqq. vol. 3. Gonzalez ad Reg. VIII. Cancell. §. 2. nu. 33.* Nec etiam à tempore quo Cæsares sunt in possessione istarum Primariarum Precum, visum est privilegio ipsorum per aliquem è Pontificibus, qui semper Principibus Catholicis munificentissimos se præbere solent, uspiam derogatum.

Gratiæ Expectativæ jam abrogatæ.

b GRATIA EXPECTATIVA) Gratiæ Expectativæ jam exoleverunt, nec solet Papa illas concedere, quia inducunt votum captandæ mortis, gentilibus etiam odiosum, *cap. 2. de conceß. Præbend.* & per illas immutatur, perturbatur, & decoloratur universus Ecclesiæ status, ut loquitur Rebuff. *in prax. 1. tit. de Expectativis* Ideo merito sacro Concilij Trid. decreto *cap. 19. seß. 24. de Reform.* Expectativæ omnes sunt sublatæ, etiamsi si illæ factæ sint de consensu ordinariorum, ut resolvit Sacra Congregatio Interpretum Concilij

Preces Cæsaris non comprehenduntur sub Concil. Trid.

Ac licet Preces Primariæ sapiant naturam Expectativarum nihilo magis comprehenduntur sub dicto Concilij decreto, ut resolvit eadem S. Congregatio *in una Cameracen. die 25. Ianuarij 1576.* quam resolutionem etiam puto me præscripsisse.

c AC RESERVATIONE) Olim Papa mandabat provideri per Reservationes, ut viris, quà virtute, quà eruditione conspicuis, quibus Ecclesia maximè indiget, provideret. Reservatio autem erat vel generalis, vel specialis. Generalis est, cum Papa unius provinciæ, seu diocæsis beneficia reservabat, vel quæ indicta erat ex dispositione juris communis, ut de vacantibus in Curia, *de qua in cap. 2. de Præbend. in 6* vel per obitum venientium ad Curiam *de qua in cap. præsenti d. tit. & in Extravag. ad regimen.* Et de hac Reservatione textus noster non loquitur, unde Preces ejusmodi beneficia, non capient,

plent, *ut dixi supra sect. IV. In glos. alias quam per Constitutionem ad regimen*, sed tantum de speciali Reservatione, quæ est, cùm Papa reservat aliquod beneficium, aut dignitatem primò vacaturam in tali loco, pro tali, & interdum designat ipsam personam, quæ possidet dictum beneficium, aut dignitatem, & hæc reservatio est potentior generali, quia reservata generaliter per acceptantes acceptari non possunt, *Mandos. ad Reg. 32. quæst. 3. num. 13. Simonetta de reservat. quæst. 4.* Specialiter autem reservata poterant: unde Pontifex hoc loco statuit, quod ne quidem specialis reservatio impediret effectum Primariarum Precum.

d VEL DVABVS GRATIIS) De hac forma Expectativæ vide Staphil. *de litt. grat tit. de sexta forma Expectativarum.*

De Insinuatione Nominationis.

e AC DE INSINVATIONE) Patet ex hoc textu insinuationis & publicationis insinuationem remissam esse, sed eam relinqui arbitrio nominati. Ideò, quæ ex quadam Eugenij Papæ Regula de sollennitate publicationis gratiæ expectativæ consulendo scripserunt Abb. *cons. 99. incip. Illud. in præsentiarum, vol. 1.* Philipp Corn. *cons. 137. licet multas, vol. 3.* Lud. Rom. *cons. 433. incip. Quoad primum*, & alij hujus Indulti dispositionem minimè afficiunt. Hinc perspicuum est Preces Primarias favorabiliores esse Nominationibus Universitatum, in quibus talis solennitas requiritur, ut latè notat Rebuff. *in tract. nominat. quæst. 14. per tot* Quæ quoque nominationes, cedere debent Precistis, tot alibi in hoc opusculo notavi.

Preces favorabiliores nominationibus universitatum. In Gallia abrogata Expectativa in forma pauperum imo ubique.

f EXPECTATIVAS IN FORMA PAVPERVM) De qua in cap. si pauper Clericus, de præbend. in 6. Hodie in Francia nulla sunt mandata in forma pauperum, sed Galli abolita esse prætendunt, *ut in tit. de Reformat. sublat.* Cæterùm hæc forma Expectativæ erat, cùm Episcopus aliquem pauperem promoverat ad Ordines sacros nullo patrimonio aut sacerdotio dotatus, quod tamen Episcopus non potest; Unde si talis esset promotus, is impetrabat à Papa Ordinatori directas, ut sibi provideret, quo honestè & commodè vivere posset, dato executore, *cap si pro Clericis, cap. si pauper, de Prabend. in 6.* sed quia etiam hæc forma exolevit, ei non insisto, satis sit lectorem remisisse ad Staphil. *de litt. grat vel de formis Expectat. § nova forma*, Rebuff. *in praxi, tit. de Rescript in forma communi.*

g AD GRADVATORVM) Sed & hæc forma Expectativæ exolevit in aula, etsi olim non infrequens esset: nam Papa mandabat reservari beneficium conferendum Graduato, in quibuscunque Ecclesijs, exceptis Cathedralibus, cujus fructus non ascendebant ad certam summam, quam taxabat, de qua propterea nihil ultra subjicio, videantur Rebuff. *in praxi, tit. de Rescripto in forma Pauperum pro Graduatis*, & Staphilæus *tract. de litt. grat. de forma Expectativarum, tit. de dicima forma* &c.

h PVBLICATIS ET PVBLICANDIS) Diximus supra per generalem

clausulam derogatoriam non censeri derogatum reg. Cancell. ideò necessaria, & expressa fuit hic illarum derogatio, ne per eas sisteretur effectus Primariarum Precum: nam per clausulam generalem *Nonobstantibus constitutionibus &c.* non censetur derogatum nisi constitutionibus ordinarijs, non autem extraordinarijs, cujusmodi sunt Extravagantes, & Regulæ Cancell, Nam clausula generales ad extraordinaria non refertur, *l. scio, §. medio. ff. de annuis leg. Anast. Germ. tract. de Indult. Cardin. §. etiam ex eo, nu. 32.*

Per clausulam generalem non censetur derogatum Reg. Cancell.

i CONSTITVTIONIBVS, ET ORDINATIONIBVS) Sunt qui inter se hæc differre asserant, ut Alphonsus Sotto *in Proëm Reg. Cancell. & Rebuff. ad constitut. Reg. in Proëm. glos. 2.* Ego tamen rem eandem esse, & quantamlibet Serenissimi constitutionem utriusque vocabulo comprehendi existimo.

Clausula Nonobstan statutis &c. quid operetur.

k STATUTIS, ET CONSUETUDINIBVS) Vigore hujus Clausulæ, possunt expectantes acceptare beneficium quod fortè ex statuto requirit actu sacerdotium, *de quo est decisio Rotæ 466 in antiq* quæ sic habet: Nota quod statuta Ecclesiarum actu sacerdotium requirentia per clausulas generales derogatorias in litteris Papalibus positas sublata, aut saltem dilata censeantur, ita quòd Impetrantes possint hujusmodi beneficia acceptare, licèt non sint in sacerdotio constituti, dum tamen sint in ætate tali, quod in proximis quatuor temporibus possint ad sacerdotium promoveri, *per not. Io. And. in c. si pro clericis, de Præbend. in 6.* Quanquam nulla hic in eo videatur difficultas, cùm Indultum Cæsareum habeat, supra, aliam clausulam, *in sect. 4. ibi* VIDELICET IN ÆTATE LEGITIMA, per quam mandatur Executoribus provideri per Cæsarem Nominatis ad beneficia Ecclesiarum, in quibus esset statutum, quod deberent esse in ætate legitima, aut de legitimo matrimonio, dummodo tamen quoad hujusmodi qualitates alias cum eis Canonicè dispensatum sit, ut ibi habetur. Licet autem regulariter per generales istas clausulas censeantur contraria Ecclesiarum statuta sublata, aut saltem dilata, non tollunt tamen, aut derogant ordinationi fundatoris in suo testamento, *Staphil. de litt. grat. tit. de clausulis nonobstantiarum, arg. cap. cùm dilectus. ibi Dd. de jurepat. de quo alibi scripsi.*

Clausula nonobstantibus &c. non derogat Ordinationi fundatoris. Derogatur hic Consuetudini Optandi ita ut ea non obstante Preces capiant beneficia hujusmodi.

l PER OPTIONEM ASCENDAT) Non satis erat derogare statutis, & Consuetudinibus Ecclesiarum, ut supra, sed necessaria erat expressa, & specialis derogatio consuetudinis optandi. *Anast. Germon. tract. de Indul. Cardin. § etiam ex eo, nu. 22. Garcia de benef. part. 5. cap. 1 nu 150, de quo textus est expressus in c. fin. de consuet.* Ibi enim Pontifex præmissa consuetudine optandi, decernit, quod cũ in Ecclesia in qua est talis consuetudo, mandat sedes Apostolica alicui provideri de præbenda proximè inibi vacatura, poterunt nihilominus antiquiores juxta consuetudinem eandem optare, cùm præbenda vacabit, quod

con-

confirmatur decis. Rotæ, §. *de consuet. in No. Cassador. decis.* 4. *nu.* 2. *&* 3. *de concess. Prabend. Geminia conf.* 104. *Staphil. de lit. grat tit. de effectu clausul vers. In super derogatur Fely. in cap. nonnulli, nu.* 23 *de Rescript.* ubi dicit, quod licet per clausulam, nonobstantibus, consuetam poni in gratijs derogatur statutis generalibus omnia beneficia Ecclesiastica respicientibus, tamen non derogatur per eam alicui statuto singularium, nisi de illo fiat expressa mentio. Ideo dicta consuetudo optanti non habet locum in nominationibus universitatum, teste Rebuff. *in tract. nominat. quæst.* 15 *nu.* 49. & Joanne Petro Moneta *in suo doctis. tract. de Iure optandi.*

m JVRAMENTO) Ideò hoc exprimitur, quia statuta jurata non tolluntur per generalem derogationem statutorum, *Fely. in cap, constitutus, nu.* 3 *de Rescript. Io. Guiterrez in Repet. l. nemo potest, n.* 168. *de leg.* 1. *Anast. Germon. de Indult. Cardin.* § *etiam ex eo nu* 26. *Celsus Hugo tract. de clausulis, nu.* 23 ubi scribit quod dispositio contraria non tollit actum juratum, *glo. in ca. cum non decent, verbo effectus, de electio. in 6. Clem dudum, §. fin. de sepult. Fely. in d cap. constitutus, de Rescript. & alij multi, quos adducit Rebuff. in forma mand. Apost. sub fin.* ubi etiam addit, quòd hæc clausula in hoc etiam prosit, ut licet quis juraverit tempore suæ receptionis in Canonicum servare statuta, & consuetudines laudabiles Ecclesiæ, si tamen postea impetret à Papa aliquas portiones, & præbendam vel aliud beneficium contra consuetudines Ecclesiæ, non erit periurus, & valebit ejusmodi impetratio, *Rota decis.* 294. *incip. licet quis in no. quam decis. vide, quia est insignis.* Et nullus præter Papam aut Principem non recognoscentem superiorem uti potest hac clausula, *Ias. l. nemo potest, not.* 1. *in* 2. *lect. ff. de leg.* 1. & ibi quoq; Guiterrez *nu.* 157. Si tamen derogatio fieret per viam legis, tali casu per simplicem derogationem derogatur Juramento nulla facta de eo mentione, *Gomes. in Proëm. Reg. Cancell. quæst.* 5. *in fi. Guiterrez ad l. nemo potest, nu.* 170, *ff. de leg.* 1. aut si Papa scriberet motu proprio cum dicta clausula, nonobstante, *Guiter. in d. l. nemo potest, nu.* 171.

Clausula generalis non tollit statuta jurata.

n CONFIRMATIONE APOSTOLICA) Opportunè hoc apponitur: quia clausula generalis, non obstantibus, non tollit dispositiones, per Principem confirmatas, *glo in Clem, dudum, in fi. in verbo Pacta de sepult. Fely. in cap. Constitutus, nu.* 21. *versic. considera tertio, de Rescript.* Et difficilius rumpitur conventio confirmata, quàm simplex Papæ conventio, *ca* 1. *de Treuga. Fely. constitutus nu.* 21. *de Rescript.* Porrò, de effectu Confirmationis, & quotuplex sit vide Decium *in, Rub. tit de confirm. util. per tot. glo. in cap. quia diversitatem* 3 *de conceß. Prebend & in cap. frater* 17. *quæst* 4. *Abb. in cap. cum super, de causs. poss. DD. in l. more, ff. de Iurisdict. om. Lud. & alios quos appellat Rebuffus in forma Mand. Apost.*

Clausula generalis non tollit dispositiones per Principē confirmatas.

Statuta pœnalia non sunt per hoc indultum abrogata. o VEL QUAMVIS FIRMITATE) Nonnunquam enim statutis, ut pondus illis adjiciatur, pœna apponi solet, per statuentes: quod possunt, etiamsi careant Jurisdictione, *Afflicter. ad decis. Capell. Tholos.* 405. Ideò per hoc Indultum ejusmodi etiam statutis derogatur.

Clausula contrariis quibuscunque. p CONTRARIIS:) Idcircò apponitur hæc clausula, quòd aliàs non valeat gratia, vel Rescriptum consuetudini, statuto, vel privilegio contrarium, nisi de illis fiat mentio, saltem per clausulam hanc generalem NONOBSTANTIBUS CONTRARIIS, ut hic: quia sicut condendo legem posteriorem, inquit Rebuff. non videtur derogare consuetudini vel statuto, *cap. 1. de Constit. in 6.* sic faciendo gratiam uni non videtur tollere consuetudines, vel statuta contraria, *Perusius in cap. cum aliquibus 1. notab. de Rescript. in 6 cap. ult. de consuet eod. lib. & cap. cum in illis, d. tit. Rebuff. in forma Mand. Apost.* nisi in derogatione per clausulam nonobstantibus, apponat vocem, contrarijs, vel in contrarium facientibus. *Guiter. in Repetel. nemo potest, nu. 161 & 162. deleg 1.*

Clausula Quibuscunque. q QUIBUSCUNQUE) Ista clausula licet sit generalis, regulatur tamen secundum naturam gratiæ, vel Rescripti. *Marchesan. tract. de Commiss. part. 2. cap. 6. nu.* 11. & restringuitur secundum subjectam materiam, *gloss. in cap. solita, de Maior.* & ad personas habiles, *l. qui autem in fi de Constit. pecu* Et hæc clausula solet sequi specialiter enumerata; quia non est novum, ut aliquibus specialiter enumeratis generalis clausula subsequatur, quæ omnia comprehendat, *l. si servus servum, §. inquit lex in fi ff. ad l. Aquil. c. qui ad agendum, de Procur. in 6. Staphil. de litt. grat. tit. de vi. & effectu clauf. § secundo sciendum est.*

r QUACUNQUE DIGNITATE) Hæc clausula solet comprehendere quoscunque cujuscunque gradus, status, & dignitatis existant, adeò ut etiam Reges comprehendat, & Cardinales, *Gomes, in proem. Reg. quæst. 4. nu. 2. Vers. Nam dicta clausula.*

Nominationes Universitatum non impediunt effectum Precum. s NOMINATIONES:) Quemadmodum Expectativæ ad beneficia non impediunt quo minus Primariæ Preces sibi locum vindicent, ut dictum est, ita etiam Nominationes Universitatum. Nominationum enim Indulta sunt ad instar Expectativarum gratiarum, quæ pari passu cum illis ambulant, *VVames. cons.* 250. n. 1. ideoque illis non subjiciuntur beneficia Precistarum, ut hic statuitur.

t CUM QUIBUSVIS ETIAM DEROGATORIARUM DEROGATORIIS CLAUSULIS) Ut intelligatur vis & energia istius clausulæ, advertendum nonnunquam Papam concedere Indulta, vel privilegia, in quibus apponitur Clausula, quod per quamcunq; dispositionem non censeatur derogatum huic Indulto, vel privilegio: si posteà Papa non obstante ejusmodi indulto vel privilegio faciat uni aliquam gratiam continentem clausulam derogatoriam clausulæ derogatoriæ primi privilegij, ista gratia

vel

vel alia similis dicetur continere clausulam prædictam : verbi gratia , si conceditur primo privilegium cum derogatione juris communis, & aliarum obstantiarum, & istud privilegium continet clausulam, quod per quascunque dispositiones contrarias non censeatur derogatum hujusmodi privilegio , & postmodum supervenit alia concessio contraria primo privilegio continens clausulas derogatorias clausularum derogatoriarum primi privilegij, tunc ista secunda dispositio, vel alia similis, dicitur continere clausulam prædictam , quia derogat derogationibus prioris concessionis: Idemque esset si in prima concessione diceretur , quod derogatur non solum quibuscunque dispensationibus in contrarium faciendis : sed etiam clausulis derogatorijs aliarum clausularum derogatoriarum in illis apponendis, contra tenorem & clausulas derogatorias primæ concessionis ; nam tali casu prima concessio continet clausulas derogatorias derogatoriarum , ut colligitur ex glo. & D. *in d. l. si quis in principio testamenti, ff. de leg. 3* & ex traditis à Paulo Castren. *cons. 278. passus iste dubitabilis , ante finem vers. Item continet aliam derogatoriam.* Dec *cons. 165. Incip viso tenore, nu. 1:* Paris *cons. 42. nu. 15. in fi. lib 4.* Unde cùm concurrat duplex vinculum, unum clausulæ derogatoriæ , & aliud derogatoriæ derogatoriarum , & duo vincula fortiora sint uno ; §. *affinitatis, Institut. de nupt. l. cum Adoptivus, C. de adoptio.* sequitur quod ad hoc ut sit derogata prima dispositio talem clausulam continens, non sufficit, quod fiat mentio, & derogatio de clausula derogatoria primæ concessionis, sed etiam fieri debet de clausulis derogatorijs derogatoriarum, *ut post Bartol. in l si quis, in pr. ff. de leg. 3. Put. decis. 109 una Zamoren. nu. 4. lib. 1 Couar. in Rub. de testam part. 2. nu 20 vers hinc scribit , Paulus Gonzalez ad Reg. de reservatione mensium , & Alternativa glo. 36. per tot. ubi multas conclusiones cum suis limitationibus apposuit circa clausulam prædictam.*

u EX CERTA SCIENTIA VEL SIMILI MOTV) Quid distet clausula ex certa scientia, à Clausula Motus proprij consule Staphilæum *de litt. grat. tit. de vi & effectu Clausularum, §. subsequenter ,* Anast. Germon. *tract. de Indult. Card. §. sed ex certa ,* ubi inter alia scribit clausulam ex certa scientia excludere errorem præsumptum , habereque vim derogativam ; clausulam verò motus proprij non tollere defectum intentionis , nec jus tertij ; plura apud eos videto. *Discrimen Clausula Motus proprij à certa scientia.*

x ET QVÆ FORTASSIS TOTALIS SVI TENORIS INSERTIONEM) Hæc inter alias hujus Indulti magnæ potentiæ Clausulas est ista quod nimirum deroget quibuscunq; litteris ; Apostolicis etiamsi tales essent, quod de illis de verbo ad verbum mentio fieri deberet, idque propter clausulam in extrema Indulti parte appositam, QVORVM TENORES &c cujus ea est vis, ut apposita in ultima concessione, habeat vim specialis , & individuæ expressionis ac derogationis, *Cassad. decis. 10. nu. 2. super Reg.* qui atte- *Alia derogatio hujus Indulti.*

ſtatur ſuo tempore Rotam hanc opinionem ſecutam fuiſſe, canonizando vulgatum conſilium Anth. de Butr. *Idem Caſſud. deciſ.* 38. *nu.* 3. *ſuper Reg. Fely. in cap. Accedentes, num.* 5. *verſ. ſecundus caſus eſt*, *Menoch. de Præſumpt. l.* 6. *præſumpt.* 39. *quæſt* 46. *num.* 22. *Gomeſ. in proœm. Reg. quæſt.* 6. *num.* 8. *& in Reg. de Trien. quæſt.* 17. *num.* 5. ubi dicit hanc opinionem eſſe æquiorem, & de ſtilo curiæ magis receptam, quam ſeqnitur Mandoſ. *ad Reg.* 19. *quæſt.* 19. *nu.* 13. *Put. deciſ.* 190 *in pr. lib.* 3. & Anaſt. Germon. *de Indult. Card.* §. *ac irritum, nu.* 1. *& ſeqq.* ubi poſtquam contrariæ ſententiæ Authores produxit, tandem prædictam communem ſequitur, ut & Gonzalez *ad Reg. de menſibus, & Alternat. glo.* 36. *nu.* 29. *&* 65. qui limitat prædictam communem opinionem niſi natura, caſus, & materia ſubjecta, & ampliſſima verba talem Principis voluntatem inſinuarent, ut expreſſa & individua mentione prioris privilegij opus eſſet, affertque ſententiam Abbatis, *in cap. cum Inſtantia*, *num* 5. *ſub*, *fin. verſ. conclude ergò, de Cenſibus*, quod in hac materia debemus ſemper conſiderare Clauſulas primi & ſecundi privilegij, & ſi appareat, vel non, de intentione Papæ, volentis revocare prima privilegia, ſecundum hoc erit judicandum pro revocatione vel non revocatione primi privilegij, *Gambar. tract. de leg. lib.* 8. *tit. de Poteſt. leg. in legibus & ſtatutis concedendis*, *num.* 38. 41. *&* 42. & ſic videmus quod Rota admittit modò dictam clauſulam QUORUM TENORES &c. pro ſufficienti derogatione, modò non, prout diverſitas materiæ, & caſus natura ſuadet. Ac propterea meritò Fredericus *in dicto conſ.* 233. *num. fin. ante fi.* dixit quod Curia Romana in ſimilibus caſibus, quandoque unum, quandoque aliud tenere conſuevit, *Gonzalez ad d. Reg. num* 67. Verùm in caſu hujus Indulti, haud dubium eſt, quin ſit derogatum quibuſcunque Indultis, privilegijs, facultatibus nominandi, Expectativis, mandatis de providendo, alijſque quibuſcunque litteris Apoſtolicis ſub quacunque forma, clauſula, & expreſſione verborum conceptæ fuerint, ut ex illius textu patet. Nam ex quo Papa hic vult haberi pro expreſſo, fingitur expreſſum, licet expreſſum non ſit, *Clem* 1. *de probat.* poteſt enim ad validitatem actus à ſe geſti fingere expreſſum quod expreſſum non eſt, *Ant. de*, *Butr. conſ.* 55. *per cap.* 1. *de tranſactio. cap. illa, de Electio.* Si enim aliud diceretur, ſequeretur Papam poſſe ſibi auferre per indirectum poteſtatem revocandi ſuammet legem, vel privilegium: Nam ſi haberet neceſſe expreſſam facere mentionem illius privilegij, nec recordaretur, aut illud fortè non inveniretur, ſuis ipſe conſtitutionibus non poſſet derogare, hoc eſt, jure ſuo uti, quod eſſet abſurdum, *Abb. ad cap. cum Inſtantia, col.* 2 *de cenſibus, Fred. de Senis conſ.* 42. *Anaſt. Germon. ubi ſupra.*

Mandata de providendo be-

y ET MANDATA DE PROVIDENDO) Præſcripſimus mandata de providendo & expectativas ad futura beneficia etiam ſub nomine Indulti

dulti exolevisse, etiamsi S.R.E. Cardinalibus concessæ fuerint, idque ex sacri Concilij Trid. decreto in cap. 1. sess. 24. Unde inanis est Exceptio quæ subjicitur, *nisi illi pro quibus &c.* *die Sublata.*

ANTEFERRI VOLUMUS) Per clausulam Anteferri, posterior præfertur priori habenti jus ad rem, non in re, *Gemin. in cap. quoniam, num. 7. de concess. prebend. Ruzæus tract. regal. privileg. 4. nu. 6.* Quamvis enim regulare sit, in gratiis ad beneficia, ut qui prior est tempore, potior sit jure, *cap. hi qui, cap. eum qui, de prebend. in 6.* fallit tamen ubi de contraria Principis voluntate constat, qui pro sua summa potestate potest posteriorem anteponere priori, *VVamef. cons. 263. nu 3. de prebend. Azorius lib. 6. Instit. moral. cap. 32. vers. nono quæritur,* & dum anteponit expresse id declarando, non censetur priorem gratiam penitus abolere, vel revocare, quin patitur illam manere salvam, ut illius vigore, qui tempore prior fuit, possit acceptare aliud beneficium sub gratia sua comprehensum, *staphil. de litt. grat tit. de vi, & efficacia clauf. §. deinde sequitur alia.* Quæ quidem Pontificis voluntas, ut tanto certiorem habeat exitum, solet communiter huic clausulæ Anteferri, adjici alia clausula ut hic decreti irritantis, quæ in contrarium acta quæcumque annullat, adeoque etiam ignorantes ligat, ne quoque modo tali vel dispositioni possit contravenire, & ubi contravenerint nihil egisse censeantur, *Clem. 1. & ibi Dd. de Electio. Abb. in cap. dilecto, de prebend. latè Gonzalez ad Reg. de mensibus, & Alternativa, glos. 67.* *clausula Anteferri*

Si tamen habens clausulam Anteferri, ei renunciet valebit, collatio prius facta, *Io Monach. in cap. 2. de prebend. in 6.* ubi se Ordinarius conferat beneficium intra mensem quod fuit specialiter impetratum cum clausula decreti & Institutionis, subsisset Collatio si Impetrans suo non utatur gratia, & si habens clausulam Anteferri, ei renunciet, valebit collatio prius facta, quia eo repulso sublatum est impedimentum quoad primum. Hinc si Precista nolit uti suis Precibus seu nominatione, utpote quia beneficium est tenue, & contemnit illud acceptare, collatio alteri non nominato facta subsistet: quia privilegio in suum favorem introducto licitum est renunciare, *c si diligenti, de foro competent. lib penult C. de Pactis* Intelligitur enim beneficium esse Nominato seu Præcistæ aff. ctum, si is ipse illud velit, *Rebuff. tract. de nominat. quæst. 18. nu. 9. Guimez Pragm. Sanctio tit. de collatio.*

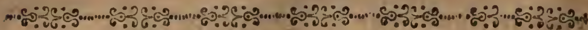
aa NON FACIENTES PLENAM ET EXPRESSAM DE VERBO AD VERBUM) Circa hujus clausulæ intelligentiã vide si lubet ea quę ãnte scripsi in verbo, *& quæ fortaßis totalis* &c. & not. Wamesij *consil. 33. vol. 1.*

bb VEL DIFFERRI) Ideo hoc additur, ut tollantur dilatoriæ exceptiones, de quo videatur Fely. in cap. nonnulli, num. 9. vers. nota 3. de rescriptis, & notandum est quod quædam sunt regulæ suspensivæ gratiarum expectativarum usque ad fulminationem processuum

quæ-

quædam sunt dilativæ, utpote propter aliquod factum personæ requisitum, & in effectu perimunt postea gratiam facto illo non secuto; quæ est in Regula de non acceptando nisi litteris expeditis, & his Regulis per dictas generales clausulas, etiam non obstantibus Regulis, non censetur derogatum, nisi de illis fiat expressa, & individua mentio, ut hic factum est, Gomes. ad Proem. Reg. Cancell quæst. 5.

cc MENTIO SPECIALIS) Hæc clausula, inquit Rebuff. in forma Mand. Apost. tollit subreptionem, & defectum intentionis, quia intendit per hanc Clausulam derogare cuicumque privilegio, & statuto, etiamsi specialis mentio de eo esset facienda, Card. cons. 136. col. 4. Et sic per hanc clausulam derogatur etiam Regulis Cancellariæ, quamvis de eis expressa mentio fieri debeat, Gomes. in proemio Reg. quæst. 6. in fi. ubi etiam subjicit per hanc clausulam videri derogatum Indultis Cardinalium, de quo hic non dubitatur, cùm Indultum Cæsari concessum expresse deroget dictis Indultis & privilegijs quibuscunque.

Sectionis V.

§. Secundus.

NEC non a *Concordatis nationis Germanicæ, ac eorundem Concordatorum confirmatione, ac prædictis, & quibuscumque aliis, quandocunque editis & edendis constitutionibus, & Regulis nostris*, b *& dictæ Cancellariæ, ad quarum solennitatem, adstrictionem formam, vel satisfactionem*, *seu observantiam habentes Preces, seu Nominationem hujusmodi minimè teneantur, nec ipsæ Preces sub illis comprehendantur quoquo modo: Nec non quibusvis privilegijs, Indultis, & litteris Apostolicis, & quibusvis gratijs expectativis* c *specialibus, vel generalibus, etiam mentalibus reservationibus, unionibus annexionibus, & incorporationibus, suppressionibus, & extinctionibus perpetuis & temporalibus, nominationibus, ac reservandi, uniendi, annectendi, incorporandi ac nominatis, & alijs conferendi, commendandi supprimendi, & extinguendi, alijsque circa accessus, & regressus, de consensu facultatibus litteris mandatis, & Indultis quibuscunque & cum provisionibus, commendis, & alijs dispositionibus ex tunc, & gratijs quibusvis, personis cujuscunque dignitatis, status, gradus, vel conditionis existentibus, & quacunque etiam Imperiali,*

riali, Regali Reginali, Ducali, sive Episcopali, Archiepiscopali, Patriarchali, vel majori authoritate, praeminentia, nobilitate, & excellentia, ac etiam Cardinalatus honore fulgentibus, & familiaribus, continuis Commensalibus nostris, etiam descriptis, & antiquis, ac in eorum, & Ecclesiarum, & Cathedralium, & Metropolitanarum, ac Patriarchalium, & principalium Monasteriorum, Mensarum, Capitulorum, dignitatum, & aliorum beneficiorum quorumcunque, cum cura, & sine cura secularium & quoruncunque ordinum Regularium, locorum piorum, universitatum, studiorum, & aliorum quorumcumque, aut in illius favorem aut eorum, nec non jurium cessorum, vel ablatorum, aut spoliorum, damnorum, etiam per infideles illatorum, & obsequiorum nobis, Romanaeque Ecclesiae, vel dictae sedi, aut pro fide Catholica impensorum, seu quibusvis alijs excogitabilibus, & urgentissimis, ac insolitis, nec non exprimendis causis, consideratione, contemplatione, instantia intuitu, ratione, vel respectu, ac motu d proprio, & ex certa scientia, ac de Apostolicae potestatis plenitudine, ac cum quibusvis antelationibus, praerogativis, declarationibus, concessionibus, favoribus, suspensionibus, & gratijs, ac restitutionibus, modificationibus, exceptionibus, & annulativis, irritativis, & derogatoriarum c derogatorijs, nec non praetactam & alias quascunque concessas, & concedendas gratias suspendentibus, ac illis derogantibus, nec non mentis, & intentionis, ac perpetuae, & inviolabilis voluntatis nostrae fuisse, & esse de non revocando, & suspendendo gratias easdem & illis non derogando quomodolibet attestantibus, & in pristinum, & validissimum statum reponentibus, restituentibus, ac plenarie reintegrantibus, ac per f modum pacti & initi contractus ac perpetui statuti nec non gratias ipsas, ut de actu vacantibus expectare, & ex g tunc verò & non fictè etiam quod ad possessionem dictorum beneficiorum ac omnes juris & facti defectus plenum esse sortitas effectum, decernentibus, & declarantibus alijsque h efficacioribus efficacissimis & insolitis clausulis per nos & Sedem praetactam aut ejus Legatos in genere vel in specie etiam nominatim de dictis beneficijs, & alijs quomodolibet emanatis, Quibus etiamsi in illis, quod illae non nisi certis modis & formis inibi expressis & nominatis verbisque & signis inibi appositis, & cum diversarum litterarum Apostolicarum expeditione, & intimatione, etiam diversis temporibus facienda; ac de consensu eorum, quo interesse concernebatur, aut etiam nullatenus suspendi, moderari, aut ijs in aliquo derogari posset, & quatenus suspenderentur, aut illis derogaretur, toties de novo, & sub quacunque data per illos quorum interesse concernebatur, eligenda, concessa, & facta

sint, & esse censeantur, ac expediri possint, ac si & non aliter per quoscunque Iudices, & personas judicare debeat, caveatur expresse, omnium & illorum tenores præsentibus pro sufficienter expressis ac de verbo ad verbum insertis, ac modos, & formas hujusmodi pro individuo servatis habentes, ad effectum præsentium omnino derogamus & in dictis beneficiis, cum, ut præfertur, vacaverint effectum sortiri, aut locum sibi vendicare non posse, nec non decernentes præsentes litteras nullatenus de subreptionis, vel obreptionis vitio, aut intentionis nostræ defectu notari aut impugnari posse nec debere & sic per quoscunque tam ordinaria quam delegata, & mixta authoritate fungentes Iudices, & personas ubique iudicari cognosci, atque decidi debere, sublata eis & eorum cuilibet iudicandi, cognoscendi, vel decidendi facultate, nec non irritum & inane quidquid secus super præmissis omnibus & singulis, vel eorum aliquo, quavis authoritate scienter vel ignoranter contigerit attentari decernimus, cæterisque contrariis quibuscumque.

SCHOLIA IN §. SECUNDUM

SECTIONIS V.

1 NEC NON CONCORDATIS NATIONIS GERMANICÆ) Hic § pars est proximi superioris. Nam ut majus robur Indultum istud Primariarum Precum haberet, non fuit contentus Pontifex adjicere clausulas derogatorias derogatoriarũ, nam per illas non tolluntur concessiones sine Privilegia quæ transierint in vim pacti. *at not Mohed. decis. 23. de Præbend. Crescen. decis. 2. & 5 de Privileg. Cassad. decis. 1. de Pact. Ferrett. cons. 319. num. 2. lib. 2. Roland. à Vall. cons. 13. num 69. vol. 3.* sed specialem adjecit clausulam derogatoriam Concordatorum. Verum enimverò acriter controvertitur inter juris civilis & Canonici interpreces, an Pontifex posset derogare concordatis nationis Germanicæ, quam quæstionem priusquam in medium producerem, curæ pretium existimavi textum ipsum Concordatorum hic inserere: quod frequentissimus sit illorum usus, atque in vestigatio non usquequaque aperta.

Pontifex an posset derogare Concordatis Nationis Germanicæ.

Textus Concordatorum.

Ad sacram Petri sedem divina dispositione sublimati, singulis, quæ pro uni-

universalis Ecclesiæ ac unione ac pace & tranquillitate profutura conspicimus, Apostolicæ providentiæ sollicitudinem libenter intendimus, & ad fœlicem eorum prosecutionem, & consummationem, opem, & operam impēdimus efficaces. Nuper siquidem Charissimus in Christo filius noster Fridericus Romanorum Rex illustris, & nonnulli alii dilecti filij Ecclesiastici, & seculares Principes inclytæ nationis Germanicæ ex una, ac dilectus filius noster Joannes Sancti Angeli diaconus, Cardinalis in partibus Apostolicæ sedis de latere legatus, per nos ad dictas partes missus, sufficienti desuper à nobis & Sede Apostolica, authoritate suffultus, ex alia partibus, Romanæ Ecclesiæ, & dictæ Nationis nominibus, pro ipsius Ecclesiæ unione, pace, & tranquillitate, inter Ecclesiam, & nationem prædictam, perpetuo solidandis & conservantis, diversa rationabilia, & utilia, ordinationes, & statuta à partibus ipsis hinc inde approbata, laudata, conclusa, acceptata, & Concordata fecerunt, ut illis pro firmiori eorum substantia, robur Apostolicæ firmitatis adjicere, nec non Authoritatem potiorem, & decretum apponere dignaremur. Nos itaq; qui statuta, ordinationes, & concordata prædicta, per nonnullos ex Venerabilibus fratribus nostris S.R.E. Cardinalibus, magnorū maturitatis, authoritatis & litteraturæ viros diligenter examinari, & discuti fecimus; eaque rationabilia, & salubria tam Ecclesiæ, quàm Nationi prȩfatȩ fore comperimus, de dictorum, & aliorum venerabilium fratrum nostrorum prædictæ Ecclesiæ Cardinalium consilio, & assensu Apostolica authoritate, & ex certa scientia approbamus, ratificamus, laudamus, & acceptamus, & præsentis scripti patrocinio communimus, juxta modum & formā subsequentes. Placet nobis super provisione Ecclesiarum & beneficiorum Ecclesiasticorū quorūcumq; uti juris scripti reservatione, & Execrabilis, & ad Regimen constitutionū modificatis, ut sequitur. Ad Regimē Ecclesiæ generalis quanquam immeriti superna dispositione vocati gerimus in nostris desideriis, ut debemus quod per nostrȩ diligentiȩ studiū ad quarūlibet Ecclesiarum, & monasteriorum regimina, ac alia beneficia Ecclesiastica juxta divinum beneplacitum & nostræ intentionis affectum viri assumantur idonei, qui præsint & prosint committendis eis Ecclesiis, monasteriis, & beneficiis prælibatis: præmissum itaq; consideratione inducti, & suadentibus nobis aliis rationabilibus causis nonnullorum Prædecessorum nostrorum Romanorum Pontificum vestigiis inhærentes, omnes Patriarchales, Archiepiscopales, Episcopales Ecclesias; & etiam monasteria, Prioratus Dignitates, Personatus, & officia, nec non Canonicatus, præbendas, & Ecclesias, cæteraq; beneficia Ecclesiastica cum cura vel sine cura, secularia, & regularia, quæcumque, & qualiacumque fuerint, etiamsi ad illa personæ consueverint, seu debuerint, per electionem, seu quemvis alium modum assumi, nunc apud sedem Apostolicam quocunq; modo vacantia, & in posterū

vacatura, nec non per depositionem vel privationem, seu traslationẽ per nos seu authoritate nostra factas, & in antea faciendas ubilibet: Nec non ad quæ aliqui in concordia vel discordia electi, seu postulati fuerint, quorum electio cassatu, seu postulatio repulsa, vel per eos facta renunciatio, & admissa nostra authoritate extiterit, seu quorum electorum vel postulatorum, & inantea eligendorum, vel postulandorum, electionem cassari, seu postulationem repelli, aut renunciationem admitti per nos, aut authoritate nostra continget apud Sedem prædictam, vel alibi ubicumque, & etiam per obitum Cardinalium ejusdem Ecclesiæ Romane, aut Officialium dictæ Sedis; quamdiu ipsa officia actualiter retinebunt (videlicet vicecancellarij, Camerarii septem Notariorum, Auditoris litterarum contradictarum, & Apostolici Palatii caussarum Auditorum, correctorum, centum & unius scriptorum litterarum Apostolicarum, & viginti quatuor Pœnitentiariæ præfatæ sedis, & vigintiquinque Abbreviatorum, nec non verorum commensalium nostrorum & aliorum vigintiquatuor Cappellanorum sedis eiusdem in Epitaphio descriptorum) & etiam Legatorum seu Collectorum, ac in terris Romanæ Ecclesiæ Rectorum, ac Thesaurariorum deputatorum, seu missorum hactenus, vel deputandorum, aut mittendorum in posterum nunc vacantia, & inanteà vacatura ubicunque dictos legatos vel collectores, seu Rectores, & Thesaurarios, antequam ad Romanam Curiam redivenrint, seu venerint, rebus eximi contigerit ab humanis; nec non quorumlibet pro quibuscunq; negotiis ad Rom. Curiam venientium, seu etiam recedentium, ab eadem, si in locis à dicta Curia ultra duas diætas legales non distantibus, iam forsan obierint, vel eos inantea ab hac luce transire contigerit, & etiam simili modo quorumcumque Curialium peregrinationis, infirmitatis, seu recreationis, vel alia quacunque causa ad quævis loca secedentium si eos antequam ad dictam curiam redierint ultra duas diætas ab eadem curia, ut præmittitur non remotis (dummodo eorum proprium domicilium non existat ibidem) iam forsan decesserint, vel in posterum eos continget de medio submoveri, etiam nunc per obitum huiusmodi vacantia, vel in posterum vacatura Rursus monasteria, Prioratus, dignitates, Personatus, Decanatus, Administrationes, Officia, Canonicatus, Præbendas, & Ecclesias, cæteraq; beneficia Ecclesiastica secularia, & Regularia, cum cura, vel sine cura, quæcumque & qualiacumque fuerint, etiamsi ad illa personæ consueverint, seu debuerint per electionem, seu quemvis alium modum assumi, quæ promoti per nos seu authoritate nostra, ad Patriarchalium, Archiepiscopalium, & Episcopalium Ecclesiarum, nec non monasteriorum regimina obtinebant tempore promotionum de ipsis factarum nunc quocunque modo vacantia, aut in posterum vacatura: Nec non etiam per assecutionem pacificam quorumcunque Prioratuum, Personatuum, Officiorum,

Cano-

Canonicatuum, Præbendarum, Ecclesiarum, aut beneficiorum aliorum per nos, seu authoritate nostrarum litterarum immediatè collatorum seu conferendorum in posterum, præterquam si virtute gratiæ Expectativæ assecutio fiet, nunc vacantia, & inantea vacantia, plena super præmissis omnibus, & singulis cum fratribus nostris collatione præhabita, & matura deliberatione secuta, Ordinationi & Provisioni nostræ de ipsorum fratrum consilio, authoritate Apostolica reservamus. Decernentes ex nunc irritum & inane si secus super præmissis & eorum quolibet, per quoscunque quavis authoritate scienter vel ignoranter contigerit attentari. Item placet nobis, quod in Metropolitanis & Catheralibus, etiam immediatè non subjectis Ecclesiis, & in Monasteriis immediatè subjectis sedi Apostolicæ, fiant electiones canonicæ, quæ ad dictam sedem deferantur, quas etiam ad tempus fœlic. record. Nicolai Papæ III, quæ incipit cupientes, expectabimus, & elapso dicto tempore si non præsentatæ, vel si præsentatæ minus Canonicæ fuerint, providebimus, & si Canonicæ fuerint, eas confirmabimus, nisi ex rationabili & evidenti caussa, ac de dictorum fratrum consilio de digniori & utiliori persona duxerimus providendum, proviso quod Confirmati prædicti & per nos provisi Metropolitanis suis, & alijs præstent delita juramenta, & alia ad quæ de jure tenentur. Et in monasterijs dictæ sedi non immediatè subjectis, & alijs Regularibus beneficijs, super quibus pro Confirmatione, vel provisione, ad dictam Sedem non consuevit haberi recursus, electi seu illi quibus providendum est pro Confirmatione & provisione hujusmodi ad curiam Romanam venire non tenebuntur: Ipsaque regularia beneficia sub Expectativis gratiis non cadant. Ubi autem pro monasterijs ad dictam Curiam venire seu mittere consueverint, non aliter confirmabimus, vel providebimus quàm superius de Cathedralibus Ecclesiis est expressum. Et de monasteriis monialium non disponemus nisi sint exempta, & tunc per Commissionem ad partes. De Cæteris verò dignitatibus, & beneficiis quibuscunque Secularibus, & Regularibus vacaturis, ultra reservationes prædictas (majoribus dignitatibus post pontificales in cathedralibus, & principalibus in collegiatis Ecclesiis, exceptis, de quibus jure ordinario providetur per illos inferiores, & ad quos aliàs pertinet) Placet etiā nobis quod per quamcumq; aliam reservationem, gratiam Expectativam, aut quamvis aliam dispositionem, sub quacunque verborum forma, per nos, vel authoritate nostra factam, vel faciendam, non impediemus nos quo minus de illis, cum vacabunt de Februarij, Aprilis, Junij, Augusti, Octobris & Decembris mensibus, liberè disponatur per illos, ad quos eorum collatio, provisio, præsentatio, electio, seu quævis alia dispositio pertinebat, reservatione aliavè quavis dispositione authoritate nostra factis vel faciendis, non obstantibus quibuscunq;: Quotiens verò aliquo vacante beneficio, in Januarij, Martij,

Maji, Julij, Semptembris & Novembris mensibus specialiter dispositioni dictæ Sedis non apparuerit intra tres menses à die notæ vacationis in loco beneficij, quod alicui de illo Apostolica authoritate provisum fuerit, ex tunc & non antea Ordinarius, vel alius, ad quem ill us dispositio pertinebit, de illo liberè disponere poterit. Et ad finem ut hæc Ordinatio collationum beneficiorum, non reservatorum, per alternos menses possit per dictam nationem publicari, & omnes qui ea gaudere voluerint tempus congruū habeant eam acceptandi, tunc quo ad dictam sedem à Kalendis Junij proximè futuris ipsa currere incipiet, & durabit deinceps, nisi in futuro Concilio de consensu dictæ nationis aliter fuerit ordinatum. Placet similiter nobis, quòd circa provisionem dictæ sedis ordinandam modus annatarum hoc modo currat. De Ecclesiis Cathedralibus omnibus, & monasteriis virorum dumtaxat vacantibus, & vacaturis solvantur de fructibus primi anni à die vacationis, summæ pecuniarum in libris Cameræ Apost. taxatæ, quæ communia servitia nuncupantur: Et si quæ excessivè taxatæ sint, retaxentur, & quod provideatur in gravatis regionibus, secundum qualitatem rerum temporum, & regionum ne nimium prægraventur: ad quod petentibus dabimus commissarios in partibus, qui diligenter inquirant & retaxent. Taxæ autem prædictæ pro media parte infra annum à die habitæ possessionis pacificæ totius, vel majoris partis, solvantur: & pro alia media parte infra annum sequentem. Et si infra annum bis vel pluries vacaverint, semel tantum solvantur, nec debitum hujusmodi in successorem in Ecclesia, vel monasterio transeat. De cæteris verò dignitatibus, Personatibus, Officiis, & beneficiis secularibus, & reguliribus quibuscumque; quæ authoritate dictæ sedis conferentur, vel de quibus providebitur (præterquam vigore gratiarum Expectativarum, aut caussa permutationis) solvantur Annatæ seu medij fructus juxta taxam solitam à tempore possessionis infra annum, & debitum hujusmodi similiter in successorem in beneficio non transeat. Sed de beneficiis quæ valorem viginti quatuor florennorum auri de Camera non excedunt, nihil solvatur: Duretque hæc observantia deinceps, nisi eam similiter in futuro Concilio de ipsius nationis consensu contingat immutari. In aliis autem, quæ per fœl. record. Eugenium Papam IV. etiam prædecessorem nostrum, pro dicta Natione usque ad tempus futuri generalis concilij permissa, concessa, indulta, & decreta ac per nos confirmata fuerunt, in quantum illa Concordiæ præsenti non obviant, ista vice nihil volumus esse immutatum. Et per hoc quod in Concordatis hujusmodi sine quibusvis aliis eorum occasione conficiendis litteris propter compendiosorem descriptionem Alemania specialiter appellatur, Natio ipsa censeri non debet à Germanica natione distincta

seu

ſeu quomodolibet ſeparata. Et præterea, quia difficile foret præſentes litteras ad ſingula, in quibus de eis forſan fides facienda fuerit, loca deferri, eadem Apoſtolica authoritate decernimus, quod ipſarum tranſumpto Metropolitanarum dictæ nationis ſigillo munito tanquam præſentibus, ſi exhiberentur, litteris plena fides adhibeatur, & perinde ſtetur ac ſi dictæ præſentes litteræ forent exhibitæ vel oſtenſæ. Et inſuper quoque irritum, ac inane ſi ſecus ſuper his à quoquam quavis authoritate ſcienter vel ignoranter contigerit attentari. Nulli ergo omninò hominum liceat hanc paginam noſtræ approbationis, ratificationis, laudationis, acceptationis, commutationis, reſervationis, conſtitutionis, & voluntatis infringere vel ei auſu temerario contraire: Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, & Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus, ſe noverit incurſurum. Datum Romæ apud S. Petrum anno Incarnat. Dominicæ milleſimo quadringenteſimo quadrageteſimo octavo Decimoquarto Kalend. Aprilis. Pontific. noſtri anno ſecundo. Sumptum ex Regiſtro Bullarum Nicolai Papæ V. lib. 2. ſecretorum fol. 283. & collat. concordat.

Nunc ad propoſitam quæſtionem, an hiſce Concordatis S. Pontifex derogare poſſit? Decumani ſunt inter juris tum pontificij, tum civilis doctores controverſiarum fluctus, adeò ut Delio natatore in hac quæſtione opus videatur. Nihilominus ſub cenſura peritiorum paucis edicam meum ſenſum. Quod derogari non poſſit, dubitationem movet, primò quod quando conſtitutio tranſit in contractum revocari non poteſt in præjudicium eorum quibus jus ex ea quæſitum eſt, *Bart in l. qui, C. de Excuſ. nu lib* 10. *Rom. conſ.* 2. *incip quæritur, col.* 3. quia nihil eſt quod ampliore luce præfulgeat, quam recta fides in Principe, *l. inter claras, C. de Summa Trinit. qua re latius ſcripſi in libris politic. Aphoriſm.* Atqui Concordata habent vim pacti, & robur decreti irritantis, quod ligat etiam ipſum Papam ex multorum ſententia, inter quos Hieron Gonzalez *ad Reg. de Alternat.* §. 67. Gomeſ. *ad Reg Cancell.* Anaſt. Germon. *de Indult. Cardin.* Secundò, quia etiam Princeps contrahendo obligatur civiliter & naturaliter, *Reſtaurus tract. de Imp quæſt.* 114. id quod latius proſequitur Eraſmus à Chokier frater meus *in ſuo tract de Iuriſd. ordin. in Exempt. part.* 3 *quæſt.* 1. maximè cum non ſubdito, *eleganter Iaſon conſ.* 1. *num.* 1. *vol.* 1. *ibi latè*, Nam in contractibus Princeps conſideratur ut privatus, qui à principio contrahere poteſt vel non, ſed jam initum obſervare tenetur ſicut & privatus, *text. in lib. ſicut, C. de obligat. & act.* Nam ſi eſſet in arbitrio Principis contractum factum infringere, nullus cum eo contra-

Concordatis an derogari poſſit.

trahere vellet, & commercio hominum careret contrahendo, quod esset absurdum, ut qui est Princeps omnium, commercio omnium careret, & qui est omnium præsul, esset omnium exul, *Bald. in l. Princeps, ff. de legib. Rebuff. ad concordata in præfatione Rubr. de collatio. Card. Tuschus pract. conclus. tom.5. conclus.690.* Tertiò, Contractus sunt de jure gentium, cui non potest Princeps derogare, *ca.1. de probat. & glos. in l 2. C. de Precibus Imp. offer. l. Ex hoc iure, ff. de iustitia, & iure,* & jura gentium sunt immutabilia, *§. sed naturalia. Instit. de Iure naturali gentium, & civili.* Concordata autem inter Nicolaum V. Pontificem Max. & Inclytam nationem Germanicam sunt ejusmodi, ergo Pontifex ijs derogare non potest, ut nec ejus successor, quia successor censetur una, & eadem persona cum suo Prædecessore, *Authent. de iureiur a morien. præst. col. 4. cap. 1. ibi Prædecessores tuos de Probat. pulchrè, & latè Ias. cons. 1. vol. 1.* maximè propter clausulam decreti irritantis, qua sic ligantur manus Papæ, ut quidam existimant, quod in contrarium per eum acta nihil valeant, *cap. quodam, & ibi Domin de Prabend. in 6. VVamese cons.32. num. 12. & seqq. vol. 1.*

Pontifex potest derogare Concordatis & quando

His nihilominus non obstantibus, resolvendum est summum Pontificem posse ex justa causa derogare Concordatis Nationis Germanicæ, ut alias multifariam, & nuper geminatis vicibus resolvit Rota *in una Tungren. Canonicatus pro Domino Quirino Bilstain, anno 1612.* & alias sæpius, probatq; hanc sententiam Dominus VVamese. *cons.251. vol.1.* Brand. *ad Concord. Germ. quæst.8.* alijque permulti. Non obstant in contrarium adducta, scilicet Principem non posse revocare constitutionem à se factam, quæ abijt in contractum, quia hoc verum est sine justa causa, ut multis authoritatibus probat Gabrielius *tract. com. conclus. conclus. 6. nu. 5.* Quæ autem dicatur justa causa, consule Jasonem *cons.1. num 6. vol.1.* & ea quæ infra dicentur. Neq; etiam officit decretum irritans, quia non ligat Papam, cum non dicat *Per nos & successores nostros*, ut fuit resolutum in una Meten. Leodien Canonicatus, coram Illmo Cardinale Lancellotto tunc Rotæ auditore. Secundo, quia quemadmodum Papa ligare sibi manus non potest, *cap. fin. ibi glos de Rescript. in 6. cap. innotuit, de Electio*, ita etiam nec Papa Papam ligare potest, *d cap. fin Navar. cons. 2. nu.9. Qui filij sint legitimi.* Ac licet istud limitetur nisi concessum prædecessoris transiverit in vim pacti vel contractus, ut accidit in concordatis *Mohed. decis. 233.* quem citat Simonetta *tract. de Reservat. quæst.99. num.26.* attamen successoribus Pontificibus licuit semper ex justa caussa illis derogare, ut puta ex justa caussa præterita, vel supervenienti ab ipso ignorata tempore factæ concessionis, *text. in l. hominem, ff. mandati, quem ad hoc multum ibi notandum monet Bard. & in l. Ambitiosa in pr. 4. col. ff. de decretis ab ordine fac* *Ias. d. cons. 1. num. 6. Tiraq. in repet. si unquam in Præfat. num. 166 cap quinta vallis, ibi Dd. de Iureiur. Card. Tuschus Pract. conclus 751. nu. 46. VVamese cons 300. num. 4.*

*nu.*4. Nam in omni dispositione & privilegio tacitè inest clausula REBUS SIC STANTIBUS, *late Tiraq. in l.si unquam in Præfat. n. 162.* Clausula enim REBUS SIC STANTIBUS, semper intelligitur in contractibus etiam juratis, *Guiterez cons.12.nu.29.* Confirmatur, quia in omni promissione prædicta clausula semper intelligitur teste Seneca, *lib.4 de benef.cap.34.* ubi fidem dictis servari vult si nihil inciderit quod impediat: demens est enim, qui fidem præstat errori. Idem sentit Bart. *in l.fin.§.item quæsitus,ff de cond. indebiti.* Quæ ratio etiam in omnibus privilegiis; & quibuscunque humanis actibus locum obtinet, *Celsus Hugo tract. de clauf.nu.244.* Tertiò, nisi intervenerit aliqua causa inconsiderata de qua à partibus nihil verisimiliter esset agitatum *c. cum inter P.de renunciat.Vincent,Carocius de iuram,litis decis.quæst.5.9.princip. nu. 40 & seqq.* Intereà advertendum est, quod nisi in suis concessionibus, Indultis, & gratiis expresse deroget ut hic fecit, nunquam censetur in aliquo velle præjudicare: quia difficilius tollit Papa constitutiones prædecessoris, præsertim quæ in contractum abierunt, quàm statuta inferiorum, *Lud.Rom. 327. incip.Istæ sunt.* Unde præclarè B.Leo inquit *in cap. Iustitiæ 23.quæst.* 1. Justitiæ ac rationis ordo suadet, ut qui à successoribus sua Mandata servari desiderat, decessoris sui procul dubio voluntatem, ac statuta custodiat: Maxime quando ejusmodi pacta non tam sub nomine decessoris, quam dignitatis concepta sunt, *cap.quoniam Abbas,de ff.deleg Rebuff.ad Concord.Rubr de collationibus* Atque hac ratione motus S.D.N.Paulus Papa V. in una Paderbor. Canonicatus, dum intellexit clausulam Concordatorum derogatoriam provisioni uæ insertam, eandem declaravit irrepsisse per inadvertentiam. Similiter in gratia Motus proprii concessa Domino Ricardo Pauli Stravio, declaravit nec suam nec prædecessoris sui mentem fuisse derogare Concordatis nationis Germanicæ in deputatione Coadjutoriæ Lamberti Gilkens pro Domino Quirino Billstain cum derogatione Concordatorum. Creditur enim Papæ non solum attestanti de sua, sed etiam de sui Prædecessoris voluntate, *Alex, cons. 112 col,1 vol.1.& cons.15.col.2.Rota in antiq.decis. 197. infr. Ias. cons. 65. vol. 3, Gabriel. tract.com conclus. lib.1 conclus.2.* Hinc factum ut idem S.D.N. revocaverit derogationem dictorum Concordatorum prius factam cum extinctione litis, cuius gratiæ motus Proprii totam seriam inserui in Commentariis ad Reg VIII. Cancellariæ, *glos.*11.

b ET REGULIS NOSTRIS, AC DICTÆ CANCELLARIÆ) de his clausulis identidem supra egimus, ideoque ex supervacuo esset labore de hisdem rursus tractare.

c EXPECTATIVIS SPECIALIBUS &c.) Etiam diximus supra, huiusmodi Expectativas ex aula eliminatas: tametsi possit S.D.N. si illi placeat, cui nihil injusti placet, viris de S. Sede benemeritis concedere, nam in omni constitutione semper excipiuntur personæ speciali nota dignæ.

d MOTV PROPRIO ET EX CERTA SCIENTIA) Diſcrimen inter utramque hanc clauſulam ſupra adnotavi. Qui diverſos illorum effectus videre volet, videat Rebuff. *in forma mand. Apoſt. in gloſ. verbi, Habentes motu proprio ubi ponit* 47. *effectus motus propriy*, & Anaſt. Germon. *de Indult. Card.* §. *nos itaq;* & §. *Sed ex certe.* Staphil. *de litt. grat. tit de vi & effectu clauſul.* Mandoſ. *ad Reg.* 17. *quæſt.* 8 *nu.* 6. & *Reg.* 16. *quæſt.* 7. Wamcſ. *conſ.* 64. *nu.* 2.

e DEROGATORIARVM DEROGATORIIS &c.) Iſtæ Clauſulæ quæ ſequuntur ſunt urgentiſſimæ, & ſalidiſſimæ, adeò ut ex quibuslibet cauſis, & alijs clauſulis derogatorijs non cenſetur derogatum huic Indulto Cæſareo propter illius prægnantiſſimas clauſulas, & quòd ſit conceſſum Cæſari ſive illius Agenti tempore præſtitæ obedientiæ S. Sedi, quo caſu per aliud privilegium non cenſetur revocatum, *Gonzalez ad Reg VIII. Cancell gl* 9. §. 2. *n.* 35. 36. & 37. ut privilegium quod conceditur in remunerationem laborum quia iſtud eſt irrevocabile *Romanus, conſ.* 436. *incip. quod Indultum, Rebuff. in Concord. Rubr. de collatio. verſ. item quando privilegium.*

f AC PER MODVM PACTI:) Hæc clauſula fuit appoſita ideo, quod etiamſi ultima derogatio alicujus gratiæ quamvis generalis, etiam per viam legis generalis tollat omnes derogationes præcedentes, nihilominus non tollit privilegia, quæ tranſierunt in vim pacti, & contractus, & ſic ſunt obtenta ex titulo oneroſo, ut in Concordatis, quia nunquam eſt præſumendum quod hujuſmodi privilegia violentur, *Creſcent. deciſ.* 2 & 5 *de privileg. Mohed. deciſ.* 23. *in fi. de Præbend. Gonzalez ad Reg. de Alternat. gloſ.* 36 *nu* 36.

g EX TVNC) Dictio *Ex tunc* extremitatem temporis ſignificat, *cap paſtoralis, jun. glo. in ver. ex tunc, quæ exponit poſt terminum ſtatutum à Iudice & finitum. c. perſonis ubi gloſſa fi. exponit ex tunc* i. *poſt terminum elapſum, &c. ſuper eo.* 2. *ubi etiam Abb. ante n.* 12. *de appel* 6 *quā ſit, junct. glo. in ver Ex tunc &c. cupientes ubi glo. declarat ex tunc id eſt elapſo prædicto menſe, de Electio lib.* 6. *cap Inſuper. & ibi glo. ver Ex tunc de appel. eo lib. Clem* 2 *iunc. glo. in ver. Ex tunc, quæ ſupplet ſcilicet anno elapſo de ætat. & qual. clem.* 1. *ubi gloſ. in ver. Ex tunc declarat, id eſt lapſo termino, de Iurepat. cap. licet ante fi. ibi, ſciturus Ex tunc anathemat is te vinculo ſubiacere, de voto.*

h ALIISQVE EFFICACIORIBVS, EFFICACISSIMIS, ET INSOLITIS CLAVSVLIS) Quatenus hoc Indultum loquitur de fortioribus & efficaciſſimis clauſulis poteſt poni exemplum, quod adducit Paulus Caſtrenſis *conſ.* 278. *lib.* 1. & in caſu conſilij Iaſ. 121. *vol.* 4. *n.* 15. & Gozad. *conſ.* 9. Quatenus verò loquitur de clauſulis inſolitis, adverte quod quamvis derogatio clauſularum inſolitarum ſit ampliſſima, tamen non excedit terminos derogationis ſpecialis, ut reſolvit Rota *deciſ.* 468, *nu. fin. part.* 1 *diverſ.*

i AC SI NON ALITER) Atque ita hæc clauſula non obſtabit quominus Judex judicet ſecundum deſiderim Præciſtæ: nam alioqui citra deroga-

rogationem hujus clausulæ videretur Judicem manus ligatas habere, quippe quod clausula *sublata* non solum obstat parti sed etiam Judici, maxime cum habet clausulam quod de subreptione, & obreptione dari non possit, *Seraph. decis.* 1020, *& decis.* 351 *nu.* 1. qualis in hoc Indulto habetur.

k OMNIUM ILLORUM TENORES:) Hæc clausula in derogationibus facit ut infinitæ derogationes de stylo Rotæ remaneant inefficaces, quæ aliàs essent efficaces, *Gozad. constit.* 9. *nu.* 27 *& seqq.* nullius tamen erit roboris quoties Papa si scivisset defectus non ita rescripsisset, *Seraph. decis* 981. *nu.* 2. Denique adverte, hanc clausulam eundem producere effectum, ac si specialis, expressa, & individua mentio facta fuerit, quod hactenus verum est si in Rescripto seu Privilegio seu Indulto derogante facta sit saltem aliqua mentio Rescripti, Privilegii, seu Indulti, clausulam derogatoriam ad futura habentis, quæ per contraria derogantur, *Anast. Germon tract. de Indult. Cardin.* §. *ac irritum, nu* 14, *Capuaquen. decis.* 121. *part.*

l AUT INTENTIONIS DEFECTU) Hæc clausula est etiam valdè potens, quia operatur ut non sit necessaria mentio juris tertii. *Seraph. decis.* 351. *num.* 31.

m IRRITUM AC INANE) Hæc clausula reddit nullum & infectum, quidquid fuerit attentatum, *cap ad petitionem, de accusatio Abb. in cap. cæterum, de Rescript. & alij quos allegat Celsus Hugo tract. de clauf. num.* 127. ligatque ignorantes, dummodo tamen dispositio cui adjicitur, est certa & determinata, *Farinacius decis.* 608. *num.* 13. *parte* 1. *Anast. Germon. de Indult. Card.* §. *alioquin, num* 18 & est tam malignæ, & pestiferæ naturæ, quod quidquid in oppositum invenit, destruat ut fulgur. *Gonzalez de Reg. de Alternat. glo.* 67. *num.* 14. & est potentior reservatione. & inhibitione, *glos. in cap si eo tempore* 45. *verbo provisionem, de Electio in* 6 Sed quid si Precista nolit uti nominatione sua, vel ei renunciet, an Ordinarij collatio facta subsistat non obstante dicta clausula? dicendum subsistere: quia licet in quocunque rescripto apposita sit clausula hæc Decreti irritantis, semper tamen intelligitur conditio: si impetrans uti velit ea gratia, *Io Monach. in cap. Statutum, de prabend. in* 6 *fa. L. proinde*, §. *fin. si cert pet.* ubi licet mortuo testatore dominium rei legatæ, recta via transeat ad Legatarium, tamen si Legatarius repudiat, fingitur non transisse, similiter repudiata nominatione, aut declaratione facta per Precistam, quòd nolit uti precibus seu nominatione sua, fingitur tanquam si non esset nominatus. Ideoque subsistet Ordinarij collatio, quod intellige dummodo hanc collationem præcesserit dicta nominati, seu Precistæ renunciatio: nam secus esset si sequeretur: neque enim tum provisus tutus esset sine nova collatione, *cap. pen. de prabend. in* 6. *Guimer. ad Pragm sanct tit de collatio. verb. Irritum, pag.* 67. *Rebuff. ad Concordata Rubr. de collatio,* §. *si quis verò,* § *Tertiò infertur.* Sed quid si è contrario Nominatus sive Precista semel acceptaverit, & postea renunciet, an Or-

An clausula irritans habeat locum si Precista nolit acceptare & ordinarius conferat alteri.

Precista si renunciet Precibus.

an Ordinarius novis Precibus gravari poterit: an Ordinarius novis Precibus gravari poterit? Nequaquam: quia nominatio jam est sortita effectum, *Rota decis. 22. incip. nota quod ubi Ordinarius, in Antiq. Fely. in cap. Innovamus col. 2. not. 5. de Treuga*, qua de re diximus alibi latiùs.

Advertè etiam, quod hæc clausula censetur etiam repetita in omnibus articulis hujus indulti, ut patet ibi, *super præmißis omnibus & singulis &c.*

Sectionis V. §. tertius.

PRopterea, quia difficile foret præsentes litteras ad singula loca deferri, volumus, ac dicta authoritate decernimus, quod illarum transumptis manu alicujus notarij publici subscriptis, ac sigillo alicujus personæ in Ecclesiastica dignitate constitutæ munitis, eadem prorsus fides adhibeatur, quæ adhiberetur eisdem præsentibus si forent exhibitæ vel ostensæ. Nulli ergo omnino hominum liceat hancpaginam nostræ declarationis concessionis, Indulti, derogationis, decreti & voluntatis infringere, vel ei casu temerario contraire: Si quis autem hæc attentare præsumpserit, Indignationem Omnipotentis Dei ac Beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum. Datum Romæ apud S. Mariam majorem, anno Incarnationis Dominicæ millesimo sextensimo vicesimo, pridie Non. Iunij, Pontificatus nostri Anno decimo sexto Subscriptum M. Datarius, Ioannes Baptista Bolegnetus.

SCHOLIA IN §. III.
Sectionis V.

a NVLLI ERGO HOMINUM) Jam tandem assecuti sumus extremam nostri Indulti partem, in quo licet non nihil sim immoratus, tamen posteri videbunt (quæ materiæ ubertas est) specilegia me duntaxat collegisse, tantum abest ut integram illius messem explanando descripserim, quo fit ut mihi non objici possit illud Horatij:

——————— *Amphora cœpit,*
Institui, currente Rota cur urceus exit?

Neque enim brevitati semper inserviendum est (quæ alioqui mihi in exiguo ocio negotiosa fuit) alioqui prævaricatio est, inquit Plinius, transire dicenda. Prævaricatio est cursim & breviter attingere, quæ sunt inculcanda, infigenda, repetenda Nam plerisque longiore tractu vis quædam, & pondus accedit; utque corpori ferrum, sic oratio animo non actu magis quàm mora imprimitur. Quod igitur superest ex Indulto nostro modo jam exequamur. Dicitur hoc loco eum qui sine justa & rationabili causa dispositioni huic S.mi. Indulti non paruerit, quod Indignationem Dei Omnipotentis, ac Beatorum

Petri

Petri & Pauli Apostolorum ejus incursurum. Nam ut habetur in Canone qui resistit 11 quæst. 3. *Qui resistit potestati, ordinationi Dei resistit.* Unde D. Jo. Chrisostomus: *Nemo contemnat Ecclesiastica vincula, non enim homo est qui ligat, sed Christus qui hanc potestatem dedit hominibus, eosque & Dominos fecit tanti honoris cap. si nemo 11 quæst. 3* Imò præter indignationem Dei Omnipotentis, & S. sedis, quam incurrit Collator & Collatarius collatio est nulla, *cap. si religiosus, de Electio. in 6. text. & ibi glos. de immunit. Eccles. Ias. & alÿ in l non dubium de leg. Rebuff. de Nominat. quæst.* 19. & collator meretur privari beneficijs Ecclesiasticis, *Bald. & Io. Baptista in repet. L. junctos populos, C. de Summa Trin. Fely. in cap. veniens, cap. 1. de prescriptio. Socin. cons. 87. in cap. visis investitura, col. 3. vol. 3. Sanson ad Consuet. Turonens. Rub. des amendes, art. 2* nihilominus sequor non nullorum sententiam, existimantium infractores constitutionis Pontificiæ in qua adest clausula præscripta, subjici pœna arbitraria, ut *ex Bellecino tr. de charit. subsid. quæst. 44. per tot.* Mart. Laudun. *tr. de clausulis quæst.* 18 ostendit frater meus Erasmus a Chokier *in suo tract. de Iurisd. ordin. in exempt. part. 4. quæst. 62.* quibus adde Restaurum *de impetrat. quæst.* 110. & alios, quos citat Menochius *de Arb. judic. lib 2. cent. 4. cons.* 165. Quod hactenus intellige, dummodo ipso facto infringant, eique non contradicant de jure: Nam certum est eum, qui se constitutioni Papæ opponeret, jure, & non de facto, non comprehendi sub hac clausula, *juxta not. DD. in cap. in præsentia. 4 not de Prob. et. Flam. Paris tract. de benefic. lib. 3. quæst 7 num.* 169. Hinc dicit Nicol. Garcias *tract. de benef. part 6. cap. 2. num. 71. & seqq.* Executionem cessare, cum adest legitimus contradictor, qualis est, qui habet considerabile aliquod interesse, *Ill.mus Card Seraphinus decis. 144. & decis.* 1257 ubi scribitum non esse legitimum contradictorem ad impediendam immissionem qui non habet legitimum titulum, qualis est is qui ex posteriori resignatione vellet impedire immissionem prioris resignatarij: Nam Judices etiam non obstante rescripto Papæ, debent judicare pro eo, cui primo provisum est. Vnde si Papa contulerit duobus, & declaret postea quod intendit, & intendebat isti secundo conferre, & non primo, ea declaratione non obstante judicabitur pro primo, *Rebuff. ad Reg. XVII. de non tollendo iure quæsito, Ill.mus Card. Seraphinus decis 859. & Farinacius decis. 529. in una Burgen Abbatia de anno 1613 Mercurÿ 20. coram R. P. D Vbaldo.* Atque hic manum de tabula tollo, quæ alioqui his æstivis ferijs satis mihi assidua. Tu fruere *bone Lector*, & boni consule nova hæc, etsi subitaria scripta.

Clausula Indignationis Dei Omnipotentis &c.

Contradictoris non comprehendi tur sub dicta clausula.

Executio cessat cum adest legitimus contradictor.

Secundus resignatarius non potest impedire immissionē primi.

LAUS ÆTERNO DEO, SEMPERQUE VIRGINI MARIÆ,
QVIBVS UT PAR EST, HÆC ACCEPTA
refero, quæ quoque tum saniori judicio, tum
Ecclesiæ Catholicæ censuræ lubens
submitto.

FINIS.

INDEX RERUM.

Impe-

FINIS INDICIS

